Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 21 Οκτωβρίου 2018 • Έτος 10ο • Αρ. φύλλου 526* | Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy | €2,50

Η Τουρκία συζητάει χαλαρή ομοσπονδία λόγω Φ.Α.

Υπάρχουν τρόποι για να αποκτήσει ρόλο στα ενεργειακά η Άγκυρα, σύμφωνα με αρμόδια πηγή στη Λευκωσία

Η ιδέα της χαλαρής ομοσπονδίας αποτελεί εναλλακτική φόρμουλα που η τουρκική πλευρά είναι έτοιμη να συζητήσει, αρκεί η ε/κ πλευρά να λάβει υπόψη της, πραγματικότητες, όπως η ανεξαρτησία κινήσεων των Τ/κ στο βόρειο τμήμα σε εσωτερική διακυβέρνηση, η αποτελεσματική εκπροσώπηση στην κεντρική κυβέρνηση και η ίση συμμετοχή στη διαχείριση των φυσικών πόρων. Αν και στο προσκήνιο χαρακτηρίζουν την πρόταση Αναστασιάδη για αποκεντρωμένη ομοσπονδία σαν τέχνασμα, πηγές του πολιτικού παρασκηνίου αναφέρονται σε εντατικές διαπραγματεύσεις και γρήγορη λύση, «διότι οι εξελίξεις στο ζήτημα των ενεργειακών τρέχουν». Από πλευράς Λευκωσίας η ανάγνωση της αναφοράς Γκουτιέρες, στα ενεργειακά, δεν τάσσεται μονόπλευρα κατά του προγραμματισμού της κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας, σύμφωνα με αρμόδια πηγή αλλά «δίνει και το μήνυμα πως το Φ.Α. μπορεί να λειτουργήσει ως θετικός μοχλός πίεσης, οπότε μπορεί η Τουρκία, αν θέλει, να έρθει και να συζητήσουμε τα θέματα». **Σελ. 4**

ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΙΔΗΣ

Οι Τ/κ ζήτησαν διεθνείς συμφωνίες χωρίς Ομοσπονδία

Αποσαφηνίζοντας τους νομικούς όρους πίσω από την ομοσπονδία και τη συνομοσπονδία αλλά και με συναφή παραδείγματα από το εξωτερικό, ο νομικός και μέλος της διαπραγματευτικής ομάδας Κύπρος Χρυσοστομίδης, αναλύει τα όσα λέγονται για αποκέντρωση εξουσιών, τονίζει ότι για να λειτουργήσει μια Ομοσπονδία, θα πρέπει τα συστατικά της μέρη να θέλουν να λειτουργήσουν μαζί. Σημειώνει δε ότι οι Τούρκοι και οι Τ/κ μέχρι σήμερα επιζητούσαν να εξαφανίσουν την παρανομία και ότι το ψευδοκράτος δεν μπορεί κατ' ουδένα λόγο να αναγνωριστεί. **Σελ. 8**

Γαλλικό στρατιωτικό πακέτο για τη Λευκωσία

Γαλλικοί εξοπλισμοί διαφορετικών διαβαθμίσεων, ασκήσεις και εκπαιδεύσεις, σχολές Πολέμου και Εθνικής Άμυνας, με άξονα κοινή ομάδα εμπειρογνωμόνων και άλλα οφέλη θα περιλαμβάνει το γαλλικό πακέτο, που θα λάβει αύριο στο Παρίσι ο υπουργός Άμυνας Σάββας Αγγελίδης από τα χέρια της ομολόγου του Florence Parly. Εξαιρετικής σημασίας είναι για την Κύπρο η υποστήριξή της μέσω της μόνιμης διαρθρωμένης συνεργασίας στο πλαίσιο της PESCO. Ανταποδοτικά θα συζητηθεί η συγκεκριμενοποίηση του σχεδιασμού των διευκολύνσεων στην Κύπρο, γαλλικών πολεμικών πλοίων και αεροσκαφών. **Σελ. 9**

ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΑ

Τον Νοέμβριο τρυπάει η Exxon στο τεμάχιο 10

Το πρώτο δεκαπενθήμερο Νοεμβρίου με πιο πιθανή ημερομηνία στις 10, η αμερικάνικη ExxonMobil ξεκινά εργασίες στο τεμάχιο 10 της κυπριακής ΑΟΖ. Σύμφωνα με πληροφορίες που έχει στη διάθεσή της η «Κ» η εταιρεία φαίνεται να έχει δώσει παράθυρο εργασιών στην κυβέρνηση δύο μηνών. Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες η δεύτερη γεώτρηση θα πραγματοποιηθεί αρχές Ιανουαρίου του 2019. **Σελ. 7**

«ΜΑΧΕΣ» ΣΤΗΝ ΑΟΖ

Οι γεωτρήσεις φέρνουν εντάσεις

Η Τουρκία έβγαλε ξανά το «Μπαρμπαρός» στην αν. Μεσόγειο και κλιμακώνει την ένταση εν όψει των γεωτρήσεων στο οικόπεδο 10 της κυπριακής ΑΟΖ. Ο Ερντογάν διαμηνύει ότι η Τουρκία θα υπερασπιστεί τα δικαιώματά της στην περιοχή. **Σελ. 9**

ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ

Άδικες οι κατηγορίες για ξέπλυμα χρήματος

Η Κύπρος έχει λάβει αυστηρά μέτρα για καταπολέμηση του οικονομικού εγκλήματος, τονίζει στην «Κ» η πρόεδρος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, Δήμητρα Καλογήρου. Χαρακτηρίζει άδικες τις κατηγορίες για ξέπλυμα ρωσικών κεφαλαίων και μιλάει για τις δραστικές αλλαγές που έγιναν. Σημειώνει μεταξύ άλλων ότι από την αρχή του τρέχοντος έτους έχουν επιβληθεί συνολικά διοικητικές κυρώσεις €7,5 εκατ. **Οικονομική, σελ. 6**

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ Σελ. 2
Ο προδότης Πρόεδρος και οι τέσσερις άσοι...

ΤΑΚΗΣ ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΥ Σελ. 12
Κτύπησε μεσάνυχτα

ΛΑΡΚΟΣ ΛΑΡΚΟΥ Σελ. 14
Έκθεση Γκουτιέρες: Η μπάλα στα πόδια σας

Βαλκανικό «παζάρι» έως την υστάτη

Αναζητούνται τα 2/3 των ψήφων

Σε πολύωρο θρίλερ εξελίχθηκε η κοινοβουλευτική διαδικασία στη Βουλή των Σκοπίων που θα οδηγούσε στην πρώτη από τις τρεις ψηφοφορίες που απαιτούνται προκειμένου να γίνουν οι συνταγματικές αλλαγές, προαπαιτούμενο για την κύρωση της συμφωνίας των Πρεσπών. **Σελ. 18**

Ρίχτερ στα κόμματα λόγω χαλαρής

Το πολιτικό τοπίο φαίνεται να αλλάζει εντός και εκτός

Η απόφαση του Νίκου Αναστασιάδη να φέρει στο τραπέζι της συζήτησης την αποκεντρωμένη ομοσπονδία αλλά και η φημολογία που ενισχύεται περί φλερτ για δύο κράτη, καταδεικνύει πως μία νέα εποχή αρχίζει για το Κυπριακό. Ο ΔΗΣΥ χωρίζεται σε κομματικούς και προεδρικούς, καθώς Πρόεδρος Αναστασιάδης και Αβέρωφ Νεοφύτου διαφοροποιούνται. Το ΑΚΕΛ επιχειρεί να ενισχύσει την αντιπολιτευτική του φωνή με τον Άντρο Κυπριανού να δέχεται επικρίσεις για τη στήριξη σε Αναστασιάδη. Ο Ενδιάμεσος από την άλλη παρακολουθεί μάλλον αμήχανα επί του παρόντος τις νέες εξελίξεις και συμπεριφορές του Προέδρου. **Σελ. 6**

Τέλος στη διγλωσσία θέλει ο Αλ. Τσίπρας

Σε ρόλο Ιφιγένειας ο Ν. Κοτζιάς

Ο πρωθυπουργός της Ελλάδας θυσίασε τον υπ. Εξωτερικών Νίκο Κοτζιά, υπέρ του Πανου Καμμένου, θέλοντας να βάλει τέλος στη διγλωσσία στο Σκοπιανό. Θεωρεί απαραίτητη τη συνεργασία με τους ΑΝΕΛ και οποιαδήποτε διαφοροποίηση θα τον φέρει σε δύσκολη θέση. **Σελ. 19**

Άλλα φτερά καλύπτουν την Cobalt

Εταιρείες ενισχύουν το πτητικό πρόγραμμα και τον στόλο τους

Το κενό των 21 προορισμών που δημιούργησε το κλείσιμο της εταιρείας Cobalt θα καλυφθεί, έστω και σταδιακά, από άλλες ιδιωτικές αεροπορικές εταιρείες, οι οποίες δραστηριοποιούνται στην Κύπρο. Η Cobalt Air εξυπηρετούσε μέχρι την προηγούμενη εβδομάδα 21 προορισμούς σε 12 διαφορετικές χώρες. Ήδη εταιρείες αναπροσαρμόζουν τα επιχειρηματικά τους πλάνα και να αναθεωρούν το πτητικό τους πρόγραμμα. Αύξηση πτήσεων ή και ενίσχυση του στόλου με αεροσκάφη μεγαλύτερης δυναμικότητας για προορισμούς Αθήνας, Θεσσαλονίκης και Λονδίνου, είναι στα πλάνα της Blue Air. **Οικονομική, σελ. 4**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Το μήνυμα

Υψηλή διπλωματία και ακριβείς χειρισμούς απαιτούν οι μέρες που έρχονται. Από τη μια η αναζωπύρωση ενδιαφέροντος για το Κυπριακό έφερε και την επερχόμενη συνάντηση Αναστασιάδη-Ακιντζί και από την άλλη το παράθυρο της γεώτρησης στο τεμάχιο 10, επιφέρει την αύξηση της ρητορικής από πλευράς Τουρκίας και την έλευση στην Κύπρο Αμερικανών αξιωματούχων. Η ζυγαριά είναι εκεί και τα θέματα έχουν τοποθετηθεί στις δύο άκρες, οπότε επιβάλλεται η πρόταξη του συμφέροντος της χώρας, και η έμπρακτη στήριξη των κινήσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας από τον διεθνή παράγοντα. Και εμείς από την πλευρά μας πρέπει να θέσουμε σε ξεκάθαρη βάση τη συζήτηση για το αέριο σε συνάφεια με το Κυπριακό, και τη βάση αυτή να τη μεταδώσουμε ως θετικό μήνυμα προς τα έξω και όχι σαν μοχλό πίεσης εντός.

Η διαδρομή του Κασόγκι από το παλάτι στο σφαγείο

Αν και απομένουν ορισμένα σκοτεινά σημεία στο παζλ γύρω από το δράμα του Τζαμάλ Κασόγκι που έχει συγκλονίσει τη διεθνή κοινή γνώμη, οι ενδείξεις είναι συντριπτικές. Ο Σαουδάραβας δημοσιογράφος φαίνεται ότι δολοφονήθηκε με τον πιο φρικιαστικό τρόπο μέσα στο προξενείο της χώρας του, στην Κωνσταντινούπολη, από ομάδα εκτελεστών που προέρχονταν από επίλεκτες δυνάμεις του καθεστώτος. Το ερώτημα που αναδύεται είναι για ποιο λόγο ο θρόνος των Σαούντ φοβήθηκε τόσο πολύ τη φωνή ενός δημοσιογράφου ώστε να φτάσει σε μια τόσο ριψοκίνδυνη πράξη βαρβαρότητας; **Σελ. 20**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Η πλατφόρμα Google Arts & Culture

Ο Αμίτ Σουντ, εμπνευστής και διευθυντής της φιλόδοξης πλατφόρμας μιλάει στην «Κ» και λέει ότι η Google Arts & Culture ξεκίνησε το 2011 ως πρότζεκτ βασισμένο σε μια απλή ιδέα: όσο το δυνατόν περισσότεροι άνθρωποι να έχουν πρόσβαση στην τέχνη. **Ζωή, σελ. 1**

ΘΕΑΤΡΟ

Τα παραμύθια δεν είναι μόνο για τα παιδιά

Ο ΘΟΚ ανεβάζει στη σκηνή 018 τη διασκευή ενός ρωσικού παραμυθιού από τους Ξ. Καλογεροπούλου και Θ. Μοσχόπουλου, τον «Τυχερό στρατιώτη». Η ρωσική παράδοση και τα έντονα μηνύματα του παραμυθιού έδωσαν ένα εξαιρετικό έργο. **Ζωή, σελ. 3**

ΒΙΒΛΙΟ

Ανέκδοτα κείμενα του Ανδρέα Εμπειρίκου

Ο Λεωνίδας Εμπειρίκος, γιος και κάτοχος του αρχείου του ποιητή, ο επιμελητής Γιώργης Γιατρομανωλάκης και ο εκδότης Σταύρος Πετσόπουλος συζητούν στην «Κ» για τη στενή συνεργασία τους προκειμένου να εκδοθεί το έργο του Ανδρέα Εμπειρίκου που παρέμενε αδημοσίευτο. **Ζωή, σελ. 8**

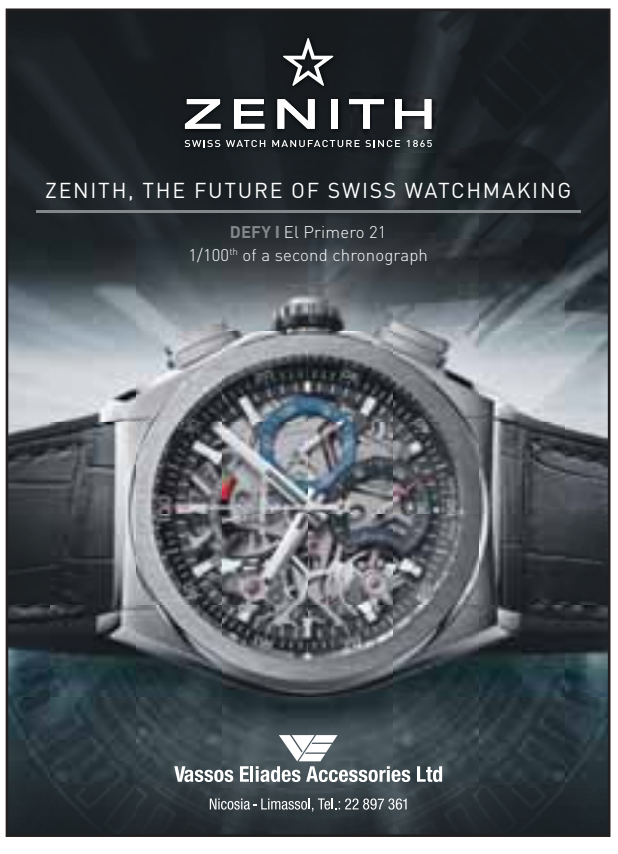

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Ο προδότης Πρόεδρος και οι τέσσερις άσοι...

Ουδείς Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα διαπραγματευτεί λύση δύο κρατών διότι θα ήταν ένοχος εσχάτης προδοσίας. Αυτό μου είπε τις προάλλες, μάλιστα ενώπιον τρίτου προσώπου, βετεράνος πολιτικός με χρόνια εμπειρίας στο Κυπριακό και ανάλογο συγγραφικό έργο, με αφορμή τον θόρυβο συνεπεία του άρθρου, του συναδέλφου Διονύση Διονυσίου στον Πολίτη την περασμένη Κυριακή. Εκείνο που ο συνομιλητής μου δεν μπορούσε να εξηγήσει ήταν οι λόγοι που ο Νίκος Αναστασιάδης, (όπως έγραψε στην «Κ», 5/8/2018, ο εμπειρότατος Αποστόλης Ζουπανιώτης), «στον ένα ακριβώς χρόνο (από το Κραν Μοντάνα) έχει αναπτύξει «εμπιστευτικά» σε τουλάχιστον χίλιους ανθρώπους, την άποψή του ότι ίσως είναι προτιμότερο για τα συμφέροντα του κυπριακού Ελληνισμού ένα βελούδινο διαζύγιο (είτε ως διχοτόμηση, είτε ως χαλαρή συνομοσπονδία), δεν εγράφη οτιδήποτε. Ούτε καν αποτέλεσε αντικείμενο της μακράς προεκλογικής εκστρατείας για τις προεδρικές εκλογές». Ούτε και στην ανάλυση Διονυσίου υπήρξε αντίδραση, ενώ ούτε καν σχολιάστηκε η απάντηση Κασουλίδη προς Αναστασιάδη, τον Απρίλη του 2017: «Να μην πεις ποτέ ξανά έτσι κουβέντα». Από αυτήν εδώ τη στήλη, στις 4/3/2018, με τίτλο: «Τα δύο κράτη και τα κλειδιά», όπως ήδη αναφέρθηκε από τον Δ. Διονυσίου, είχα μεταξύ άλλων σημειώσει: «Περί τα τέλη του φθινοπώρου, ξένος συνάδελφος επικαλούμενος πηγή στην Άγκυρα με πληροφόρησε ότι για λύση δύο κρατών βολιδοσκοπούσε και ο Πρόεδρος Αναστασιάδης». […] «η πληροφορία επιβεβαιώθηκε και από τη Λευκωσία. Είχα συγκεκριμένα πληροφορηθεί ότι μεταξύ πρώτης και δεύτερης Κυριακής των προεδρικών εκλογών, ο Νίκος Αναστασιάδης στις χωριστές συναντήσεις του με ηγέτες κομμάτων του ενδιάμεσου χώρου, τους είχε μιλήσει για λύση δύο κρατών, με συναίνεση που θα προσπαθούσε ο ίδιος να εξασφαλίσει από την Ε.Ε. και με τη σύμφωνη γνώμη του Αρχιεπισκόπου». Από αυτά ο Νίκος Αναστασιάδης ουδέν διέψευσε. Γιατί; Μήπως επειδή όντως θεωρεί ότι η λύση δύο κρατών είναι η μόνη ενδεδειγμένη; Μήπως επειδή, όπως συχνά λέει, η εκ περιτροπής προεδρία δεν πέρνα από δημοψήφισμα στην ε/κ κοινότητα; Μήπως όμως η λύση δύο κρατών περνά; Και αν θέσει επισήμως στο τραπέζι των Η.Ε. τέτοια πρόταση, δεν θα ακούσει τον όχλο να κραυγάζει, «άρον άρον σταύρωσον αυτόν»; Οπωσδήποτε. Γι' αυτό επειδή αντιλήφθηκε ότι είναι επικινδυνότατο να δοκιμάζεις τρίτη φορά τη ρωσική ρουλέτα, έκανε πίσω και μίλησε για κάτι, υπό τας περιστάσεις βατό, που δεν εκφεύγει του πλαισίου των Η.Ε. Την ομοσπονδία. Αποκεντρωμένη ή χαλαρή το ίδιο είναι. Από το 2003 και εντεύθεν έχω πολλάκις επιχειρηματολογήσει υπέρ μιας λύσης με ένα σχήμα στο οποίο το κάθε κρατίδιο, να διαχειρίζεται το νοικοκυριό του, ενώ στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση να μένουν τα απολύτως απαραίτητα. Ο χρόνος, η ζωή και η αγορά θα εκχωρήσουν στην κεντρική κυβέρνηση αυτά που θα πρέπει, όπως έγινε σε όλες τις ομοσπονδίες. Δεν πιστεύω ότι ο Πρόεδρος Αναστασιάδης πλασάριζε «λύση δύο κρατών», επειδή προδότης (αν και επιμένω ότι το στάτους κβο είναι η μεγαλύτερη επένδυση για το ηγετικό πολιτικο-οικονομικό κονκλάβιο που κυβερνά την Κ.Δ.). Ο Πρόεδρος είναι, κατά την εκτίμησή μου, ένας τζογαδόρος της πολιτικής, ο οποίος, έχοντας στο χέρι τους τέσσερις άσους των υδρογονανθράκων παίζει τα ρέστα του (βλ. Κληρίδης και ενεργό ηφαίστειο). Υπάρχει πιο μεγάλο χαρτί από τους τέσσερις άσους; Ναι υπάρχει. Εγώ όμως έχω τα δάχτυλά μου σταυρωμένα για τους άσους του Αναστασιάδη κι όχι κανενός άλλου. Διότι με τους άλλους καήκαμε στο χυλό. Το 1978 ΑΚΕΛ-ΔΗΚΟ απέρριψαν το Βαρώσι και το αγγλο-αμερικανο-καναδικό σχέδιο υπακούοντας στη Μόσχα όπως και το 2004 με τα τσιμεντώματα. Η παρτίδα, όπως αποκαλύπτει σήμερα η «Κ» (σελ. 4), έχει ήδη αρχίσει καθώς η τουρκική πλευρά στέλνει μήνυμα ότι, λόγω φυσικού αερίου, συζητά μία χαλαρή ομοσπονδία και την Παρασκευή ο Αναστασιάδης θα συναντήσει τον Ακιντζί. Τέσσερις άσοι και δάκτυλα σταυρωμένα λοιπόν… στην ανατολική Μεσόγειο που εξελίσσεται σε πρώτη γραμμή του μετώπου μεταξύ των υπερδυνάμεων.

paraschosa@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / *Γράφει ο* **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Η Ομοσπονδία, οι κομμώτριες και ένας μη πιστοποιημένος έρως...

Ποια πτήση πήρε ο Κοτζιάς φεύγοντας θυμωμένος από το Υπουργικό του Τσίπρα; Της Cobalt! Με το πιο πάνω ανέκδοτο και ολίγον μπλακ χιούμορ σχολίασε προχθές γνωστός πολιτικός το τέλος εποχής και του Κοτζιά ως ΥΠΕΞ και της Cobalt. Επιστροφή δεν πρόκειται να υπάρξει για κανένα.

Χωρίς ατζέντα θα είναι η συνάντηση Αναστασιάδη-Ακιντζί λένε και γράφουν όλα τα ΜΜΕ τις τελευταίες ημέρες. Ωστόσο, όλοι οι άμεσα εμπλεκόμενοι γύρω από τους δύο συνομιλητές γνωρίζουν πως τόσο ο Healthy Nic όσο και ο Μουσταφά θα πάνε στη συνάντηση με τις σημειώσεις τους. Κοινώς με τη λίστα τους, τη δική τους προσωπική ατζέντα. Εκείνο που εγώ άκουσα, και σας το έχω ξαναγράψει είναι πως το οδόφραγμα της Δερύνειας δεν είναι καθόλου σίγουρο ότι είναι έτοιμο να ανοίξει. Αν και η πηγή μου, μου το έθεσε κάπως διαφορετικά: «Το οδόφραγμα μια χαρά είναι έτοιμο. Λίγη δουλειά ακόμα χρειάζεται και μετακίνηση του τουρκικού φυλακίου. Άλλοι δεν φαίνεται να είναι έτοιμοι. Ούτε ο Μουσταφάς, ούτε ο Αναστασιάδης...».

Απέχθεια στις συνομοσπονδίες έχει ο Φούλης. Όχι απλή απέχθεια. Όπως λέει, τις θεωρεί «κατάρα». Το δήλωσε ο ίδιος προχθές, σιγοντάροντας αυτή τη φορά τον Healthy και την πρότασή του για αποκεντρωμένη Ομοσπονδία. Όπως δήλωσε θα μπορούσαν κάποιες αρμοδιότητες να μεταφερθούν από την κεντρική κυβέρνηση συνιστώσες πολιτείες χωρίς να υπάρξει σοβαρό πρόβλημα.

«Αν το Τμήμα Αρχαιοτήτων θα είναι στην κεντρική κυβέρνηση ή στις συνιστώσες πολιτείες, αν τα Συμβούλια Χημικών, Οπτικών και άλλες δεκάδες τέτοια, ή το Συμβούλιο Κομμωτών θα είναι στην κεντρική ή στις συνιστώσες πολιτείες, θεωρώ ως πολύ σωστό ότι γι' αυτά τα ζητήματα μπορεί από το κεντρικό κράτος να εκχωρηθούν οι εξουσίες για λήψη απόφασης στις συνιστώσες πολιτείες», ανέφερε καθιστώντας σαφές πως δεν πρόκειται να μας χαλάσουν την Ομοσπονδία οι κομμώτριες και οι κομμωτές.

Η μεγαλύτερη έκπληξη των τελευταίων ημερών ήταν το «ευχαριστώ» του Φούλη προς τον Κοτζιά. Αξιοθαύμαστο που βρήκε τη δύναμη να το διατυπώσει δημόσια. Η μάνταμ του Φούλη με ενημέρωσε πως οι συναντήσεις τού μεγάλου αρχηγού με πολιτικούς στα

«Μπορείς να παρηγορήσεις λίγο τον Φούλη, πήρε πολύ βαριά την παραίτησή μου».

Κατεχόμενα θα συνεχιστούν και αυτή την εβδομάδα. Με τη φόρα που πήρε ξεπέρασε και τον Άντρο στις επισκέψεις, κάτι που ενοχλεί κάποιους στην Εζεκία Παπαϊωάννου.

Μπορεί να είναι και ράδιο αρβύλα η πληροφορία που τελευταία κυκλοφορεί σε πολιτικά πηγαδάκια. Αν όμως αληθεύει θα πρόκειται για είδηση πρώτου μεγέθους με... πιπεράτες προεκτάσεις που αφορούν και το Κυπριακό και τις διαπραγματεύσεις και επαφές με τα Κατεχόμενα και με τα Ηνωμένα Έθνη. Όπως μου έλεγε συνάδελφος που έφθασε στ' αφτιά του ο ψίθυρος «ο έρως δεν κοιτάζει ούτε εθνικότητες, ούτε φύλα, ούτε επαγγελματικές ιδιότητες και κυρίως δεν χωράει σε διπλωματικά στεγανά»...

Σε υψηλούς τόνους διεξάγεται ο διάλογος (λέμε τώρα) για τις ευρωεκλογές και στο ΔΗΚΟ και στην ΕΔΕΚ. Οι δύο ενδιάμεσοι συνεργάτες φαίνεται να αντιμετωπίζουν κωλύματα αλλά και εκ των έσω πιέσεις. Η πρόθεση για μεταξύ τους συνεργασία και με αποκλεισμό κάποιων άλλων δυνάμεων του Ενδιάμεσου ενοχλεί κάποια στελέχη που δεν κρύβουν την δυσαρέσκειά τους.

Η ΔΗΚΟαναθρεμμένη Φωτούλα μου έλεγε πρόσφατα ότι ο πρίγκιπας Νικόλαος και ο Σιζό συμφώνησαν να δώσουν μικρή παράταση στις συζητήσεις για το θέμα μέχρι να ξεκαθαρίσουν τα εσωκομματικά στην ΕΔΕΚ αλλά και στο ΔΗΚΟ και κυρίως μέχρι να «αποκαλυφθεί» Δημοκρατική Παράταξη. Αναμένεται πως η εβδομάδα που έρχεται και κυρίως η επόμενη θα σημάνουν νέο γύρο διαβουλεύσεων. Κάποιος επιμένει ότι ο Σιζό θα επαναφέρει τη γνωστή, μικρή του λίστα. Πάντως, ΔΗΚΟϊκά στελέχη δεν σταματούν με τίποτα τον ιδιότυπο προεκλογικό που άρχισαν τελευταία με επαφές και προσεγγίσεις.

ΚΟΥΪΖ: Τι γύρευε βραδιάτικα ο δήμαρχος Πάφου Φαίδωνας Φαίδωνος σε υπό ανακαίνιση κατοικίας τ/κ ιδιοκτησίας η οποία έχει εκμισθωθεί στον Δήμο Πάφου όπου τραυματίστηκε κρίσιμα άνδρας που έπεσε από το μπαλκόνι της εν λόγω οικίας; Γιατί ο Φαίδων στις 8:00 το βράδυ χωρίς φωτισμό βρέθηκε στην τουρκοκυπριακή κατοικία συνοδευόμενος από επιχειρηματία ανάπτυξης γης; Τα ερωτήματα τα θέτουν τέσσερα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου Πάφου με γραπτή επιστολή τους.

ΕΝΩΝΟΥΜΕ ΔΥΝΑΜΕΙΣ / *Γράφει* **Ο ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ**

Με άριστα το 10

1 Στο καπέλο. Πήρε το καπελάκι του και έφυγε ο Κοτζιάς και η Λευκωσία σούζεται με τον κουλ Αλέξη και την ετοιμότητά του να λύσει το Κυπριακό. Αν ο Αλέξης ήταν ΥΠΕΞ στο Κραν Μοντάνα, θα το είχαμε λύσει ήδη. Ακούτε με.

2 Στους ιθαγενείς. Βγήκε και ο Βρετανός εν Λευκωσία πρέσβης και είπε να μη νομίζουμε (εμείς) πως η άλλη πλευρά θα παραμείνει μη αναγνωρίσιμη. Όπα, το βρετανικό χιούμορ, εν μέσω Brexit δεν ξεχνά τα ήθη και έθιμα της χώρας του. Διαίρει και βασίλευε.

3 Στο κράτημα. Για να μη νομίζετε πως ο Healthy δεν κινείται στο παρασκήνιο. Μάτια και στην πλάτη έχει. Από τη μια κανόνιζε τα του Ακιντζί και από την άλλη κράτησε και τον Σκαλιά στο Υπ. Παιδείας που είχε δώσει παραίτηση. Τέτοιο μάνατζμεντ ούτε ο Γκουαρντιόλα. Σε λίγο θα φτάσει και τον RainMan Αβέρωφ.

4 Στο διά πάσα νόσο. Επαναλαμβανόμενες οι κλοπές σε αυτοκίνητα νοσηλευτών στο νοσοκομείο της Λεμεσού. Αυτοί κάνουν τη δουλειά τους και οι άλλοι σπάνε τα παρμπρίζ. Θα το λύσει και αυτό το ΓΕΣΥ; Αν ήταν πάντως καθηγητές θα καταδίκαζαν τον Οδυσσέα ως υποκινητή.

Arkaka, Strakka, Arodes και η Pyrgos. Οι πιο αξιολάτρευτοι ληστές στην επική σειρά. La Casa de ΒΑΒΕΛ.

5 Στο διάβασμα. Με τόσες αναγνώσεις που έχουν πέσει στην έκθεση Γκουτιέρες, απορώ πώς βγαίνει ο άλλος και λέει πως δεν διαβάζει ο κυπριακός λαός. Άσχετο αν καταλάβουν άλλα από το ίδιο κείμενο. Συμβαίνει. Δεν θυμάστε με το μνημόνιο; Όλοι το διάβασαν, όλοι το ψήφισαν, μόνο ο Χάρης το κατάλαβε.

6 Στο ανέκδοτο. Τι αρχίζει μετά τους 16 ορόφους στην Πάφο και δεν τους επιτρέπεται να χτίσουν περισσότερους σε ουρανοξύστες; Η... Λεμεσός! Κακό χιούμορ πραγματικής (Healthy) αποτύπωσης.

7 Στην είσοδο. Ένα λεπτό για να καταλάβω, γιατί το κάνατε μόδα. Πώς θα αυτονομηθεί οικονομικά η βουλή; Θα βάλει είσοδο ο Συλλούρης στη Βουλή; Πάντως, τέτοιο θέατρο, σκηνοθεσία με λίγο καλύτερο φωτισμό και τηλεοπτική παραγωγή γίνεται μια παραγωγούλα στο Netflix.

8 Στο νέο. Μπήκαν λέει 56 κλέφτες σε ένα κτήριο και τυπώνουν χρήμα με αρχηγό τον ARKAKA. Υπαρχηγοί του ο STRAKKA και ο ARODES. Όλοι ερωτεύονται την PYRGOS η οποία είναι η πιο ατακτούλα και τους σαντανώνει όλους γενικώς. LA CASA De ΒΑΒΕΛ

9 Στον αρχηγό. Έξω τους συντονίζει ο Professor, ο οποίος τα έχει σχεδιάσει όλα μέχρι την τελευταία λεπτομέρεια, υπολογίζοντας και προβλέποντας όλα εκτός από το πάθος του για το ωραίο φύλο. Ο Professor είναι μάστορας στον τακτικισμό και στην κωλοτούμπα, ελίσσεται με αριστοτεχνία και κάνει τα πάντα για να φτάσει στον σκοπό.

10 Στο τέλος. Όπως σε όλες τις ιστορίες που σέβονται τον εαυτό τους, πάντα έχουν καλό τέλος. Κανείς δεν θα μπει φυλακή, και αν μπει κάποιος θα είναι ο λάθος άνθρωπος για τον λάθος λόγο.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Διευθυντής: Ανδρεας Παρασχος
Αρχισυντάκτης: Μιχαλης Τσικαλας • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας • Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

Το δικό μου χέρι θα ανοίξει τις προοπτικές μου.

www.hellenicbank.com | 8000 9999 | Hellenic Bank Official | @HellenicBank | HellenicBank

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΔΑΝΕΙΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
Έχεις τη δύναμη.

Λάθος να καθίσει η Άγκυρα στο τραπέζι της ΑΟΖ

Υπάρχουν άλλοι τρόποι, σύμφωνα με αρμόδιες πηγές, διά των οποίων μπορεί η Άγκυρα να αποκτήσει ρόλο-συνέργιες στα ενεργειακά

Του **ΜΙΧΑΛΗ ΤΣΙΚΑΛΑ**

Η αναφορά στην έκθεση του γ.γ. των Η.Ε. για την κυπριακή ΑΟΖ ως πεδίο πιθανών εντάσεων που δύναται να έχουν αντίκτυπο στον διάλογο για το Κυπριακό, άνοιξε έναν νέο κύκλο συζητήσεων και αναλύσεων αναφορικά με τη διασύνδεση του ενεργειακού σχεδιασμού της Λευκωσίας και των εξελίξεων στο εθνικό θέμα. Αρμόδιες πολιτικές πηγές επί του ζητήματος, τονίζουν στην «Κ» πως η ανάγνωση της αναφοράς Γκουτιέρες δεν τάσσεται μονόπλευρα κατά του προγραμματισμού της Λευκωσίας: «Δίνει και το μήνυμα πως μπορεί το Φ.Α. να λειτουργήσει ως θετικός μοχλός πίεσης, οπότε μπορεί η Τουρκία αν θέλει να έρθει και να συζητήσουμε τα θέματα», τονίστηκε σχετικά. Αυτό σημαίνει, όπως οι ίδιες πηγές εξήγησαν, πως μπορεί, αν θέλει η Άγκυρα, να συζητήσει με τη Λευκωσία τα θέματα οριοθέτησης της ΑΟΖ εν πρώτοις, αλλά και τον ρόλο που μπορεί να έχει, όχι τώρα αλλά στο μέλλον. Δηλαδή είτε ως πελάτης είτε με συνεργασία σε άλλο επίπεδο. Η άλλη πλευρά της ανάγνωσης επαφίεται στο ότι έγινε απόπειρα διασύνδεσης των εξελίξεων στο Κυπριακό σε έναν βαθμό από τον γ.γ. των Η.Ε., κάτι που τροφοδότησε όπως φάνηκε εκ του αποτελέσματος και την τ/κ αλλά και τουρκική επιχειρηματολογία για το ζήτημα. Δηλώσεις άλλωστε για το θέμα κάνουν πλέον όλο και πιο συχνά Τούρκοι αξιωματούχοι, συν των κινήσεων που προγραμματίζει η Άγκυρα με το γεωτρύπανο «Φατίχ», ωστόσο εκείνο που είναι σημαντικό για την Κύπρο, λένε οι πληροφορίες, είναι μην υπάρξει διασύνδεση του Κυπριακού με την ΑΟΖ.

Στρατηγικό λάθος

Η διαδικασία των συνομιλιών στο Κυπριακό και συνακόλουθα αυτή των ενεργειακών σχεδιασμών της Λευκωσίας, δεν συνέπεσαν σε κανένα σημείο μέχρι σήμερα. Όλα όσα έλαβαν χώρα στις διαπραγματεύσεις, δεν επηρέασαν κανένα γύρο αδειοδότησης, ωστόσο, είναι νωπό το επεισόδιο στο τεμάχιο 3 της κυπριακής ΑΟΖ με την παρενόχληση που δέχτηκε το γεωτρύπανο της ΕΝΙ.

Θα είναι στρατηγικό λάθος να φέρουμε την Τουρκία στο τραπέζι του διαλόγου για ζητήματα που άπτονται του πώς χειρίζεται υποθέσεις της ΑΟΖ η Κ.Δ., εκτιμά έγκυρη πολιτική πηγή.

Δεν αναμένεται, σύμφωνα με απόλυτα έγκυρες πηγές, ανάλογη συμπεριφορά από την Τουρκία στο τεμάχιο 10 της κυπριακής ΑΟΖ, στο οποίο είναι προγραμματισμένη η επόμενη γεώτρηση. Τονίζεται, ωστόσο, πως ως έχουν σήμερα τα δεδομένα στο Κυπριακό, «θα είναι στρατηγικό λάθος να φέρουμε την Τουρκία στο τραπέζι του διαλόγου για ζητήματα που άπτονται του πώς χειρίζεται υποθέσεις της ΑΟΖ η Κυπριακή Δημοκρατία».

Όπως για παράδειγμα, αγωγούς τόσο από το «Αφροδίτη» προς την Αίγυπτο (με το έργο να υλοποιείται το επόμενο διάστημα) ή τι μέλλει γενέσθαι με τον East Med. «Και όχι μόνο θα είναι στρατηγικό λάθος, αλλά θα θυμίζει την εποχή που κλήθηκε από τη Βρετανία η Τουρκία να συμμετέχει στις συζητήσεις για το Κυπριακό, ως μη όφειλε, και όπως προέκυπτε από τη Συνθήκη της Λωζάννης.

Κάτι τέτοιο δεν πρέπει να επαναληφθεί» τονίζεται σχετικά. Σε ερώτηση σχετικά με τις πραγματικές προθέσεις της Άγκυρας στην παρούσα φάση του Κυπριακού και όπως εξελίσσονται τα δεδομένα, αρμόδιες πηγές υποστηρίζουν πως πρόθεση της Τουρκίας είναι, σε πολιτικό επίπεδο η δημιουργία συνομοσπονδίας στην Κύπρο ώστε εκείνη την περίοδο, η μεγάλη εικόνα για τα πραγματικά αποθέματα της ΑΟΖ θα αργήσει ανάλογο διάστημα να σχηματοποιηθεί. Το ειδικό βάρος όμως που αναμένουν ότι θα προσδώσει στην Κ.Δ. η ανεύρεση ικανής ποσότητας Φ.Α., τέτοιας που θα μπορεί για ορισμένο χρονικό διάστημα να τροφοδοτεί την Ε.Ε., αποτελεί στόχο. Ο οποίος εμπίπτει και στη γενικότερη προσπάθεια απαγκίστρωσης της Ευρώπης από το ρωσικό φυσικό αέριο. «Αυτή η γεωπολιτική βαρύτητα θα είναι δυσανάλογη του μεγέθους και του πληθυσμού της χώρας. Ακόμη και αν δεν ανταποκρίνονται εν τέλει τα κοιτάσματα στις πλέον αισιόδοξες των προβλέψεων.

Η ανάγνωση της αναφοράς Γκουτιέρες, στα ενεργειακά, δεν τάσσεται μονόπλευρα κατά του προγραμματισμού της Λευκωσίας, σύμφωνα με αρμόδια πηγή αλλά, «δίνει και το μήνυμα πως μπορεί το Φ.Α. να λειτουργήσει ως θετικός μοχλός πίεσης, οπότε μπορεί η Τουρκία αν θέλει να έρθει και να συζητήσουμε τα θέματα».

Πολιτική βούληση και ταμείο

Στη διαδικασία των ενεργειακών, όπως λένε στην εφημερίδα πηγές με γνώση των παρασκηνίων, δεν μπορούν να γίνουν από εδώ και πέρα πισωγυρίσματα. Άρα σε καμία των περιπτώσεων δεν θα υπάρξει αναβολή για να διαπιστωθεί πως θα προχωρήσουν οι διαπραγματεύσεις για το Κυπριακό. Ανάλογη είναι δε τόσο η βούληση Αναστασιάδη προς αυτή την κατεύθυνση όπως και τα μηνύματα που στέλνει προς τους αρμόδιους υπουργούς, από το περιβάλλον των οποίων προκύπτει το ότι δεν έχουν υπάρξει ποτέ σκέψεις περί αναβολής. Αυτό όμως που πρέπει να γίνει είναι να πάρει σάρκα και οστά το ταμείο υδρογονανθράκων. Το οποίο, όμως, για την ώρα είναι «κολλημένο» στη βουλή και παραμένει άγνωστο πότε θα κινηθεί η διαδικασία επ' αυτού.

Γεωπολιτικός παράγοντας

Νοουμένου ότι ο ενεργειακός σχεδιασμός της Λευκωσίας θα έχει ορίζοντα και το 2019-20, με νέες γεωτρήσεις που θα λάβουν χώρα μπορέσει να έχει πρόσβαση και στην Ε.Ε. Είναι όμως σε αυτό το σημείο που επισημαίνεται ότι η εύρεση ικανών αποθεμάτων Φ.Α. στην κυπριακή ΑΟΖ, όχι μόνο από το τεμάχιο 10 αλλά συνολικά, θα αναβαθμίσει τον γεωπολιτικό ρόλο της χώρας και αυτό είναι ένα δεδομένο που ήδη έχει αρχίσει να παίρνει σάρκα και οστά, οπότε και ενδυναμώνεται το επιχείρημα πως στην παρούσα φάση δεν μπορούν να συμπλεύσουν στο διάλογο υδρογονάνθρακες και Κυπριακό.

Η εύρεση ικανών αποθεμάτων Φ.Α. στην κυπριακή ΑΟΖ, θα αναβαθμίσει το γεωπολιτικό ρόλο της χώρας και αυτό είναι ένα δεδομένο που έχει αρχίσει να παίρνει σάρκα και οστά, εκτιμά η Λευκωσία.

Ένα 10% των αναγκών της Ε.Ε.

Ένα 10% των αναγκών της Ε.Ε. να καλύψει η Κύπρος για κάποια χρόνια, είναι αρκετό», επιβεβαίωσαν πολιτικές πηγές. Αυτό δε το διαβλέπει ήδη η Άγκυρα, πως η περίοδος της εκμετάλλευσης του κυπριακού φυσικού αερίου έχει αρχίσει, με τον αγωγό προς Αίγυπτο, και την ίδια να παραμένει εκτός συσχετισμών. «Οι αγωγοί πάνε νότια δεν πάνε βόρεια» σχολίασαν με νόημα οι ίδιες πηγές, αλλά αιτιολόγησαν το ότι αυτές οι εξελίξεις επαυξάνουν την πίεση από την Τουρκία. Έτσι, προτείνεται ως ένας τρόπος αποσυμπίεσης, η άμεση δημιουργία του ταμείου υδρογονανθράκων.

Λόγω Φ.Α. συζητάει χαλαρή ομοσπονδία η τουρκική πλευρά

Στοχεύει σε έντονες διαπραγματεύσεις και γρήγορη λύση στο Κυπριακό, διότι οι εξελίξεις στο ζήτημα των ενεργειακών τρέχουν

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ

Κοινός είναι ο προβληματισμός στο περιβάλλον Ακιντζί και στο τουρκικό Προεδρικό αν και οι σχέσεις τους εσχάτως χαρακτηρίζονται από εντάσεις. Ο Τ/κ ηγέτης και η τουρκική διπλωματία αναζητούν απάντηση στο ερώτημα, για ποιο λόγο, ο Νίκος Αναστασιάδης ύστερα από 15 μήνες ενδιαφέρεται ξανά για νέο κύκλο συνομιλιών; Η απάντηση στην οποία καταλήγουν είναι λόγω των ενεργειακών, καθότι σύντομα στα ανοιχτά της Κύπρου ξεκινάει νέος κύκλος εργασιών για το φυσικό αέριο. Η τουρκική πλευρά έχει ξεκαθαρίσει ότι θα προχωρήσει σε δικές της, ξεχωριστές εργασίες. Αυτό το γεγονός, η τουρκική πλευρά θεωρεί ότι, εντείνει τον προβληματισμό της Λευκωσίας και της Αθήνας και οδηγεί την ε/κ πλευρά να εστιάζει στην προοπτική των συνομιλιών σαν το εργαλείο διά του οποίου, οι εμπλεκόμενες πλευρές θα αποφύγουν την κορύφωση της έντασης και θα εστιάσουν εκ νέου στο δικοινοτικό διάλογο.

Όσο διαρκεί ο διάλογος, ανεξάρτητα από το αν θα βρεθεί άμεσα ή όχι λύση στο Κυπριακό, η ένταση στη θάλασσα θα μπορεί να ελεγχθεί από τις εμπλεκόμενες πλευρές. Την τακτική αυτή που αποδίδουν κυρίως στη Λευκωσία, Ακιντζί και Άγκυρα τη θεωρούν λανθασμένη. Από τη δική τους σκοπιά, οι συνομιλίες στο Κυπριακό δεν θα πρέπει να μετατραπούν σε εργαλείο, με το οποίο η ε/κ πλευρά θα επιβάλλει τις θέσεις της στο ζήτημα της ΑΟΖ. Για αυτόν τον λόγο, Άγκυρα και τ/κ πλευρά αναζητούν στην παρούσα συγκυρία νέες λύσεις και φόρμουλες για το μέλλον του Κυπριακού.

Αυτή η συζήτηση ήταν στο επίκεντρο των επαφών την προηγούμενη εβδομάδα στην Άγκυρα του «ΥΠΕΞ» Κουντρέτ Όζερσαϊ, καθώς και στα Κατεχόμενα με αφορμή τη νέα έκθεση του γ.γ. του ΟΗΕ για το Κυπριακό.

Η ιδέα της χαλαρής ομοσπονδίας αποτελεί εναλλακτική φόρμουλα που η τουρκική πλευρά είναι έτοιμη να συζητήσει, αρκεί η ε/κ πλευρά να λάβει υπόψη της πραγματικότητες, όπως οικονομία και κοινωνία, η αποτελεσματική εκπροσώπηση στην κεντρική κυβέρνηση και η ίση συμμετοχή στη διαχείριση των φυσικών πόρων.

Έκθεση και Ακιντζί

Η τ/κ πλευρά προσεγγίζει με θετικό τρόπο τη νέα έκθεση του ΟΗΕ, μάλιστα με τον Μουσταφά Ακιντζί να ισχυρίζεται ότι σε αυτή αντανακλώνται πολλές από τις δικές του απόψεις. Θετικά αξιολογεί την έκθεση και ο κ. Όζερσαϊ, ο οποίος ως γνωστόν διατηρεί σοβαρές επιφυλάξεις για την ομοσπονδιακή λύση. Σύμφωνα με την τ/κ πλευρά, με τη νέα έκθεση του, ο γ.γ. του ΟΗΕ ξεκαθαρίζει ότι οι συνομιλίες δεν είναι δυνατόν να συνεχιστούν από το σημείο που διακόπηκαν στο Κραν Μοντάνα, το οποίο η τουρκική πλευρά καταγράφει ως θετική εξέλιξη, διότι αφήνει περιθώρια για τη δημιουργία ενός νέου πλαισίου διαπραγμάτευσης που θα περιλαμβάνει στοιχεία όπως το χρονοδιάγραμμα, την ενεργή εμπλοκή του ΟΗΕ στις διαπραγματεύσεις και το τελικό ξεκαθάρισμα του καθεστώτος των τ/κ, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα των δύο δημοψηφισμάτων.

Σύμφωνα με την τ/κ πλευρά η έκθεση του, ο γ.γ. του ΟΗΕ ξεκαθαρίζει ότι οι συνομιλίες δεν είναι δυνατόν να συνεχιστούν από το σημείο που διακόπηκαν στο Κραν Μοντάνα.

Εφόσον, ο ΟΗΕ εστιάσει στην προαναφερόμενη προοπτική, το επόμενο διάστημα θα μπορούσε να έρθει στο προσκήνιο το ενδεχόμενο μιας «γρήγορης λύσης», ενδεχομένως πριν από τις «προεδρικές εκλογές» του 2020. Ένα πρώτο βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση θα αποτελέσει η επικείμενη συνάντηση των δύο ηγετών στις 26 Οκτωβρίου στο αεροδρόμιο Λευκωσίας. Τις επόμενες ημέρες, οι δύο ηγέτες θα ανακοινώσουν την ημερομηνία του ανοίγματος δύο νέων οδοφραγμάτων και θα επιχειρήσουν να ανατρέψουν το αρνητικό κλίμα που επικρατεί στις σχέσεις τους, εδώ και καιρό.

Αυτή είναι η άποψη που επικρατεί στο «προεδρικό» του κ. Ακιντζί, το οποίο ξεκαθαρίζει ότι η τ/κ πλευρά μεταβαίνει στη συνάντηση με τον Νίκο Αναστασιάδη για να βολιδοσκοπήσει τις προθέσεις της ε/κ πλευράς για το μέλλον του Κυπριακού.

Η Άγκυρα και οι ομοϊδεάτες του κ. Όζερσαϊ διατηρούν αποστάσεις ασφαλείας από την προαναφερόμενη θετική και αισιόδοξη ανάγνωση του περιβάλλοντος Ακιντζί, διότι δεν εντοπίζουν θετική διάθεση στην ε/κ πλευρά. Συγκεκριμένα εκτιμούν ότι στο ζήτημα της πολιτικής ισότητας, ο κ. Αναστασιάδης επιχειρεί να καθυστερήσει την τελική αποδοχή της αποτελεσματικής συμμετοχής των Τ/κ σε όλες τις δομές της ομοσπονδίας, με διάφορα τεχνάσματα, φέρνοντας λ.χ. στο προσκήνιο το ζήτημα της χαλαρής ομοσπονδίας. Αρνητική εικόνα επικρατεί και στο ζήτημα των εγγυήσεων και της ασφάλειας: Πώς θα οδηγηθούμε σε λύση με την επιμονή στην αρχή «μηδέν στρατός-μηδέν εγγυήσεις», αναρωτιούνται οι Τούρκοι διπλωμάτες. Τέλος, αρνητικές είναι και οι εξελίξεις στην κυπριακή ΑΟΖ.

Η ένταση στην ΑΟΖ

Το ζήτημα της ΑΟΖ βρέθηκε την προηγούμενη εβδομάδα στο επίκεντρο των επαφών Όζερσαϊ στην Άγκυρα. Οι λιγοστές πληροφορίες που φτάνουν από την Άγκυρα συνηγορούν στο δείχνουν ότι στη νέα περίοδο, η τουρκική πλευρά θα επιμείνει σε «proactive» βήματα και πρωτοβουλίες.

Όπως είπε πρόσφατα στην «Κ», ο κ. Όζερσαϊ, οι κινήσεις που δρομολογεί η τουρκική πλευρά θα είναι πολυδιάστατες. Το «Μπαρμπαρός» θα παραμείνει για αρκετό χρονικό διάστημα στα ανοιχτά της Κύπρου και θα διεξάγει τις δικές του έρευνες. Στις περιοχές που διεκδικεί η ίδια η Τουρκία, το τουρκικό Πολεμικό Ναυτικό δεν πρόκειται να επιτρέψει έρευνες και εργασίες εταιριών που συνεργάζονται με την Κυπριακή Δημοκρατία. Στην κυπριακή ΑΟΖ, δηλαδή στα λεγόμενα τεμάχια που έχει ανακοινώσει η τ/κ πλευρά, η τουρκική πλευρά θα προχωρήσει σε νέες έρευνες και γεώτρηση.

Αξίζει να σημειωθεί ότι παρά τον φόρτο εργασίας και τα πολλά ανοιχτά μέτωπα στην εξωτερική πολιτική, στη νέα περίοδο, η κυπριακή ΑΟΖ αποτελεί μία από τις προτεραιότητες της τουρκικής διπλωματίας και το επιτελείο του τουρκικού στρατού έχει εκπονήσει ειδικά σχέδια δράσης για ολόκληρη την περιοχή.

Εναλλακτικά σχέδια λόγω Φ.Α. και υπό όρους

Παρόλο που εκ πρώτης όψεως η εικόνα που αφήνεται προς τα έξω από την τουρκική διπλωματία είναι σχετικά αρνητική εντούτοις η τουρκική πλευρά, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» από Άγκυρα και Κατεχόμενα, όχι μόνο δεν αποκλείει τον διάλογο αλλά απεναντίας στοχεύει σε έντονες διαπραγματεύσεις και σε μια «γρήγορη λύση» στο Κυπριακό και αυτό διότι οι εξελίξεις στο ζήτημα του φυσικού αερίου τρέχουν. Από τη σκοπιά της τουρκικής πλευράς, στο σημείο που έχουν φτάσει σήμερα οι εξελίξεις, οι εμπλεκόμενες πλευρές θα πρέπει να προβάλλουν και να συζητήσουν με άνεση και δίχως ενδοιασμούς όλες τις εναλλακτικές λύσεις για το Κυπριακό. Η ιδέα της χαλαρής ομοσπονδίας αποτελεί μια τέτοιου είδους εναλλακτική φόρμουλα και η τουρκική πλευρά είναι έτοιμη να τη συζητήσει, αρκεί η ε/κ πλευρά να λάβει υπόψη της μια σειρά «πραγματικοτήτων». Ανεξάρτητα από τον χαρακτήρα και το επίθετο της λύσης, οι Τ/κ θα πρέπει να έχουν πλήρη ανεξαρτησία κινήσεων στο βόρειο τμήμα του νησιού, σε ζητήματα φυσικά που αφορούν την εσωτερική διακυβέρνηση, οικονομία και την τ/κ κοινωνία. Να εκπροσωπούνται με αποτελεσματικό τρόπο στη μία και μοναδική κυβέρνηση της Κύπρου, η οποία θα εκπροσωπεί το νησί στη διεθνή κοινότητα και να συμμετέχουν με ίσους όρους και αποτελεσματικό τρόπο στη διαχείριση και εκμετάλλευση των φυσικών πόρων του νησιού.

Πού θα είναι το επόμενο σου

ταξίδι;

Ψάχνεις φθηνά αεροπορικά εισιτήρια;

Η budgetfly.com αναζητά χιλιάδες αεροπορικές εταιρείες, συγκρίνει τιμές και βρίσκει φθηνά αεροπορικά εισιτήρια σε δευτερόλεπτα.

budgetfly.com

Get it on Google play

Available on the App Store

Η χαλαρή ανακίνησε το πολιτικό σκηνικό

Επανεξετάζουν τη στρατηγική τους, λαμβάνοντας υπόψη εσωκομματικά προβλήματα

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Ήταν στο τελευταίο Εθνικό Συμβούλιο, όταν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έβαζε στο τραπέζι ως τροφή για σκέψη νέες ιδέες για επίλυση του Κυπριακού και συγκεκριμένα το ενδεχόμενο να εξεταστεί το σενάριο μιας αποκεντρωμένης ομοσπονδίας. Το όλο ζήτημα βεβαίως δεν προέκυψε τυχαία και σε μία νύχτα. Είχαν προηγηθεί οι επαφές που είχε ο Πρόεδρος Αναστασιάδης στις ΗΠΑ, σε ένα κλίμα όπου η φημολογία περί συζήτησης για λύση δύο κρατών και σχεδίου β΄ έδινε και έπαιρνε. Στην ουσία κορυφώθηκε με δημοσιεύματα την περασμένη Κυριακή, που ήθελαν τον Νίκο Αναστασιάδη να φλερτάρει με το ενδεχόμενο ενός σχεδίου β΄. Όλη αυτή η σεναριολογία, αλλά και η υπόνοια που δεν διαψεύστηκε κατηγορηματικά – όπως όλοι θα ανέμεναν – από το Προεδρικό, προκάλεσε νέα δεδομένα στο πολιτικό σκηνικό. Ανακινήθηκε πρώτα και κύρια η διαδικασία στο Κυπριακό, ενώ την ίδια στιγμή στο εσωτερικό γίνονται ζυμώσεις για τη στρατηγική που θα ακολουθηθεί. Ο ΔΗΣΥ πατά σε δύο βάρκες, με τον Νίκο Αναστασιάδη να σκληραίνει τη στάση του είτε στρατηγικά είτε μέσω τακτικισμών και τον πρόεδρο του κόμματός του να διαχωρίζει τη θέση του και να μη συντάσσεται πλήρως μαζί του.

Το ΑΚΕΛ βρίσκει την κατάλληλη ευκαιρία να διαφοροποιηθεί πλήρως από τον Νίκο Αναστασιάδη, ωστόσο, ανοίγει παράλληλα στο κόμμα συζήτηση για το πόσο κατανοητή είναι η θέση του στο ΑΚΕΛικό ακροατήριο.

Ο Ενδιάμεσος από την άλλη παρακολουθεί επί του παρόντος αμήχανα τις νέες εξελίξεις ανήμπορος να τις ακολουθήσει, πόσω μάλλον να παρουσιάσει συγκεκριμένη και ξεκάθαρη θέση για το Κυπριακό. Το σίγουρο είναι πως μία νέα εποχή ανοίγει για τα κόμματα και για τις θέσεις τους στο Κυπριακό, με ανοικτό αν θα τα ενισχύσουν ή θα τα βρουν αμήχανα μπροστά στα νέα δεδομένα.

Ο Νίκος Αναστασιάδης πέταξε δίκτυ για χαλαρή ομοσπονδία και άνοιξε παράλληλα μία νέα πολιτική συζήτηση στο κομματικό σκηνικό.

ΔΗΣΥ σε δύο βάρκες

«Θέλω να πιστεύω ότι η συνάντηση δεν θα περιοριστεί στο άνοιγμα των δύο οδοφραγμάτων. Σε τέτοια περίπτωση η συνάντηση θα είναι πολύ πιο κάτω από τις δικές μου προσδοκίες» έλεγε σε δηλώσεις του ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου την περασμένη Παρασκευή κληθείς να σχολιάσει το τι αναμένει από τη συνάντηση των δύο ηγετών την εβδομάδα που μπαίνει. Αυτή η δήλωση-μήνυμα προς τον Νίκο Αναστασιάδη αποτελεί μία από τις πολλές των τελευταίων ημερών που καταδεικνύουν πως ο Αβέρωφ Νεοφύτου δεν βρίσκεται πλήρως συντασσόμενος με την πολιτική του Νίκου Αναστασιάδη στο Κυπριακό. Αντίθετα, έχει τις δικές του θέσεις και δεν διστάζει να διαφοροποιηθεί εκεί και όπου κρίνει, ακόμα και να νουθετήσει τον Πρόεδρο. Αυτό φάνηκε άλλωστε με τις παράλληλες επαφές του στις ΗΠΑ, τις συχνές συναντήσεις του με τον «υπουργό Εξωτερικών» Κουντρέτ Οζερσάι αλλά και τις προειδοποιήσεις του για εθνικό τσουνάμι που έρχεται στο Κυπριακό. Διαφορετικές πολιτικές εκτιμήσεις, διαφορετικοί δρόμοι; Πολιτικές πηγές εκτιμούν ότι ο συναγερμικός πρόεδρος αποτελεί πλέον τον σκιώδη πρόεδρο απέναντι στον Νίκο Αναστασιάδη. Ένας σκιώδης πρόεδρος που σύμφωνα με συναγερμικές πηγές έχει ως στόχο να κτίσει το ηγετικό του προφίλ για το 2023, ενώ για άλλους ο ηγέτης της Δεξιάς που μένει πιστός στις «κληριδικές αρχές».

Κομματικοί και προεδρικοί

Ο ΔΗΣΥ, κόμμα πολυφωνίας, όπως υποστηρίζουν συναγερμικά στελέχη εδώ και χρόνια ισορροπεί σε δύο βάρκες: μεταξύ λαϊκής Δεξιάς και Φιλελευθέρων - Προοδευτικών, με το πρώτο ακροατήριο να νικάει κατά κράτος, εδώ και χρόνια. Η λαϊκή Δεξιά βρέθηκε καθ' όλη τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων μπροστά σε αμηχανία, όταν από τον Ενδιάμεσο κατάγγελλαν τον Πρόεδρο Αναστασιάδη για υποχωρήσεις αλλά και για πλήρη συμπόρευση με το ΑΚΕΛ. Η μετά το Κραν Μοντάνα εποχή και η στάση του Νίκου Αναστασιάδη σήμερα φέρεται να βρίσκει σύμφωνη μεγάλη μερίδα του εν λόγω ακροατηρίου. Το ζήτημα, όμως, είναι τι γίνεται με τον Αβέρωφ Νεοφύτου. Ο συναγερμικός πρόεδρος αναμφίβολα διαφέρει από τον Νίκο Αναστασιάδη και σε φιλοσοφία και σε συμπεριφορά. Έχει φροντίσει, άλλωστε, να το δείξει, υπογραμμίζοντας την προσήλωσή του στη φιλοσοφία του Γλαύκου Κληρίδη. Το ζήτημα, ωστόσο, είναι πως ο Γλαύκος Κληρίδης μπορούσε να ικανοποιήσει τόσο τη συντηρητική τάση του κόμματος όσο και την πιο προοδευτική. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου φαίνεται να συντάσσεται περισσότερο με τη –μειοψηφική – φιλελεύθερη τάση, κερδίζοντας με τη διαφοροποίησή του από τον Πρόεδρο Αναστασιάδη εκείνο το δεξιό ακροατήριο που θέλει λύση και βλέπει καχύποπτα τα «παραστρατήματα» Αναστασιάδη. Πηγές, τόσο του Ενδιάμεσου όσο και του ΑΚΕΛ, βλέπουν όλη αυτή τη διαφοροποίηση των δύο, θέατρο με στόχο να συγκρατήσει και τα δύο ακροατήρια. Η διαφορετική προσέγγιση των πραγμάτων και φιλοσοφία ισχύει, όπως και η αντιπαράθεση των δύο τη βδομάδα μετά τις επαφές στις ΗΠΑ. Ο Πρόεδρος Αναστασιάδης πέραν της

Δύο φιλοσοφίες, με τη λαϊκή δεξιά και τους φιλελεύθερους να χωρίζονται σε προεδρικούς και κομματικούς.

δημόσιας προειδοποίησης που του έστειλε έχει ήδη ενοχληθεί με τη στάση του. Μάλιστα, κύκλοι του Προεδρικού λένε πως ο ίδιος σκοπεύει να του ζητήσει να ενημερώσει τους υπόλοιπους πολιτικούς αρχηγούς για τις επαφές του με τον Οζερσάι. Μία σχέση που φαίνεται να ενοχλεί το Προεδρικό.

Το αν η σχέση των δύο πολιτικών ανδρών θα προκαλέσει προβλήματα στη διακυβέρνηση ή εσωστρέφεια στο κόμμα, σε μία ιδιαίτερα κρίσιμη στιγμή είναι ένα ζήτημα ανοικτό. Το σίγουρο είναι πως τουλάχιστον στο ζήτημα της χαλαρής ομοσπονδίας φαίνεται να υπάρχει πλήρης σύμπλευση. Τα όσα, ωστόσο, φημολογούνται περί σχεδίου β΄ έχουν ήδη φέρει στελέχη σε αμηχανία. Ενδεικτικό ότι ο Πρόεδρος του ΔΗΣΥ υπογραμμίζει καθημερινά ότι θα κάνει ό,τι μπορεί για να αποτρέψει λύση δύο κρατών, ενώ και ο διευθυντής του Κυπριακού Χαράλαμπος Σταυρίδης, μπροστά στα δημοσιεύματα που ήθελαν τον Πρόεδρο να μιλάει για λύση δύο κρατών απάντησε πως δεν γνωρίζει, στέλνοντας το μήνυμα πως η λύση δύο κρατών μόνο καταστροφική μπορεί να είναι. Υπάρχουν βέβαια και στελέχη που ενοχλούνται από τη στάση Αβέρωφ Νεοφύτου θεωρώντας πως το κόμμα χωρίζεται σε προεδρικούς και κομματικούς στην πιο κρίσιμη ίσως περίοδο –και για την Κύπρο και για το κόμμα.

Ο Αβέρωφ διαχωρίζει τη θέση του από τον Πρόεδρο, εγείροντας ερωτήματα για το αν αυτό θα προκαλέσει επιπλέον φθορά στην κυβέρνηση.

Το ΑΚΕΛ βρίσκει τον αντιπολιτευτικό του ρόλο

Όταν ο Νίκος Αναστασιάδης έριξε στο τραπέζι του Εθνικού Συμβουλίου την αποκεντρωμένη ομοσπονδία, το κόμμα της Αριστεράς βρήκε την καταλληλότερη ευκαιρία να διαχωρίσει πλήρως τη θέση του. Οι σχέσεις Αναστασιάδη ΑΚΕΛ είχαν πληγεί πριν από το Κραν Μοντάνα, ωστόσο, με τη χαλαρή ομοσπονδία που ήταν ανέκαθεν κόκκινη γραμμή για τις θέσεις και τη φιλοσοφία του κόμματος, διαφαίνεται πως ο Πρόεδρος θα βρει απέναντί του τον μέχρι τώρα συνοδοιπόρο του. Αυτό, βοήθησε το κόμμα να βρει τον αντιπολιτευτικό του ρόλο και να αποσείσει από πάνω του το αφήγημα του ΔΗΣΑΚΕΛ. Ένα αφήγημα που έφερνε σε αμηχανία στελέχη του κόμματος, αλλά κυρίως το ΑΚΕΛικό ακροατήριο.

Αντιδράσεις για Αντρο

Ο Άντρος Κυπριανού έχει εδώ και καιρό προειδοποιήσει για τη φημολογία ενός σχεδίου β΄ χωρίς να καταγγέλλει επίσημα τον Πρόεδρο Αναστασιάδη. Το πρόσφατο δημοσίευμα του «Π» για το φλερτ με τα δύο κράτη, ταρακούνησε μεν την Εζεκία Παπαϊωάννου για την ουσία του ζητήματος, αλλά την ίδια στιγμή αποτέλεσε εν πολλοίς ενίσχυση των όσων εδώ και καιρό προειδοποιούν. Σε αυτό ακριβώς υπάρχει μία διπλή ανάγνωση: είτε ότι ο Άντρος Κυπριανού ενδεχομένως να επιβεβαιωθεί για τα όσα

Μέσω φημολογίας περί σχεδίου β΄ ο Άντρος Κυπριανού δέχεται κριτική από μέρος του κόμματος για την εμπιστοσύνη που έδειξε στον Νίκο Αναστασιάδη.

Στην Εζεκία Παπαϊωάννου εγείρονται ερωτήματα για το κατά πόσο η θέση του κόμματος στο Κυπριακό είναι κατανοητή στο ΑΚΕΛικό ακροατήριο.

προειδοποιεί το τελευταίο διάστημα είτε ότι θα λάβει μερίδιο ευθύνης ίσως και κόστος για τον βαθμό εμπιστοσύνης που έδειξε αρχικά στον Πρόεδρο.

Ήδη στα συλλογικά όργανα του κόμματος έχει συζητηθεί η στάση που κρατάει το κόμμα στο Κυπριακό, με στελέχη να αναφέρουν πως πολλές φορές η θέση του ΑΚΕΛ δεν είναι κατανοητή στο ΑΚΕΛικό ακροατήριο. Ένα ακροατήριο που δυσφορούσε μπροστά στη σύμπλευση με τον Νίκο Αναστασιάδη. Η αλήθεια βέβαια είναι πως εδώ και καιρό παρατηρείται δυσφορία στελεχών σε ό,τι έχει να κάνει με τη γραμμή που ακολουθείται από τη γραμματεία του κόμματος και συγκεκριμένα από τους Άντρο Κυπριανού και Τουμάζο Τσελεπή. Τόσο από τους «κατσουριδικούς» όσο και από τον Δημήτρη Χριστόφια. Υπενθυμίζεται πως πριν από την ανάληψη της γραμματείας από τον Άντρο Κυπριανού τα ζητήματα του Κυπριακού χειρίζονταν οι Δημήτρης Χριστόφιας και Νίκος Κατσουρίδης, οι οποίοι, όπως λέγεται, όχι μόνο είχαν πιο σαφείς τις κόκκινες γραμμές τους αλλά και ουδέποτε «θα συνέπλεαν με τη Δεξιά».

Τόσο στελέχη αλλά και μέρος του ΑΚΕΛικού ακροατηρίου θεωρεί λανθασμένο το γεγονός ότι το κόμμα της Αριστεράς εμπιστεύτηκε σε τέτοιο βαθμό τον Νίκο Αναστασιάδη και έσπασε τις γέφυρες με τον Ενδιάμεσο. Μία πολιτική απομόνωσης η οποία αποφεύγετο από την επί Εζεκία Παπαϊωάννου περίοδο. Το ζήτημα είναι κατά πόσο το ζήτημα των δύο κρατών – αν ενισχυθεί το επόμενο διάστημα – και η συζήτηση χαλαρής ομοσπονδίας θα φέρει το κόμμα της Αριστεράς μπροστά, ανοίγοντας γέφυρες με τον ενδιάμεσο χώρο ή αν θα υποστεί ζημιά από τη ρητορική της κυβέρνησης και μέρους της δεξιάς παράταξης ότι υιοθετεί τα όσα καταγγέλλει η Τουρκία.

Ο Ν, Παπαδόπουλος έχει χαμηλώσει τους αντιπολιτευτικούς τόνους και δεν αποκλείεται να συνδέεται με τη σκλήρυνση της στάσης του Προέδρου στο Κυπριακό.

Στάση αναμονής από τον ενδιάμεσο χώρο

Οι αλλοτινές εποχές, όταν ο Νικόλας Παπαδόπουλος κτυπούσε καθημερινά τον Νίκο Αναστασιάδη για την αναξιοπιστία του και για την πολιτική που ακολουθούσε στο Κυπριακό, φαίνεται να έχουν παρέλθει. Τουλάχιστον στο μέγεθος και στην ένταση. Και αυτό γιατί την ώρα που οι καταγγελίες περί συζήτησης δύο κρατών από τον Νίκο Αναστασιάδη έδιναν και έπαιρναν, ο ενδιάμεσος χώρος παρακολουθούσε την κατάσταση μάλλον αμήχανα. ΔΗΚΟϊκά στελέχη επισημαίνουν πως οι τελευταίες εξελίξεις επιβεβαιώνουν την αποτυχία των πολιτικών ΔΗΣΥ και ΑΚΕΛ. Όπως λέγεται, ο λόγος για τον οποίο το ΔΗΚΟ δεν βγήκε δυναμικά εναντίον του Νίκου Αναστασιάδη στα περί αποκεντρωμένης ομοσπονδίας είναι γιατί επί του παρόντος θέλει να υπογραμμίσει πως η ουσία είναι στο περιεχόμενο και όχι η ονοματολογία. Είναι σε αυτό το πλαίσιο που το ΔΗΚΟ έχει προχωρήσει σε μία σειρά ερωτημάτων που αναμένει να απαντήσει ο Πρόεδρος στο Εθνικό Συμβούλιο και στη συνέχεια θα τοποθετηθούν. Όπως αναφέρουν οι ίδιες πηγές, το κόμμα θα σταθεί απέναντι από τον Νίκο Αναστασιάδη αν η αποκεντρωμένη ομοσπονδία που προτείνει μεταφραστεί είτε σε συνομοσπονδία είτε σε λύση δύο κρατών. Το κύριο ερώτημα είναι κατά πόσο η στροφή του Νίκου Αναστασιάδη σε μία πιο σκληρή γραμμή μπορεί να προκαλέσει διαρροές κυρίως προς το ΔΗΚΟ. Αυτό είναι κάτι που αναμένεται να φανεί το επόμενο διάστημα. Το σίγουρο είναι πως στα υπόλοιπα κόμματα του χώρου – πλην του Γιώργου Λιλλήκα ο οποίος συμφωνεί με τις «εναλλακτικές ιδέες» – διχάζονται, με τους Οικολόγους να στέκονται στο πλευρό του Νίκου Αναστασιάδη και απέναντι από τις ηγεσίες ΔΗΣΥ-ΑΚΕΛ και ΕΔΕΚ - Αλληλεγγύη να τηρούν στάση αναμονής. Μία ερμαφρόδιτη στάση που σίγουρα συνδέεται με το γεγονός ότι τα εν λόγω κόμματα – εκτός ΔΗΚΟ – αντιμετωπίζουν τα δικά τους εσωκομματικά προβλήματα και κυρίως πρόβλημα επιβίωσης που τους αποτρέπει από το να έχουν ένα ξεκάθαρο αντιπολιτευτικό λόγο.

Στα κόμματα του χώρου άλλοι στηρίζουν τον Πρόεδρο και άλλοι παρακολουθούν αμήχανα.

Μέσα Νοεμβρίου τρυπάει η Exxon στο 10

Το πρώτο 15ημερο του Ιανουαρίου η δεύτερη γεώτρηση ενώ άνω από 15 tcf οι υπολογιζόμενες δυνατότητες των δύο στόχων

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Μετά από ένα εννέα μήνες ύφεσης, σε παντός είδους δραστηριότητες εντός της κυπριακής ΑΟΖ, οι ενεργειακοί σχεδιασμοί της Κ.Δ. επιστρέφουν σε τροχιά αναθέρμανσης. Η αναζωπύρωση των τουρκικών δραστηριοτήτων στην περιοχή μόνο ως τυχαία εξέλιξη δεν μπορεί να είναι. Παρά την προσπάθεια δημιουργίας κλίματος έντασης, για λόγους που εύκολα μπορεί να γίνουν αντιληπτοί, η πρωτοβουλία των κινήσεων βρίσκεται στη Λευκωσία, η οποία συνεχίζει να παραμένει αταλάντευτα σταθερή, στη συνέχιση και ολοκλήρωση του ερευνητικού προγράμματος, παρά τα όσα διαδραματίσθηκαν τον περυσινό Φεβρουάριο, πλησίον του τεμαχίου 3. Όπως επιβεβαιώνεται και πάλι κυβέρνηση και εταιρείες, φαίνεται να έχουν καταλήξει σε ένα οδικό χάρτη με 12μηνο ορίζοντα, χρονική περίοδο εξίσου σημαντική με αυτή της πρώτης γεώτρησης στο τεμάχιο 12, το Σεπτέμβριο του 2011. Με το σκεπτικό, κυρίως από πολιτικής σκοπιάς, πως οποιαδήποτε αμφιταλάντευση στην παρούσα φάση θα έχει ευρύτερες συνέπειες, το βάρος και η προσοχή στρέφεται στον θεωρούμενο ισχυρό κρίκο της ΑΟΖ, το τεμάχιο 10. Οι επικείμενες εργασίες από την κοινοπραξία Exxon Mobil – Qatar Petroleum εξυπηρετούν απόλυτα τις επιδιώξεις της Λευκωσίας.

Μέσα Νοεμβρίου

Με την προσοχή στραμμένη στο τεμάχιο 10 και χωρίς να προσδιορίζονται χρονικά οι εργασίες, πέρα από το τετριμμένο τελευταίο τρίμηνο του έτους, οι πληροφορίες που έχει στην διάθεσή της η «Κ» συγκλίνουν πως το παράθυρο διε-

Η παραχώρηση του τεμαχίου 7 σε μια από τις τρεις εταιρείες αποτελεί προτεραιότητα που σχετίζεται και με την αδειοδότηση άλλων τεμαχίων ή ενίσχυση των συνεργασιών σε τεμάχια που έχουν παραχωρηθεί.

ξαγωγής των εργασιών που έχει δώσει η Exxon είναι μεταξύ 15 Οκτωβρίου και 15 Δεκεμβρίου 2018. Στο διάστημα αυτό θα έχει ολοκληρωθεί η πρώτη γεώτρηση, στον στόχο «Δελφίνος» και αρχές του 2019 θα ξεκινήσει η δεύτερη ερευνητική γεώτρηση στον στόχο «Γλαύκος». Λαμβάνοντας υπόψη τις καταληκτικές ημερομηνίες που έχουν δοθεί και τα χρονοδιαγράμματα των ερευνητικών εργασιών, το τρυπάνι της Exxon υπολογίζεται πως θα ξεκινήσει την πορεία του, για τον βυθό του στόχου «Δελφίνος» το πρώτο δεκαήμερο Νοεμβρίου. Η δεύτερη γεώτρηση στο 10 θα πραγματοποιηθεί ανεξάρτητα από τα αποτελέσματα της πρώτης κάτι που ενισχύει τις εκτιμήσεις για ύπαρξη κοιτάσματος, ίσως του μεγαλύτερου στην ΑΟΖ, με τα δεδομένα του σήμερα.

Κυπριακό «Ζορ»

Οι έντονες απόψεις που καταγράφονται για τις ποσότητες του τεμαχίου 10 έχουν πρώτον ως αφετηρία το αιγυπτιακό «Ζορ», η γεωλογική δομή του οποίου πιστεύεται έντονα ότι επεκτείνεται και στο 10 και δεύτερον το έντονο ενδιαφέρον από πλευράς Exxon για

Μέχρι τις 10 Νοεμβρίου, σύμφωνα με πηγές της «Κ», στην περιοχή της πρώτης γεώτρησης θα έχει αφιχθεί το γεωτρύπανο το οποίο θα πραγματοποιήσει δυο γεωτρήσεις. Η μία στον στόχο «Δελφίνος» και η δεύτερη στον στόχο «Γλαύκος».

υποδομές υγροποίησης Φ.Α. αερίου (LNG) επί κυπριακού εδάφους. Σε πραγματικά νούμερα τα οποία δεν εξάγονται στην απόλυτη σφαίρα των υποθετικών σεναρίων, τα υπό αναζήτηση κοιτάσματα τοποθετούνται από 15 tcf έως και 30 tcf. Ποσότητες που εάν επιβεβαιωθούν θα αλλάξουν άρδην το ενεργειακό δυναμικό της κυπριακής ΑΟΖ.

Παραγωγή LNG

Μια εξίσου σημαντική παράμετρος που είναι αλληλένδετη με τις εργασίες στο τεμάχιο 10, αλλά ενδεχομένως να συμπαρασύρει και το υπόλοιπο ερευνητικό πρόγραμμα έχει να κάνει με την αναβίωση του διαχρονικού στρατηγικού στόχου της Λευκωσίας, για υποδομές επεξεργασίας Φ.Α. στο Βασιλικό. Οι εκτιμήσεις που υπάρχουν, μόνο για τις ποσότητες του τεμαχίου 10, υποστηρίζουν από επενδυτικής απόψεως τη δημιουργία υποδομών παραγωγής LNG. Επιπλέον σε βάθος χρόνου η προοπτική ενός τερματικού υγροποίησης Φ.Α. επί κυπριακού εδάφους θεωρείται βέβαιο πως μεταβάλει άρδην τα δεδομένα του σήμερα και τον μονοδιάστατο εμπορικό προσανατολισμό προς την Αίγυπτο και τα, εκεί, δύο τερματικά υγροποίησης.

Το «Καλυψώ»

Η διαφαινόμενη είσοδος Γάλλων στο τεμάχιο 7 πηγάζει από τα στοιχεία που φαίνεται να υπάρχουν για επέκταση της γεωλογικής δομής του κοιτάσματος «Καλυψώ». Παρά τα ενθαρρυντικά μηνύματα που υπάρχουν για τα ευρήματα της πρώτης γεώτρησης, άγνωστο παραμένει το πότε θα πραγματοποιηθεί η καθοριστική επιβεβαιωτική γεώτρηση. Όλες οι πληροφορίες που υπάρχουν δείχνουν πως η γαλλο-ιταλική κοινοπραξία δεν έχει δώσει ημερομηνίες και πρόγραμμα εργασιών, ωστόσο, η επιβεβαιωτική ενδεχομένως να πραγματοποιηθεί το επόμενο δωδεκάμηνο.

Το τεμάχιο 7

Πέρα από τις εργασίες στο τεμάχιο 10 και τις όποιες προοπτικές δημιουργούνται, σε βάθος χρόνου ένας εξίσου σημαντικός παράγοντας στους άμεσους ενεργειακούς σχεδιασμούς είναι και τα υπόλοιπα τεμάχια εντός της ΑΟΖ. Εδώ το πρώτο μέλημα είναι η θωράκιση τεμαχίων που ενδεχομένως να βρεθούν στη σφαίρα αμφισβήτησης της Τουρκίας, όπως έγινε με το τεμάχιο 3 τον περασμένο Φεβρουάριο. Με δεδομένη την απουσία μέσων υποστήριξης το βάρος έχει πέσει στην πολιτική στήριξη των εταιρειών, στις οποίες έχουν αδειοδοτηθεί τεμάχια από τις χώρες τους. Στο κομμάτι αυτό η TOTAL διαδραματίζει πρωταρχικό ρόλο κάτι που έχει διαφανεί και επί της θαλάσσης με τη διεύρυνση της παρουσίας της, εντός της ΑΟΖ. Στη Λευκωσία ο γαλλικός παράγοντας θεωρείται ακρογωνιαίος λίθος και στενός σύμμαχος των ενεργειακών φιλοδοξιών που υπάρχουν και η προοπτική είναι η TOTAL να επεκταθεί σε τεμάχια που έχουν αδειοδοτηθεί. Πηγή με γνώση στα όσα διαδραματίζονται στο παρασκήνιο έλεγε χαρακτηριστικά στην «Κ» πως «η Γαλλία μας στάθηκε όσο καμία άλλη χώρα». Στο πνεύμα αυτό ένα από τα βασικά σενάρια που υπάρχουν στο τραπέζι είναι η γαλλική εταιρεία να εισέλθει και στο τεμάχιο 7 με την προϋπόθεση ότι θα επεκτείνει τη συνεργασία της με την ΕΝΙ και σε άλλα γειτονικά τεμάχια.

Αγωγός Φ.Α.

Το παζλ των ενεργειακών κινήσεων συμπληρώνει η συνεργασία Κύπρου-Αιγύπτου, στο εμπορικό κομμάτι του κοιτάσματος «Αφροδίτη». Επί της αρχής η διαφαινόμενη πώληση Φ.Α. στα τερματικό LNG του Idku αποσκοπεί στην ενδυνάμωση των σχέσεων με το Κάιρο λένε στη Λευκωσία. Το κόστος του αγωγού (κατασκευή) από το «Αφροδίτη» έως το εργοστάσια επεξεργασίας υπολογίζεται στο 1 δισ. ευρώ. Με βάση τις συζητήσεις το Φ.Α. θα υγροποιείται και στη συνέχεια θα μεταφέρεται στις ευρωπαϊκές αγορές.

GLA. Έτοιμη για κάθε δρόμο.

Από τα στενά όρια της πόλης μέχρι τα άγρια μονοπάτια της φύσης, η GLA είναι πανέτοιμη να σε πάει κυριολεκτικά παντού. Το δυναμικό compact SUV με την κορυφαία σπορ σχεδίαση ελίσσεται παντού, οδηγώντας σε με άνεση και ασφάλεια σε κάθε προορισμό σου.
www.mercedes-benz.com.cy

GLA 180: Μικτός κύκλος 7,2-6,9 l/100 km, εκπομπές CO_2 164-158 g/km.
Ο εξοπλισμός του βασικού μοντέλου μπορεί να διαφέρει από αυτόν της φωτογραφίας.
Στην τιμή δεν συμπεριλαμβάνονται η εγγραφή και η άδεια κυκλοφορίας.

από
€ 25.500

Mercedes-Benz
The best or nothing.

Cyprus Import Corporation Ltd Παγκύπριος Αριθμός Τηλ. 77775300

Ο ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΙΔΗΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Οι Τ/κ έχουν ζητήσει διεθνείς συμφωνίες χωρίς την Ομοσπονδία

Στην Κύπρο δεν υπάρχουν δύο de jure οντότητες για συνομοσπονδία εκτός αν αναγνωρίσουμε το ψευδοκράτος, που αποκλείεται

Συνέντευξη στον **ΜΙΧΑΛΗ ΤΣΙΚΑΛΑ**

Αποσαφηνίζοντας τους νομικούς όρους πίσω από την ομοσπονδία και τη συνομοσπονδία αλλά και με συναφή παραδείγματα από το εξωτερικό, ο νομικός και μέλος της διαπραγματευτικής ομάδας Κύπρος Χρυσοστομίδης αναλύει τα όσα λέγονται για αποκέντρωση εξουσιών, τονίζει ότι για να λειτουργήσει μια Ομοσπονδία, θα πρέπει τα συστατικά της μέρη να θέλουν να λειτουργήσουν μαζί και υπερθεματίζει για το ότι αν ξεκινήσουν διαπραγματεύσεις από το σημείο που διακόπηκαν στο Κραν Μοντάνα, θα πρέπει να ξαναμπούμε στη διαδικασία καθορισμού ημερήσιας διάταξης.

> *Λιγοστεύουμε τις περιπτώσεις άμεσου βέτο, αλλά δεν σημαίνει ότι επιλύονται οι συγκρούσεις ή οι απαιτήσεις της τουρκικής πλευράς.*

–Ας ξεκαθαρίσουμε καταρχήν την έννοια της ομοσπονδίας-συνομοσπονδίας

–Η συζήτηση κ. Τσικαλά περί ομοσπονδίας-συνομοσπονδίας πρέπει να κινηθεί στα όρια της εννοιολογικής τους οριοθέτησης. Η ομοσπονδία μπορεί να δημιουργηθεί από δύο μη έχουσες ξεχωριστή οντότητα ομάδες, μπορεί να δημιουργηθεί από δύο κράτη και μπορεί, όπως και στη δική μας περίπτωση, να προκύψει από αποκέντρωση του κράτους λόγω ιστορικών συγκυριών, εξωτερικών και στρατιωτικών παράνομων πράξεων. Το θέμα του διαμοιρασμού των εξουσιών συζητείται πρόσφατα. Σε μια ομοσπονδία, τα ομόσπονδα κρατίδια, έχουν τις δικές τους αρμοδιότητες, όπως και η κεντρική εξουσία. Θα αποτελείται από τρία επίπεδα μια ομοσπονδία στην Κύπρο. Την ομοσπονδιακή, όπου συμμετέχουν για τη διάρθρωσή της τα δύο συνιστώντα κρατίδια, με τις ειδικές αρμοδιότητες που αυτά έχουν. Όσο πιο μεγάλες είναι οι εξουσίες της κεντρικής κυβέρνησης τόσο περισσότερο δείχνει ενότητα η ομοσπονδία. Αν θυμάστε στην πρώτη συνάντηση Μακαρίου-Ντενκτάς το «Unity of the State» είχε τονιστεί, με μαζί με άλλα θέματα που δεν είναι του παρόντος. Αποκεντρωμένη η κεντρική ομοσπονδία είναι και πάλι ομοσπονδία.

–Άρα νομικά υφίσταται…

–Ο νομικός προσδιορισμός του όρου «Ομοσπονδία», ναι, υπάρχει..

–Ακόμη και στο πλαίσιο μιας αποκέντρωσης;

–Ακόμη και σε αυτό το πλαίσιο, δηλαδή αποκεντρωμένης ομοσπονδίας, μιλάμε για μια ομοσπονδία όπου μπορεί να υπάρχουν περισσότερες εξουσίες στα κρατίδια.

–Λέμε, ας πούμε για παράδειγμα, ότι οι ΗΠΑ είναι χαλαρή ομοσπονδία;

–Οι ΗΠΑ είναι συγκεντρωτική, αν θέλετε, ομοσπονδία. Με ισχυρή κεντρική κυβέρνηση.

–Ξεκίνησε όμως σε πιο χαλαρό επίπεδο…

–Ίσως ναι, όμως αυτά προέβλεπε το αρχικό της σύνταγμα. Έλεγε ότι οι πολιτείες δεν μπορούν να συνάπτουν διεθνείς συμφωνίες χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του Κογκρέσου. Επίσης, μια από τις χαλαρές ομοσπονδίες είναι η Ελβετία που ξεκίνησε με τίτλο όμως «συνομοσπονδία», είναι τώρα ομοσπονδία στην πραγματικότητα.

–Η ομοσπονδία ως σύστημα εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου;

–Μπορεί να εξελιχθεί προς συγκέντρωση ή προς διάλυση. Θεωρώ ότι στην Κύπρο, ο τρόπος που θα δημιουργηθεί, αν δημιουργηθεί ομοσπονδία, θα είναι με αποκέντρωση. Το κράτος του 1960 θα αποκεντρωθεί, δημιουργώντας δύο συστατικά κράτη μιας ομοσπονδίας τα οποία έχουν δικές τους αρμοδιότητες και την κεντρική, όπως είπα, ομοσπονδιακή διακυβέρνηση. Θα είναι μια εσωτερική πράξη, το κράτος παραμένει το ίδιο. Πρέπει να τη διακρίνουμε από τη συνομοσπονδία που είναι μια διεθνής σύμβαση δύο ή περισσοτέρων υπαρχόντων κρατών ανεξάρτητων και κυρίαρχων, που συνεργάζονται μέσα από κεντρικά όργανα, με δικές τους περιορισμένες αρμοδιότητες που θα τους δοθούν από τα κράτη. Στην Κύπρο δεν υπάρχουν δύο de jure οντότητες για να κάνουν συνομοσπονδία.

Άρα αποκλείεται. Εκτός εάν αναγνωρίσουμε το ψευδοκράτος ως κράτος και κάνουμε μια διεθνή σύμβαση για συνεργασία! Πράγμα που αποκλείεται. Παράδειγμα, Η Γαμβία-Σενεγάλη ή η Ενωμένη Αραβική Δημοκρατία που όμως διαλύθηκαν στο μεταξύ. Διατηρούν σε μια συνομοσπονδία τα κράτη την ανεξαρτησία και την κυριαρχία τους, όποτε θέλουν μπορούν να λύσουν τη συνομοσπονδία, και συνεχίζουν να είναι κράτη στο διεθνές δίκαιο σε αντίθεση με την Ομοσπονδία όπου τα συστατικά της δεν έχουν ανεξαρτησία. Άρα τα ερωτήματα που δημιουργούνται στη μη λειτουργική ομοσπονδία άπτονται του τι συμβαίνει σε περίπτωση διάλυσης. Εδώ έχουμε ένα παράδειγμα της Ομοσπονδίας της Γιουγκοσλαβίας, που διαλύθηκε με την κατάρρευση των ομοσπονδιακών οργάνων της. Δεν είχε πλέον Πρόεδρο, Ομοσπονδιακή Βουλή, Ομοσπονδιακά Δικαστήρια. Τότε αναγνωρίστηκε δικαίωμα αυτοδιάθεσης στις επαρχίες της. Γι' αυτό και δημιουργήθηκαν σειρά κρατών από τη Γιουγκοσλαβία.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Αν αναγνωριστεί π.χ. στα κρατίδια δικαίωμα ελεύθερης σύναψης διεθνών συνθηκών με άλλα κράτη, χωρίς την παρέμβαση της Ομοσπονδιακής κυβέρνησης, τότε αυτό δεν είναι ομοσπονδιακό στοιχείο, λέει ο Κύπρος Χρυσοστομίδης.

Στην Ομοσπονδία πρέπει τα συστατικά της μέρη να θέλουν να λειτουργήσουν μαζί

–Εμείς γιατί προχωρούσαμε μέχρι σήμερα «φορτώνοντας» την κεντρική κυβέρνηση και αποφασίσαμε τελικά πως δεν είναι αυτός ο σωστός δρόμος;

–Αυτό είναι και ήταν πολιτική απόφαση.

–Δεν είναι και νομική απόφαση;

–Φυσικά και είναι. Υπάρχουν και διαφορές στις Ομοσπονδίες. Είναι μια sui generis Ομοσπονδία που θα δημιουργηθεί στην Κύπρο. Αν ο Πρόεδρος έκανε την πρόταση έχοντας υπόψη κάποια πράγματα που μεταξύ άλλων θα εννοούσαν και ανταλλάγματα σε άλλους τομείς θα διαφανεί. Όσο πάντως πιο αποκεντρωμένη είναι η Ομοσπονδία τόσο περισσότερες εξουσίες έχουν τα κρατίδια.

–Άρα και περισσότερη ανεξαρτησία…

–Βεβαίως, αλλά όχι κυριαρχία.

–Αν συμφωνήσουμε πως θα πάμε σε Ομοσπονδία, η άποψή μας ποια είναι; Να ξεκινήσουμε από την αποκεντρωμένη για να προχωρήσουμε προς μια δυνατή κεντρική κυβέρνηση;

–Για να λειτουργήσει μια Ομοσπονδία, θα πρέπει τα συστατικά της μέρη να θέλουν να λειτουργήσουν μαζί. Διαφορετικά δεν γίνεται. Οι Τούρκοι και οι Τ/κ μέχρι σήμερα επιζητούσαν να εξαφανίσουν την παρανομία. Το ψευδοκράτος δεν μπορεί κατ' ουδένα λόγο να αναγνωριστεί εφόσον προέρχεται από παράνομη εισβολή, συνεχιζόμενη παράνομη κατοχή και υπάρχουν και τα ψηφίσματα των Η.Ε. προς τούτο. Η άλλη πλευρά βλέπει αυτή την αδυναμία αναγνώρισης και προσπαθεί να ξεφύγει. Δεν υπάρχει περίπτωση να αναγνωριστεί ως κράτος στο διεθνές δίκαιο. Ακόμη και στην απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου για το Κόσσοβο, αναφέρεται πως μπορεί μεν αυτό ν' αναγνωριστεί, αλλά έκαναν διαφοροποίηση μεταξύ Κοσσόβου και Κύπρου. Στην Κύπρο, είπαν, το ψευδοκράτος εφόσον είναι αποτέλεσμα παράνομης στρατιωτικής εισβολής και στηρίζεται στον τουρκικό στρατό για να υπάρχει, δεν τίθεται θέμα ξεχωριστής αναγνώρισης.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Ακόμη και στην απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου για το Κόσσοβο, αναφέρεται πως μπορεί μεν αυτό ν' αναγνωριστεί, αλλά έκαναν διαφοροποίηση μεταξύ Κοσσόβου και Κύπρου.

–Άρα από εδώ και πέρα ποιο είναι το σκεπτικό;

–Αν ξεκινήσουν διαπραγματεύσεις από το σημείο που διακόπηκαν στο Κραν Μοντάνα, θα πρέπει να ξαναμπούμε στη διαδικασία καθορισμού ημερήσιας διάταξης. Νομίζω ότι ούτε εμείς μπορούμε να ξεκινήσουμε άλλη συζήτηση πέραν της ομοσπονδίας. Είμαστε υποχρεωμένοι να επιμείνουμε.

–Θεωρητικά έχουμε 27 αρμοδιότητες στην κεντρική κυβέρνηση, 22 συμφωνημένες όπως λέγεται και πέντε που εκκρεμούν. Με τις 22 που έχουμε συμφωνήσει, τις κρατάμε ή θεωρούμε και τις 27 ως μη γενόμενες και ξεκινάμε από την αρχή;

–Πρέπει πρώτα να δούμε μεταξύ μας, η ε/κ πλευρά, ποιες μπορούν να αποδοθούν στα κρατίδια, όμως υπάρχουν ήδη συμφωνίες και συγκλίσεις, όπως λέτε. Αν αναγνωριστεί π.χ. στα κρατίδια δικαίωμα ελεύθερης σύναψης διεθνών συνθηκών με άλλα κράτη, χωρίς την παρέμβαση της ομοσπονδιακής κυβέρνησης, τότε αυτό δεν είναι ομοσπονδιακό στοιχείο. Άρα δεν βλέπω πώς αυτό μπορεί να αποδοθεί στα ομόσπονδα κρατίδια. Στην Ελβετία τα καντόνια έχουν αυτή την ευχέρεια, όμως εκεί γενικά τα καντόνια συνάπτουν συμφωνίες κάτω από την επίβλεψη της κεντρικής κυβέρνησης και με την παρέμβαση του Υπ. Εξωτερικών της Ομοσπονδίας που αν δεν συμφωνεί με τη συγκεκριμένη σύμβαση των κρατιδίων, αυτή δεν προχωρεί.

> *Με στενοχωρεί ότι επί 44 χρόνια δεν έχουμε καταφέρει να αποσαφηνίσουμε τις δικές μας επιδιώξεις.*

–Άρα μπορεί να γίνει και στην Κύπρο αυτό;

–Βεβαίως. Ήδη το έχουν ζητήσει οι Τ/κ στις διαπραγματεύσεις. Να συνάπτουν δηλαδή διεθνείς συμφωνίες χωρίς την Ομοσπονδία, πράγμα με το οποίο η δική μας πλευρά δεν συμφωνεί. Σε περίπτωση κατάρρευσης της Ομοσπονδίας θα εκμεταλλευτούν και αυτό όπως και πολλά άλλα.

–Αυτή είναι η προσπάθεια νομίζετε;

–Θεωρώ ότι είναι ένα από τα ενδεχόμενα, αλλά θα εξαρτηθεί πλέον από τη λειτουργία της ομοσπονδίας, τον τρόπο συνεργασίας, αν θα είναι ειλικρινής αυτή η συνεργασία ή αν θα υπάρξουν παρεμβάσεις εκ μέρους της Τουρκίας που θα οδηγήσουν π.χ. σε προβοκάτσιες για να αποσχιστεί το τ/κ κρατίδιο. Η προσπάθεια πρέπει να είναι με τη συμφωνία μας για ομοσπονδοποίηση να αποφευχθεί το ενδεχόμενο αυτό.

Θέλουν να έχουν βέτο σε όλες τις λειτουργίες της κεντρικής κυβέρνησης

–Εσείς πιστεύετε ότι τα όσα έχουν αποδοθεί μέχρι σήμερα στην κεντρική κυβέρνηση, την καθιστούσαν δυσλειτουργική;

–Κάθε ομοσπονδιακή οντότητα έχει τις εσωτερικές της δυσκολίες. Ιδιαίτερα αν είναι διπολική ομοσπονδία. Οι συγκρούσεις είναι πιο εύκολο να γίνουν μεταξύ δύο παρά περισσοτέρων ομόσπονδων κρατιδίων. Στην Ελβετία υπάρχουν 26 καντόνια, στις ΗΠΑ 50 πολιτείες. Άρα δημιουργούνται πλειοψηφίες εντός της Ομοσπονδίας. Εδώ θα έχουμε 50 - 50% γερουσιαστές. Στις ΗΠΑ η κάθε πολιτεία έχει δύο γερουσιαστές. Άρα κίνδυνοι υπάρχουν και θα εξαρτηθεί από τον τρόπο συνεργασίας. Για παράδειγμα Ομοσπονδία σημαίνει, μία κυριαρχία, μία κεντρική κυβέρνηση της οποίας οι εξουσίες επεκτείνονται αυτομάτως σε όλο τον λαό Ε/κ και Τ/κ, ένα έδαφος, μια ιθαγένεια κ.λπ. Όσες περισσότερες εξουσίες αφαιρέσεις τόσο περισσότερο δημιουργείται μια πιο αδύναμη Ομοσπονδία.

–Κάτι μου λέει πως δεν συμφωνείτε με αυτό…

–Δεν θα εξέφραζα άποψη αν δεν δω το τελικό αποτέλεσμα. Με το σχέδιο Ανάν που είχε καθορισμένες εξουσίες διαφώνησα και για άλλους λόγους, όχι μόνο για το θέμα κατανομής των εξουσιών. Εκείνο που αναμένουμε είναι πρώτον, αν θα ξεκινήσουν συνομιλίες, δεύτερον τι επιρροή θα έχει η Τουρκία σε περίπτωση λύσης πάνω στην τ/κ και γενικά στην ομόσπονδη αυτή πολιτεία και τι ακριβώς αναμένουμε όσον αφορά τη συνεργασία με τους Τ/κ. Επίσης, με στενοχωρεί ότι επί 44 χρόνια δεν έχουμε καταφέρει να αποσαφηνίσουμε τις δικές μας επιδιώξεις. Μόνο το 1989 έγινε κωδικοποίηση των συλλογικών μας θέσεών. Από τότε ξεχάσαμε τη σύμπνοια των πολιτικών δυνάμεων στην αναζήτηση της λύσης.

–Ακόμη και σε περίπτωση αποκεντρωμένης ομοσπονδίας, ξεπερνάμε το βέτο;

–Όχι. Αλλά πρέπει να μειωθούν. Οι Τούρκοι θέλουν να έχουν βέτο σε όλες τις λειτουργίες της κεντρικής κυβέρνησης, το οποίο προέρχεται από τα κρατίδια, παρά το γεγονός πως έχουν παραδώσει τις εξουσίες. Θέλουν να έχουν βέτο και στις εξουσίες της κεντρικής κυβέρνησης και στις εξουσίες των κρατιδίων. Ζητούν βέτο για παράδειγμα σε όλους τους οργανισμούς που έχουν δημιουργηθεί στην Κύπρο και άπτονται της Ε.Ε. ή αλλού. Όπως π.χ. η Κεφαλαιαγορά ή η Επιτροπή Ανταγωνισμού. Θέλουν στην ουσία να έχουν μια τ/κ θετική ψήφο για να περάσει απόφαση οποιουδήποτε συλλογικού οργάνου.

–Αποδυναμώνοντας τις εξουσίες της κεντρικής κυβέρνησης αποδυναμώνουμε την ισχύ του βέτο;

–Λιγοστεύουμε τις περιπτώσεις άμεσου βέτο, αλλά δεν σημαίνει ότι επιλύονται οι συγκρούσεις ή οι απαιτήσεις της τουρκικής πλευράς να έχει μια σύμφωνη ψήφο υπέρ για να περάσει μια απόφαση, έστω κι αν η πλειοψηφία υποστηρίζει τη συγκεκριμένη απόφαση.

–Οπότε τι προτείνετε εσείς ότι πρέπει να γίνει;

–Συμφωνώ 100% ότι πρέπει με κάθε μέσο και με κάθε σοβαρότητα να αναζητήσουμε λειτουργική λύση, διζωνική, δικοινοτική, λύση διαρκείας, όμως θα πρέπει να καθορίσουμε τη στρατηγική μας με τη μεγαλύτερη δυνατή ενότητα, μελέτη και σοβαρότητα.

Γαλλικό στρατιωτικό πακέτο στη Λευκωσία

Εμβάθυνση διμερών σχέσεων με το Παρίσι με στρατιωτικές διευκολύνσεις σε γαλλικά πολεμικά ναυτικά και αεροπορικά μέσα

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Εν μέσω έντονων διεργασιών στην ευρύτερη περιοχή με τα ενεργειακά αλλά και τα περιφερειακά ζητήματα, όπως η τρομοκρατία, Λευκωσία και Παρίσι αναβαθμίζουν σημαντικά τις μεταξύ τους σχέσεις σε όλα τα επίπεδα. Στο άριστο κλίμα που επικρατεί στο πολιτικό κομμάτι αναμένεται να προστεθεί λίαν συντόμως και η ενίσχυση της στρατιωτικής συνεργασίας των δύο χωρών, με συγκεκριμένες κινήσεις και συμφωνίες, η επεξεργασία των οποίων βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο. Σύμφωνα με άριστα ενημερωμένες πηγές της «Κ» η επίσκεψη του υπουργού Άμυνας Σάββα Αγγελίδη τη Δευτέρα στο Παρίσι, θα ανοίξει ένα νέο κεφάλαιο στη στρατιωτική συνεργασία των δύο χωρών, ενισχύοντας σημαντικά, μεταξύ άλλων και τον περιφερειακό ρόλο της Κυπριακής Δημοκρατίας στην περιοχή. Το νέο πλαίσιο συμφωνίας έρχεται σε μια ευαίσθητη περίοδο για τη Δημοκρατία κυρίως στον τομέα των ενεργειακών όπου η Γαλλία μέσω της TOTAL, κατέχει δεσπόζουσα θέση στους ενεργειακούς σχεδιασμούς της Λευκωσίας εντός της ΑΟΖ. Επιπλέον, η Γαλλία μέσω της επικείμενης συμφωνίας αναβαθμίζει σημαντικά την παρουσία της, στην περιοχή.

Στρατιωτικές διευκολύνσεις

Ο Σάββας Αγγελίδης και η Γαλλίδα ομόλογός του Florence Parly την Δευτέρα στο Παρίσι θα θέσουν τις κατευθυντήριες γραμμές για γενικότερα ζητήματα αμυντικής συνεργασίας μέσω Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και ειδικότερα σε διμερές επίπεδο. Στο δεύτερο σκέλος, όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ» η Κυπριακή Δημοκρατία είναι έτοιμη να προσφέρει στη Γαλλία και τις στρατιωτικές της δυνάμεις

Υποδομές της Ε.Φ. ναυτικού και αεροπορίας στο πλαίσιο της συνεργασίας θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν από γαλλικά πολεμικά πλοία και αεροσκάφη τα οποία κινούνται στην περιοχή της ανατ. Μεσογείου.

και μέσα, που κινούνται στην περιοχή, διευκολύνσεις επί κυπριακού εδάφους. Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί από τους δύο υπουργούς Άμυνας στην παροχή υποστήριξης στη Γαλλία, μέσω των υποδομών της Εθνικής Φρουράς γεγονός που όπως εκτιμάται θα επιδράσει καταλυτικά στη συνολική ενίσχυση της συνεργασίας με τη Γαλλία.

Ναυτικές διευκολύνσεις

Συγκεκριμένα οι δύο υπουργοί στο πλαίσιο της Διμερούς Συνεργασίας θα ασχοληθούν με την αξιοποίηση και χρήση κυπριακών ναυτικών υποδομών αλλά και αεροπορικών εγκαταστάσεων. Πρακτικά με τη συνεργασία τα γαλλικά πολεμικά πλοία που πλέουν στην περιοχή θα μπορούν σε πρώτη φάση να χρησιμοποιούν τη ναυτική βάση στο Μαρί για παντός είδους διευκολύνσεων. Στο κομμάτι των ναυτικών μέσων όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε η συμφωνία έχει όλες τις προοπτικές να επεκταθεί και πέραν του Μαρί.

Αεροπορική βάση

Εκτός από τα πλοία και τα πολεμικά αεροσκάφη της Γαλλίας, με τη συμφωνία θα αποκτήσουν πρόσβαση στις υποδομές της Εθνικής Φρουράς με έμφαση την αεροπορική βάση «Ανδρέας Παπανδρέου» στην Πάφο, η οποία μπορεί να φιλοξενήσει πολεμικά αεροσκάφη, είτε για παροχή διευκολύνσεων είτε για παραμονή. Η παροχή διευκολύνσεων επί του εδάφους εντάσσεται στο ευρύτερο κεφάλαιο συνεργασίας Κύπρου-Γαλλίας στον τομέα των εξοπλισμών. Εδώ ουσιαστικά δημιουργείται πλέον το κοινό υπόβαθρο σε επιχειρησιακό επίπεδο με τη σύσταση Ομάδας Εργασίας, από εμπειρογνώμονες των δύο χωρών για την περαιτέρω εξέταση και υλοποίηση των στρατιωτικών θεμάτων. Συνάμα από τα σημαντικά της νέας συμφωνίας είναι και οι πρόνοιες που αφορούν την ίδια την Εθνική Φρουρά. Προβλέπεται η συνεργασία στον τομέα των ασκήσεων και εκπαιδεύσεων, στην παροχή και άλλων σχολείων εκπαίδευσης όπως Εφαρμογής Οπλών, Σχολής Πολέμου, Σχολής Εθνικής Άμυνας (ΣΕΘΑ).

Οι υπουργοί Άμυνας Κύπρου Σάββας Αγγελίδης και Γαλλίας Florence Parly θα επισφραγίσουν την αναβάθμιση της στρατιωτικής συνεργασίας των δύο χωρών τόσο επί του εδάφους με διευκολύνσεις σε στρατιωτικά μέσα της Γαλλίας όσο και στα εξοπλιστικά.

Δημιουργείται πλέον κοινό υπόβαθρο σε επιχειρησιακό επίπεδο με τη σύσταση Ομάδας Εργασίας, από εμπειρογνώμονες των δύο χωρών για την περαιτέρω εξέταση και υλοποίηση των στρατιωτικών θεμάτων.

Συνεργασία με PESCO

Η επίσκεψη Σάββα Αγγελίδη στο Παρίσι και οι διεργασίες για αναβάθμιση των στρατιωτικών σχέσεων πραγματοποιείται σε μια περίοδο που συνδυάζεται γενικότερα με την κατάσταση ασφαλείας στην ευρύτερη περιοχή της ανατολικής Μεσογείου. Ένα κομμάτι που ενδιαφέρει άμεσα τη Λευκωσία, ένεκα των εργασιών εντός της ΑΟΖ και αυτό των κινήσεων της Τουρκίας. Επί του συγκεκριμένου ζητήματος η θέση της Γαλλίας είναι ενισχυτική και υποστηρικτική, με τον υπουργό Ευρώπης και Εξωτερικών Υποθέσεων της Γαλλίας Ζαν Ιβ Λε Ντριέν να ξεκαθαρίζει κατά την εδώ πρόσφατη παρουσία του, την αποφασιστικότητα της χώρας του να διαφυλάξει με κάθε τρόπο τα γαλλικά συμφέροντα εντός της κυπριακής ΑΟΖ. Σε επίπεδο Υπουργείων Άμυνας έχει τεθεί συνάμα το υπόβαθρο για υποστήριξη της Κυπριακής Δημοκρατίας μέσω των ευρωπαϊκών προγραμμάτων και ειδικότερα της μόνιμης διαρθρωμένης συνεργασίας στο πλαίσιο της PESCO.

Σεισμικές «δονήσεις» στην Ανατολική Μεσόγειο

Με την έξοδο του «Μπαρμπαρός» η Αγκυρα κλιμακώνει την ένταση ενόψει των γεωτρήσεων στο οικόπεδο 10 της κυπριακής ΑΟΖ

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Η έξοδος του τουρκικού ερευνητικού σκάφους «Χαϊρεντίν Μπαρμπαρός Πασά» στην Ανατολική Μεσόγειο οδήγησε σε απότομη κλιμάκωση της έντασης, σε μια περιοχή η οποία βρίσκεται στο ανατολικότερο άκρο της ελληνικής υφαλοκρηπίδας. Οι Τούρκοι επιχείρησαν να διεξαγάγουν σεισμική έρευνα στην ελληνική υφαλοκρηπίδα, η Ελλάδα μέσω της φρεγάτας «Νικηφόρος Φωκάς» απέτρεψε την εξέλιξη και εν συνε-

Η φρεγάτα «Νικηφόρος Φωκάς» ήλθε κάποια στιγμή αντιμέτωπη με συνολικά επτά τουρκικά πολεμικά, ενώ σύμφωνα με πληροφορίες στην περιοχή παρατηρείται και έντονη δράση υποβρυχίων.

Κάποια από τα μικρότερα συνοδευτικά πλοία του πλωτού γεωτρύπανου «Φατίχ» έχουν δηλωθεί από την Αγκυρα ως έτοιμα να συνδράμουν στο έργο του «Μπαρμπαρός» (φωτ.). Την ίδια στιγμή, ο Ερντογάν διαμηνύει ότι η Τουρκία θα υπερασπιστεί τα δικαιώματά της στην Αν. Μεσόγειο «διπλωματικά και στο πεδίο».

χεία ακολούθησε μια επικοινωνιακή και ρητορική έκρηξη εκ μέρους της Αγκυρας, την οποία η Αθήνα δεν ακολούθησε. Η γενικότερη εξέλιξη δεν αιφνιδίασε την ελληνική πλευρά, καθώς ήδη από το καλοκαίρι ήταν απολύτως σαφές ότι η Αγκυρα επρόκειτο να δηλώσει την παρουσία της στην ευρύτερη περιοχή.

Η περιοχή που έχει δεσμεύσει από την περασμένη Τετάρτη μέχρι και την 1η Φεβρουαρίου για σεισμικές έρευνες είναι σχεδιασμένη πολύ προσεκτικά ώστε να «γκριζάρει» 600 τετραγωνικά χιλιόμετρα της ελληνικής υφαλοκρηπίδας, ενώ το μεγαλύτερο μέρος της NAVTEX που εξέδωσε ο σταθμός της τουρκικής υδρογραφικής υπηρεσίας στην Αττάλεια περιλαμβάνει σημαντική έκταση των οικοπέδων 4 και 5 της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης (ΑΟΖ) της Κυπριακής Δημοκρατίας. Παράλληλα, η περιοχή που έχουν δεσμεύσει οι Τούρκοι για τους επόμενους 3,5 μήνες αφήνει εκτός την αιγυπτιακή ΑΟΖ, η οποία ξεκινά λίγο νοτιότερα. Πρόκειται εν ολίγοις για μια κίνηση, η οποία λειτουργεί προειδοποιητικά και προς το Κάιρο.

Το ενεργειακό παζλ

Το «μήνυμα» προς το Κάιρο αφορά αφενός τις συζητήσεις που, δημοσίως τουλάχιστον, εμφανίζεται να διατηρεί με την Ελλάδα για καθορισμό ΑΟΖ στη ζώνη Κρήτης - Κάσου - Καρπάθου, αφετέρου την πολύ πιο πιθανή εξέλιξη της δημιουργίας ενός ενεργειακού άξονα Κύπρου και Αιγύπτου. Αποτελεί πάγια θέση της Αγκυρας ότι η Τουρκία έχει όρια ΑΟΖ με την Αίγυπτο και τη Λιβύη, μην αναγνωρίζοντας ότι τα νησιά που βρίσκονται ενδιάμεσα διαθέτουν υφαλοκρηπίδα. Σε αυτά, βεβαίως, εκτός από την Κύπρο, περιλαμβάνονται η Κρήτη, καθώς και το σύνολο των νησιών του Αιγαίου.

Ενας παράγοντας που λαμβάνεται υπόψη από την Αθήνα είναι τα ποιοτικά χαρακτηριστικά που μπορεί να αποκτήσει η ένταση στην Ανατολική Μεσόγειο. Το πρωί της Παρασκευής, όταν οι Τούρκοι είχαν πια αποστείλει σημαντική ναυτική δύναμη προς συνδρομή του «Μπαρμπαρός», η Αθήνα απάντησε στο δίλημμα «αναλογικότητα δυνάμεων» ή «στρατηγική ψυχραιμία», κάνοντας τη δεύτερη επιλογή. Από το πρωί της Παρασκευής, σε συνεννόηση και με το υπουργείο Εξωτερικών, αποφασίστηκε ότι από τον ασύρματο της φρεγάτας «Νικηφόρος Φωκάς» δεν θα εκπέμπεται μόνο το τυποποιημένο σήμα γνωστοποίησης ότι το «Μπαρμπαρός» εισέρχεται σε ελληνική περιοχή. Στο «Μπαρμπαρός» κοινοποιείται, επιπλέον, ότι όποια στοιχεία συλλέξει από περιοχή που ανήκει στην Ελλάδα, θα χρησιμοποιηθούν από την Αθήνα για την εκμετάλλευση του φυσικού πλούτου που υπάρχει εκεί, εφόσον, βέβαια, δημιουργηθούν κάποτε αυτές οι προϋποθέσεις. Προφανώς, πρόκειται για νομική λεπτομέρεια η οποία έχει τη σημασία της, καθώς η Ελλάδα και η Κυπριακή Δημοκρατία κινούνται βάσει κυρίως τέτοιων επιχειρημάτων.

Η προφανής εξέλιξη η οποία ακολουθεί στην περιοχή είναι οι γεωτρήσεις στις οποίες θα προχωρήσει η ExxonMobil στο οικόπεδο 10 της ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η πρώτη γεώτρηση φαίνεται ότι έχει προγραμματιστεί να γίνει στον στόχο «Δελφίνη», όπου θεωρείται ότι υπάρχουν μεγάλες πιθανότητες ύπαρξης φυσικού αερίου. Η δεύτερη γεώτρηση θα γίνει στον στόχο «Γλαύκος». Η επιτυχία των συγκεκριμένων γεωτρήσεων εξαρτάται από την ποσότητα φυσικού αερίου την οποία θα φέρουν στην επιφάνεια. Σε περίπτωση που οι γεωτρήσεις αποκαλύψουν ένα κοίτασμα του μεγέθους του Ζορ (Αίγυπτος), της τάξεως των 15 τρισ. κυβικών μέτρων και άνω, τότε η Κύπρος θα γίνει ελκυστική και ως τοποθεσία για τη δημιουργία τερματικού υγροποίησης φυσικού αερίου. Και θα δημιουργηθεί ένας ενεργειακός διάδρομος στην Ανατολική Μεσόγειο που θα συνδέει την Κύπρο με την Αίγυπτο.

Μια τέτοια εξέλιξη, σε συνδυασμό με μια πιθανή ενίσχυση του (μάλλον μακρινού) σεναρίου υλοποίησης του αγωγού EastMed από το Ισραήλ έως την Κύπρο και από εκεί ώς την Κρήτη, ευλόγως προκαλεί σοβαρή ανησυχία στην Αγκυρα. Πέρα, ωστόσο, από τις γεωτρήσεις του κονσόρτσιουμ ExxonMobil και της εταιρείας πετρελαίων του Κατάρ, αναμένονται και άλλες, ανάλογες στο επόμενο 12μηνο, ανάμεσα στις οποίες και εκείνες της γαλλικής Total. Το χρονικό εύρος το οποίο υπάρχει έως ότου προχωρήσει το πλάνο των γεωτρήσεων βοηθά, κατ' ορισμένες ερμηνείες, και την πιθανότητα επανεκκίνησης μιας διαδικασίας επίλυσης του Κυπριακού.

Η προειδοποίηση Ερντογάν

Η παρέμβαση του ίδιου του προέδρου της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, ο οποίος προειδοποίησε ότι η χώρα του θα προασπίσει τα δικαιώματά της στην Ανατολική Μεσόγειο «διπλωματικά και στο πεδίο», πρακτικά λειτουργεί ως επιβεβαίωση της στάσης που θα κρατήσει η Αγκυρα στους επόμενους μήνες. Κατ' αρχάς, αναμένεται να φανεί πώς θα κινηθεί το πλωτό γεωτρύπανο «Φατίχ» που βρίσκεται στα ανοιχτά της Αττάλειας. Αποτελεί ενδιαφέρουσα λεπτομέρεια ότι ήδη κάποια από τα μικρότερα, συνοδευτικά πλοία του «Φατίχ» έχουν δηλωθεί από την Τουρκία ως έτοιμα να συνδράμουν στο έργο του «Μπαρμπαρός» αν και ακόμα δεν έχουν αποπλεύσει από την Αττάλεια. Σε κάθε περίπτωση, στην Αθήνα και στη Λευκωσία επικρατούν ψυχραιμία αλλά και ανησυχία. Η φρεγάτα «Νικηφόρος Φωκάς» ήλθε κάποια στιγμή αντιμέτωπη με συνολικά επτά τουρκικά πολεμικά, ενώ σύμφωνα με πληροφορίες στην περιοχή παρατηρείται και έντονη δράση υποβρυχίων.

Η ψηφιακή διπλωματία και το rebranding

Για τον δρόμο που ακολούθησε το Ισραήλ μιλάει στην «Κ» ο Νόαμ Κατζ, αναπληρωτής γενικός διευθυντής του ΥΠΕΞ του Ισραήλ

Συνέντευξη στον **ΜΙΧΑΛΗ ΤΣΙΚΑΛΑ**

Για τον κόσμο των κοινωνικών δικτύων και την εν γένει της ανάπτυξης της τεχνολογίας, μιλάει στην «Κ» ο Νόαμ Κατζ, αναπληρωτής γενικός διευθυντής και επικεφαλής του Κλάδου Δημόσιας Διπλωματίας στο Υπουργείο Εξωτερικών του Ισραήλ, τονίζοντας τα οφέλη της ψηφιακής διπλωματίας και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν κοινωνίες και κράτος μέσα στις ψηφιακές πλατφόρμες.

–Πότε ξεκίνησε η συνεργασία με το κυπριακό ΥΠΕΞ στο επίπεδο της ψηφιακής διπλωματίας;

–Ξεκίνησε πριν από δύο χρόνια και την επεκτείνουμε με συμμετοχή σε κοινά προγράμματα ψηφιακής διπλωματίας. Είναι μια γενική πολιτική που μπορεί να καταστεί διμερής ή και τριμερής. Εναπόκειται στη δουλειά που κάνει το κάθε ΥΠΕΞ. Μέρος αυτής είναι η αλληλεπίδραση με ανθρώπους σε άλλες χώρες, η ανάπτυξη σχέσεων και επικοινωνίας. Σήμερα όλα αυτά δεν είναι εικονική αλλά απτή πραγματικότητα. Την ονομάζω «Glocal». Το να είναι άνθρωποι γύρω από μια ιδέα σε τοπικό επίπεδο αλλά και σε παγκόσμιο. Εκεί μπορείς να δημιουργήσεις εργαλεία που μπορούν να αναπτύξουν την επικοινωνία και τις σχέσεις. Έτσι κι αλλιώς ποια είναι η δουλειά ενός διπλωμάτη; Να αναπτύσσει σχέσεις.

–Ακόμη κι αν λαμβάνει χώρα πολύχρονη μάχη στην περιοχή σου;

–Ναι, μπορεί να γίνει γιατί μπορεί να συμβάλει στη μείωση των εντάσεων. Πρέπει να δίνεις ευκαιρίες για συνεργασίες. Αυτό μπορεί να έχει εφαρμογή παντού. Στο Ισραήλ, στην Κύπρο, μεταξύ ανθρώπων, κυβερνήσεων, οργανώσεων.

–Πότε ξεκινήσατε να λειτουργείτε με αυτό τον τρόπο στο Υπ. Εξωτερικών του Ισραήλ;

–Από την αρχή ίδρυσης του κράτους του Ισραήλ. Σε ένα ασταθές περιβάλλον και σε αντιπαράθεση με όλους μας τους γείτονες. Καταλάβαμε τότε πως πρέπει να έχουμε σταθερές εξωτερικές σχέσεις. Δεν είχαμε φυσικούς πόρους τότε, βγαίναμε από έναν πόλεμο και καταλάβαμε την εξάρτησή μας από τον εξωτερικό κόσμο. Αντιληφθήκαμε λοιπόν ότι οι σχέσεις δεν αφορούν μόνο αυτές των κυβερνήσεων. Ο κόσμος αναπτυσσόταν με έναν τρόπο, όπου η εσωτερική ισορροπία μέσα σε όλα τα κράτη ερχόταν και συναντούσε μια νέα ισορροπία, εκείνη της κοινωνίας των πολιτών. Η οποία γινόταν όλο και πιο δυνατή. Αλλάξαμε δραματικά το όλο περιβάλλον το 2001. Ήμασταν σε μια περίοδο απογοήτευσης εφόσον η αντιπαράθεση έπληττε την εικόνα του Ισραήλ. Όλα είχαν να κάνουν με αυτό. Μετά ερχόταν η θρησκεία. Υπήρχε έντονη πεποίθηση πως είμαστε περισσότερα από αυτά.

–Και ποιο ήταν το πρώτο βήμα;

–Κατανοήσαμε ότι πρέπει να μιλήσουμε για το Ισραήλ πέρα από την αντιπαράθεση. Ωστόσο, δεν υπάρχει ένα Ισραήλ με αυτή και ένα χωρίς. Είναι μέρος μας. Προσπαθήσαμε να δούμε επίσης πώς μας εκλαμβάνουν σε άλλες χώρες. Κάναμε έρευνες, συνεντεύξεις, ενώ την ίδια ώρα κάναμε την ερώτηση για το ποιοι είμαστε εμείς οι ίδιοι. Επίσης με έρευνες, με δημόσιες διαβουλεύσεις κτλ.

–Μέσα στο Ισραήλ;

–Ναι. Εφόσον αν θέλεις να αλλάξεις εικόνα, να κάνεις re-brand τη χώρα σου, θέλεις να ξέρεις ποιος είσαι και πού πας. Να καταλάβεις τις επιλογές σου. Οπότε καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι το Ισραήλ δεν επικοινωνεί όλα τα καλά του στοιχεία, δεν αναπτύσσει μακροχρόνιες σχέσεις με τον κόσμο εκτός Ισραήλ. Ήμασταν εμμονικοί με τη διαμάχη.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Εφόσον αν θέλεις να αλλάξεις εικόνα, να κάνεις re-brand τη χώρα σου, θέλεις να ξέρεις ποιος είσαι και πού πας. Να καταλάβεις τις επιλογές σου. Οπότε καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι το Ισραήλ δεν επικοινωνεί όλα τα καλά του στοιχεία.

Η κοινωνική δικτύωση κτίζεται σε κοινότητες. Αν μου αρέσει το φαγητό, ο αλγόριθμος θα οδηγήσει προς εμένα δεδομένα που με ενδιαφέρουν.

Επίσης, ανακαλύψαμε ότι οι Ισραηλινοί ανυπομονούσαμε να επαναπροσδιορίσουμε τη χώρα μας.

–Οπότε πού καταλήξατε;

–Στο ότι υπάρχουν πολλοί τρόποι να δεις το Ισραήλ. Τους πιάσαμε όλους και τους είδαμε σαν φακό ώστε αν δει κανείς μέσα από αυτούς, να μπορεί να κατανοήσει τη χώρα. Όπως για παράδειγμα το ότι το Ισραήλ είναι μια χώρα πολυπολιτισμική. Αυτή η διαφορετικότητα ανθρώπων, συνηθειών, γεύσεων, είναι συνεχώς παρούσα. Επίσης το Ισραήλ φέρει πολύ συναισθηματισμό. Όταν αγαπάμε θα το καταλάβεις όπως και το όταν μισούμε. Το κάνουμε με πάθος. Όταν πολεμάμε το κάνουμε με πάθος όταν κυνηγάμε την ειρήνη το κάνουμε με πάθος. Ένα άλλο στοιχείο είναι το επιχειρηματικό πνεύμα. Έχουμε θέληση να μάθουμε και να παράγουμε έξω από τα πεπραγμένα.

–Πόσο καιρό σας πήρε να αναλύσετε τα δεδομένα;

–Όλη η διαδικασία πήρε δύο χρόνια, να στηθεί και να ξεκινήσει με τη βοήθεια που λάβαμε. Με τα συμπεράσματα που προέκυψαν πήραμε αποφάσεις που άπτονταν στα χαρακτηριστικά μας. Από εκεί δημιουργήθηκαν πολιτικές και μια διαφορετική γλώσσα για το πώς επικοινωνείς τον εαυτό σου. Σήμερα το Ισραήλ είναι συνδεδεμένο με την αντιπαράθεση, τη θρησκεία, αλλά συνδέεται με την επιχειρηματικότητα, την καινοτομία και όχι μόνο τεχνολογικά αλλά και κοινωνικά.

–Στη συνέχεια;

–Εκπονήθηκαν σχέδια δράσης με συνέχεια που δεν άλλαζαν με τις κυβερνήσεις. Όπως στην Κύπρο υπάρχουν έσοδα από τον τουρισμό και κυβερνήσεις συνεχίζουν να επενδύουν εκεί.

–Ισχύουν δηλαδή αυτά για το Ισραήλ και για την Κύπρο;

–Ισχύει για το Ισραήλ, την Κύπρο, την Αγγλία.

–Οι Άγγλοι δεν έχουν διαμάχη με κανέναν.

–Ακόμη και η διαμάχη δημιουργεί περισσότερη προσοχή για εσένα. Για παράδειγμα το Ισραήλ είναι μεγάλος σταθμός για δημοσιογράφους. Οι οποίοι την κάλυπταν καθημερινά. Ας πάρουμε ως παράδειγμα την Ελβετία. Τη βλέπετε κάθε μέρα στις ειδήσεις; Το Ισραήλ ναι. Άρα έπρεπε να κάνω το μειονέκτημα πλεονέκτημα. Πώς θα τους κάνω να γράψουν και για άλλα θέματα; Πώς θα το καταφέρω;

–Θα πρέπει να μου δείξετε κάτι...

–Που θα ενδιαφέρει εσάς να το γράψετε, τους εκδότες, τους αναγνώστες. Και δείξαμε έτσι όλα εκείνα που συνθέτουν το Ισραήλ και δεν έχουν να κάνουν μόνο με την αντιπαράθεση.

Κοινωνικά δίκτυα και ρύθμιση

–Δώστε μου λίγο την οπτική σας για τα κοινωνικά δίκτυα και τις εφαρμογές.

–Αυτός ο νέος κόσμος των κοινωνικών δικτύων μας επιτρέπει να συνομιλούμε πέρα από τα σύνορα. Μπορώ να μιλώ με έναν Άραβα χωρίς να περιμένω να μου το επιτρέψει η κυβέρνηση του Ιράκ. Μπορώ να τους προσπεράσω. Οι άνθρωποι το είδαν σαν ευκαιρία και μερικές φορές αγνοούν σημάδια όπως πιθανές απειλές. Τώρα μιλάμε για ριζοσπαστικοποίηση, παιδοφιλία, κυβερνοεγκλήματα. Είναι αλήθεια αυτά και τα έθνη και οι άνθρωποι πρέπει να μάθουν να ζουν σε αυτό το περιβάλλον. Η ευκαιρία όμως της σύνδεσης, του να βρεις ανθρώπους που σε ενδιαφέρουν, είναι μεγάλη υπόθεση. Όλη η υπόθεση όμως βρίσκεται στην καλύτερη ρύθμιση, στην καλύτερη big data ανάλυση. Η ευθύνη του κράτους είναι η ζωή των ανθρώπων αλλά και υπάρχει και ευθύνη για τις μεγάλες εταιρείες που ελέγχουν, που τους ανήκει αυτή η τεχνολογία.

–Για παράδειγμα;

–Ας πούμε το banking. Το οποίο είναι κάτι που χρειάζονται οι χώρες, το τρέχουν οι τράπεζες, αλλά εμπεριέχει υποθέσεις ξεπλύματος, τρομοκρατίας κτλ. Οπότε θέλει ρύθμιση και έχουν ευθύνη και οι τράπεζες. Αυτό δεν είναι σε πλήρη ανάπτυξη στον κόσμο των νέων τεχνολογιών. Το άλλο στοιχείο, είναι μια διάσταση ζωής. Μάθαμε να περπατάμε, να ιππεύουμε, μετά αναπτύξαμε τα τρένα, τα αυτοκίνητα, τα πλοία, τα υποβρύχια, τα αεροπλάνα. Προσθέταμε νέες διαστάσεις στη ζωή μας, που μας άλλαξαν. Πρέπει να τα ρυθμίσεις όλα αυτά. Πρώτα τρέχεις να πραγματοποιήσεις και μετά να ρυθμίσεις. Την οποία προτιμώ να έρχεται μετά από συνεργασία με τις εταιρείες και το κοινό. Μιλάμε για πολύπλευρες, στο banking, στις εκδόσεις, στην κοινωνική δικτύωση σε όλα, αλλά είναι τεχνολογικές εταιρείες. Η φυσική κατεύθυνση είναι η ρύθμιση και η εκπόνηση νόμων.

–Οπότε μιλάμε για διαρκή διαδικασία...

–Ναι. Το 2003 οι πλατφόρμες ήταν πολύ διαφορετικές από σήμερα. Οι αρχές είναι ίδιες. Πλατφόρμες που σου επιτρέπουν να αλληλεπιδράς. Είναι αλγόριθμοι αλλά δεν είναι μόνο μια φόρμουλα. Όλα έχουν να κάνουν με οικο-περιβάλλοντα. Σε αυτά ζουν οι άνθρωποι και έχουν επαφή με ανθρώπους που έχουν τα ίδια ενδιαφέροντα με εκείνους. Η κοινωνική δικτύωση κτίζεται σε κοινότητες. Αν μου αρέσει το φαγητό, ο αλγόριθμος θα οδηγήσει προς εμένα δεδομένα που με ενδιαφέρουν. Μερικές φορές όμως διάφορα γκρουπ οργανώνονται με κακό σκοπό. Ο αλγόριθμος θα σου δώσει δεδομένα, εφόσον θέλει να σε κρατήσει στο γκρουπ με όλο και περισσότερες πληροφορίες. Αν για παράδειγμα μισείς τους μετανάστες θα παίρνεις όλο και περισσότερες πληροφορίες για το πόσο κακοί είναι οι μετανάστες. Εμένα θα με τροφοδοτεί με δεδομένα για γάτες. Κάποιος πρέπει να το δει. Να αναγνωρίσει αυτά τα γκρουπ και να δράσει. Και μπορείς να πάρεις πολλά μέτρα. Να συζητήσεις και να τους αλλάξεις γνώμη ή να κλείσεις ορισμένες συζητήσεις. Αλλά πρέπει να το σκεφτείς. Σήμερα αν πας στο Facebook, και το έλεγες πριν από δύο χρόνια, θα σε αγνοούσαν. Σήμερα το αντιμετωπίζουν. Όχι με τον καλύτερο τρόπο αλλά προσπαθούν.

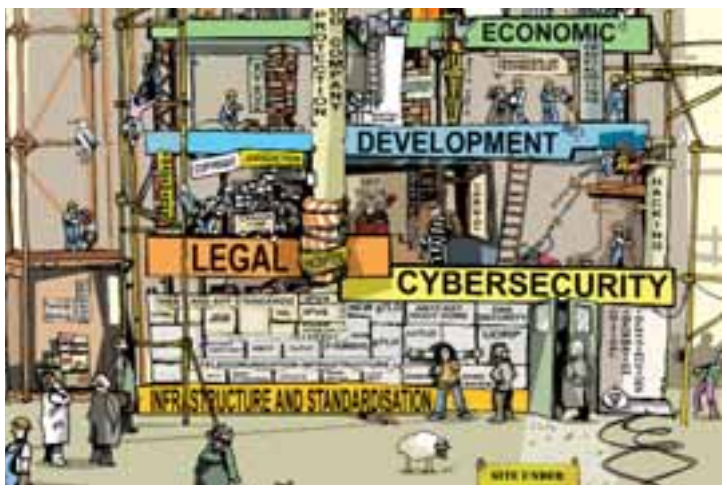

Η ευθύνη του κράτους είναι η ζωή των ανθρώπων αλλά και υπάρχει και ευθύνη για τις εταιρείες που ελέγχουν, που τους ανήκει αυτή η τεχνολογία.

ΑΡΘΡΟ / *Της* **ΚΟΡΑΛΙΑΣ ΤΙΜΟΘΕΟΥ**

Εστρατήγησεν προς το νικήσαι

Εχω ένα γείτονα Βρετανό. Μεσήλικα, πολύ εντάξει τύπο. Κάθε πρωί πάει τη βόλτα του, κάθε απόγευμα ποτίζει τον κήπο του. Μια χαρά άνθρωπος. Θα τον ονομάσουμε Τζέιμς. Ο Τζέιμς ήρθε από τη Βρετανία πριν από τρία χρόνια και αγόρασε ένα μικρό σπίτι στη γειτονιά μας. Εργάζεται εξ αποστάσεως, διαδικτυακά και κάθε τόσο απουσιάζει στο εξωτερικό. Έχει ένα συμπαθητικό αυτοκινητάκι που αγόρασε μεταχειρισμένο εδώ στην Κύπρο. Έχει και μοτοσυκλέτα.

Κάθε μέρα ο Τζέιμς παρκάρει το αυτοκίνητό του πάνω στο πεζοδρόμιο. Εντελώς πάνω! Και οι τέσσερεις τροχοί πάνω στο πεζοδρόμιο. Όχι σαν εμάς τους Κυπραίους που το καβαλάμε με τους δύο τροχούς (εξίσου παράνομα, βέβαια). Αποτέλεσμα, δεν μένει καθόλου χώρος για να περάσει πεζός, αναπηρικό ή παιδικό καροτσάκι. Και διερωτώμαι: ο Τζέιμς θα στάθμευε με τόση ευκολία στα πεζοδρόμια του Λονδίνου; Πιθανότατα όχι. Γιατί;

Αν υποπέσουμε στην εύκολη λύση, να πούμε ότι για τα κακώς έχοντα στον τόπο μας φταίει το DNA μας, ότι εμείς οι Κυπραίοι είμαστε «έτσι», απειθάρχητοι, ατίθασοι κ.λπ., χαρακτηριστικά του μεσογειακού λαού μας, δηλαδή, αυτό δεν θα ίσχυε για τον Τζέιμς που είναι πέρα για πέρα Βρετανός. Αν επιχειρήσουμε να υποθέσουμε ότι κάποιοι λαοί έχουν καλύτερη «κουλτούρα» από εμάς, αυτό επίσης δεν στέκει γιατί ο Τζέιμς, αν είχε όντως κουλτούρα συνειδητοποιημένου πολίτη δεν θα την έχανε μέσα σε τρία χρόνια που μας συναναστρέφεται! Τι μας μένει; Η πειθαρχία μέσω της επιβολής. Και πώς επιβάλλεις ως κράτος την πειθαρχία; Είτε μέσω του φόβου, της αστυνόμευσης και της ποινής, είτε μέσω του σεβασμού ενός κράτους μελετημένου, δίκαιου και τολμηρού. Είτε και με τα δύο.

Πολλά από τα προβλήματά μας, ως κράτους, πηγάζουν από έλλειψη ξεκάθαρων στόχων και στρατηγικής επίτευξής τους. Ποιος εστρατήγησεν σε αυτό τον τόπο και για τι; Από τα πιο μικρά μέχρι τα πιο μεγάλα, μας πλήττει η έλλειψη στόχων, στρατηγικής και προγραμματισμού. Και αν ακόμα σε ορισμένα θέματα υπάρχει μια κάποια στρατηγική, απολογούμαι, αλλά δεν φαίνεται! Φυσικά, μας λείπει και η σωστή και έγκαιρη υλοποίηση του όποιου προγράμματος, αν τύχει και κάνουμε.

Ποια η στρατηγική μας για απάλειψη της στάθμευσης στα πεζοδρόμια; Τα 85 ευρώ πρόστιμο που δεν ξέρω κανέναν που να του επιβλήθηκαν εκτός των αστικών κέντρων; Αν ήταν 850 όμως και επιβάλλονταν τακτικά, σε ανύποπτο χρόνο και χώρο, τότε θα σεβόμασταν το κράτος. Και εμείς και ο Τζέιμς και ο κάθε Τζέιμς. Ποια είναι η στρατηγική μας για την πάταξη της διαφθοράς; Να επιβάλλουν τα δικαστήρια ποινές και να δίνουμε σωρηδόν χάρες; Ποια είναι η στρατηγική μας για αναβάθμιση της παιδείας; Να προσθαφαιρούμε διδακτικές ώρες από το πρόγραμμα των καθηγητών; Ποια είναι η στρατηγική μας για αντιμετώπιση ενδεχόμενης αποχώρησης του ειρηνευτικού σώματος των Ηνωμένων Εθνών που δεκαετίες ολόκληρες κρέμεται εκβιαστικά σαν Δαμόκλειος Σπάθη πάνω από τα κεφάλια μας; Ποια θα είναι η αντίδρασή μας; Ποια η στρατηγική μας για προστασία της ΑΟΖ μας; Θέλουμε να μπορούμε να την υπερασπιστούμε αξιοπρεπώς; Χρειαζόμαστε στόλο; Πόσο; Τι είδους; Χρειαζόμαστε αεροπορία; Χρειάζεται να προσχωρήσουμε στο ΝΑΤΟ; Προτιμούμε να καταγγέλλουμε τους Τούρκους σε ώτα μη ακουόντων; Είναι αυτή η στρατηγική μας ή απλώς απουσιάζει ολότελα;

Ποια είναι η στρατηγική μας για τη διασφάλιση της ασφάλειας των πολιτών της Κυπριακής Δημοκρατίας που «επισκέπτονται» τα κατεχόμενα; Μήπως πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι προς το παρόν η κατεχόμενη γη μας αποτελεί μαύρη τρύπα και «μη ελεγχόμενο κίνδυνο» και θα έπρεπε να λάβουμε μέτρα όπως το κλείσιμο των οδοφραγμάτων και όχι το άνοιγμα περισσότερων, για λόγους ασφαλείας;

Ποιος ο στόχος και ποια η στρατηγική μας για τη λύση του Κυπριακού; Περιστασιακή συνεργασία με τους Ρώσους; Χαλαρή συνεργασία με τους Αμερικάνους όποτε μας έχουν ανάγκη; Αν αποφασίζαμε και τηρούσαμε μια (οποιανδήποτε) στρατηγική συμμαχία με όποιες επιπτώσεις αυτό συνεπάγεται για τους υπόλοιπους, τότε τουλάχιστον θα κερδίζαμε τον σεβασμό των εταίρων και των «συνεταίρων» μας.

Κατηγορείται ο ΠτΔ για την άγνοιά του για την ύπαρξη αεροπορικής βάσης των Αμερικανών εντός των Βρετανικών Βάσεων. Απαντά πως δεν θα μπορούσε να ξέρει κάτι που ούτε το Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ γνώριζε. Δεν ακούσαμε κανένα να προτείνει το ενδεχόμενο να δώσει η Δημοκρατία οικειοθελώς έδαφος για αεροπορική βάση στους Αμερικάνους. Να καταστήσει το κράτος μας απαραίτητο στη μεγαλύτερη δύναμη στον παγκόσμιο χάρτη. Καλό ή κακό δεν ξέρω –απαιτεί αξιολόγηση. Θα ήταν πάντως μια κάποια συνειδητή στρατηγική.

Δυστυχώς είναι πολύ δύσκολο να κτίσουμε κουλτούρες βασισμένοι μόνο στην καλή – εφήμερη – διάθεση του καθενός. Η όποια λύση στα όποια προβλήματα επιβάλλει την εξασφάλιση του σεβασμού στο κράτος, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Σεβασμός που θα κερδηθεί με ανάλυση των προβλημάτων, μελέτη των πιθανών λύσεων, επιλογή της βέλτιστης λύσης, διαμόρφωση στρατηγικής και εκτέλεσή της. Διόρθωσή της ναι, αφού οι συνθήκες αλλάζουν, αλλά τήρηση μιας συνοχής.

Ο Μέγας Αλέξανδρος εστρατήγησεν προς το νικήσαι (Πλούταρχος). Εμείς που δεν εστρατηγήσαμεν για πολλά, έχουμε οποιαδήποτε ελπίδα να νικήσουμε σε οτιδήποτε;

Οδικός χάρτης για το ΓεΣΥ εν μέσω νεφών

Συζήτηση γίνεται και για το αν θα είναι βίωσιμο το νέο σύστημα - Ποιες θα είναι οι εισφορές των πολιτών στις δύο περιόδους εφαρμογής

Του **ΝΙΚΟΛΑ ΠΕΤΡΟΥ**

Συναντήσεις επί συναντήσεων, αναταράξεις και παρασκηνιακές διεργασίες εξελίσσονται λίγους μήνες πριν από την εφαρμογή του ΓεΣΥ. Οι ενδοιασμοί για το Γενικό Σύστημα Υγείας ήταν λίγο πολύ γνωστοί σε όλους, ωστόσο τα όσα έλαβαν χώρα την τελευταία βδομάδα ταρακούνησαν τα νερά στον ιατρικό κόσμο. Οι επιστολές- έγγραφα που είδαν το φως της δημοσιότητας προ ημερών από συγκεκριμένους ιατρικούς κύκλους, έφεραν τις αντιδράσεις των οργανωμένων ασθενών. Το πρώτο έγγραφο που διέρρευσε αναφερόταν σε εννέα συνολικά προϋποθέσεις που απαιτούν οι ιδιώτες γιατροί προκειμένου να αποδεχθούν την ένταξή τους στο σύστημα, ενώ, το δεύτερο τους καλεί όλους σε μαζική μη συμμετοχή τους στο ΓεΣΥ. Για αμφότερες τις επιστολές ο ΠΙΣ

ΟΑΥ και Υπ. Υγείας εργάζονται πυρετωδώς ούτως ώστε να προετοιμάσουν το έδαφος για το πρώτο βήμα στο ΓεΣΥ που δεν είναι άλλο από την έναρξη καταβολής εισφορών τον Μάρτιου του 2019.

αρνήθηκε την οποιαδήποτε αναμειξή του, όμως από την πλευρά του η ΠΟΣΠΦ θεωρεί πως πιθανή ανάμειξη σε αυτές να έχουν και ηγετικά στελέχη του Παγκύπριου Ιατρικού Συλλόγου. Εξηγήσεις για ένα άλλο περιστατικό κλήθηκε να δώσει εκ νέου ο ΠΙΣ, μετά τη δημοσιοποίηση της πρόκλησης που απέστειλε στα μέλη του για την έκτακτη Γενική Συνέλευση που θα πραγματοποιήσει στις 27 Οκτωβρίου. Στην εν λόγω πρόσκληση ο ΠΙΣ ανέφερε πως κατά τη διάρκεια της συνέλευσης θα διεξαχθεί ψήφισμα που θα καταδεικνύει τη δυναμική και δεσμευτική απόφαση των ιατρών για τη συμμετοχή τους στο ΓεΣΥ. Το φίδι από την τρύπα μετά τις νέες αντιδράσεις των οργανωμένων ασθενών ανέλαβε να βγάλει ο εκπρόσωπος τύπου του Παγκύπριου Ιατρικού Συλλόγου, Βάσος Οικονόμου, ο οποίος έκανε λόγο για «λάθος διατύπωση» και εξήγησε πως οι συναποφασίσεις που θα παρθούν θα αφορούν τις επισημάνσεις και τα αιτήματα των γιατρών που θεωρούν ότι πρέπει να εφαρμοστούν προκειμένου να πετύχει του ΓεΣΥ. Σημειώνεται πως το βράδυ της περασμένης Τετάρτης ο Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας πραγματοποίησε συνάντηση με τον Παγκύπριο Ιατρικό Σύλλογο για να ακούσουν τους προβληματισμούς και τα αιτήματα των ιατρών. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» στο επίκεντρο της συνάντησης ήταν ως συνήθως η μισθοδοσία με τον ΠΙΣ να φέρεται από τον ΟΑΥ να θέλει να διασφαλιστεί και η σταθεροποίηση τιμής ανά μονάδα για κάθε ιατρική πράξη στα 15 ευρώ , με τον ΟΑΥ να μην απορρίπτει εκ πρώτης όψεως το αίτημά τους. Αναδείχτηκε δε συνακόλουθα και ο διαχωρισμός της αμοιβής του ειδικού γιατρού από το νοσηλευτήριο. Εν ολίγοις, αυτό που ζητούν οι ιατροί είναι όταν ένας ειδικός γιατρός συνεργάζεται με κάποιο νοσηλευτήριο, η αμοιβή του να καταβάλλεται απευθείας σε αυτόν, και όχι να τη λαμβάνει από το νοσηλευτήριο. Η δε μεγάλη εικόνα συμπεριλαμβάνει και το αν οικονομικά είναι βιώσιμο το ΓΕΣΥ, συζήτηση που μπαίνει στην επικαιρότητα συχνά, άπτεται του ότι δεν έχει γίνει επικαιροποίηση της μελέτης και μελέτη παραδοχών, με όμως τον ίδιο τον υπουργό Υγείας να απαντά σε συνέντευξη στην «Κ» πως δεν τίθεται τέτοιο ζήτημα.

Το πρόγραμμα

Από την άλλη, Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας και Υπουργείο Υγείας φαίνεται να μη ρίχνουν ρυθμούς προετοιμάζοντας το έδαφος για το πρώτο βήμα του ΓεΣΥ που δεν είναι άλλο από την έναρξη καταβολής εισφορών τον Μάρτιου του 2019. Οι ενέργειες γίνονται στη βάση οδικού χάρτη προκειμένου να εφαρμοστούν όλα όσα έχουν προγραμματιστεί εντός των ορισμένων επί χάρτου χρονοδιαγραμμάτων. Ο οδικός αυτός χάρτης που έχει στην κατοχή της η «Κ» φαίνεται να απαντά σε ερωτήματα κυρίως των πολιτών αναφορικά με το πόσα θα πληρώνουν, ποιες υπηρεσίες θα δικαιούνται κτλ. Αρχής γενομένης, όπως έχει αναφερθεί πιο πάνω, από την 1η Μαρτίου του 2019 θα ξεκινήσουν οι εισφορές τον πολιτών ούτως ώστε να συγκεντρωθεί συγκεκριμένο κονδύλι για να αρχίσει η λειτουργία του Συστήματος. Οι εισφορές που θα καταβάλουν οι πολίτες κατά τη φάση αυτή, διαφέρουν μεταξύ τους με το κατά πόσο κάποιος είναι μισθωτός, εργοδότης, αυτοτελώς εργαζόμενος, συνταξιούχος, αξιωματικός ή εισοδηματίας (βλέπε πίνακα 1). Για παράδειγμα από τον μισθό ενός εργαζόμενου θα αποκόπτεται 1,70%, ενώ, οι αυτοτελώς εργαζόμενοι θα πληρώνουν εισφορά 2,55% από το μισθό τους. Τρεις μήνες αργότερα και συγκεκριμένα την 1η Ιουνίου του 2019, προγραμματίζεται να μπει σε εφαρμογή η Α΄ φάση και τότε θα αρχίσουν να καταβάλλονται οι κανονικές εισφορές που θα ισχύουν σε περιβάλλον ΓεΣΥ. Σε αυτή την περίπτωση ο εργαζόμενος θα καταβάλλει εισφορά το 2,65% του μισθού του, ενώ, ο αυτοτελώς εργαζόμενος το 4,00% του εισοδήματός του (βλ. πίνακα 1). Το Σύστημα κατά την πρώτη αυτή φάση θα ξεκινήσει με εξωνοσοκομειακή φροντίδα. Πιο συγκεκριμένα ο κάθε πολίτης θα έχει τη δυνατότητα να επιλέξει τον προσωπικό του ιατρό, στον οποίο θα καταφεύγει όποτε αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα υγείας. Σε περίπτωση που η κατάσταση της υγείας ενός ασθενή χρήζει εξέτασης ειδικού ιατρού, ο προσωπικός ιατρός θα δίνει παραπεμπτικό προκειμένου ο δικαιούχος να επισκεφθεί τον ειδικό ιατρό που αυτός επιθυμεί. Σημειώνεται δε ότι για την επίσκεψη στον ειδικό ιατρό οι πολίτες θα καταβάλλουν συμπληρωμή 6 ευρώ. Σε περίπτωση που ο ασθενής θελήσει να επισκεφθεί απευθείας κάποιο ειδικό ιατρό χωρίς να λάβει παραπεμπτικό από τον προσωπικό του ιατρό, το Σύστημα του δίνει αυτή τη δυνατότητα, όμως θα πρέπει να καταβάλει σε αυτόν το πόσο των 25 ευρώ. Εάν για οποιοδήποτε λόγο η κατάσταση της υγείας ασθενή χρήζει εσωτερική νοσηλεία τότε θα παραπέμπεται είτε από τον προσωπικό του ιατρό είτε από τον ειδικό χωρίς να πληρώσει κανένα ποσό.

Στη συζήτηση και στον εν γένει προβληματισμό για το ΓΕΣΥ, από γιατρούς κι όχι μόνο, συμπεριλαμβάνεται και ο προβληματισμός για το αν είναι οικονομικά βιώσιμο.

Οι εισφορές **που θα καταβάλλουν οι πολίτες**

	Έναρξη εισφορών ΓεΣΥ (01.03.2019)	Πρώτη φάση ΓεΣΥ (01.06.2019)
Μισθωτοί	1,70%	2,65%
Εργοδότες	1,85%	2,90%
Αυτοτελώς εργαζόμενοι	2,55%	4,00%
Συνταξιούχοι	1,70%	2,65%
Αξιωματούχοι, εισοδηματίες	1,70%	2,65%
Κράτος	1,65%	4,70%
Άνεργοι	0,00%	0,00%
Παιδιά	0,00%	0,00%
Στρατιώτες	0,00%	0,00%

Οι δικαιούχοι **οι οποίοι δεν θα καταβάλλουν συμπληρωμές**

1. **Εθνοφρουροί**
2. **Ανάπηροι** αγώνων που λαμβάνουν χορηγήματα από το Ταμείο Ανακούφισης Παθόντων ή άλλο ταμείο
3. **Αιχμάλωτοι** πολέμου του 1974 και οι εξαρτώμενοί τους
4. **Εξαρτώμενοι** αγνοουμένων
5. **Ατομα** που κατέχουν ταυτότητα νοσηλείας η οποία εκδόθηκε από την Επιτροπή Ανακούφισης Παθόντων
6. **Ασθενείς** που πάσχουν από σοβαρή ψυχική διαταραχή
7. **Ατομα** με νοητική υστέρηση
8. **Ενοικοι** ιδρυμάτων
9. **Ανασφάλιστοι** ηλικιωμένοι Έλληνες πολίτες
10. **Κατάδικοι** και άτομα υπό σύλληψη
11. **Ασθενείς** που διαμένουν στη Στέγη Αγίου Χαραλάμπους

Συμπληρωμές

Οι συμπληρωμές είναι το επιπλέον ποσό που θα καταβάλλουν οι δικαιούχοι για συγκεκριμένες εξετάσεις και ιατρικές πράξεις. Η κάθε συμπληρωμή φέρει και το ανάλογο κόστος. Συγκεκριμένα οι εξετάσεις και οι ιατρικές πράξεις που θα πρέπει οι ασθενείς να καταβάλουν συμπληρωμή κοστολογούνται ως εξής:

- Επίσκεψη στον ειδικό ιατρό 6 ευρώ.
- Για κάθε διαγνωστική εξέταση π.χ. αξονική τομογραφία 10 ευρώ.
- Για κάθε συσκευασία φαρμάκων 1 ευρώ.
- Για εργαστηριακές εξετάσεις 1 ευρώ.
- Για επίσκεψη σε επαγγελματίες υγείας π.χ. φυσικοθεραπευτές 10 ευρώ.
- Για επίσκεψη στις πρώτες βοήθειες 10 ευρώ.

Αξίζει να αναφερθεί πως το σύστημα έβαλε «οροφή» όσο αφορά τις συμπληρωμές 150 ευρώ ετησίως. Δηλαδή ένας πολίτης δεν θα πληρώσει πάνω από αυτό ετησίως όσο αφορά τις υπηρεσίες στις οποίες καλείται να καταβάλει συμπληρωμή, ακόμα και αν οι επισκέψεις ή οι εξετάσεις που έχει κάνει στο σύστημα στοιχίζουν περισσότερα. Η «οροφή» για του λήπτες ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, για τους χαμηλοσυνταξιούχους και για τα παιδιά κάτω των 21 ετών θα είναι στα 75 ευρώ. Όπως σε κάθε σύστημα Υγείας έτσι και στο κυπριακό προνοούνται ομάδες πληθυσμού οι οποίες θα εξαιρούνται από τις καταβολές συμπληρώμων. Ορισμένες εξ αυτών είναι οι εθνοφρουροί και οι ασθενείς που πάσχουν από σοβαρή ψυχική διαταραχή (βλ. ολόκληρη λίστα στον πίνακα).

Προς διαμόρφωση η έκθεση Ασφάλειας και Υγείας

Χωρίζεται σε τρεις άξονες, θα συζητηθεί την Τετάρτη στη Βουλή – Η «Κ» αποκαλύπτει τις βασικές πτυχές του σχεδίου

Του **ΝΙΚΟΛΑ ΠΕΤΡΟΥ**

Σε μια ουσιαστική και δομημένη προσπάθεια φαίνεται να έχουν μπει τις τελευταίες εβδομάδες όλοι οι αρμόδιοι φορείς προκειμένου να καλύψουν τα κενά και να συσταθεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο Ασφάλειας και Υγείας για τα δημόσια σχολεία. Στόχος της Επιτροπής Ασφάλειας και Υγείας, η οποία αποτελείται από τον προϊστάμενο για θέματα ασφάλειας και υγείας του Υπ. Παιδείας, τις εκπαιδευτικές οργανώσεις, τους οργανωμένους γονείς μέσης και δημοτικής εκπαίδευσης, τις σχολικές εφορείες και διευθύνσεις και τεχνικές υπηρεσίες του Υπουργείου, είναι να περιοριστούν στο μέγιστο βαθμό οι όποιες πιθανότητες περιστατικών δύνανται να πλήξουν την ασφάλεια των μαθητών, των εκπαιδευτικών και όσων εργάζονται εντός των σχολικών μονάδων. Το Υπουργείο Παιδείας ξεκίνησε από το καλοκαίρι να διαμορφώνει ένα σχέδιο και ο προϊστάμενος για θέματα Ασφάλειας και Υγείας του Υπουργείου Ηλίας Μαρκάτζης παρέδωσε έγγραφο προς τα μέλη που απαρτίζουν την επιτροπή. Συνακόλουθα ζήτησε να του αποσταλούν εισηγήσεις ούτως ώστε να ολοκληρωθεί η έκθεση και να μπει σε εφαρμογή. Οι αρμόδιοι ξεκίνησαν την αποστολή εισηγήσεων προς τον κ. Μαρκάτζη από την Παρασκευή 12 Οκτωβρίου και αναμένεται την ερχόμενη Τετάρτη η επιτροπή να πραγματοποιήσει συνάντηση στο Υπουργείο Παιδείας για να ληφθούν αποφάσεις για το ποιες από αυτές θα ενσωματωθούν στην τελική έκθεση για την Ασφάλεια και την Υγεία στο δημόσιο σχολείο.

Σε δηλώσεις του στην «Κ», ο κ. Ηλίας Μαρκάτζης τονίζει πως η μελέτη κινείται σε τρεις άξονες, με τον πρώτο να αφορά την πρόβλεψη πιθανών εστιών κινδύνου, και όπως ανέφερε «τι κάνουμε ούτως ώστε να αποτραπούν οι πιθανοί κίνδυνοι εντός του σχολείου, πώς να εντοπιστεί μέχρι και η τελευταία πηγή κινδύνου, αλλά και για το ποιοι εμπλέκονται». Πρόσθεσε δε πως οι εμπλεκόμενοι γι' αυτά τα ζητήματα είναι οι διευθύνσεις των σχολείων, η επιτροπή ασφάλειας του σχολείου,

Σε πολλές περιπτώσεις, ενώ η νομοθεσία είναι καλή, εντοπίσαμε αδυναμίες ως προς την εφαρμογή της, όπως στην περίπτωση των πιστοποιητικών πυρασφάλειας.

οι επιθεωρητές ακόμα και οι ίδιοι μαθητές. Εξήγησε δε πως στον νέο σχεδιασμό εισηγούνται μέχρι και την εμπλοκή των μαθητών ούτως ώστε να βοηθήσουν σε αυτές τις προβλέψεις, σημειώνοντας χαρακτηριστικά «Τα παιδιά τρέχουν σε όλο το μήκος και πλάτος του σχολείου και μπορούν να δουν περισσότερα πράγματα από τους εκπαιδευτικούς. Αν είναι ενημερωμένοι οι μαθητές μπορούν να μας βοηθήσουν στο όλο εγχείρημα», σημείωσε. Ο δεύτερος άξονας καταγράφει σε τρία επίπεδα τις ενέργειες που πρέπει να γίνονται, όταν εντοπιστούν οι διάφορες εστίες κινδύνου, ο διευθυντής θα πρέπει να ειδοποιήσει τη σχολική εφορεία και αυτή να το επιλύσει. Σε περίπτωση που η σχολική εφορεία αδυνατεί τότε πρέπει να απευθυνθεί στις τεχνικές υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας. Αυτές οι διαδικασίες όπως είπε στην «Κ» ο κ. Μαρκάτζης ίσχυαν από πριν, όμως λόγω των συγχύσεων που προκλήθηκαν το Υπουργείο θέλησε να βάλει τα πράγματα στη θέση τους για να μη γίνονται λάθη ως προς το πρωτόκολλο. Όπως πολλές φορές προκύπτει σε πολλές περιπτώσεις ενώ η νομοθεσία είναι καλή, εντοπίστηκαν αδυναμίες ως προς την εφαρμογή της, όπως στην περίπτωση των πιστοποιητικών πυρασφάλειας, τόνισε χαρακτηριστικά. Ο τρίτος άξονας αφορά τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθηθούν μετά από ένα απρόβλεπτο ατύχημα ή τραυματισμό. Μέσω αυτού του άξονα γίνεται προσπάθεια αναβάθμισης του πρωτοκόλλου αλλά και να διευκρινιστεί ποιος αναλαμβάνει να παρέχει τις πρώτες βοήθειες. Ο κ. Μαρκάτζης σημειώνει, πως «όσο αφορά το θέμα οι εκπαιδευτικές οργανώσεις ζήτησαν να είναι πιστοποιημένο το άτομο, ως πρώτος βοηθός». Σύμφωνα με τα όσα αναφέρει το έγγραφο εισηγήσεων, παρόλο που η νομοθεσία δεν απαιτεί την πιστοποίηση των Πρώτων Βοηθών, το ΥΠΠ απέστειλε επιστολή προς την κ. Παντελάκη, γενική διευθύντρια του Υπουργείου Παιδείας, στις 27 Σεπτεμβρίου για να διευθετηθεί η οργάνωση σεμιναρίων, τα οποία θα εξασφαλίζουν την πιστοποίηση των πρώτων βοηθών.

Η «Κ» εξασφάλισε το έγγραφο που έλαβαν οι φορείς που απαρτίζουν την επιτροπή Ασφάλειας και Υγείας, και αποκαλύπτει τα σημεία που περιέχει η παρούσα μελέτη, η οποία μαζί με τις εισηγήσεις που απέστειλαν τα μέλη επιτροπής θα διαμορφώσουν τη τελική έκθεση.

Οι εισηγήσεις

Η «Κ» εξασφάλισε το έγγραφο που έλαβαν οι φορείς που απαρτίζουν την επιτροπή Ασφάλειας και Υγείας, και αποκαλύπτει τα βασικά σημεία της μελέτης, η οποία μαζί με τις προαναφερόμενες εισηγήσεις θα διαμορφώσουν την τελική έκθεση. Ορισμένα από τα θέματα που απαρτίζουν το έγγραφο αφορούν:

- Την ενίσχυση του ρόλου των διευθύνσεων της εκπαίδευσης.
- Την εφαρμογή του εργαλείου «OIRA» στη Δημοτική Εκπαίδευση.
- Την πιστοποίηση των πρώτων βοηθών στις σχολικές μονάδες.
- Την αναβάθμιση του γραφείου Ασφάλειας και Υγείας.
- Τον καθορισμό ελάχιστων προδιαγραφών.
- Την αναβάθμιση των σχολικών εφορειών.
- Ενημέρωση των σχολικών εφορειών σχετικά με την τήρηση των υποχρεώσεών τους.
- Ενδυνάμωση όλου του προσωπικού και των μαθητών σε θέματα ασφάλειας και υγείας.

Το μόνο μέτρο εκ των προαναφερόμενων το οποίο έχει μπει ήδη σε εφαρμογή είναι αυτό της ενίσχυσης του ρόλου των διευθύνσεων εκπαίδευσης όσο αφορά την πρόληψη. Πιο συγκεκριμένα από την περασμένη σχολική χρονιά και κατά τη διάρκεια των εργασιών της επιτροπής, εφαρμόστηκαν οι επισκέψεις των επιθεωρητών σε όλες τις σχολικές μονάδες λίγο πριν από τη λήξη της σχολικής χρονιάς. Οι επιθεωρητές, σε συνεργασία με τους διευθυντές των σχολείων, έχουν την ευθύνη να καταγράψουν τις πιθανές εστίες κινδύνου και εν συνέχεια να τις προωθήσουν στις σχολικές εφορείες, για να αναλάβουν αυτές την επίλυσή τους. Κατά τα τέλη του Αυγούστου οι επιθεωρητές καλούνται να επανέλθουν στα σχολεία ώστε να γίνει έλεγχος κατά πόσο επιλύθηκαν τα προβλήματα που εντόπισαν.

Οι χίλιοι του Μάριου, ο Νικόλας και η Αθηνά

Το στεφάνι

Ένα στεφάνι ήταν αρκετό για να διαφανεί πως η κόντρα Αθηνάς Κυριακίδου και Νικόλα Παπαδόπουλου δεν λέει να κοπάσει ακόμα και μετά τη διαγραφή της πρώτης. Όπως κατήγγειλε το ΔΗΚΟ μέσω επιστολής προς τον πρόεδρο της επιτροπής εκπαιδευτικής υπηρεσίας (ΕΕΥ), το μέλος της ΕΕΥ Αθηνά Κυριακίδου κατέθεσε πρόσφατα στεφάνι σε μνημόσυνο εκ μέρους της Δημοκρατικής Παράταξης. Πράξη κατάπτυστη σύμφωνα με τους ΔΗΚΟϊκούς και όπως λέγεται οι καταγγελίες εις βάρος της θα συνεχίσουν, καθώς, όπως λένε, παίρνει τηλέφωνα εκπαιδευτικούς, εκπροσωπώντας τη Δημοκρατική Παράταξη.

Οι χίλιοι

Η Δημοκρατική Παράταξη είδε με δυσφορία το όλο συμβάν, με πηγές να παραδέχονται πως η πρωτοβουλία της πρώην βουλευτού δεν ήταν και η πιο σωστή. Ο Ιανός μαθαίνει πως δεν θέλουν να δώσουν προεκτάσεις και γιατί αντιλαμβάνονται το λανθασμένο της κίνησης, αλλά και γιατί δεν θέλουν να διαιωνίσουν την κόντρα με τον Νικόλα Παπαδόπουλο. Αντιθέτως είναι επικεντρωμένοι στην οργάνωση του ιδρυτικού συνεδρίου που πραγματοποιείται σήμερα και όπως λέγεται θα προκαλέσει εκπλήξεις σε πολλούς. Στόχος της νεοσυσταθείσας κίνησης δεν είναι να βρίσκονται πρωτοκλασάτα στελέχη αλλά ένας σημαντικός αριθμός προσώπων που θα ξεπερνά κατά πολύ τους χίλιους. Ένας τέτοιος αριθμός θα προκαλέσει προσδοκίες σε κάποιους και πονοκέφαλο στον Νικόλα Παπαδόπουλο, καθώς οι κύριες εισροές της ΔΗΠΑ προέρχονται από το ΔΗΚΟ.

Η ΕΛΑΜοποίηση της έδρας

Για ΕΛΑΜοποίηση καταγγέλλει τον ενδιάμεσο χώρο το ΕΛΑΜ. Η αρχή έγινε με την πρόταση νόμου που κατέθεσε η Συμμαχία Πολιτών, ζητώντας όριο στον κατώτατο μισθό τα 1125 ευρώ. Το ΕΛΑΜ βγήκε να καταγγείλει ότι στην ουσία του έκλεψαν τη θέση, καθώς αυτό αποτελούσε από καιρό πρόταση του κόμματος της Ακροδεξιάς. Και δεν έμειναν εκεί. Κατήγγειλαν και την ΕΔΕΚ για ΕΛΑΜοποίηση, καθώς χαιρέτησε τη δήλωση του ηγέτη του νεοεθνικιστικού κινήματος στην Ιταλία και υπουργού Εσωτερικών Ματέο Σαλβίνι, για το ότι υπενθύμισε πως στην Κύπρο υπάρχει παράνομη εισβολή και κατοχή από την Τουρκία. Τόσο η Συμμαχία πολιτών όσο και η ΕΔΕΚ απέφυγαν να ανταπαντήσουν. Σύμφωνα με την επικοινωνιακή τους θεώρηση η όποια αντιπαράθεση με το ΕΛΑΜ τους κάνει κακό και αυτό φάνηκε στο παρελθόν. Γι' αυτό ακριβώς τον λόγο κρίνουν πως η πλήρης αδιαφορία θα τους γλυτώσει από επιπλέον φθορά και ίσως την απώλειας της έδρας.

Πάντως βρε Νικόλα μου, μεταξύ μας τώρα, η ΕΕΥ της Αθηνάς Κυριακίδου και η ΕΔΥ, είναι οι πλέον καραμπινάτες κομματοκρατούμενες Επιτροπές. Εκεί η αξιοκρατία παθαίνει καθημερινά ό,τι έπαθε και ο Σαουδάραβας δημοσιογράφος Κασόγκι μέσα σε 7 λεπτά και μάλιστα άνευ μουσικής!

Στο στόχαστρο ο Σιζόπουλος

Πάντως, όπως μαθαίνει ο Ιανός, η σημερινή Κεντρική Επιτροπή της ΕΔΕΚ θα είναι πολύ ενδιαφέρουσα και ζωντανή, καθώς στελέχη θα επικρίνουν τις κινήσεις του Μαρίνου Σιζόπουλου γύρω από τις ευρωεκλογές. Ο πρόεδρος των Σοσιαλιστών, κάνει εδώ και καιρό επαφές και κλείνει συνεργασίες με πρόσωπα που καταδεικνύουν πώς κινείται στη λογική της αυτόνομης καθόδου και όχι των συνεργασιών. Η κίνηση αυτή βρίσκει σε πλήρη αντίθεση τον ευρωβουλευτή Δημήτρη Παπαδάκη, ο οποίος θεωρεί πως μόνο με συνεργασίες θα καταφέρει να διατηρήσει την έδρα. Αυτό αναμένεται να του υπογραμμίσουν πρόσωπα κατά την συνεδρία. Η αλήθεια πάντως είναι πως ο υπόλοιπος Ενδιάμεσος βλέπει με δυσφορία τις αυτόνομες κινήσεις του Μαρίνου Σιζόπουλου. Γι' αυτό ακριβώς τον λόγο δεν αποκλείεται να ακολουθήσει και ένα blame game που δεν θα θυμίζει σε τίποτα τη ρόδινη περίοδο που διήγαν τα κόμματα της λεγόμενης αλλαγής.

Θεοπέμπτου στο κάδρο

Στο κάδρο της ονοματολογίας μπαίνει ο βουλευτής Λευκωσίας Χαράλαμπος Θεοπέμπτου για τις ευρωεκλογές και αυτή η λύση ικανοποιεί όλους τους Πράσινους. Ο Γιώργος Περδίκης ξέρει πως ο πρώην επίτροπος περιβάλλοντος έχει ένα σημαντικό έρεισμα σε μία μερίδα πολιτών που είναι ακομμάτιστοι. Τόσο σημαντικό που δεν αποκλείεται να κερδίσει το εισιτήριο για την ευρωβουλή. Αυτό θεωρείται πως θα λύσει και το πρόβλημα εισόδου της Έφης Ξάνθου στη βουλή –αντικαθιστώντας τον κ. Θεοπέμπτου- και θα εξασφαλίσει ακόμη μία πενταετία στον Γιώργο Περδίκη εντός κοινοβουλίου.

Αποχαιρέτησε ο Κοτζιάς

Ο Νίκος Κοτζιάς πήρε το καπέλο του κι έφυγε από την κυβέρνηση Τσίπρα, προειδοποιώντας με στίχους του Χριστιανόπουλου πως όσο πιο βαθιά κι αν κάποιοι προσπαθήσουν να τον θάψουν, εκείνος είναι σπόρος. Το σε ποιους απευθύνεται είναι λίγο-πολύ εμφανές. Το σίγουρο είναι πως Νίκος Κοτζιάς έδωσε το δικό του στίγμα στις εξελίξεις του Κυπριακού. Τόσο που κάποιες φορές ενόχλησε πολιτικά πρόσωπα και κυβέρνηση. Τόσο τον Αβέρωφ Νεοφύτου με πρωτοβουλίες του αλλά και το δίδυμο Άντρος-Τσελεπής που δεν έκρυψαν τη δυσφορία τους στον Αλέξη Τσίπρα. Αν εξαιρέσουμε πάντως τους Άντρο-Τσελεπή, ο Νίκος Κοτζιάς διατηρεί φιλικές σχέσεις με άλλα πολιτικά πρόσωπα της αριστερής πτέρυγας.

Επάνοδος Φωκαΐδη

Αξιοποίηση του πρώην υπουργού άμυνας Χριστόφορου Φωκαΐδη μελετάται στην Πινδάρου. Πώς θα αξιοποιηθεί είναι ένα ζήτημα ανοικτό, πάντως δεν αποκλείεται να είναι ένα από τα πρόσωπα που θα κοσμήσουν το ψηφοδέλτιο του ΔΗΣΥ στις επικείμενες ευρωεκλογές.

Κουβέντες του διαδρόμου

Σιγή ιχθύος έπεσε στην κυβέρνηση μετά από το δημοσίευμα του «Π» που ήθελε τον Πρόεδρο Αναστασιάδη μεταξύ άλλων να συζητά με στενούς του συνεργάτες τον σχεδιασμό ενός plan b για το Κυπριακό και τον Γιανάκη Κασουλίδη να του απαντά σε έντονο ύφος να μην ξανακάνει τέτοια κουβέντα. Ο πρώην υπουργός Εξωτερικών, κληθείς να σχολιάσει τα όσα καταγράφηκαν περί λύσης δύο κρατών, δεν διέψευσε το εν λόγω σκηνικό ωστόσο επεσήμανε πως θα πρέπει να γίνει ένας διαχωρισμός μεταξύ συζητήσεων του διαδρόμου και επίσημων συζητήσεων. «Σε σοβαρή συζήτηση δεν τέθηκε θέμα δύο κρατών» ανέφερε χαρακτηριστικά ο κ. Κασουλίδης. Το ζήτημα επί του προκειμένου είναι ότι παρόλο που έγινε τόσος θόρυβος από το Κραν Μοντάνα και εντεύθεν από το γεγονός ότι ο Πρόεδρος Αναστασιάδης βολιδοσκοπούσε τους πάντες για το ενδεχόμενο «βελούδινου διαζυγίου» και «δύο κρατών εντός της Ε.Ε.», ουδείς μίλησε. Κανένα κόμμα δεν ρώτησε δημοσίως κατά πόσον αυτό ισχύει και κανένα κανάλι δεν έβαλε μικρόφωνο με τέτοιο ερώτημα ενώπιον του Προέδρου. Τι έγινε αγαπητοί συμπολίτες; Όλοι θέλουν διχοτόμηση ή καναπέ κι άγιος ο Θεός;

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Μάριος Καρογιάν

Ο Μάριος Καρογιάν, μετά από πολύ καιρό, θα έχει σήμερα την τιμητική του, καθώς πραγματοποιείται το ιδρυτικό συνέδριο της Δημοκρατικής Παράταξης (ΔΗΠΑ). Με γεια Μάριε!

ΓΝΩΜΗ / *Του* **ΤΑΚΗ ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΥ**

Κτύπησε μεσάνυχτα

Διάβασα με πολύ προσοχή την Έκθεση του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ για το πρόβλημά μας. Πέραν από όσα περιέχει, πολλά εκ των οποίων είναι ανήκουστα, απίστευτα και πλήρως εκτός πραγματικότητας (μα ποιος τον ενημερώνει, πόθεν λαβαίνει πληροφόρηση) υπάρχουν και μερικές πολύ σοβαρές επισημάνσεις που θα πρέπει να βάλουν όλους, κάθε πολίτη, αλλά πρωτίστως όλη την πολιτική ηγεσία σε βαθύ προβληματισμό. Μας λέει παραδείγματος χάριν, παιδιά τελειώσαμε, δεν υπάρχουν συνομιλίες επ' άπειρον «Παρατηρώ σαφώς ότι η συνεχής στήριξη για έναν ορίζοντα ατελείωτης διαδικασίας χωρίς αποτέλεσμα βρίσκεται πίσω μας, όχι μπροστά μας».

Μας νοιάζει αυτό, ή μήπως θα το εκμεταλλευτούμε και αυτό με τον αιώνιο τρόπο μας, αφήστε τον δηλαδή να λέει, και εμείς είτε πάμε είτε δεν πάμε σε συνομιλίες καλά είμαστε και έτσι. Δεν είμαστε όμως καθόλου καλά. Πού χάθηκε το δίκαιό μας, σε ποιους διαδρόμους της ιστορίας; Χάθηκε, σε πολύ, μα πάρα πολύ μεγάλο βαθμό, διότι ο χρόνος παρεμβαίνει στα γεγονότα. Ο χρόνος αλλάζει την εικόνα. Δυστυχώς. Πολλοί νομίζουν σήμερα, απ' ό,τι φαίνεται και ο ίδιος ο γενικός γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών παρακαλώ, ότι οι Τουρκοκύπριοι πάντα κατοικούσαν στον βορρά και οι Ελληνοκύπριοι πάντα στο νότο και έχουν κάποιες διαφορές οι κακομαθημένοι και δεν κάθονται να τις λύσουν. Δυστυχώς, ο χρόνος έτσι μετέτρεψε το κυπριακό. Και όχι βέβαια μόνον ο απρόσωπος χρόνος, αλλά και το τι εμείς πράξαμε ή παραλείψαμε καθ' όλο αυτό το διάστημα. Δεν είναι όμως της ώρας να ανατρέξω στο παρελθόν. Αυτό που επείγει τώρα είναι να βρούμε άμεσα ποιος μπορεί να δει μερικές ώρες τον Γκουτιέρες και να του πει δυο αλήθειες. Να του ενσταλάξει στο νου την καθαρή εικόνα. Κουράσαμε, δεν αξιοποιήσαμε στιγμές και δυνατότητες, αλλά όχι και έτσι.

Αλλά την ίδια ώρα κάποιος να πει στον Πρόεδρο πως η καμπάνα κτύπησε και ο πρώτος που θα έπρεπε να ξυπνήσει είναι ο πρώτος δημόσιος υπάλληλος. Άλλωστε, όταν έβαζε υποψηφιότητα (και μάλλον γνώριζε και πως θα κέρδιζε) ήξερε πολύ καλά την κατάσταση. Πάρα πολύ καλά την γνώριζε και ως εκ τούτου δεν υπάρχουν δικαιολογίες. Ήξερε ότι αναλάμβανε 44 χρόνια μετά, και ήξερε και τι σκεφτόταν ο γενικός γραμματέας. Ήξερε και την εικόνα του πολιτικού μας υλικού. Γιατί έβαλε υποψηφιότητα αν γνώριζε πού θα πήγαιναν τα πράγματα; Εκτός και αν δεν μας πείραζε πού θα πήγαιναν τα πράγματα. Σκληρές κουβέντες μα είναι σκληρή η εποχή. Και θα βαρύνει ακόμα περισσότερο. Όμως αν με ενοχλούν σημεία της Έκθεσης με ενοχλούν σαν Κύπριο και όχι σαν συμπολιτευόμενο ή αντιπολιτευόμενο. Με ενοχλούν γιατί νομίζω έχω ακόμα τη λογική να αντιλαμβάνομαι τα πράγματα όπως είναι και όχι, γιατί με βολεύει το άλφα ή το βήτα.

Μα είναι δυνατόν να αναφέρεται σε αντιδράσεις για την προσπάθεια των τοπικών τουρκοκυπριακών αρχών να ανοίξουν λέει παραλία στην Αμμόχωστο μόνο για Τουρκοκύπριους και Τούρκους; Και δεν προσθέτει τίποτε άλλο. Το καταγράφει. Ως να συμφωνεί ή ως να λέει «τι κάνετε και εσείς για μια παραλία». Άσε που δεν κάναμε και τίποτα. Εγώ θέλω κυβέρνηση και αντιπολίτευση να του στείλουν κοινή, ναι κοινή επιστολή. Να λέμε καθαρά «κύριε γενικέ καταλαβαίνουμε πού φτάσαμε. Είμαστε έτοιμοι για λύση. Θέλουμε μόνο να αποφύγουμε το άλφα και το βήτα». Να το βρούμε το άλφα και το βήτα, να το συμφωνήσουμε, και να το στηρίξουμε. Αν δεν μπορεί να γίνει αυτό, αύριο δεν θα υπάρχουν νικητές και ηττημένοι. Θα υπάρχουν μόνο ηττημένοι. Αποπειρώμαι όμως ώρα τώρα να πω, πως το πιο σημαντικό δεν είναι το τι εμπεριέχει η Έκθεση αλλά κυρίως το τι δεν περιέχει. Δεν υπάρχει πουθενά η λέξη «Τουρκία».

Δεν περιέχει καμία, μα καμία αναφορά στη μορφή της λύσης. Δεν αναφέρεται πουθενά η φράση διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία. Ας μη χαρούν ιδιαίτερα όμως όσοι την εναντιώνονται, διότι, καμία αμφιβολία επί τούτου, δεν σκέφτεται για «ενιαία και ελεύθερη Κύπρο». Όπως ήταν και το όνειρο του Νίκου Κοτζιά για μια ενιαία και ελεύθερη Κύπρο, το οποίο και εξέφρασε ως τώρα πολλές φορές. Το ερώτημα όμως δεν είναι το όνειρό μας. Το ερώτημα είναι πάντα το πώς. Τέλος, καταγράφω το γεγονός ότι καμία ανακοίνωση δεν εκδόθηκε για την έκθεση ούτε από το τουρκικό Υπουργείο Εξωτερικών, ούτε από το αντίστοιχο ελληνικό. Από την τουρκική πλευρά το καταλαβαίνω. Η Έκθεση είναι σαφώς υπέρ των θέσεών τους. Από το ελληνικό αρμόδιο Υπουργείο ίσως η απουσία σχολιασμού να οφείλεται στην αποχώρηση του κυρίου Κοτζιά.

Ο κ. Τάκης Χατζηγεωργίου είναι ευρωβουλευτής του ΑΚΕΛ.

ΒΟΛΕΣ / *Γράφει ο* **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΠΑΡΗΣ**

Άγιε Συνέσιε κάνε το θαύμα σου

Κυρία υπουργέ, κ. Βασιλική Αναστασιάδου, βάλε το χέρι σου και Άγιε Συνέσιε κάνε το θαύμα σου. Ύστερα από οκτώ αιώνες θα επιχειρηθεί η συντήρηση του ιερού ναού του Αγίου Συνεσίου στο Ριζοκάρπασο και άρχισαν οι διαμαρτυρίες. Η ιστορία της συντήρησης του μοναστηριού του Αποστόλου Αντρέα σε επανάληψη. Στην Επιτροπή Μεταφορών της Βουλής άρχισαν τα όργανα, με πρωταγωνιστές τους ίδιους του Καρπασίτες. Πρωταγωνιστής ο καρπασίτης βουλευτής Ζαχαρίας Κουλίας, ο οποίος καταγγέλλει ότι θα καταστρέψουν το δάπεδο του 1890, το οποίο είναι το ίδιο με το δάπεδο του Ναού της Αναστάσεως, του Παναγίου Τάφου.

Θέλουν, λένε, να βάλουν γυαλιστερά μάρμαρα, τα οποία δεν συνάδουν με τον χώρο. Και όλα αυτά σε πρώτη φάση, αφού κανείς δεν ξέρει τι άλλο θα εντοπιστεί εντός του ναού. Οι Καρπασίτες προειδοποιούν ότι θα λάβουν δυναμικά μέτρα, υποδεικνύοντας ότι δεν φοβούνται, αν θα συλληφθούν από τις κατοχικές δυνάμεις.

Τα πυρά στρέφονται κυρίως κατά του Χωρεπισκόπου Καρπασίας Χριστοφόρου, ο οποίος όπως καταγγέλλουν δεν ακούει ούτε το Τμήμα Αρχαιοτήτων, ούτε το ανάλογο ψευδο-τμήμα Αρχαιοτήτων. Κλήθηκε και στη Βουλή, αλλά δεν παρέστη στη συνεδρία, αλλά ούτε και έστειλε εκπρόσωπο του. Η Βασιλική Αναστασιάδου, υπουργός αρμόδια για τις αρχαιότητες, με το ιλαρό της πρόσωπο και τη διπλωματική της δεινότητα, ανέλαβε να βγάλει τα κάστανα από τη φωτιά. Θα καλέσει τον θεοφιλέστατο και θα συζητήσει μαζί του, το εγχείρημα για ανακαίνιση του ναού.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει και το γεγονός, ότι στη συνεδρία της Επιτροπής Μεταφορών, παρέστη και ο πρόεδρος της Βουλής Δημήτρης Συλλούρης, πολιτικός μηχανικός στο επάγγελμα, ο οποίος κάλεσε τους Καρπασίτες να ετοιμάσουν και έκθεση με τις καταγγελίες, τις οποίες διατυπώνουν για κακοτεχνίες και παρεκβάσεις από τους σχεδιασμούς στο μοναστήρι του Αποστόλου Αντρέα.

Η υπόθεση μπορεί να φαίνεται ασήμαντη, αλλά οι υποθέσεις στο χώρο της Εκκλησίας, ποτέ δεν είναι ασήμαντες και πάντα ενέχουν κινδύνους, για επαναστάσεις, αφού θα θρησκευτικά πάθη, είναι αυτά τα οποία οδηγούν και δικαιολογούν όλους τους πολέμους. Όσοι θυμούνται τη «φασαρία» η οποία προηγήθηκε της αναστήλωσης του Αποστόλου Αντρέα, πρέπει τώρα να προσέχουν διπλά, γιατί τα πράγματα δεν θα είναι και τόσο εύκολα. Το τι ακούστηκε τότε, με τα χρήματα τα οποία δαπανήθηκαν ή σπαταλήθηκαν, κατά άλλους, με τις καταγγελίες για σκοπιμότητες και τα άλλα παράδοξα, δεν έχουν ούτε αρχή, ούτε και τέλος.

> *Τα θρησκευτικά πάθη, είναι αυτά τα οποία οδηγούν και δικαιολογούν όλους τους πολέμους.*

Και αν δεν έκανε το θαύμα του ο Απόστολος Αντρέας, για όσους πιστεύουν, το μοναστήρι θα γινόταν ερείπια, την ώρα κατά την οποία θα συνεχίζονταν οι καβγάδες των εμπλεκομένων. Άσε την άλλη, «ασήμαντη» ιστορία με τα «Παγκρατιακά» τα οποία παρ' ολίγο να οδηγούσαν στο κάψιμο της Αρχιεπισκοπής και μοναδικών παγκοσμίως βυζαντινών και άλλων πολιτιστικών θησαυρών.

Καλώς η υπόθεση έφθασε Βουλή, αφού φαίνεται ότι μόνο εδώ μπορούν να προωθηθούν λογικές προτάσεις, οι οποίες αφενός μεν θα αποτρέπουν την έξαρση των παθών και αφετέρου θα οδηγήσουν στο καλύτερο αποτέλεσμα, υπό τις περιστάσεις. Είναι κρίμα και θλίβεται η ψυχή όλων, όταν παρακολουθεί στα βουλευτικά έδρανα, τους εγκλωβισμένους κοινοτάρχες του Ριζοκαρπάσου να καταθέτουν τόσο πόνο και τόση οργή, για όλα αυτά που θα γίνουν γι' αυτούς, αλλά χωρίς αυτούς.

Ο νηφάλιος διάλογος δεν έβλαψε ποτέ κανένα και ποτέ δεν οδήγησε σε λανθασμένες αποφάσεις. Κανείς δεν έχει το αλάθητο και κανείς δεν δικαιούται να πιστεύει ότι είναι πάνω και από τον Άγιο Συνέσιο. Πάντως, ό,τι και να λένε οι άνθρωποι, σίγουρα ο θαυματουργός Άγιος της Καρπασίας, ο οποίος ήταν άνθρωπος πράος και ανεξίκακος, θα κάνει το θαύμα του και σίγουρα θα βρεθεί ο καλύτερο τρόπος συντήρησης του ναού του.

ΔΙΕΛΚΥΣΤΙΝΔΑ / *Της* **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Ελεύθερες πτήσεις

«Για εμάς δεν ήταν έκπληξη το κλείσιμο της Cobalt, διότι γνωρίζαμε ότι αντιμετώπιζε κάποια προβλήματα, αλλά είχε διαβεβαιώσει ότι θα ξεπερνούσε το οικονομικό πρόβλημα που αντιμετώπιζε και θα συνέχιζε κανονικά το πτητικό της πρόγραμμα», έλεγε η υπουργός Μεταφορών Βασιλική Αναστασιάδου μετά το αναπάντεχο κλείσιμο της αεροπορικής εταιρείας. «Αν η εταιρεία δεν ανέστελλε τις εργασίες θα το κάναμε εμείς διότι γνωρίζαμε πόσο δεινή ήταν η κατάστασή της» σημείωνε χαρακτηριστικά, την ίδια ώρα που οι υπάλληλοι δεν είχαν ιδέα πως έχαναν τη δουλειά τους και χιλιάδες επιβάτες προσπαθούσαν να αντιληφθούν για ποιο λόγο οι πτήσεις τους ακυρώνονταν.

Δύο περίπου χρόνια προηγουμένως, ο προκάτοχός της Μάριος Δημητριάδης μας διαβεβαίωνε όταν εγκρίθηκε η άδεια της Cobalt από το Υπουργικό Συμβούλιο πως «ο τομέας των αερομεταφορών έχει μεγάλη ανάπτυξη τα τελευταία δύο χρόνια. Ενδεικτικά το 2015, η χρονιά που έκλεισαν οι κυπριακές αερογραμμές είχε μία αύξηση στην αεροπορική κίνηση γύρω στο 3,6% ενώ φέτος το 2016 έχει αύξηση πάνω από 12%, αντιλαμβάνεστε πως αυτό είναι κάτι πάρα πολύ θετικό». Ήταν αρκετό για να ακολουθήσει ένας διαγωνισμός για το ποια αεροπορική εταιρεία θα ανοίξει πρώτη, ποια θα βάλει τους περισσότερους προορισμούς και ποια θα δώσει τις καλύτερες τιμές. Ιδανική κατάσταση στην καταλληλότερη συγκυρία για μία κυβέρνηση, που όχι μόνο ήθελε να καλύψει το κενό των κυπριακών αερογραμμών, αλλά και για να ενισχύσει το αφήγημά της για τις ιδιωτικοποιήσεις και την ελεύθερη αγορά.

Και για να μην παρεξηγηθούμε πως νοσταλγούμε τις Κυπριακές Αερογραμμές, όσο λυπηρό κι αν είναι το γεγονός ότι πολλοί έχασαν τις δουλειές τους, δεν νομίζω να υπάρχει κάποιος που να νοστάλγησε στ' αλήθεια την εν λόγω εταιρεία ως εταιρεία. Μια εταιρεία, που εκτός από τις απλησίαστες τιμές εισιτηρίων εξαιτίας του μονοπωλίου, έμεινε στη μνήμη μας για το διαχρονικό φαγοπότι του πολιτικού κατεστημένου, που διόριζε στα διοικητικά συμβούλια άτομα που καμία σχέση δεν είχαν ούτε με αερομεταφορές, ούτε με διοίκηση αλλά είχαν ως αποκλειστικό προσόν την κομματική τους ταυτότητα. Μία εταιρεία που για χρόνια το κράτος έβαζε πλάτη για την επιβίωσή της από την τσέπη των φορολογούμενων πολιτών. Κάπως έτσι από την κρατικοποίηση στον πλήρη φιλελευθερισμό, ρίχτηκαν στο παιχνίδι αλόγιστα αεροπορικές εταιρείες. Έδωσε κάποιος όμως καθόλου βάση στον υπερβολικό αριθμό αεροπορικών εταιρειών σε σχέση με το μέγεθος του τόπου; Δεν έπρεπε να υπάρχουν όρια; Έκανε κάποιος περαιτέρω έλεγχο ούτως ώστε να μη φτάσει σε δεινή – όπως είπε η κα Αναστασιάδου – κατάσταση; Λένε πως για μήνες προειδοποιούν την Cobalt. Σε έναν μικρό τόπο, όπως είναι η Κύπρος, με τις πληγές της Ήλιος να χαίνουν ακόμη αναμέναμε πως θα υπήρχε κάποιος στρατηγικός σχεδιασμός. Φευ! Ένα είναι η ελεύθερη αγορά και άλλο οι ευκαιριακές αναπτύξεις όπου τη μία μέρα φυτρώνουν μαζικά περίπτερα την άλλη υπεραγορές, μετά ανθούν οι εργολάβοι και στη συνέχεια οι αεροπορικές εταιρείες.

Είναι ένας άκρατος τυχοδιωκτισμός και η επιπολαιότητα του γρήγορου πλουτισμού που μας διακατέχει. Χωρίς ουσιώδες πλάνο και στρατηγική. Γιατί και στην ελεύθερη αγορά υπάρχουν κανόνες και θα πρέπει να γίνονται έλεγχοι που θα προστατεύουν τους πολίτες. Τους μικροπαραγωγούς που τους φέσωσαν κάτι ιδιοκτήτες υπεραγορών που παρουσιάζονταν ως στυλοβάτες της οικονομίας. Τους καταθέτες που ξεγέλασαν κάτι τραπεζίτες-εθνοσωτήρες με την κακοδιαχείρισή τους. Τους φορολογούμενους πολίτες που καλούνται κάθε λίγο να πληρώνουν τις ζημιές τραπεζών, Συνεργατισμού, της απληστίας των developers που προστατεύσαμε και σήμερα αεροπορικών εταιρειών, γιατί κατά τα άλλα αποτελούν ιδιωτικές εταιρείες.

Είναι καιρός, λοιπόν, να αρχίσουμε να διαχωρίζουμε τις αρπαχτές από τις σοβαρές επενδύσεις. Την ελεύθερη αγορά από την αφέλεια. Ως πολίτες, ως κράτος και ως ΜΜΕ σίγουρα. Γιατί και οι τελευταίοι φέρουμε τεράστια ευθύνη για όλες αυτές τις περιπτώσεις απάτης που δεν καταφέραμε ή δεν θέλαμε να ξεσκεπάσουμε.

Διαφορετικά όλη αυτή η ελευθερία, όχι μόνο δεν θα κτίζει υγιείς επενδύσεις σε γερές βάσεις, αλλά θα δημιουργεί ευκαιριακές καταστάσεις. Καταστάσεις που όταν έχουν κέρδη θα μας παραδίδουν μαθήματα για το επιχειρείν και όταν χρεοκοπούν θα καλούμαστε όλοι εμείς να πληρώνουμε τα σπασμένα και να μοιραζόμαστε τη ζημιά.

economidoum@kathimerini.com.cy

Ο Πικάσο ως ταυρομάχος σε έκθεση στο Μπουένος Άιρες.

ΕΝ ΚΑΜΙΝΩ / *Του* **ΜΙΧΑΛΗ ΤΣΙΚΑΛΑ**

Η super glue της Ομοσπονδίας είναι η συνεννόηση

Πολλά μπορούν να ειπωθούν για τη σκέψη από την πλευρά Αναστασιάδη ως προς την αποκέντρωση εξουσιών της κεντρικής ομοσπονδιακής κυβέρνησης σε περίπτωση λύσης. Τα δε περισσότερα εξ αυτών που ακούγονται έχουν τη σημασία τους, γιατί ανοίγουν τον διάλογο ενόψει και της συνάντησης Αναστασιάδη-Ακιντζί που αν μη τι άλλο έχει ενδιαφέρον. Αυτό με τη σειρά του επικεντρώνεται στο ότι, κατά την άποψή μου, οδεύουμε προς εξελίξεις τις οποίες δεν θα έχουμε ξαναδεί στο Κυπριακό.

Αν όλα τα μηνύματα είναι σωστά, πάμε για να ολοκληρώσουμε μια πορεία συνομιλιών και να καταλήξουμε κάπου. Επιβεβαιώνεται όμως παράλληλα πως εμείς οι ίδιοι δεν έχουμε κατασταλάξει στο περιεχόμενο της λύσης που θέλουμε, όσο αυτό είναι εφικτό. Μέσα στο πλαίσιο μιας πολιτικής διαδικασίας, είναι βέβαια εφικτό να αλλάξεις πορεία αλλά γιατί την ακολουθούσες μέχρι σήμερα εφόσον και στο παρελθόν είχες διαφωνήσει, είναι ζητούμενο. Πρέπει ν' απαντηθεί; Τώρα ίσως για φιλολογικούς λόγους, όσο αφορά την κεντρική κυβέρνηση. Εκείνο που πρέπει ν' απαντηθεί είναι αν και σε άλλα πεδία του Κυπριακού ακολουθούμε άλλη ρότα από εκείνη που πρέπει. Να αμφισβητήσουμε δηλαδή την ίδια μας τη στρατηγική πολλών χρόνων, αλλά επί της ουσίας να ανοίξουμε τη συζήτηση για το περιεχόμενο της λύσης που εμείς θέλουμε. Κάτι που μάλλον θα έπρεπε να το είχαμε κάνει ήδη αλλά την ίδια ώρα, η αδράνεια και η αιώρηση ενός θέματος για χρόνια, αδυνατίζει και τις στρατηγικές που ακολουθείς. Ας κάνουμε τώρα και μερικά βήματα μπροστά. Ας υποθέσουμε πως επαναρχίζουν οι συζητήσεις, και καταλήγουμε σε μια συμφωνία με την άλλη πλευρά.

Και με την Τουρκία, αναπόφευκτα. Το ζήτημα που βλέπω ποιο είναι τώρα; Ότι μας πήρε ας πούμε 44 χρόνια διαφωνιών και επαναλαμβανόμενων συζητήσεων για να φτάσουμε ώς εδώ άρα πόσο εύκολο ή δύσκολο είναι αν λυθεί το Κυπριακό, να μας πάρει πολύ λιγότερο μέχρι να καταρρεύσουν όλα; Δεν θέλω να γίνω μάντης κακών, απλώς έχω μια σκέψη. Αν λοιπόν λυθεί το Κυπριακό, πώς θα διασφαλίσουμε ότι δεν θα στεκόμαστε όλοι να χαζεύουμε ανήμποροι τα χαλάσματα της διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας, για οποιοδήποτε λόγο; Γιατί ανοίγω τώρα το θέμα; Διότι η απάντηση στο γιατί συζητάμε 44 χρόνια μέχρι να φτάσουμε εδώ που είμαστε είναι ίδια με την απάντηση του πόσο εύκολο ή δύσκολο είναι να καταρρεύσουν όλα αν υπάρξει συμφωνία.

Κι αυτή η απάντηση είναι ότι είτε το θέλουμε είτε όχι, η super glue του Κυπριακού, της Ομοσπονδίας, και της ζωής μας μέσα στο πλαίσιο λύσης, είναι η συνεννόηση μεταξύ μας. Της ε/κ πλευράς και της τ/κ πλευράς εννοώ. Τίποτα άλλο πέραν τούτου δεν μπορεί να κρατήσει την Ομοσπονδία «κολλημένη». Ούτε οι νόμοι, ούτε οι εξουσίες, ούτε τίποτα από όσα μπορεί μέσα στα χαρτιά και τις ασκήσεις να φαίνονται λειτουργικά. Η μεγαλύτερη λειτουργία είναι το να καταφέρουμε να μιλάμε μεταξύ μας με ειλικρίνεια. Αυτό δεν το έχουμε. Είναι ζήτημα κουλτούρας, αδυναμίας να διαπιστώσουμε τα κοινά μας συμφέροντα και να πορευτούμε με αυτά; Ο δάχτυλος της Τουρκίας που θέλει να είναι οιονεί παρών στην Κύπρο; Αυτό δεν ξέρω πώς μπορεί να διασφαλιστεί και με ανησυχεί ακριβώς ο χρόνος που πέρασε ως τώρα συζητώντας το πρόβλημα. Και δεν είναι χρόνος μόνον, είναι χρόνια. Στα οποία τα ατομικά και άλλα συμφέροντα πέρασαν πάνω από τη συμφέρον της λύσης. Κανείς δεν μπορεί να μας πει ότι δεν θα περάσουν και πάλι από πάνω της. Οπότε αν θέλουμε να δούμε τη μεγαλύτερη των πρακτικών δυσκολιών, ας εστιάσουμε στο πώς μιλάνε οι δύο κοινότητες, και πώς εξάγεται αυτή η συζήτηση. Με βέτο, με προσκόμματα; Ή με κοινό γνώμονα το συμφέρον της χώρας, το καλύτερο για όλους μας, τη ζωή μας μέσα στο πλαίσιο μιας λύσης; Το να μη γίνει δηλαδή η ίδια η λύση το μέσο για ακόμη χειρότερες εξελίξεις στη συνέχεια. Αυτό είναι ένα ζήτημα και είναι κατά την άποψή μου, μεγάλο.

Οπότε αν θέλουμε να δούμε τη μεγαλύτερη των πρακτικών δυσκολιών, ας εστιάσουμε στο πώς μιλάνε οι δύο κοινότητες, και πώς εξάγεται αυτή η συζήτηση.

tsikalasm@kathimerini.com.cy

ΣΥΝΙΣΤΩΣΕΣ / *Του* **ΤΑΣΟΥ ΤΡΥΦΩΝΟΣ**

Καλώς ήλθατε στη βραχονησίδα…

Εντάξει, ήλιο έχουμε, θάλασσες και παραλίες έχουμε. Ένα καλό βιοτικό επίπεδο, παρά την κρίση και τα οικονομικά προβλήματα, έχουμε ακόμη. Όμως δυστυχώς από συνδεσιμότητα δεν τα πάμε και πολύ καλά. Πόσες φορές δεν έχετε συζητήσει με τους φίλους και τους γνωστούς σας το πόσο τυχεροί είναι άλλοι ευρωπαίοι σε αυτό το θέμα. Είσαι στις Βρυξέλλες, παίρνεις το τρένο και βρίσκεται στο Παρίσι, στο Άμστερνταμ, στο Λονδίνο, στο Μόναχο με πολύ λίγα ευρώ.

Είσαι στο Λονδίνο, «πετάγεσαι» απέναντι στη Γαλλία ή λίγο πιο κάτω στην Ισπανία και την Πορτογαλία σε εξευτελιστικές τιμές. Ακόμη και από την Αθήνα είσαι πολύ πιο κοντά σε πολλούς προορισμούς. Δυστυχώς, πλέον η Κύπρος σε αυτό το σημείο είναι στο επίπεδο επαρχίας… Αν για να πας Παρίσι, Μαδρίτη ακόμη και Βρυξέλλες πρέπει να χρησιμοποιήσεις ενδιάμεσο αεροδρόμιο για ανταπόκριση – συνήθως την Αθήνα – καταλαβαίνεις ότι έχεις πρόβλημα συνδεσιμότητας ως χώρα και ως νησί που μάλλον είσαι όντως «χρυσοπράσινο φύλλο ριγμένο στο πέλαγο» που λέει και ο ποιητής Μαλένης. Έτσι οι κύριες πτήσεις από και προς την Κύπρο είναι πλέον η Αθήνα, η Θεσσαλονίκη, το γειτονικό Τελ-Αβίβ και το Λονδίνο. Μέχρι εκεί.

Τεράστιο πρόβλημα είναι εδώ και δεκαετίες και η παντελής ανυπαρξία ακτοπλοϊκής σύνδεσης της Κύπρου με την ηπειρωτική Ευρώπη ή με οποιονδήποτε προορισμό ακόμη και με τον Πειραιά. Εγώ θυμάμαι στις δεκαετίες του '70, '80 και '90 από το λιμάνι Λεμεσού υπήρχε η γραμμή Λεμεσός – Ρόδος – Πειραιάς που ήταν αρκετά δημοφιλής παρά το ότι έκανε δύο μέρες για να φτάσει στον προορισμό της. Δεν είναι δυνατόν νησί-κράτος της Ευρωπαϊκής Ένωσης να παραμένει αποκομμένο ακτοπλοϊκά χωρίς καν να εξετάζεται λύση του προβλήματος (αν και υπήρχαν κάποια θετικά δημοσιεύματα τις τελευταίες μέρες). Η κυβέρνηση θα πρέπει αποφασιστικά να καταστρώσει ένα στρατηγικό σχέδιο για το θέμα.

Σίγουρα θα χρειαστεί επιχορήγηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά είναι κάτι πολύ αναγκαίο και πρέπει να τεθεί ως εθνική προτεραιότητα. Δεν θέλω να πιστέψω ότι διάφορα επιχειρηματικά συμφέροντα αφήνουν την Κύπρο απομονωμένη για δικό τους όφελος. Αντιλαμβάνεστε ότι το θέμα του κλεισίματος της Cobalt επιδείνωσε την κατάσταση και είναι η αφορμή γι' αυτό το άρθρο. Αυτές τις μέρες ζούμε το σκηνικό των δεκαετιών '70, '80 και κάπου και '90 όπου το να κλείσεις ένα αεροπορικό εισιτήριο ακόμη και για την Αθήνα ήταν σχεδόν απαγορευτικό. «Είναι προσωρινό» λέει η κυβέρνηση. Είναι όμως και σίγουρα αρνητικό για την οικονομία της χώρας να έχουν κλείσει τρεις συν μία αεροπορικές εταιρίες τα τελευταία χρόνια (Cyprus airways, Eurocypria, Cobalt συν η Helios εξαιτίας του δυστυχήματος και δεν υπολογίζω καν τη Hellas Jet θυγατρική της Cyprus Airways με βάση την Αθήνα).

Άρα τι μήνυμα εκπέμπουμε προς τους επενδυτές ως χώρα; Ότι λόγω μεγέθους δεν μπορούμε; Size matters. Το αιφνιδιαστικό και άγαρμπο κλείσιμο της Cobalt εκτός του ότι άφησε 280 ανθρώπους χωρίς δουλειά, τους περισσότερους για δεύτερη φορά, γιατί προέρχονταν από τη Cyprus airways, στερεί από την τουριστική αγορά της χώρας εκατομμύρια τουρίστες και χαμηλώνει το επίπεδο υπηρεσιών που προσφέρονται στον Κύπριο πολίτη όσον αφορά στο δικαίωμά του να ταξιδεύει απρόσκοπτα.

Απορώ πως μπορεί μία μικρότερη από εμάς Μάλτα να έχει βρει ένα πολύ καλό τρόπο να λειτουργεί την αεροπορική της εταιρία Air Malta, η Σερβία επίσης βρήκε μεγάλο στρατηγικό επενδυτή που κράτησε ζωντανή και αναβάθμισε τις αερογραμμές της. Εμείς δεν μπορούσαμε να κρατήσουμε 3-4 αεροπλάνα ως Κυπριακές Αερογραμμές για βασικά δρομολόγια; Απορώ επίσης με τα business plan που είχαν οι εμπειρογνώμονες και γνώστες της αεροπορικής αγοράς, όταν θυσιάζουν τη βιωσιμότητα της κάθε αεροπορικής εταιρίας που διευθύνουν με αχρείαστα δρομολόγια που εκ των προτέρων είναι εμφανές ότι δεν θα είναι κερδοφόρα ή με αχρείαστες παραγγελίες κοστοβόρων αεροπλάνων. Έτσι γι' ακόμη μία φορά οι επιλογές μας λιγόστεψαν, η απόστασή μας από την Ευρώπη που είμαστε και μέλος της ξαναμεγάλωσε και το κόστος εισιτηρίων ανέβηκε!

trifonost@sppmedia.com

ΑΚΑΡΙΑΙΑ / *Της* **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Συμβαίνουν άραγε κι αλλού;

Ομολογουμένως έχω αυτή την ουσιώδη απορία. Συμβαίνουν άραγε κι αλλού; Και εννοώ προφανώς σε πολιτισμένες χώρες, οι οποίες διέπονται από νόμους και κανόνες που προστατεύουν τους πολίτες τους και όχι που τους μετατρέπουν κάθε τρεις και λίγο σε «θύματα». Το απότομο κλείσιμο της Cobalt με τις τραγικές επιπτώσεις που αυτό συνεπάγεται (βλέπε ανεργία σε τόσους υπαλλήλους, ξεκρέμαστοι επιβάτες και ζημιές στον τουριστικό τομέα) αποτελεί μια ακόμα αφορμή για να τεθεί αυτό το ερώτημα.

Διότι το όλο σκηνικό, δηλαδή το πώς έκλεισε η εν λόγω εταιρεία από τη μια μέρα στην άλλη ενώ στο ενδιάμεσο έσπειρε ελπίδες διάσωσής της από επενδυτές, όπως και το ότι το κράτος (δηλαδή εμείς) αυτή τη στιγμή επιβαρύνεται με μπόλικα εκατομμύρια ζημιάς να καλύψει, δεν θα έλεγα πως χωρεί στους κανόνες της κοινής λογικής.

Είναι βέβαια δεδομένο και πολλάκις αποδεδειγμένο ότι αυτό το κράτος έχει ξεπεράσει κάθε κοινή λογική και διέπεται από τον παραλογισμό των εκάστοτε ιθυνόντων, που έχει σαν αποτέλεσμα να κλείνουν τράπεζες, εθνικοί μεταφορείς, συνεργατικά ιδρύματα κτλ. κτλ. και να καλούνται οι πολίτες να πληρώσουν τις εν λόγω ζημιές. Και γιατί; Όχι βέβαια λόγω οικονομικής κρίσης η οποία έχει αναχθεί πλέον στο πιο τρανταχτό άλλοθι ενός κατ' εξακολούθηση εγκλήματος. Αλλά λόγω της κακοδιαχείρισης, της νοοτροπίας της αρπαχτής, του συμφέροντος, της μίζας, της διαφθοράς, της διαπλοκής και των μεγάλων συμφερόντων. Και για του λόγου του αληθές είναι αρκετά τα όσα ακούγονται στην ερευνητική επιτροπή για το κλείσιμο του Συνεργατισμού όπου σε μια άλλη κανονική χώρα και όχι απομίμηση χώρας θα ήταν αρκετά για να πέσουν κεφάλια! Εδώ όμως όχι μόνο δεν πέφτουν κεφάλια αλλά ακόμα κι αυτοί που τιμωρούνται βγαίνουν με χάρες και εκπτώσεις και ξανά προς τη «δόξα» τραβούν. Και όλα βέβαια περνούν στου ντούκου.

Με μνήμη χρυσόψαρου και με ένα υποτυπώδη θυμό, ο οποίος εκτονώνεται μόνο μέσα σε κουβέντες του διαδικτυακού καφενέ. Έκλεισαν οι Κυπριακές Αερογραμμές αλλά ακόμα κανένας μας δεν έμαθε το γιατί και ποιος έφταιξε. Έκλεισε ο Συνεργατισμός και τάχα μου θα βγει το πόρισμα από την ερευνητική επιτροπή για να μας καταδείξει τους υπαίτιους, όπως υποθέτω και τα άλλα τόσα πορίσματα που είδαν το φως της δημοσιότητας χωρίς ωστόσο κανείς να πληρώσει επί της ουσίας τα σπασμένα. Εκτός από εμάς. Τους καημένους φορολογούμενους οι οποίοι με σκυμμένο το κεφάλι ανεχόμαστε την κακοδιαχείριση της κάθε μετριότητας για να υποστούμε τελικά τις συνέπειες της ανεπάρκειας των όποιων ανίκανων διοικούντων. Η Cobalt έκλεισε εν μια νυκτί και το κράτος πρόκειται να πληρώσει τις ζημιές. Και βέβαια σωστά πράττει με την έννοια ότι δεν μπορεί να αφήσει ξεκρέμαστους τους επιβάτες και τους εργαζόμενους.

Το ερώτημα ωστόσο που προκύπτει από την κοινή λογική είναι γιατί το κράτος δεν είχε διασφαλίσεις έτσι ώστε το κόστος για την κάλυψη των επιβατών να το έχει η ίδια η εταιρεία; Δηλαδή αν η εταιρεία έφτασε εδώ που έφτασε λόγω κακοδιαχείρισης ή αψυχολόγητης επεκτατικής στρατηγικής της, γιατί εμείς ως φορολογούμενοι πολίτες πρέπει να πληρώσουμε ξανά και πάλι την ανικανότητα κάποιων να διαχειριστούν μια τέτοια επένδυση; Με ποιον τρόπο προστατεύεται ο πολίτης, όταν τέτοιου είδους επενδύσεις δεν παρουσιάζουν γερά θεμέλια; Και δεν είναι βέβαια μόνο η πληρωμή της ζημιάς από τις τσέπες μας αλλά και το γεγονός ότι η ανυπαρξία ενός εθνικού μεταφορέα μας αφήνει έρμαιο στις τιμές και στα γούστα της κάθε αεροπορικής εταιρείας που θα σπεύσει να «εκμεταλλευτεί» το υπάρχον κενό. Με λίγα λόγια εκτός από θύματα έχουμε καταντήσει και «εγκλωβισμένοι» σε ένα νησί από το οποίο ο μόνος τρόπος να διαφύγουμε είναι… με κανό.

Εκτός κι αν ανεβούμε σε ένα από αυτούς τους πύργους που κατά τους κυβερνώντες μας αποδεικνύουν την υγιή ανάπτυξη αυτής της χώρας και να πετάξουμε με ανεμόπτερο. Άξιους τους έχω να μας το προτείνουν ως μια κάποια λύση.

elenixenou11@gmail.com

Διπλωματία «Μπαρμπαρός»

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Τα σκαμπανεβάσματα που παρατηρούνται στην άσκηση της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής κάθε φορά που σημειώνεται μια αλλαγή προσώπων ή κυβερνήσεων, είναι πραγματικά τόσο προβλέψιμα που ίσως πρέπει να αντιμετωπίζονται ως «σταθερές». Δεδομένου, ωστόσο, ότι καταγράφονται σε ένα διεθνές περιβάλλον όπου το μέτρο σύγκρισης είναι ορατό και σε διαρκή αντίθεση με το ελληνικό παράδειγμα, ίσως είναι χρήσιμες ορισμένες διαπιστώσεις.

Ο συμβολισμός είναι ορατός για όλους όσοι διαθέτουν «μάτια» στην περιοχή και, ακόμη πιο κατανοητός για την Αθήνα και τη Λευκωσία που διαθέτουν συμφέροντα στην περιοχή.

Το μέτρο σύγκρισης είναι, βεβαίως, η Τουρκία. Παρά το γεγονός ότι ο πρόεδρος της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν έχει πρακτικά επιβληθεί με τρόπο εμφατικό, σε όλο το πάλαι ποτέ ισχυρό, βαθύ κράτος, οι στρατηγικοί στόχοι της γείτονος επιδιώκονται και εξυπηρετούνται περίπου μονότονα με βάση ορισμένες διαχρονικές σταθερές.

Η νέα έξοδος του «Μπαρμπαρός» στην Ανατολική Μεσόγειο και η τεχνητή ένταση που καλλιεργεί η Αγκυρα σε μια περιοχή συμφερόντων της Ελλάδας και, κατά κύριο λόγο, της Κυπριακής Δημοκρατίας, δεν αποτελεί μια επιχείρηση η οποία διεξήχθη εν θερμώ. Προετοιμαζόταν για αρκετούς μήνες και υλοποιήθηκε ακριβώς στον μήνα ο οποίος είχε επιλεγεί από την αμερικανική εταιρεία Exxon/Mobil για την έναρξη των γεωτρήσεών της στο οικόπεδο 10 της κυπριακής ΑΟΖ. Ο συμβολισμός είναι ορατός για όλους όσοι διαθέτουν «μάτια» (εν ολίγοις ναυτική παρουσία) στην περιοχή και, ακόμη πιο κατανοητός για την Αθήνα και τη Λευκωσία που διαθέτουν συμφέροντα στην περιοχή. Απολύτως σαφές είναι όμως και το έμμεσο μήνυμα που η Αγκυρα εκπέμπει προς το Κάιρο. Οι Τούρκοι αφήνουν την αιγυπτιακή ΑΟΖ ελεύθερη αμφισβητήσεων, ωστόσο με την επίδειξη ισχύος έναντι Ελλάδας και Κυπριακής Δημοκρατίας, πρακτικά υποδεικνύουν στο Κάιρο ότι μια πιθανή συμφωνία για οριοθέτηση θαλασσίων ζωνών με την Αθήνα, θα μπορούσε να αποδειχθεί πολύ περίπλοκη υπόθεση για την ηγεσία της μεγάλης αραβικής χώρας.

Με έναν τρόπο το «Μπαρμπαρός» υπενθύμισε, σε όσους τείνουν ευήκοα ώτα στην Αθήνα, ότι υπάρχουν ορισμένα ζητήματα τα οποία πρέπει να τυγχάνουν διακομματικής συναίνεσης. Η συνέχεια της υπηρεσιακής ηγεσίας στα υπουργεία που βρίσκονται στον σκληρό πυρήνα του κράτους και η δυνατότητά της να εργάζεται υπό οποιεσδήποτε συνθήκες, ανεξάρτητα από τις πολιτικές εξελίξεις είναι εκ των ων ουκ άνευ προϋπόθεση για τη διατήρηση αντανακλαστικών έναντι προκλήσεων οι οποίες θα γίνουν ολοένα και πιο περίπλοκες.

Ποιος χάνει, ποιος κερδίζει

Του **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**

Η εβδομάδα που μας αφήνει σφραγίστηκε, πολιτικά μιλώντας, από την παραίτηση Κοτζιά. Εντάξει: στον υπόλοιπο πλανήτη το μέγα θέμα συζήτησης (πολιτικής αλλά όχι μόνο) είναι η σαδιστική δολοφονία του δημοσιογράφου Τζαμάλ Κασόγκι, πολιτικό θρίλερ (με στοιχεία... σπλάτερ) που μοιάζει να έχει βγει από το Χόλιγουντ. Αλλά εν Ελλάδι ασχολούμαστε με λιγότερο αιματηρά και περισσότερο κωμικά ζητήματα, όπως η παραίτηση Κοτζιά. Κωμικό θέμα είναι όμως να παραιτείται, έπειτα από άγριο ενδοκυβερνητικό πλάκωμα, ο υπουργός Εξωτερικών της χώρας; Και, μάλιστα, ενώ ακόμα «τρέχει» το Σκοπιανό; Εύλογο το ερώτημα. Κανονικά, όχι, δεν είναι κωμική μια τέτοια πολιτική εξέλιξη. Αλλά τι να γίνει που στην Ελλάδα όλο κάτι συμβαίνει και ένα κρίσιμο θέμα μετακυλιέται χωρίς να το καταλάβεις από το δράμα στην κωμωδία. Ή στη φαρσοκωμωδία. Ή απλώς στη φάρσα. Στο γραφικό θέαμα, τέλος πάντων, το οποίο περιλαμβάνει έως και στιχουργήματα. Από τα κόκκινα χαλιά στη Σαλαμίνα και τις χειρονομίες πεζοδρομίου σε αγώνα πόλο έως τα «good diplomacy, ε;», τη δικομανία και τη στιχουργική δεν απομένει χώρος για πολιτικό δράμα, μόνο για κωμωδία. Πάντως δεν βαριόμαστε.

Αλλά τι να γίνει που στην Ελλάδα όλο κάτι συμβαίνει και ένα κρίσιμο θέμα μετακυλιέται χωρίς να το καταλάβεις από το δράμα στην κωμωδία.

Η ιστορία έχει ήδη αναλυθεί και έχει σχολιασθεί από αρμοδιότερους αναλυτές και αρθρογράφους. Δεν χρειάζεται όμως κάποιος διδακτορικό πτυχίο στις πολιτικές επιστήμες για να καταλάβει το αυτονόητο: ο κ. Τσίπρας τελεί υπό την ομηρία του κ. Καμμένου. Το ελάχιστο ποσοστό των εθνικολαϊκιστών ΑΝΕΛ κρατάει ή ρίχνει μια αριστερή κυβέρνηση. Μεταξύ του ΥΠΕΞ, που δεν έχει να τον απειλήσει με έδρες, και του Εθνικής Αμυνας, που έχει, εύκολα η ζυγαριά του πρωθυπουργού κλίνει προς τον δεύτερο. Και δεν είναι μόνο ζήτημα πολλών περιττών κιλών.

Συνήθως, αυτού του τύπου οι ηχηρές παραιτήσεις (ή απομακρύνσεις, όπως θέλετε πείτε το) είναι σημάδια παρακμής δίχως επιστροφή για μια κυβέρνηση. Το χρονικό σημείο της εξόδου Κοτζιά, με το Σκοπιανό να κρίνεται ακόμα, είναι ένα επιπλέον δείγμα ότι η αμαξοστοιχία έχει εκτροχιαστεί. Το μεγάλο στοίχημα του κ. Τσίπρα με τις Πρέσπες, αυτό που θα επιβεβαίωνε στον ίδιο όλες τις κολακείες που έχει εισπράξει από την Ευρώπη την τελευταία χρονιά ειδικά (και που ίσως να τον κάνει να ελπίζει σε μια μελλοντική ευρωπαϊκή πολιτική θέση μετά το διαφαινόμενο ναυάγιο του ΣΥΡΙΖΑ), μοιάζει να είναι και αυτό στον αέρα. Το έγραψε πολύ εύστοχα στη χθεσινή του στήλη ο Μιχάλης Τσιντσίνης: «Το τελευταίο θύμα του Καμμένου θα είναι ο Τσίπρας».

Θα αντιτείνει κάποιος: και τι μας ενδιαφέρει αν χάνει ο Τσίπρας; Σημασία έχει ότι χάνει η χώρα. Διότι μ' αυτά και μ' αυτά μπορεί να μη λυθεί ένα ζήτημα που μας ταλανίζει δεκαετίες. Οντως· σωστό είναι αυτό και εκεί βρίσκεται η ουσία.

Η χώρα όμως χάνει εδώ και πολύ καιρό. Η χώρα χάνει συνεχώς από τον Ιανουάριο του 2015, ενώ ο κ. Τσίπρας συνεχώς κερδίζει και μάλιστα εις βάρος της χώρας. Καιρός είναι να αρχίσει να χάνει και αυτός λίγο. Μήπως και αρχίσει, έστω και δειλά δειλά, να κερδίζει λίγο και η χώρα.

Ψαράς σε χωριό της Κίνας...

Έκθεση Γκουτιέρες: Η μπάλα στα πόδια σας

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Με πηγή τον συνδυασμό philenews / ΚΥΠΕ τα πιο κάτω για την έκθεση Α. Γκουτιέρες, στο Σ.Α., σχετικά με την αποστολή των καλών υπηρεσιών του γ.γ. της 15ης Οκτωβρίου. Πρώτο: «Η έκθεση εστιάζεται στις εξελίξεις που έλαβαν χώρα στο Κυπριακό από τις 21 Μαΐου 2018 μέχρι τις 5 Οκτωβρίου του τρέχοντος έτους». Σχόλιο: Εξελίξεις; Μηδέν σε όλα. Γι' αυτό ο γ.γ. του ΟΗΕ «υπενθυμίζει ότι δεν σημειώθηκε περαιτέρω πρόοδος προς την κατεύθυνση της επίλυσης».

Έκθεση: «Ο γ.γ. παρατήρησε ότι το πολιτικό αδιέξοδο μείωσε περαιτέρω τις προσδοκίες στο νησί, παρά τις σημαντικές προόδους που σημειώθηκαν κατά τον τελευταίο γύρο συνομιλιών και συνέβαλε στη μείωση της εμπιστοσύνης μεταξύ των ηγετών των αντίστοιχων κοινοτήτων τους και μεταξύ των μερών συνολικά». **Σχόλιο:** ακριβής διατύπωση της πραγματικότητας. Με μία διαφορά: είναι η ε/κ πλευρά που θα έπρεπε να ήταν η επισπεύδουσα! Η εισβολή, τα τετελεσμένα, ο χρόνος, πιέζουν αφόρητα αυτόν που υφίσταται τις συνέπειες της κατοχής! Ή όχι;

Έκθεση: «Εξακολουθούν να υπάρχουν περιθώρια ώστε οι πλευρές να δράσουν αποφασιστικά για να χαράξουν μία κοινή πορεία προς τα εμπρός...». **Σχόλιο:** περιθώρια υπάρχουν, το ζήτημα είναι η πολιτική θέληση. Αν υπάρχει, το Κυπριακό λύεται σε 1 μήνα, αλλιώς ούτε άλλα δέκα χρόνια δεν μας φτάνουν!

Έκθεση: «Αύξηση των ελληνοκυπριακών αγορών στα Κατεχόμενα κατά 32%, ενώ αυτές των Τουρκοκυπρίων στις ελεύθερες περιοχές μειώθηκαν κατά 22%». **Σχόλιο:** ενδιαφέρουσα παρατήρηση, η αγορά βρίσκει παράξενες λύσεις, όταν η πολιτική είναι τυφλή στα πασιφανή.

Έκθεση: «Οι νέοι γύροι διερευνητικών γεωτρήσεων θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε νέες εντάσεις και να περιπλέξουν σημαντικά τις προοπτικές για διάλογο μεταξύ των μερών. Να καταβληθούν όλες οι προσπάθειες για να αποφευχθεί η περιττή κλιμάκωση στους προσεχείς μήνες και να επιδιωχθεί διάλογος επί του θέματος». **Σχόλιο:** έκκληση Γκουτιέρες για ένα μορατόριουμ στις διερευνητικές γεωτρήσεις, ώστε να εξελιχθεί η προσπάθεια Λουτ στο αμέσως επόμενο διάστημα.

Έκθεση: «Οι δημόσιες προσδοκίες σε σχέση με τις διαβουλεύσεις εμφανίστηκαν συγκρατημένες και στις δύο κοινότητες, καθώς η κοινή γνώμη στην Κύπρο μετά το Κραν Μοντάνα γενικά αντικατοπτρίζει, είτε απάθεια, ή αποθάρρυνση σε σχέση με την επιστροφή στις συνομιλίες». **Σχόλιο:** λέξη-κλειδί η αποθάρρυνση. Προφανώς δεν έπεσε από τον ουρανό, ήταν οργανωμένη, ώστε να ετοιμαστεί η κοινή γνώμη για άλλα σενάρια.

Έκθεση: «Δέκα χρόνια μετά την αρχική τους ίδρυση, οι δικοινοτικές Τεχνικές Επιτροπές συνεχίζουν να λειτουργούν, αν και με μικρή δυναμική». **Σχόλιο:** Ο ΟΗΕ βλέπει το μηδενικής σημασίας έργο-με εξαίρεση μία. Ωφελεί κανέναν ο στρουθοκαμηλισμός-κυπριακός και αυτός του ΟΗΕ;

Έκθεση: «Ο γ.γ. εκφράζει την πεποίθηση ότι «οι προοπτικές μιας συνολικής διευθέτησης μεταξύ των κοινοτήτων του νησιού παραμένουν ζωντανές». **Σχόλιο:** κάτω από προϋποθέσεις, με καθαρές συνεννοήσεις.

Έκθεση: «Παρατηρώ ξεκάθαρα ότι η συνεχής στήριξη για έναν ορίζοντα ατέρμονης διαδικασίας χωρίς αποτέλεσμα βρίσκεται πίσω μας, όχι μπροστά μας». **Σχόλιο:** διαπραγματεύσεις ορισμένου χρόνου. Όχι ξανά συνομιλίες παλαιού τύπου, όχι ξανά «διακόπτω και φεύγω»!

Έκθεση: «Σημειώνω την ευρεία συναίνεση ότι ένα αμετάβλητο status quo – όπως δηλαδή η έλλειψη επίλυσης του Κυπριακού – δεν είναι βιώσιμο. Πιστεύω ότι όλοι οι Κύπριοι αξίζουν ένα κοινό μέλλον: μια διαρκή συμφωνία που θα επιτευχθεί εντός ενός ξεκάθαρου ορίζοντα». Σχόλιο: λέει τα αυτονόητα, μιλάει τη γλώσσα της κοινής λογικής ένας Πορτογάλος, αντί να τα λένε αυτά κάθε μέρα οι άμεσα ενδιαφερόμενοι: η ηγεσία, τα κόμματα, οι πρόσφυγες, όλοι οι Κύπριοι.

Έκθεση: «Ενώ τα Ηνωμένα Έθνη μπορούν να βοηθήσουν τα μέρη, μια διαρκής λύση του Κυπριακού επαφίεται στους Κυπρίους να την αποφασίσουν». **Σχόλιο:** η μπάλα είναι κυπριακής ιδιοκτησίας. Τόσο απλό.

Έκθεση: «Η άποψη μεταξύ πολλών ενημερωμένων παρατηρητών είναι ότι μια λύση θα βελτιώσει υπολογίσιμα τις μελλοντικές συνθήκες κάθε Κύπριου». **Σχόλιο:** Μια παρατήρηση, χίλιες εξηγήσεις. Πολύ σωστά η αναφορά πάει για «κάθε Κύπριο». «Μια λύση θα βελτιώσει υπολογίσιμα τις μελλοντικές συνθήκες κάθε Κύπριου», φτάνει να περάσει από τον «έλεγχο» όλων εκείνων που βλέπουν τη διατήρηση του status quo ως μέσο για τη διατήρηση των κεκτημένων τους.

Έκθεση: «Και ενώ μια διευθέτηση θα απαιτήσει από κάθε πλευρά να δεχθεί λιγότερο από το πλήρες ποσοστό ικανοποίησης, θα ανοίξει επίσης, καθώς πάμε μπροστά ευκαιρίες ανάπτυξης, ευημερίας και εμπιστοσύνης». **Σχόλιο:** λύση σημαίνει συμβιβασμός, σημαίνει πρόοδος, ανάπτυξη, ευημερία σε συνθήκες ασφαλείας. Δεν έπρεπε να τα λέμε εμείς αυτά;

Έκθεση: «Υπενθυμίζει το πλαίσιο των έξι σημείων που ο ίδιος πρότεινε τον περασμένο Ιούνιο, «μπορεί να χρειαστούν επιπλέον νέες ιδέες για να καρποφορήσει μία νέα ώθηση». **Σχόλιο:** στις 30 Ιουνίου 2017 κατέθεσε το πλαίσιό του. Αν θέλουν τα μέρη κάτι συμπληρωματικό μέσα στο ίδιο πνεύμα ας μιλήσουν.

Έκθεση: «Είμαι σθεναρά πεπεισμένος ότι η πορεία προς τα εμπρός πρέπει να είναι καλά προετοιμασμένη, με μια αίσθηση επείγουσας ανάγκης και να εστιαστεί στο ν' αδράξουμε την προθυμία των δύο πλευρών να διαπραγματευτούν. **Σχόλιο:** Σωστά, είναι «επείγουσα ανάγκης» η προθυμία για επίλυση, για όσους θέλουν να βλέπουν τα πράγματα με καθαρή σκέψη και ενδιαφέρονται για τις μεγάλες αξίες της ελευθερίας και της ανάπτυξης.

Έκθεση: «Θα αναθέσω στην κ. Λουτ να συνεχίσει τις συζητήσεις για να εκτιμήσει την πραγματική έκταση της σύγκλισης σε βασικά θέματα». **Σχόλιο:** Δική μας ευθύνη: «προς ένα κοινό μέλλον που οι ίδιοι μπορούν να οραματιστούν». Δεν είναι άκρως απογοητευτικό 16 μήνες μετά το Κραν Μοντάνα να έρθει η κ Λουτ «να εκτιμήσει την πραγματική έκταση της σύγκλισης σε βασικά θέματα»;

Έκθεση: «Πριν από την επανάληψη των ολοκληρωμένων διαπραγματεύσεων, οι πλευρές θα πρέπει να συμφωνήσουν σχετικά με τους όρους αναφοράς, οι οποίοι θα αποτελέσουν τη συναινετική αφετηρία για μία πιθανή διαπραγματευτική ολοκλήρωση του κυπριακού ζητήματος». **Σχόλιο:** συναινετική αφετηρία... πριν από την επανάληψη των ολοκληρωμένων διαπραγματεύσεων», άρα καθαρή συνεννόηση ως προς το τι επιδιώκεται, όχι διγλωσσία, όχι τρόποι διαφυγής. Αλλιώς δεν θα αρχίσουν διαπραγματεύσεις και η κα Λουτ θα έχει την τύχη των 27 προηγούμενων...

Έκθεση: «Πιστεύω βαθιά στη ζωτικότητα, την ενέργεια και τη δύναμη του πληθυσμού της νήσου, συμπεριλαμβανομένων ιδίως των γυναικών και της νεολαίας, και προτρέπω τη μεγαλύτερη εμπλοκή τους στο να βοηθήσουν στην οικοδόμηση της απαραίτητης εμπιστοσύνης, για να αναλάβουν τα βήματα που θα απαιτήσει μια τέτοια λύση». **Σχόλιο:** Κρίμα. Γιατί δεν τα λέει αυτά ένας κύπριος ηγέτης; Αυτός θα ήταν ο φυσικός λόγος ενός κύπριου ηγέτη που θέλει να αλλάξει τα πράγματα.

www.larkoslarkou.org.cy

«Είπε και εγένετο»;

Του **ΠΑΝΤΕΛΗ ΜΠΟΥΚΑΛΑ**

Επί ΠΑΣΟΚ, οι της Ν.Δ., και ειδικά ο μετά το 1984 πρόεδρός της, ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης, διαβεβαίωναν ότι θα διαλύσουν τη «17 Νοέμβρη» αμέσως μόλις αναλάβουν ξανά την εξουσία. Πολλοί γαλάζιοι πίστευαν τότε ότι η τρομοκρατική οργάνωση ήταν αμιγώς πράσινο κατασκεύασμα ή είχε προνομιακές σχέσεις με στελέχη του ΠΑΣΟΚ, που την κάλυπταν, ή είχαν θέσει το σαρανταπεντάρι τους στην υπηρεσία του ΠΑΣΟΚ. Σε τέτοιο κλίμα, ο μέγας νους του κ. Καμμένου είχε φτάσει να εκπονήσει κοτζάμ βιβλίο (κάπου έχει χαθεί πια), όπου υποστήριζε ότι αρχηγός της «17Ν» ήταν ο ίδιος ο Ανδρέας Παπανδρέου. Η Ν.Δ. επανήλθε στην εξουσία το 1989, συγκυβερνώντας καταχράς και κατόπιν αυτοτελώς, ωστόσο η «17Ν» συνέχισε τη φονική δράση της. Υπό κλίμακα, στη σημερινή Ν.Δ. επαναλαμβάνουν τις λαθεμένες αναγνώσεις του καιρού εκείνου και τις αυτάρεσκες διαβεβαιώσεις. Ο κ. Κυριάκος Μητσοτάκης έχει υποσχεθεί πολλάκις ότι «θα τελειώσει τα Εξάρχεια τον πρώτο μήνα της διακυβέρνησής του». Στη συνωμοσιολογική αντίληψη της Ν.Δ., τα Εξάρχεια είναι κατασκεύασμα του ΣΥΡΙΖΑ ή στην υπηρεσία του. Οπότε, «στον πρώτο μήνα θα τα τελειώσουμε». Θαρρείς και τα Εξάρχεια δεν υπήρχαν και επί Ν.Δ. Ή θαρρείς και οι αντιεξουσιαστές έπαψαν να θεωρούν τους «σταλινικούς» κύριο αντίπαλό τους, αν είναι βέβαια αντιεξουσιαστές οι μπαχαλάκηδες, που η φετιχιστική βιαιολαγνία τους έχει προκαλέσει την οργή των καθαυτό αναρχικών, αποτυπωμένη σε προκηρύξεις.

Ο,τι ξέρουμε για τις «πρώτες μέρες της κυβέρνησης Κυριάκου», αν τη γεννήσουν οι κάλπες, είναι το «τελείωμα» των Εξαρχείων και σχεδόν του συνόλου των νομοθετημάτων της τωρινής κυβέρνησης. Τα πράγματα είναι θολά στο ζήτημα της Συμφωνίας των Πρεσπών, αλλά τα 'χει αυτά ο λαϊκισμός: στα κρίσιμα προτιμά την ψηφοσυλλεκτική ασάφεια ή διγλωσσία, που ικανοποιεί τους πάντες. Λαϊκισμός, επενδυτικού τύπου, είναι και η δήλωση του κ. Μητσοτάκη ότι «θα δώσει άδεια στις Σκουριές τον πρώτο μήνα».

Σαν άνθρωπος που γνωρίζει από περιβάλλον, ο πρόεδρος της Ν.Δ. ξέρει βέβαια ότι στις Σκουριές υπάρχουν σοβαρότατα οικολογικά προβλήματα, μελέτες, εμπλοκή της Δικαιοσύνης, πολύχρονες ποικιλόμορφες συγκρούσεις. Και μπορεί η εταιρεία να αδιαφορεί, όπως δείχνει η άρνησή της να πληρώσει τα επιβληθέντα περιβαλλοντικά πρόστιμα, ενδιαφέρονται όμως, και πολύ, τα δημοτικά συμβούλια των κοντινών πόλεων. Πώς θα τελειώσει «σ' έναν μήνα» μια πολύχρονη ιστορία; Το «είπε και εγένετο» αφορά τη θεολογία. Οχι την πολιτική.

Το πολυπολιτισμικό κράτος και η ομοσπονδία

Οι διδαχές των κοινωνιών που συγκροτήθηκαν σε ενιαίο κράτος και πόσο άντεξαν στο χρόνο - Η ισοπολιτεία απαραίτητο συστατικό

Του **ΝΙΚΟΥ ΤΙΜΟΘΕΟΥ**

Μια ματιά στην πρόσφατη ιστορία αποδεικνύει ότι στη συντριπτική τους πλειοψηφία οι πολυπολιτισμικές κοινωνίες συγκρατήθηκαν και λειτούργησαν ως ενιαία κράτη μόνο κάτω από δικτατορίες. Η Γιουγκοσλαβία διαλύθηκε. Κατέληξε σε εμφύλιο πόλεμο μόλις κατέπεσε η κομμουνιστική δικτατορία του Τίτο. Τα αίτια; Εθνοτικές, θρησκευτικές και γεωγραφικές διαφορές, ιστορικές αντιπαλότητες, που είχαν ως αποτέλεσμα εχθροπραξίες, σκοτωμούς και δολοφονίες, καταστροφή δημόσιας και ιδιωτικής περιουσίας, οικονομικός μαρασμός! Η επίλυση επήλθε με επέμβαση ξένων δυνάμεων με μεγάλο κόστος και δημιουργία πολλών εθνοτικά «καθαρών» κρατών!

Η Σοβιετική Ένωση διαλύθηκε με την πτώση του κομμουνιστικού δικτατορικού καθεστώτος σε πάμπολλα ανεξάρτητα κράτη με βάση προϋπάρχοντες γεωγραφικούς διαχωρισμούς, που αγνοούσαν εθνοτικές, θρησκευτικές και γεωγραφικές διαφορές. Εμφανίστηκαν αποσχιστικές τάσεις μειονοτήτων λόγω εθνοτικών, θρησκευτικών, γεωγραφικών ή/και οικονομικών διαφορών. Πολλές κατέληξαν σε εχθροπραξίες και στην ανακήρυξη ανεξάρτητων κρατών/κρατιδίων συχνά με εμπλοκή ξένων στρατιωτικών δυνάμεων. Ορισμένα απ' αυτά, εξ ανάγκης, προσκολλήθηκαν σε γειτονικά ισχυρότερα κράτη. Πολλά προσπάθησαν να εγκαταστήσουν λειτουργικές ομόσπονδες δημοκρατίες και απέτυχαν.

> *Η ομοσπονδία δεν μπορεί να λειτουργήσει ομαλά αν η κάθε ομόσπονδη κοινότητα δεν καταφέρει να «γράψει και εφαρμόσει» εσωτερικά το δικό της κοινωνικό συμβόλαιο.*

Παραδείγματα χωρών

Γεωργία: Η Νότια Οσσετία-Αλανία αποσχίστηκε από τη Γεωργία μετά από ένοπλη σύγκρουση και σύντομο ρωσο-γεωργιανό πόλεμο. Η Νότια Οσσετία επιδιώκει να συνενωθεί με τη Βόρεια Οσσετία, που αποτελεί τμήμα της Ρωσικής Ομοσπονδίας, με βάση εθνοτικά, θρησκευτικά και γλωσσικά κριτήρια. Παρόμοια κατάσταση δημιουργήθηκε στην Αμπχαζία.

Αρμενία-Αζερμπαϊτζάν: Το Ναγκόρνο-Καραμπάχ με την πτώση της Σοβιετικής Ένωσης έγινε πηγή διαμάχης ανάμεσα στην Αρμενία και το Αζερμπαϊτζάν με αποκορύφωμα τον πόλεμο, που κόστισε τη ζωή σε χιλιάδες ανθρώπους και δημιούργησε χιλιάδες πρόσφυγες. Από την κατάπαυση πυρός μεγάλες περιοχές παραμένουν υπό τον έλεγχο αυτονομιστών. Από το 1994, οι δύο πλευρές κάνουν συνομιλίες ειρήνης με τη διαμεσολάβηση του ΟΑΣΕ.

Τσετσενία: Η αυτόνομη περιοχή της Τσετσενίας επιχειρεί να αποσχιστεί από τη Ρωσία και αυτονομιστές αντάρτες δρουν εναντίον των ρωσικών δυνάμεων ασφαλείας. Και εδώ οι αποσχιστικές τάσεις οφείλονται σε εθνοτικές, θρησκευτικές, οικονομικές και γλωσσικές διαφορές.

Μουσουλμανικές-αραβικές χώρες: Οι πλείστες αραβικές χώρες πλήττονται από διαχωριστικές τάσεις και εμφύλιες συρράξεις, λόγω κυρίως θρησκευτικών και ιδεολογικών διαφορών. Το Αφγανιστάν βρίσκεται από δεκαετίες σε συνεχή εμφύλιο σπαραγμό! Το Ιράκ από την κατάρρευση της δικτατορίας του Σαντάμ Χουσεΐν σπαράσσεται από εμφύλια σύρραξη μεταξύ σιιτών και σουνιτών μουσουλμάνων! Η Λιβύη βρίσκεται σε χαώδη κατάσταση με συνεχή αντιπαλότητα διάφορων αραβικών φυλών, αφότου κατέρρευσε το δικτατορικό καθεστώς Καντάφι! Η Αίγυπτος ουσιαστικά συγκρατείται υπό στρατιωτικό νόμο σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης, που αδυνατεί να συγκρατήσει εμφύλιες συρράξεις μεταξύ (φανατικών) μουσουλμάνων και λαϊκών και η Συρία καταστράφηκε από εμφύλιο σπαραγμό. Κυριότεροι λόγοι: θρησκευτικός καταρχήν και ιδεολογικός στη συνέχεια (μεταξύ «δημοκρατικών» και οπαδών επιβολής του μουσουλμανικού νόμου).

Ευρώπη και Β. Αμερική

Η Τσεχοσλοβακία διασπάστηκε σε δύο ανεξάρτητα κράτη, Τσεχία και Σλοβακία αμέσως μετά την πτώση του κομμουνιστικού δικτατορικού καθεστώτος. Η Ισπανία έχει συνεχείς διασπαστικές τάσεις. Οι Βάσκοι έχουν ήδη αρκετή αυτονομία. Κύριος αποσχιστικός λόγος είναι φυλετικός και γλωσσικός. Η Καταλονία επιμένει στην ίδρυση ανεξάρτητου κράτους με τους λόγους εν πρώτοις να είναι οικονομικοί και δευτερευόντως γλωσσικοί και εθνοτικοί. Η Βρετανία παρουσιάζει αποσχιστικές τάσεις, με τη Σκωτία να ετοιμάζεται για δημοψήφισμα με ερώτημα την ίδρυση ανεξάρτητου κράτους και με τους λόγους να άπτονται στο εθνικιστικό αίσθημα αυτοδιάθεσης, οικονομική ανεξαρτησία με αποκλειστική εκμετάλλευση των υδρογονανθράκων της Βόρειας Θάλασσας και την πολιτιστική αναγέννηση! Γερμανία – Αυστρία, συνιστούν ομοσπονδίες που παρουσιάζουν διαχρονική σταθερότητα παρά την ύπαρξη κάποιας εθνοτικής και θρησκευτικής ποικιλίας.

Η Ελβετία έχει τη μακροβιότερη χαλαρή ομοσπονδία, με τίτλο «συνομοσπονδία», παρά τις σημαντικές εθνοτικές, γλωσσικές και θρησκευτικές διαφορές που παρουσιάζει ο πληθυσμός (γερμανόφωνοι, γαλλόφωνοι, ιταλόφωνοι και ρετορομανόφωνοι, καθολικοί, προτεστάντες). Κύρια συνδετικά στοιχεία είναι η οικονομική αλληλεγγύη και η ασφάλεια του κράτους!

Προσβλέποντας στον… νιοστό κύκλο συνομιλιών για την επίλυση του κυπριακού προβλήματος, θα πρέπει να μελετήσουμε σε βάθος τις πιο πάνω «ομοσπονδίες», την ιστορία και τα προβλήματά τους και κυρίως τι προκαλεί αποσχιστικές τάσεις και σε τι οφείλεται η επιτυχία στις ελάχιστες που παρουσιάζουν σταθερότητα.

Μέσα από αλλεπάλληλες πολιτικές κρίσεις, η πλέον πρόσφατη των οποίων άφησε το Βέλγιο με υπηρεσιακή κυβέρνηση για 540 μέρες, αυξήθηκε η αυτονομία των περιφερειών και περιορίστηκαν οι αρμοδιότητες της κεντρικής ομοσπονδιακής κυβέρνησης.

Απαιτείται ωριμότητα και ανεκτικότητα

Ας βγάλουμε εδώ κάποια συμπεράσματα από τα πιο πάνω. Όπως το ότι Ομοσπονδία με δημοκρατικό καθεστώς δεν μπορεί να λειτουργήσει με σταθερότητα, αν δεν νιώθουν όλα τα ομόσπονδα μέρη ότι υφίσταται ισοπολιτεία. Η εμπειρία απέδειξε, κατ' επανάληψη και εξαντλητικά, ότι αυτό δεν μπορεί να επιτευχθεί με την εμπλοκή τρίτης ισορροπιτικής «δύναμης» επιβολής. Ακόμη και εκεί όπου επιτεύχθηκε «εγκαθίδρυση» τέτοιας ομοσπονδίας, μόλις αποχώρησε η δύναμη κέντρου (δικτατορία, δυνάμεις ΟΗΕ, πολυεθνικός στρατός, κ.λπ.) είτε η ομοσπονδία διαλύθηκε (Γιουγκοσλαβία, Τσεχοσλοβακία, κ.ά.) είτε κατέληξε σε εμφύλιο σπαραγμό (Ιράκ, Αφγανιστάν, κ.ά.) είτε περιήλθε σε χαώδη πολιτική κατάσταση (Λιβύη, Αίγυπτος). Παράλληλα, η ομοσπονδία δεν μπορεί να λειτουργήσει ομαλά αν η κάθε ομόσπονδη κοινότητα δεν καταφέρει να «γράψει και εφαρμόσει» εσωτερικά το δικό της κοινωνικό συμβόλαιο για το πώς η ίδια θέλει να ζήσει και πώς να συζήσει με τις άλλες ομόσπονδες κοινότητες. Η ιστορία διδάσκει ότι ακόμη και εκεί που το ομοσπονδιακό σύνταγμα διασφαλίζει ισοπολιτεία και αντικειμενικά δίκαιη ισορροπία, ακόμη και αν αυτή είναι αποδεκτή από την πλειοψηφία της κάθε ομόσπονδης κοινότητας, αν η κοινωνικο-οικονομικο και πολιτική κατάσταση εντός έστω και μιας από τις ομόσπονδες κοινότητες είναι ασταθής και παρουσιάζει μεγάλες αντιθέσεις, οι πιθανότητες επιτυχούς λειτουργίας του ομοσπονδιακού κράτους μειώνονται σημαντικά ή και μηδενίζονται. Παράδειγμα θα ήταν η επίτευξη λύσης του Κυπριακού και η αποδοχή της από το 51% της κάθε κοινότητας με μεγάλο ποσοστό από το υπόλοιπο να αντιτίθεται σφόδρα στην υπό ίδρυση ομοσπονδία. Ο κίνδυνος αποσταθεροποίησης μπορεί να αποδειχθεί μεγάλος. Έτσι, η ομοσπονδία απαιτεί ωριμότητα και ανεκτικότητα έναντι των διαφορών μεταξύ των ομόσπονδων κοινοτήτων. Η ωριμότητα αυτή δεν μπορεί να δημιουργηθεί από τη μία μέρα στην άλλη. Απαιτεί ιστορική διαδρομή που μέσω λαθών και θυσιών γίνεται κτήμα του λαού ως συνόλου και των ατόμων ως κυττάρων μιας δημοκρατικής κοινωνίας. Διαπιστώνουμε ότι ακόμη και σε χώρες που πέρασαν την οδυνηρή διαδρομή του μεσαίωνα, της θρησκευτικής μεταρρύθμισης, της αναγέννησης, της εκδημοκρατικοποίησης, του φεμινισμού, των μεγάλων και των περιφερειακών πολέμων, των μεγάλων δικτατοριών (ναζισμού, φασισμού και κομμουνισμού) και του επιχειρηματικού καπιταλισμού (που πέτυχε δραματική βελτίωση της ευημερίας, αλλά δεν κατάφερε να μειώσει τις ανισότητες και να εξαλείψει τη φτώχια και να αμβλύνει τις κοινωνικές διαφορές), η συμβίωση σε μια ομοσπονδία δεν είναι καθόλου εύκολη υπόθεση.

> **Τα θεμελιώδη ερωτήματα**
>
> **Από** τα προαναφερθέντα προκύπτουν ερωτήματα που επιζητούν απάντηση. Διατρέχοντας το 59ο έτος της «ανεξαρτησίας», έχουν οι δύο κύριες κοινότητες της Κύπρου την απαιτούμενη για μια ομοσπονδία ωριμότητα και αποδέχονται τις προϋποθέσεις για μια ρεαλιστικά λειτουργική μορφή; Την έχουν τα πολιτικά κόμματα και οι ηγεσίες τους; Ο απλός πολίτης; Οι εκατέρωθεν πολιτικές ηγεσίες και οι «διανοούμενοι» μορφώνουν τον πολίτη για τα πιο πάνω; Ποιος ο ρόλος των ΜΜΕ; Έχουμε γόνιμο διάλογο επί του θέματος; Κάνουμε βήματα μπροστά; Υπάρχει ελπίδα;

Αλλοι παράγοντες

Η ομοσπονδία απαιτεί την αμοιβαία συνειδητοποίηση ότι η οικονομία συνιστά ένα από τους σοβαρότερους, αν όχι το σημαντικότερο, παράγοντα επιτυχίας, ότι ένα και ένα κάνει περισσότερο από δύο και ότι εξ ανάγκης απαιτείται αλληλεγγύη μεταξύ των συνιστώντων ομόσπονδων μερών. Άρα, κατά διαστήματα, θα έχουμε «1,2 συν 0,8 κάνει περισσότερο από 2» και συμβάλλει βαθμηδόν προς την εξισορρόπηση. Την ίδια ώρα η ομοσπονδία απαιτεί περιορισμό των αρμοδιοτήτων του ομοσπονδιακού κεντρικού κράτους σε ό,τι είναι αναγκαίο για την επίτευξη και διατήρηση του ενιαίου του κράτους (ασφάλεια, εξωτερικές υποθέσεις, δικαιοσύνη, ρύθμιση, εποπτεία, δημοσιονομικά, κ.λπ.) και εκχώρηση ευρύτατων αρμοδιοτήτων στα ομόσπονδα κράτη για τη διαχείριση των εσωτερικών τους υποθέσεων (παιδεία, θρησκεία, πολιτιστικά, τοπική αυτοδιοίκηση, τοπικά και περιφερειακά οικονομικά, κ.λπ.). Παραδείγματα, όπως του Βελγίου και της Ισπανίας αποδεικνύουν πόσο δύσκολα μπορεί να επιτευχθεί λειτουργική ισορροπία! Πόσο μάλλον όταν οι διαφορές μεταξύ των κοινοτήτων είναι πολύ μεγαλύτερες και η ωριμότητα πολύ λιγότερη! Στο Βέλγιο για παράδειγμα, η συνεχής διαμάχη μεταξύ Βαλλόνων και Φλαμανδών αποδίδεται κυρίως σε γλωσσικές διαφορές αλλά υποβόσκουν και οικονομικές διαφορές αλλά και διαμοιρασμού εξουσίας. Η Ομοσπονδία του Βελγίου προβλέπει συνταγματικά τρεις ομόσπονδες περιοχές (Βαλλονία, Φλάνδρα και Περιοχή Βρυξελλών) και τρεις πολιτιστικές περιοχές (γαλλόφωνους –το γαλλόφωνο τμήμα της Βαλλονίας συν τους γαλλόφωνους των Βρυξελλών, φλαμανδόφωνους –τη φλαμανδική κοινότητα της Φλάνδρας συν τους φλαμανδόφωνους των Βρυξελλών και γερμανόφωνους της Βαλλονίας). Μέσα από αλλεπάλληλες πολιτικές κρίσεις, η πλέον πρόσφατη των οποίων άφησε το Βέλγιο με υπηρεσιακή κυβέρνηση για 540 μέρες, αυξήθηκε η αυτονομία των περιφερειών και περιορίστηκαν οι αρμοδιότητες της κεντρικής ομοσπονδιακής κυβέρνησης που καλύπτουν τα δημόσια οικονομικά, τις εξωτερικές σχέσεις, τη δικαιοσύνη, την κοινωνική ασφάλιση, μεγάλο τμήμα της δημόσιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, θέματα ασφαλείας και ό,τι δεν ανήκει ρητά στις αρμοδιότητες των ομόσπονδων περιοχών.

Ο κ. Νίκος Τιμοθέου προσφέρει συμβουλευτικές υπηρεσίες στους τομείς της απόδοσης των διοικητικών συμβουλίων και της εκτελεστικής διεύθυνσης, της στρατηγικής, της επιχειρηματικής απόδοσης και υπηρετεί ως μη εκτελεστικός σύμβουλος σε αριθμό εταιρειών και Δ.Σ.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΘΑΝΟΥ Π. ΝΤΟΚΟΥ***

Η δύσκολη εξίσωση της Ανατολικής Μεσογείου

Η αποτυχία των προσπαθειών σταθεροποίησης της Ανατολικής Μεσογείου δεν εκπλήσσει, καθώς πρόκειται για μια ζώνη αστάθειας και συγκρούσεων που εκτείνεται από τη νοτιοανατολική Τουρκία, διαμέσου της μαρτυρικής Συρίας και του δυνητικά υποψήφιου για διαμελισμό Ιράκ, τον Λίβανο των ασταθών ισορροπιών, τα παλαιστινιακά εδάφη που θυμίζουν ηφαίστειο έτοιμο να εκραγεί, διατρέχει την Αίγυπτο των πολλαπλών εντάσεων και καταλήγει στην κατακερματισμένη Λιβύη, με τις υπόγειες διαδρομές προς το Κέρας και την υποσαχαρική Αφρική. Ο «ανταγωνισμός διά αντιπροσώπων» μεταξύ ΗΠΑ, Ρωσίας, Ιράν και Σαουδικής Αραβίας, με την Κίνα να οικοδομεί υπομονετικά και διακριτικά την περιφερειακή παρουσία της και τους Ευρωπαίους να παρακολουθούν μάλλον αμήχανοι, περιπλέκει ακόμη περισσότερο την κατάσταση.

Ενα από τα γεωπολιτικά παίγνια της περιοχής αφορά τον έλεγχο και εκμετάλλευση των ενεργειακών πόρων. Οι ανακαλυφθείσες ποσότητες είναι μάλλον μικρές, τουλάχιστον σε ευρωπαϊκή κλίμακα, αλλά υπάρχουν σχετικά υψηλές προσδοκίες, ενδεχομένως όχι αβάσιμες. Η Τουρκία εκδηλώνει αυξανόμενη νευρικότητα, που εκφράζεται μέσω απειλών για δυναμικές παρεμβάσεις, καθώς ο Ταγίπ Ερντογάν φαίνεται εγκλωβισμένος σε παίγνια τακτικής φύσης και δυσκολεύεται να διαχειριστεί τα στρατηγικά αδιέξοδα τα οποία αντιμετωπίζει η χώρα του. Για την Τουρκία το διακύβευμα είναι υψηλό, καθώς απειλούνται ο «έλεγχός» της επί της Κύπρου, αλλά και ο επιδιωκόμενος ρόλος της ως ενεργειακού κόμβου. Υπάρχει έντονος προβληματισμός στην Αγκυρα λόγω των τριμερών συνεργασιών Ελλάδας/Κύπρου-Ισραήλ-Αιγύπτου, με πιθανή προσθήκη της Γαλλίας και τις ευλογίες των ΗΠΑ. Πάντως, οι εν λόγω συνεργασίες θα πρέπει να είναι στη λογική της ανοιχτής αρχιτεκτονικής, εφόσον μεταβληθεί η συμπεριφορά άλλων πλευρών. Οι περιορισμένες προοπτικές επίλυσης του Κυπριακού περιπλέκουν τις ενεργειακές εξελίξεις, καθώς η περιφερειακή αστάθεια συχνά απωθεί τις μεγάλες εταιρείες. Ωστόσο, ο χρόνος φαίνεται να λειτουργεί υπέρ της Κύπρου και η ελληνική πλευρά χρειάζεται μια ρεαλιστική στρατηγική που θα χαρακτηρίζεται από υπομονή, χαμηλές προσδοκίες για οριοθέτηση ελληνοαιγυπτιακής ΑΟΖ και υψηλά οφέλη από τους κλυδωνισμούς των αμερικανοτουρκικών σχέσεων και θα στηρίζεται περισσότερο στην «έξυπνη» πολιτική και στις συμμαχίες και λιγότερο στις (επί του παρόντος) περιορισμένες εθνικές δυνατότητες.

> *Οι περιορισμένες προοπτικές επίλυσης του Κυπριακού περιπλέκουν τις ενεργειακές εξελίξεις, καθώς η περιφερειακή αστάθεια συχνά απωθεί τις μεγάλες εταιρείες.*

* Γενικός διευθυντής στο ΕΛΙΑΜΕΠ.

Πειθώ και πυγμή

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Η χώρα μοιάζει, εδώ και λίγα χρόνια, σαν να έχουμε όλοι μας πάρει μία μεγάλη δόση βάλιουμ. Τίποτα δεν μας κάνει εντύπωση και όλα τα χωνεύουμε στο τέλος. Πρώτη φορά το παρατηρήσαμε έντονα στα capital controls του 2015. Ξένοι και Έλληνες ειδικοί περιέγραφαν σκηνές τρόμου που θα ακολουθούσαν, αλλά εδώ δεν έγινε και τίποτα. Ζημιά έγινε βέβαια και την πληρώνουμε ακόμη ακριβά. Αλλά η αντίδραση του κόσμου ήταν ήπια, αδιάφορη.

Το βάλιουμ δούλεψε και μετά, με τις περικοπές που ακολούθησαν και τις μεταρρυθμίσεις που

Πολλοί αναρωτιούνται, εντός και εκτός Ελλάδος, αν η επήρεια του πρεμιστικού θα περάσει μόλις φύγει αυτή η κυβέρνηση.

επιβλήθηκαν από το νεότερο μνημόνιο. Απορούσαν και οι ξένοι πώς περνάνε τόσα πράγματα χωρίς να ανοίγει μύτη. Ακόμη και οι συνήθεις μπαχαλάκηδες έμοιαζαν να βρίσκονται έως πρόσφατα σε καταστολή. Πολλά από τα κλασικά μεταπολιτευτικά αντανακλαστικά έπεσαν σε λήθαργο. Η Αθήνα δεν καιγόταν κάθε εβδομάδα και οι παρεμβάσεις τους είχαν ένα σχεδόν προβλέψιμο, ημιθεσμικό χαρακτήρα. Πολλοί αναρωτιούνται, εντός και εκτός Ελλάδος, αν η επήρεια του πρεμιστικού θα περάσει μόλις φύγει αυτή η κυβέρνηση. Καλό ερώτημα. Ήδη πάντως πολλοί και ζωηροί νοσταλγοί του παρελθόντος ζεσταίνονται για να ξαναμπούν στο γήπεδο. Θεωρούν ότι η επόμενη κυβέρνηση θα τους δώσει αφορμές και κίνητρα για να υπάρξουν μαζικές κινητοποιήσεις, απεργίες, μπάχαλα και ό,τι άλλο νομίζουν ότι χρειάζεται.

Το τι θα κάνει ο ΣΥΡΙΖΑ στην αντιπολίτευση δεν θα παίξει πολύ μεγάλο ρόλο. Θα είναι προφανώς αστείο να αρχίσει να κατεβαίνει σε πορείες εναντίον της Cosco, των Αμερικανών ή των αεροδρομίων της Fraport. Αλλά και να το κάνει, δεν θα μπορέσει να κινητοποιήσει μάζες, ούτε να συγκινήσει θυμωμένους νέους. Η εμπειρία των τελευταίων ετών έχει οδηγήσει τους πολίτες, που πίστεψαν σε ένα αμιγώς αντισυστημικό όραμα ή ψέμα, σε άλλες, πιο ακραίες κατευθύνσεις. Μπορεί να πάνε πολύ δεξιά, μπορεί και πολύ αριστερά. Το διεθνές περιβάλλον πριμοδοτεί τις ακραίες συμπεριφορές, όχι τις μετριοπαθείς ρεαλιστικές προσεγγίσεις. Η επικρατούσα ρητορική στην Ευρώπη αλλά και στις ΗΠΑ είναι ακραία, συγκρουσιακή, θυμίζει ΣΥΡΙΖΑ του 2008.

Καθώς λοιπόν το βάλιουμ φεύγει σιγά σιγά από τον οργανισμό μας, θα δούμε πώς θα αντιδράσει η ελληνική κοινωνία στην επόμενη φάση. Θα χρειασθεί ένας πολύ δύσκολος συνδυασμός πειθούς και πυγμής για να μην μπούμε σε μια περίοδο ανεξέλεγκτων εξελίξεων. Βέβαια, μιλώντας για βάλιουμ, το μόνο σίγουρο είναι ότι εκεί όπου χρειαζόταν πολύ ήταν στο τελευταίο υπουργικό συμβούλιο, ίσως και στο επόμενο. Ποιος ξέρει...

Το ρευστό πλαίσιο της εξωτερικής πολιτικής

Του **ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ**

Είναι δύσκολο να εκτιμήσει κανείς πόσο η παραίτηση Κοτζιά θα επηρεάσει την εξωτερική πολιτική της χώρας· είναι, όμως, σίγουρο ότι η αποχώρηση σημαίνοντος στελέχους του ΣΥΡΙΖΑ ώστε να συνεχιστεί ο γάμος συμφερόντων με τον Π. Καμμένο καθιστά εξαιρετικά δύσκολη τη διαχείριση του εσωτερικού πολιτικού μετώπου από τον πρωθυπουργό. Αυτό θα επιβαρύνει, με τη σειρά του, την εξωτερική πολιτική – που ο ίδιος την ανέλαβε.

Ο Αλ. Τσίπρας θεωρεί προσωπικό στοίχημα την «επιβίωση» της συμφωνίας των Πρεσπών και αναμένεται να εστιάσει την προσοχή του σε αυτήν, όπως είχε κάνει και όταν ο κ. Κοτζιάς βρισκόταν εντός κυβερνήσεως. Σε μεγάλο βαθμό, όμως, ο ίδιος ο πρωθυπουργός δεν μπορεί να επηρεάσει τις εξελίξεις πλέον. Η τύχη της συμφωνίας εξαρτάται αφενός από τους τελικούς συσχετισμούς των πολιτικών δυνάμεων στα Σκόπια μετά την ψηφοφορία της Παρασκευής, αφετέρου από το εάν κάποιοι βουλευτές της αντιπολίτευσης στην ελληνική Βουλή θεωρήσουν αναγκαία την επικύρωσή της. Ο τρόπος που ο κ. Τσίπρας διαχειρίστηκε το ζήτημα από την αρχική του φάση –όταν οι διαπραγματεύσεις προχωρούσαν προς συμβιβαστική λύση– έδειξε ότι ο ίδιος δεν ενδιαφερόταν να χτίσει συμμαχίες που θα μπορούσαν να στηρίξουν τη συμφωνία. Τώρα, η τύχη της λύσης βρίσκεται στα χέρια άλλων και ο κ. Τσίπρας πληρώνει το κόστος της απεριοσκεψίας του.

Στο μέτωπο της εξωτερικής πολιτικής, η απουσία θα είναι εμφανής, κυρίως σε ό,τι αφορά την πληθωρική του προσωπικότητα και τις προσωπικές στρατηγικές που συχνά υποτιμούσαν τις υπηρεσίες του υπουργείου του και τη στελεχική δύναμη των διπλωματών και τεχνικών συμβούλων. Ίσως εκλείψουν κάποιες φιλόδοξες πρωτοβουλίες και να αποκατασταθεί η θεσμική λειτουργία του υπουργείου στην υπηρεσία του νέου υπουργού Αλ. Τσίπρα. Αυτή θα ήταν θετική εξέλιξη. Η συμφωνία των Πρεσπών, όμως, δεν είναι το μόνο ζήτημα που θέλει προσοχή. Οι εξελίξεις στην περιοχή είναι καταιγιστικές και τα προβλήματα σύνθετα και συχνά αλληλένδετα. Μεταξύ αυτών είναι η δυναμική «επανεμφάνιση» των ΗΠΑ μετά χρόνων σχεδόν απουσίας, η δυναμική επέκταση της ρωσικής επιρροής με αφορμή τον πόλεμο στη Συρία, το Κυπριακό και όλες οι προεκτάσεις που προκύπτουν από τις προοπτικές να βρεθούν εκμεταλλεύσιμα κοιτάσματα αερίου στην ΑΟΖ της νήσου, οι διαπραγματεύσεις με την Αλβανία και την Αίγυπτο για τις δικές τους ΑΟΖ, καθώς και οι τριμερείς πρωτοβουλίες με Κύπρο - Ισραήλ και με Κύπρο - Αίγυπτο. Η τουρκική επιθετικότητα θα συνεχιστεί και πιθανότατα να αυξηθεί με αφορμή την κινητικότητα στη διερεύνηση για αέριο γύρω από την Κύπρο. Το ζήτημα της μετανάστευσης, επίσης, απαιτεί συνεχή προσοχή (όπως και η εγκληματική διαχείριση των σημείων συγκέντρωσης «εγκλωβισμένων» μεταναστών και προσφύγων).

Ο υπ. Εξωτερικών Αλ. Τσίπρας καλείται να κινηθεί με γνώση και αποφασιστικότητα σε ένα ρευστό πλαίσιο, που αλλάζει κάτω από την επιρροή δυνάμεων τις οποίες η Ελλάδα αδυνατεί να ελέγξει. Ευτύχημα είναι ότι μετά τις ανοησίες του 2015 δεν αμφισβητείται η «συμμόρφωση» της Ελλάδας με τις ΗΠΑ και την Ε.Ε. Οι δυτικές δομές μπορεί να μας κράτησαν στην Ευρωζώνη, αλλά οι συνθήκες απαιτούν επαγρύπνηση και ευελιξία.

Είτε παρέμενε ο κ. Κοτζιάς στο υπουργείο είτε όχι, είναι προφανές ότι η κυβέρνηση που στηρίχθηκε σε μια κυνική συνθήκη δεν μπορεί να ξεπεράσει τα όρια αυτής της συμβίωσης. Όσο ο κ. Τσίπρας θα βασίζει την παραμονή στην εξουσίας στις διαθέσεις και προθέσεις του κ. Καμμένου, τόσο θα προσπαθεί να «αντισταθμίσει» την επιλογή του ακροδεξιού εταίρου με την αγωνία η κυβέρνησή του να προβάλλει τα «αριστερά» της διαπιστευτήρια στους εξ Αριστεράς επικριτές της. Πέρα από το κόστος που αυτό έχει για την κοινωνία, το οποίο είναι ήδη μεγάλο και βαθιά επιζήμιο, ο κ. Τσίπρας θα βρίσκεται ολοένα πιο εκτεθειμένος και στις απαιτήσεις του κ. Καμμένου και των «αντισυστημικών» ομάδων. Θα βρίσκεται επίσης συνεχώς κάτω από τη βαριά σκιά του κ. Κοτζιά. Αυτό το πρόβλημα προστίθεται στις ιδεοληψίες και δυσλειτουργίες της κυβέρνησης στην πολιτική, στην οικονομία και στην κοινωνία. Ο κόμπος θα λυθεί μόνο με εκλογές.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

Πατριαρχικά διάφορα

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Η ρήξη που επήλθε στις σχέσεις του Οικουμενικού Πατριαρχείου με το Πατριαρχείο της Μόσχας δεν ήταν κεραυνός εν αιθρία. Η κρίση υπέβοσκε από καιρό, και ανεξαρτήτως από την εκκλησιαστική, έχει και σοβαρή πολιτική διάσταση. Η αναγνώριση από τον Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίο της αυτοκεφαλίας αποσχισθέντος τμήματος της Εκκλησίας της Ουκρανίας ήταν αποτέλεσμα επιμόνων προτροπών της Ουάσιγκτον. Η διαχείριση του όλου ζητήματος θα γίνει ασφαλώς με όρους εκκλησιαστικούς, αλλά ορισμένοι αιτιώνται –όχι βεβαίως δημοσίως– τον κ.κ. Βαρθολομαίο, διότι θέτει τα Ορθόδοξα Πατριαρχεία και τις αυτοκέφαλες Εκκλησίες των Βαλκανίων ενώπιον περιττού διλήμματος, σε μια εποχή ρευστότητος και νέων εντάσεων των ΗΠΑ και γενικώς της Δύσεως με τη Ρωσία του Βλαντιμίρ Πούτιν. Αλλά ο κ.κ. Βαρθολομαίος δεν βρίσκεται εν αδίκω.

Στην περιοχή της Ορθοδοξίας υφίσταται διαχρονικώς στενή διασύνδεση της Εκκλησίας με κάποιο ισχυρό κέντρο πολιτικής εξουσίας.

Αντίθετα με το Βατικανό, που έχει κρατική υπόσταση και ο Πάπας ενσαρκώσει στο πρόσωπό του εξουσία πνευματική και πολιτική, στην περιοχή της Ορθοδοξίας υφίσταται διαχρονικώς στενή διασύνδεση της Εκκλησίας με κάποιο ισχυρό κέντρο πολιτικής εξουσίας – ενιαίο σε πρώτη φάση, διεσπασμένο αργότερα, όταν ανέκυψαν τα εθνικά Πατριαρχεία και οι αυτοκέφαλες Εκκλησίες.

Κατ' αρχάς, η αναβάθμιση της Επισκοπής του Βυζαντίου σε Οικουμενικό Πατριαρχείο το 331 μ.Χ. υπήρξε συνέπεια πολιτικής αποφάσεως του Αυτοκράτορος Κωνσταντίνου, όταν κατέστησε το Βυζάντιο πρωτεύουσα της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας μετονομάζοντάς το σε Νέα Ρώμη. Αντίθετα, ο Πάπας διεκδικεί τα «πρωτεία», διότι η Εκκλησία της Ρώμης ιδρύθηκε από τον Απόστολο Πέτρο.

Αργότερα, όταν το 1453 ο Μωάμεθ Β΄ εκπόρθησε τη «βασιλίδα των πόλεων», ενεχείρισε προσωπικώς το χρυσό «δεκανίκι» στον Γεννάδιο, που η Σύνοδος είχε εκλέξει Πατριάρχη, ακολουθώντας πιστά το τυπικό των χριστιανών αυτοκρατόρων, και τον ανέδειξε ανώτατο Οθωμανό αξιωματούχο και υπεύθυνο των χριστιανικών πληθυσμών, παρέχοντάς του ευρύτατα προνόμια.

Αν και ορισμένοι οικτίρουν την εξέλιξη αυτή, χάρις σε αυτόν τον όντως ιστορικό συμβιβασμό ο Ελληνισμός και άλλα χριστιανικά έθνη κατάφεραν να διατηρήσουν τα βασικά συστατικά της ιδιοσυστασίας τους. Η προσφορά του Οικουμενικού Πατριαρχείου ως προς αυτό το θέμα υπήρξε τεράστια.

Με την επικράτηση των κεμαλιστών, εξέλιπε η «χρησιμότης» του Οικουμενικού Πατριαρχείου για το νέο καθεστώς της Αγκυρας. Μόνον όταν με αποφασιστική παρέμβαση των ΗΠΑ ο Αθηναγόρας, αφιχθείς με το αμερικανικό προεδρικό αεροσκάφος, εγκατεστάθη στην Κωνσταντινούπολη τον Ιανουάριο 1949, ο οικουμενικός χαρακτήρας του Πατριαρχείου προσέλαβε ικανό πολιτικό έρμα. Εκκλησιαστική βαρύτητα απέκτησε όταν άρχισε ο διάλογος με το Βατικανό στα μέσα της δεκαετίας του '60.

Την εποχή εκείνη ο Αθηναγόρας, σε πλήρη εναρμόνιση με την πολιτική των ΗΠΑ, είχε τεθεί επικεφαλής της «ιερότερης μάχης» του χριστιανικού κόσμου εναντίον του κομμουνισμού. Σήμερα ο κ.κ. Βαρθολομαίος δραστηριοποιείται εντόνως για την περιστολή της επιρροής του Πατριαρχείου Μόσχας, το οποίο αξιοποιείται πλήρως από τη Ρωσία του προέδρου Πούτιν.

Ορθώς ενεργεί, ως προς το θέμα αυτό, αλλά η ένταση στις σχέσεις του κ.κ. Βαρθολομαίου με την Εκκλησία της Ελλάδος –στο παρελθόν και τώρα– είναι διαφορετικής ποιότητος. Οφείλεται σε λόγους καθαρώς ιδιοσυγκρασιακούς και είναι εξόχως βλαπτική.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Τα λοίσθια της οικουμενικότητας

Το ποιος θα είναι ο επόμενος Αρχιεπίσκοπος των Ελλήνων στη Νέα Υόρκη μπορεί να έχει σημασία μεγαλύτερη από το ποιος θα είναι ο επόμενος πρωθυπουργός στην Αθήνα. Ποιο μέτρο είναι ικανό να αξιολογήσει συγκριτικά τη «σημασία» δύο τόσο διαφορετικών ρόλων; Φυσικά, η πιθανολόγηση των ιστορικών συνεπειών. Στη γεωγραφική - κρατική Ελλάδα το μέλλον του Ελληνισμού είναι μοιραία προδιαγεγραμμένο – στο πεδίο της γλώσσας, της ιστορικής συνείδησης, των κοινοτικών θεσμών αυτοδιοίκησης, του δημογραφικού προβλήματος, το παιχνίδι έχει χαθεί. Στην ελληνική διασπορά, ειδικά στις ΗΠΑ, η συνειδητοποίηση της «ελληνικής διαφοράς» είναι, ίσως, ευκολότερο να αφυπνισθεί.

Γιατί ευκολότερο; Διότι η επιβίωση είναι εξασφαλισμένη, επομένως υπάρχει περιθώριο να διερωτηθούν οι άνθρωποι για το «νόημα» της επιβίωσης. Η συνέχεια του Ελληνισμού ενδιαφέρει εκείνες τις (διεθνείς) ελίτ τις ικανές να ψηλαφήσουν την ελληνική διαφορά στη νοηματοδότηση του βίου και της ύπαρξης. Διαφορά πρωτίστως λέξεων: του ελληνικού *λόγου* από τη δυτική *ratio*, της *κοινωνίας* από την *societas*, της *δημοκρατίας* από την *res publica*, της *εκκλησίας* από τη *θρησκεία* κ.ά.π. Η εθνοφυλετική πανσπερμία των ΗΠΑ, εκ των πραγμάτων, χρειάζεται (έχει τη χρεία, την ανάγκη) να γνωρίσει τη *διαφορά* που κομίζει η ελληνική οπτική – πραγματική όχι ιδεολογική διαφορά. Είναι αυτή μια «υπόθεση εργασίας» με ερείσματα στην κοινωνική παρατήρηση: Μοιάζει κανόνας ότι κάθε ίχνος ή σημάδι ή απομεινάδι μαρτυρίας, άμεσης ή έμμεσης, της ελληνικής διαφοράς, διεγείρει ενδιαφέρον στην κοινωνία των ΗΠΑ. Αφησαν εποχή οι δύο Εκθέσεις. «The Glory of Byzantium», στο Metropolitan Museum της Νέας Υόρκης, πριν από λίγα χρόνια – μετάγγιζαν την αίσθηση, όχι απλώς κορυφαίων (επιλεγμένων) επιτευγμάτων μιας υψηλής αισθητικής, αλλά δειγμάτων - τεκμηρίων ενός ιλιγγιώδους *πολιτισμού* (κοινού *τρόπου του βίου*). Και δεύτερο δεδομένο της κοινωνικής παρατήρησης: η εντυπωσιακή επισκεψιμότητα σήμερα των 17 μοναστηριών του αγιορείτη Εφραίμ στις ΗΠΑ!

Το δεύτερο παράδειγμα ενδιαφέρει και ως κατάδειξη της δυναμικής που διασώζει η *γνησιότητα*, έναντι των *απομιμήσεων* της πολιτισμικής διαφοράς: Σε αντίθεση με την πλειονότητα των ελληνορθόδοξων ναών, όπου, κατά κανόνα, κυριαρχεί το θρησκευτικό κιτς αχαλίνωτο και ο επαρχιωτισμός της μίμησης του φανταχτερού και «μοδέρνου» (πιθηκισμός κάθε στιλπνής προτεστάντικης «αμερικανιάς»), στα νεόφυτα μοναστήρια κύριο γνώρισμα είναι η αναζήτηση της γνησιότητας: Αρχιτεκτονική, Εικόνες, στασίδια, προσκυνητάρια ξυλόγλυπτα και καντήλια αυθεντικά – στα πάντα συνειδητή και θελημένη η άρνηση του εφφετζίδικου διακοσμητικού.

Τα πλήθη των Αμερικανών επισκεπτών που συρρέουν καθημερινά σε αυτά τα μοναστήρια, με πούλμαν ατέλειωτα, δεν μοιάζει να αφύπνισαν ακόμα τις ελληνικές κοινότητες στην ανάγκη του σημερινού ανθρώπου για γνησιότητα και αυθεντικότητα. Ο Αρχιεπίσκοπος Ιάκωβος (Κουκούζης) ήταν ένας χαρισματικός ηγέτης, που πέτυχε θαυμαστή αναβάθμιση της εκτίμησης και του σεβασμού των Αμερικανών για τους ελληνικής καταγωγής συμπολίτες τους. Ο σημερινός Αρχιεπίσκοπος Δημήτριος (Τρακατέλλης), σπάνιας ευφυΐας και καλλιέργειας, έχει τίτλους ακαδημαϊκούς που στην αμερικανική κοινωνία προκαλούν δέος. Τα ηγετικά προσόντα και των δύο, αλλά και η ετοιμότητά τους για προσφορά, είναι ποιότητες που σπανίζουν στην ελλαδική και της διασποράς ηγέτιδα τάξη.

Κι όμως, η κατάδειξη της «ελληνικής διαφοράς», στο πλαίσιο της ιστορικο-υλιστικής μονοτροπίας σήμερα, δεν ήταν το μέλημά τους – παρά το γεγονός της έκπληξης που αποτέλεσε, σε διεθνή κλίμακα, η ανάλογη μαρτυρία της διασποράς των Ρώσων αποδιοπομπαίων του σταλινισμού. Το να μετέχει ο Ελληνισμός στο επικαιρικό ιστορικό γίγνεσθαι κομίζοντας ετερότητα, παρέμεινε ανέφικτο. Θα μπορούσε να έχει επιχειρηθεί, τουλάχιστον, η αποκόλληση από τον επαρχιωτικό - ξιπασμένο μιμητισμό του «μοδέρνου»: Να αποκατασταθεί η γνησιότητα και αυθεντικότητα του λειτουργικού χώρου στους πεντακόσιους, ανά τις ΗΠΑ, ελληνορθόδοξους ναούς – θα ήταν «επανάσταση». Και να έχει αξιοποιηθεί το πελώριο και ζηλευτό campus του Ελληνικού Κολεγίου στη Βοστώνη, για να στηθεί (στο κέντρο του ιστορικού γίγνεσθαι σήμερα) ένα πανεπιστήμιο, πολύ υψηλών προδιαγραφών και απαιτήσεων, για τη σπουδή και την έρευνα της ελληνικής (διαχρονικά) Γλώσσας και Γραμματείας, Ιστορίας, Αρχαιολογίας, Τέχνης, Φιλοσοφίας, Μουσικής.

Τα ονόματα που προβάλλουν οι δημοσιογράφοι σαν πιθανότερους διαδόχους του Δημητρίου, δικαιολογούν ανησυχία, αν όχι φόβο. Η θολούρα της γενικευμένης παρακμής επιτρέπει θορυβώδεις υποψηφιότητες δραματικής ανεπάρκειας και προκλητικής μετριότητας. Δυστυχώς και το ηγετικό του «Γένους», επί αιώνες, Φανάρι, εμφανίζει, εδώ και χρόνια, μια παραλυτική αδυναμία αξιολόγησης της ανθρώπινης ποιότητας – δίνεται η εντύπωση ότι, μέσα στην Εκκλησία, η ανθρώπινη ποιότητα βρίσκεται εν διωγμώ.

Στις ψευδαισθήσεις κοσμογονίας που δημιουργούν οι φτηνές σκοπιμότητες της «ευρωπαϊκής ενοποίησης» (σε μιαν Ευρώπη ταπεινωτικά υποδουλωμένη στον ιστορικο-υλιστικό μηδενισμό και στην απανθρωπία της φενάκης των «δικαιωμάτων»), η μαρτυρία της «ελληνικής διαφοράς» είναι ανύπαρκτη ή γελοιωδώς ασόβαρη – οι επίσκοποι, οι εκλεκτοί του Φαναρίου, μετά βίας επαρκούν, κατά κανόνα, για τα «παπαδικά» τους και μόνο καθήκοντα.

Μιλώντας για τα πράγματα με το όνομά τους, εύκολα εξουδετερώνεσαι σαν «περιθωριακός», σαν «ουτοπιστής». Όμως η «ελληνική διαφορά» είναι, πάντοτε, η επιμονή στο πραγματικό. Και το πραγματικό, όχι στο πεδίο της συμπεριφοράς, της εξουσίας, της αποτελεσματικότητας. Μόνο στο πεδίο της ύπαρξης, δηλαδή του «νοήματος».

Ακόμα ένα βήμα πιο κοντά στο σχίσμα

Η σύγκρουση του Φαναρίου με τη Μόσχα για την αυτοκεφαλία της Εκκλησίας της Ουκρανίας έρχεται από τα βάθη του χρόνου

Του **ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Η σύγκρουση ανάμεσα στο Οικουμενικό Πατριαρχείο και στο Πατριαρχείο Μόσχας για την παραχώρηση του αυτοκεφάλου στην Εκκλησία της Ουκρανίας ξεκίνησε το... 1439, δηλαδή 53 χρόνια προτού ανακαλυφθεί η Αμερική.

Προέχουν, όμως, οι τρέχουσες εξελίξεις. Στις 11 Οκτωβρίου η Ιερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου ήρε την ισχύ του Συνοδικού Γράμματος Εκδόσεως 1686 με την οποία είχε παραχωρηθεί στον Πατριάρχη Μόσχας το δικαίωμα της χειροτονίας του μητροπολίτη Κιέβου. Αποφασίστηκε παράλληλα η ανανέωση της ειλημμένης απόφασης παραχώρησης αυτοκεφαλίας στην Ουκρανική Ορθόδοξη Εκκλησία, η οποία ελήφθη στις 7 Σεπτεμβρίου 2018 και είχε αναγκάσει την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ρωσίας να αποφασίσει τη διακοπή της μνημόνευσης του Οικουμενικού Πατριάρχη. Επίσης, το Οικουμενικό Πατριαρχείο επανέφερε στον αρχιερατικό βαθμό, όχι μόνο τον επικεφαλής της Ουκρανικής Ορθόδοξης Εκκλησίας και Πατριάρχη Κιέβου Φιλάρετο Ντενισένκο, που κατέθεσε το αίτημα της αυτοκεφαλίας στις 20 Απριλίου 2018, αλλά και τον μητροπολίτη Μακάριο Μαλετίτς, επικεφαλής της τρίτης Εκκλησίας που λειτουργεί στο Κιέβο, της Ουκρανικής Αυτοκεφάλου Ορθόδοξης Εκκλησίας. Τέλος, αποφασίστηκε η ανασύσταση του εν Κιέβω Σταυροπηγίου του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Οι σταθμοί μιας διαδρομής 2.000 ετών

1ος αι. μ.Χ.
Ο Απόστολος Ανδρέας ταξιδεύει στις ελληνικές αποικίες των βορείων ακτών της Μαύρης Θάλασσας. Σύμφωνα με τον θρύλο φτάνει σε μια περιοχή και προφητεύει ότι στο μέλλον θα χτιστεί εκεί μια μεγάλη χριστιανική πόλη, το Κίεβο. Τοποθετεί έναν Σταυρό, εκεί όπου σήμερα βρίσκεται η Εκκλησία του Αγίου Ανδρέα.

988
Ο πρίγκιπας **Βλαδίμηρος** βαπτίζεται χριστιανός και ιδρύει τη Ρωσική Εκκλησία στο Κίεβο.

1325
Ο μητροπολίτης Πέτρος μεταφέρει την έδρα της Ρωσικής Εκκλησίας στη Μόσχα.

1439
Βυζαντινοί ιεράρχες και ο Ρώσος μητροπολίτης Ισίδωρος αναγνωρίζουν την πρωτοκαθεδρία του Πάπα στη Σύνοδο της Φλωρεντίας. Η Μόσχα απορρίπτει την αναγνώριση. Ο Ισίδωρος καθαιρείται και αναπτύσσεται η θεωρία της Μόσχας ως «Τρίτης Ρώμης» μετά τη Ρώμη και την Πόλη.

1448
Η Ρωσική Εκκλησία ανεξαρτητοποιείται μονομερώς από το Οικουμενικό Πατριαρχείο.

1589
Αναγνωρίζονται από το Οικουμενικό Πατριαρχείο η αυτοκεφαλία της Εκκλησίας της Ρωσίας και η αναγόρευση του μητροπολίτη Μόσχας σε Πατριάρχη.

1686
Ο Πατριάρχης Διονύσιος Δ΄ παραχωρεί στον Πατριάρχη Μόσχας το δικαίωμα της χειροτονίας του μητροπολίτη Κιέβου.

17-26/6/2016
Η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος της Ορθοδόξου Εκκλησίας πραγματοποιείται στην Κρήτη χωρίς τη συμμετοχή του Πατριαρχείου Μόσχας.

7/9/2018
Ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος ενεργοποιεί τη διαδικασία για την παραχώρηση της αυτοκεφαλίας στην Εκκλησία της Ουκρανίας.

11/10/2018
Επειτα από 332 χρόνια η Ιερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου αφαιρεί από τον Πατριάρχη Μόσχας το δικαίωμα της χειροτονίας του μητροπολίτη Κιέβου και αποκαθιστά τους επικεφαλής των μέχρι σήμερα «σχισματικών» Εκκλησιών, Φιλάρετο Ντενισένκο και Μακάριο Μαλετίτς.

14/9/2018
Η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ρωσίας αποφασίζει τη διακοπή μνημόνευσης του Οικουμενικού Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίου.

15/10/2018
Στη Σύνοδο του Μινσκ της Λευκορωσίας, η Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία έλαβε την απόφαση να διακόψει την ευχαριστιακή κοινωνία και ουσιαστικά να διαρρήξει τους δεσμούς της με το Οικουμενικό Πατριαρχείο, κατηγορώντας το Φανάρι ότι «ταυτίστηκε με τους σχισματικούς».

Ο Πατριάρχης Μόσχας Κύριλλος

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η αντίδραση της Μόσχας

Η ρωσική απάντηση δεν άργησε να έλθει. Στις 15 Οκτωβρίου 2018 η Ιερά Σύνοδος της Ρωσικής Ορθόδοξης Εκκλησίας συνήλθε στο Μινσκ της Λευκορωσίας και αποφάσισε να διακόψει την ευχαριστιακή κοινωνία και να διαρρήξει τους δεσμούς της με το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Παρ' όλα αυτά, η αυτοκεφαλία στην Ουκρανία δεν έχει ακόμα αποδοθεί. Θα αποδοθεί μόνον όταν η Ιερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου επικυρώσει τον Πατριαρχικό και Συνοδικό Τόμο Αυτοκεφαλίας που τώρα προετοιμάζεται από τον αρχιεπίσκοπο Παμφίλου Δανιήλ και τον επίσκοπο Εντμοντον κ. Ιλαρίωνα. Κατ' αντιστοιχία, η διακοπή της ευχαριστιακής κοινωνίας δεν ισοδυναμεί με σχίσμα ανάμεσα στο Οικουμενικό Πατριαρχείο και στη μεγαλύτερη Εκκλησία της Ορθοδοξίας, που αριθμεί 150 εκατομμύρια πιστούς, ήτοι το 50% των όπου γης Ορθοδόξων. Σχίσμα σημαίνει δογματική διαφορά, κάτι που εδώ δεν υφίσταται. Οι γνώστες εκτιμούν ότι το Πατριαρχείο Μόσχας ίσως επαναλαμβάνει όσα έπραξε μετά την παραχώρηση αυτοκεφαλίας στην Εσθονία στις 20 Φεβρουαρίου 1996, όταν διέκοψε την ευχαριστιακή κοινωνία με το Οικουμενικό Πατριαρχείο, αλλά επανήλθε στη μητέρα Εκκλησία μετά την παρέλευση εύλογου διαστήματος.

Με την παραχώρηση αυτοκεφαλίας στην Εσθονία, το 1996, το Πατριαρχείο Μόσχας διέκοψε την ευχαριστιακή κοινωνία με το Φανάρι, αλλά αργότερα επανήλθε στη μητέρα Εκκλησία.

Η ηχώ των αιώνων

Ολα αυτά ξεκίνησαν το 1439 όταν στη Σύνοδο της Φλωρεντίας βυζαντινοί και καθολικοί επίσκοποι αποφάσισαν την ένωση της Δυτικής και της Ανατολικής Εκκλησίας υπό τον Πάπα. Η απόφαση αυτή προκάλεσε διενέξεις και σφοδρές συγκρούσεις στην Πόλη και στη Μόσχα και ακυρώθηκε στην πράξη. Το 1448, η Ρωσική Εκκλησία ανεξαρτητοποιήθηκε μονομερώς από το Οικουμενικό Πατριαρχείο, ενώ σχηματοποιήθηκε η θεωρία της «Τρίτης Ρώμης», σύμφωνα με την οποία η Μόσχα αναδεικνύεται στη μητρόπολη του χριστιανικού κόσμου μετά τη Ρώμη και την Πόλη, που το 1453 έπεσε στους Οθωμανούς. Από τότε η Ρωσική Εκκλησία βρίσκεται σε διαρκή ανταγωνισμό με το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Η Μόσχα διεκδικεί την επικυριαρχία έναντι όλων των ορθοδόξων εκκλησιών προκειμένου να πραγματωθεί το όραμα της ισχυρής Ρωσίας που διατηρεί την πρωτοκαθεδρία στον Χριστιανισμό. Κατηγορεί το Φανάρι ότι την εμποδίζει στον στόχο αυτό διότι συνεργάζεται με τις ΗΠΑ που επιθυμούν τον περιορισμό της ρωσικής επιρροής. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο, στο οποίο υπάγεται η ισχυρή Ορθόδοξη Εκκλησία των ΗΠΑ, αντιτείνει ότι δεν θα επιτρέψει οι ρωσικές βλέψεις να οδηγήσουν στην εξαφάνισή του.

Μήνυση-μήνυμα κατά του Πατριάρχη

Η Σεβγκί Ερένερολ, εκπρόσωπος του «Τουρκο-Ορθόδοξου» Πατριαρχείου κατέθεσε την Πέμπτη μήνυση κατά του Οικουμενικού Πατριάρχη επειδή «παρεμβαίνει στην Ουκρανία». Ο πρόεδρος Ερντογάν, ενώ φέρεται ότι συναίνεσε σιωπηρά στην αυτοκεφαλία της Ουκρανίας, επιθυμεί ταυτόχρονα να εμφανιστεί υποστηρικτικός και προς τη Μόσχα. Το «Τουρκο-Ορθόδοξο» Πατριαρχείο ιδρύθηκε το 1924 από τον παπά Εφτίμ (Ευθύμιο), έγγαμο ορθόδοξο κληρικό της Καππαδοκίας. Το τουρκικό κράτος του παραχώρησε τρεις εκκλησίες στην περιοχή του Γαλατά. Οι ορθόδοξοι της Τουρκίας και οι άλλες εκκλησίες ουδέποτε το αποδέχθηκαν. Εξελίχθηκε σε επιχείρηση των παιδιών του παπά Εφτίμ. Η κυρία Ερένερολ, εγγονή του παπά Εφτίμ συμμετείχε στην υπόθεση Εργκένεκον το 2008 και καταδικάστηκε σε ισόβια το 2013. Σύμφωνα με το κατηγορητήριο κορυφαίοι στρατιωτικοί και μέλη εθνικιστικών οργανώσεων σχεδίαζαν την ανατροπή του Ερντογάν και τη δολοφονία του Οικουμενικού Πατριάρχη και άλλων προσωπικοτήτων όπως ο νομπελίστας Λογοτεχνίας Ορχάν Παμούκ. Συναντήσεις μελών της Εργκένεκον γίνονταν σε εκκλησία του «Τουρκο-Ορθόδοξου» Πατριαρχείου. Εκτοτε η «επιχείρηση» προσαρμόστηκε στην εποχή και ευθυγραμμίστηκε με τη νέα εξουσία της Τουρκίας.

Ο Τσίπρας και το διάβασμα

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ**

Αλλη μία ιστορική στιγμή του Αλέξη Τσίπρα, από αυτές που θα μείνουν στη μνήμη για καιρό: μέχρι την Παρασκευή δεν είχε ακόμη διαβάσει την επιστολή παραίτησης του Νίκου Κοτζιά. Την είχε στο γραφείο του από το μεσημέρι της Τετάρτης, ήταν Παρασκευή απόγευμα και αυτός δεν την είχε διαβάσει ακόμη... Χυμήξαμε κάποτε όλοι να χλευάσουμε τον καημένο τον Χρυσοχοΐδη, για την αφέλειά του να παραδεχθεί αυτό που όλοι φανταζόμασταν για τον καθένα γύρω μας: ότι κανείς δεν έχει διαβάσει το μνημόνιο, για το οποίο οι πάντες είχαμε γνώμη. Επειδή, με άλλα λόγια, είχε την αφέλεια να αναλάβει τον ρόλο του αποδιοπομπαίου.

Και καλά το μνημόνιο, θα μου πείτε, ήταν αρκετές εκατοντάδες σελίδες, αλλά την επιστολή παραίτησης ενός βασικού υπουργού του να μην έχει βρει χρόνο να τη διαβάσει; Πάει πολύ! Ναι, αλλά εκείνο που σε κάνει να φρίττεις στη συγκεκριμένη υπόθεση είναι ότι μπορεί να το εννοεί. Μπορεί, δηλαδή, να λέει την αλήθεια. Το μάθαμε πια, το έχουμε δει να ξεδιπλώνεται σε όλο το μεγαλείο του μπροστά στα μάτια μας, ότι οι έννοιες «Τσίπρας» και «διάβασμα» είναι έννοιες ασύμβατες· μπορεί να είναι έξυπνος, αλλά είναι αμόρφωτος και τελείως ακαλλιέργητος.

Πληροφορηθήκαμε, άλλωστε, διά στόματος Κοτζιά ότι η επιστολή είχε εννέα σελίδες – δηλαδή, ήταν κοτζάμ «ανοικτό βιβλίο», για να το πω στη γλώσσα του Τσίπρα. Και εννέα σελίδες διάβασμα δεν είναι λίγες για τον Τσίπρα. Σκεφθείτε και το άλλο: η πρώτη δήλωση Κοτζιά είχε σε, ας πούμε, πενήντα λέξεις δύο αναφορές σε ποιητές· οι εννέα σελίδες των 4.000 λέξεων, επομένως, μπορεί να είχαν ογδόντα τέτοιες αναφορές. Πού να μπλέκει λοιπόν; Ισως αν ο Κοτζιάς είχε προνοήσει, αν δηλαδή του την είχε στείλει σε audiobook, να ήταν αλλιώς.

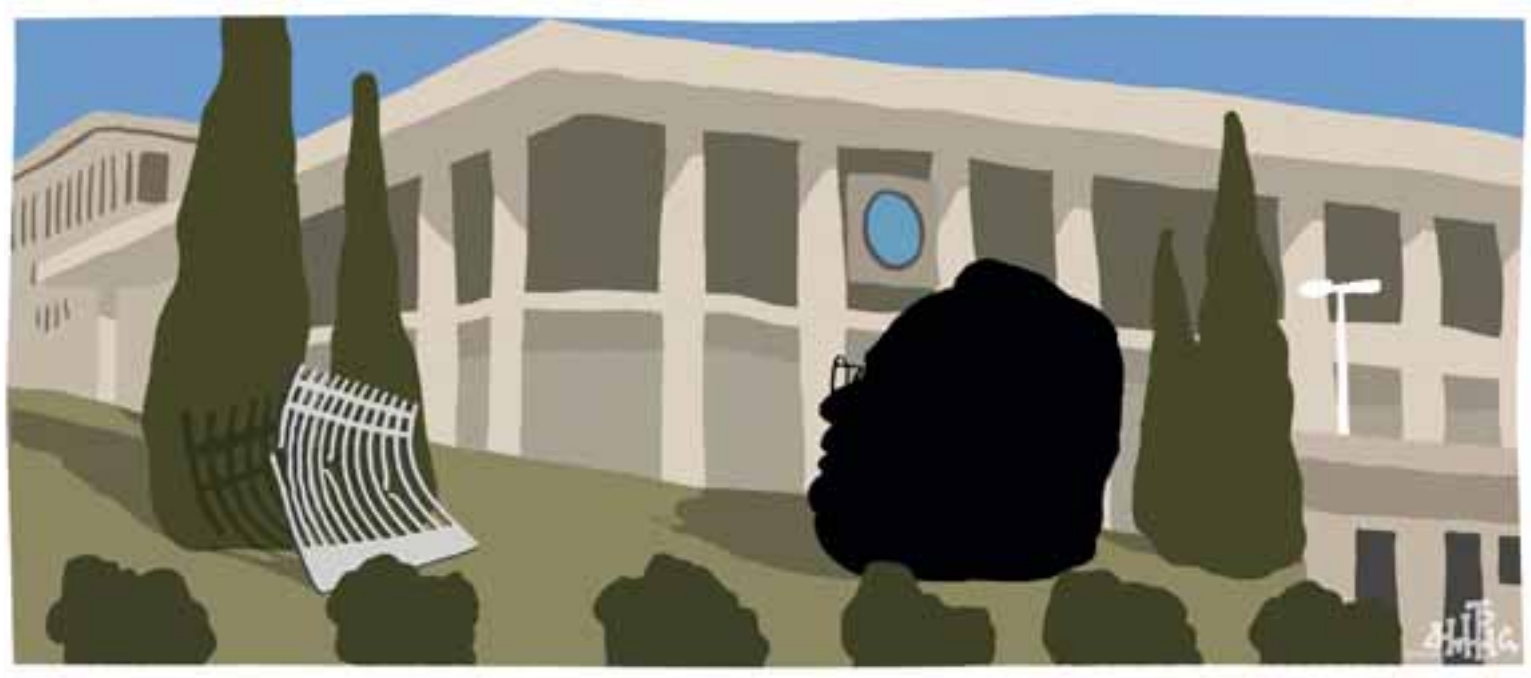

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Αν αφήσουμε τα αστεία και πάρουμε την πρώτη εκδοχή, ο ισχυρισμός ότι δεν είχε διαβάσει την επιστολή παραίτησης του Κοτζιά είναι προφανέστατα γελοίος και γίνεται πιστευτός μόνον από προθύμους και ηλιθίους. Πίστεψε μήπως ο Τσίπρας ότι με την υπεκφυγή αυτή, ισχυριζόμενος ότι δεν έχει διαβάσει την επιστολή, έδειχνε ανωτερότητα; Εδειχνε ότι έχει αφήσει πίσω του το επεισόδιο αυτό; Αυτό που εγώ καταλαβαίνω είναι ότι με τον συγκεκριμένο καταγέλαστο ισχυρισμό ο Τσίπρας έκανε μια γκάφα, που θα τον κυνηγάει καιρό. Εδειξε αμηχανία. Εδειξε ότι έφτασε στο όριό του. Στο όριο όπου το θράσος του δεν μπορεί να τον πάει παρακάτω. Η αντίφαση ότι διώχνει τον υπουργό που ταυτίζεται με την πολιτική στην οποία ο ίδιος ομνύει, για να κρατήσει εκείνον που τη δυναμιτίζει φανερά, δεν ξεπερνιέται με θράσος.

Εξίσου αστείος και ο σεβασμός που επικαλέστηκε ο παραλήπτης της επιστολής στον αυστηρώς προσωπικό χαρακτήρα της. Μα ο ίδιος ο Κοτζιάς τον προκάλεσε να τη δώσει στη δημοσιότητα, δηλαδή ήρε τον περιορισμό. Θα ήταν ασφαλώς αφελές να περιμένει κανείς ότι ο Τσίπρας θα δώσει την επιστολή στη δημοσιότητα. Και μόνο το γεγονός ότι, στη συνέντευξη της Παρασκευής από τις Βρυξέλλες, σέρβιρε με το φτυάρι την κολακεία στον εγωπαθή ναρκισσισμό τού Κοτζιά δείχνει πόσο φοβάται την ανοικτή αναμέτρηση μαζί του. (Θυμίζω, σε όσους κρίνουν υπερβολικούς τους χαρακτηρισμούς, ότι ο Κοτζιάς καυχιόταν πως σύντομα θα λύσει και το Κυπριακό...).

Ισως εντέλει τον μεγαλύτερο ρόλο στο επεισόδιο αυτό του κυβερνητικού δράματος να παίζουν τα πρόσωπα με τους χαρακτήρες τους. Το δίλημμα ανάμεσα σε Κοτζιά και Καμμένο ήταν ένα δίλημμα ανάμεσα σε δύο οξύθυμους ανθρώπους, που δίνουν την εντύπωση των ανισόρροπων. Σε κάθε περίπτωση, βγαίνεις χαμένος. Κατά πληροφορίες, ο Κοτζιάς έχει σκοπό να υποβάλει μήνυση κατά του Καμμένου για τα λεχθέντα στο υπουργικό. Δηλαδή, όχι απλώς δεν προσπεράσαμε το επεισόδιο, αλλά ακόμη δεν αρχίσαμε! Γενικώς, μένω με την εντύπωση ότι ο Τσίπρας πέρασε το σημείο εκείνο, μετά το οποίο η ζυγαριά αρχίζει να γέρνει προς την άλλη πλευρά. Το εύχομαι.

ΦΑΛΗΡΕΥΣ
kassimatis@kathimerini.gr

Πολύωρο θρίλερ για τις Πρέσπες στην ΠΓΔΜ

«Παζάρι» έως την τελευταία στιγμή για την εξασφάλιση των βουλευτών

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Σε πολύωρο θρίλερ εξελίχθηκε η κοινοβουλευτική διαδικασία της Παρασκευής που θα οδηγούσε στην πρώτη από τις τρεις ψηφοφορίες που απαιτούνται προκειμένου να γίνουν οι συνταγματικές αλλαγές, οι οποίες αποτελούν προαπαιτούμενο για την κύρωση από την ΠΓΔΜ της συμφωνίας των Πρεσπών.

Η συζήτηση ήταν προγραμματισμένη να ξεκινήσει στις 3 το μεσημέρι, ενώ ήδη εκείνη την ώρα πηγές από την ΠΓΔΜ διέρρεαν ότι έχουν εξασφαλιστεί οι βουλευτές που έλειπαν προκειμένου η κυβέρνηση του Ζόραν Ζάεφ να επιτύχει την αυξημένη πλειοψηφία δύο τρίτων που απαιτείται για τις συνταγματικές αλλαγές. Ανάμεσα σε διαρροές, αντεγκλήσεις και φορτισμένες δηλώσεις, ιδιαίτερα από στελέχη του αντιπολιτευόμενου VMRO, η έναρξη της συζήτησης διαρκώς αναβαλλόταν και έως τις 9 μ.μ., την ώρα που ολοκληρωνόταν η έκδοση της «Κ», η ψηφοφορία δεν είχε αρχίσει. Λίγο μετά τις 8 το βράδυ ο κ. Ζάεφ βγήκε από τη Βουλή και επιβεβαίωσε ότι «γίνονται προσπάθειες για την εξασφάλιση πλειοψηφίας δύο τρίτων» προκειμένου να προχωρήσει η διαδικασία αναθεώρησης του συντάγματος. «Ωστόσο, αυτό πρέπει να γίνει υπό κανονικές συνθήκες», πρόσθεσε, παραπέμποντας σε όσα συνέβαιναν εκείνη τη στιγμή.

Λίγο νωρίτερα, η ηγεσία του VMRO επιχειρούσε να εξασφαλίσει ότι οι βουλευτές της θα παρέμεναν πιστοί στην κομματική γραμμή. Ο ηγέτης του κόμματος Χριστιαν Μίτσκοσκι επιχείρησε να παραχωρήσει συνέντευξη Τύπου, ωστόσο δεν τον πλαισίωσαν παρά μόνο οι μισοί από τους βουλευτές. Ο πρώην ΥΠΕΞ και βουλευτής του VMRO Αντόνιο Μιλόσοσκι ήταν, επίσης, από τους πιο ενεργούς κατά της προσπάθειας της κυβέρνησης, τουλάχιστον στα ΜΜΕ.

Δικαστικές αποφάσεις

Των εξελίξεων στο Κοινοβούλιο είχαν προηγηθεί ορισμένες δικαστικές αποφάσεις για την άρση του μέτρου του κατ' οίκον περιορισμού για μια σειρά βουλευτών της αντιπολίτευσης που κατηγορούνταν για τα επεισόδια που έγιναν στα Σκόπια στις 27 Απριλίου 2017. Προχθές άρθηκε το μέτρο για τον βουλευτή του VMRO Κρστο Μούκοσκι, ενώ τις προηγούμενες ημέρες ελήφθησαν ανάλογες αποφάσεις για τον Σάσο Βασιλέφσκι και τον Λιούμπεν Αρναούντοφ. Χθες, σύμφωνα με ορισμένα ΜΜΕ στα Σκόπια, ο κ. Μούκοσκι μεταφέρθηκε από το σπίτι του στο νοσοκομείο λόγω των παρενοχλήσεων και των πιέσεων που του ασκήθηκαν τις προηγούμενες ημέρες. Στο πλαίσιο των διεθνών πιέσεων που ασκούνται προκειμένου να στηριχθεί η συμφωνία των Πρεσπών, εξακολουθούν να πραγματοποιούνται δηλώσεις από σειρά παραγόντων. Ο βοηθός υφυπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ Ματ Πάλμερ, από το Βελιγράδι, ήταν σαφής: «Δεν υπάρχει εναλλακτική λύση, δεν υπάρχει "Πρέσπα plus"», δεν υπάρχει τίποτα που περιμένει στη γωνία αν η μακεδονική Βουλή αποτύχει να προωθήσει τη συμφωνία με πλειοψηφία δύο τρίτων». Συμπλήρωσε ότι «το ΝΑΤΟ έχει ήδη προσκαλέσει τη Βόρεια Μακεδονία να ενταχθεί στη Συμμαχία». Ο κ. Πάλμερ θα επισκεφθεί τα Σκόπια τη Δευτέρα, ενώ αναμένεται να μεταβεί και στην Αθήνα. «Αυτές οι ημέρες είναι καθοριστικές για το μέλλον της ΠΓΔΜ», δήλωσε ο επίτροπος Διεύρυνσης Γιοχάνες Χαν, τονίζοντας ότι «οι βουλευτές θα ψηφίσουν για την ιστορική συμφωνία των Πρεσπών που ανοίγει την πόρτα της χώρας για την ενσωμάτωση στους ευρωατλαντικούς θεσμούς. Είναι μια ψήφος για το μέλλον της χώρας και θετικής προοπτικής για τον λαό της».

Λίγο μετά τις 8 μ.μ., ο πρωθυπουργός της ΠΓΔΜ Ζόραν Ζάεφ βγήκε από τη Βουλή και επιβεβαίωσε ότι «γίνονται προσπάθειες για την εξασφάλιση πλειοψηφίας δύο τρίτων».

«Δεν υπάρχει εναλλακτική λύση, δεν υπάρχει "Πρέσπα plus"», προειδοποίησε η Ουάσιγκτον διά του υφυπουργού Εξωτερικών Ματ Πάλμερ.

Νέο οργανωτικό επιτελείο στήνει το Κίνημα Αλλαγής

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Οργανωτικές αλλαγές επίκεινται το αμέσως επόμενο διάστημα στο Κίνημα Αλλαγής, καθώς η Φώφη Γεννηματά επιθυμεί ενόψει των εκλογών, που ούτως ή άλλως είναι στον ορίζοντα, αφενός να ενδυναμώσει την οργανωτική δομή και αφετέρου να «απελευθερώσει» στελέχη, που αναμένεται να δώσουν τη μάχη του σταυρού, από διαδικαστικής φύσεως ζητήματα. Στο πλαίσιο αυτό, ακόμα και εντός της εβδομάδας αναμένεται να υπάρξει νέο οργανωτικό επιτελείο, όπως το περιγράφουν πηγές του κόμματος, στο οποίο αναβαθμισμένο ρόλο δεν αποκλείεται να αναλάβει ο πολύπειρος σε εκλογικές διαδικασίες και γνώστης των εσωκομματικών ισορροπιών του κόμματος Χρήστος Πολυζωγόπουλος, που, εκτός των άλλων, θεωρείται και άνθρωπος της απολύτου εμπιστοσύνης της προέδρου. Παράλληλα, στο ίδιο πλαίσιο, της αυξημένης κινητικότητας, που στη Χαρ. Τρικούπη την περιγράφουν ως «φουλάρισμα των μηχανών», ο πολιτικός σχεδιασμός προχωρεί για το αμέσως επόμενο διάστημα σε τρία επίπεδα: Πρώτον, εντός των επόμενων ημερών αναμένεται να ξεκινήσουν περιοδείες με έμφαση στην Αττική. Κλιμάκια του Κινήματος Αλλαγής, αποτελούμενα και από στελέχη «πρώτης γραμμής», θα περιοδεύσουν στο Λεκανοπέδιο, στο οποίο θα δοθεί έμφαση διότι επηρεάζει «σε μεγάλο βαθμό το τελικό αποτέλεσμα των εκλογών». Δεύτερον, υπάρχει ειλημμένη απόφαση για εβδομαδιαίο κοινοβουλευτικό έλεγχο, όπως διεφάνη ήδη τις προηγούμενες ημέρες με τις ερωτήσεις για τα κονδύλια, το μείζον θέμα που προέκυψε από το τελευταίο υπουργικό συμβούλιο. Πηγές του κόμματος σημειώνουν πως έπονται και άλλες, με επίκεντρο τους μικρομεσαίους επιχειρηματίες και θέματα «καθημερινότητας». Τρίτον, με αφορμή την επέτειο της 28ης Οκτωβρίου, υπάρχει ανοικτό το ενδεχόμενο η κ. Γεννηματά να βρεθεί στη συμπρωτεύουσα και επί τη ευκαιρία να περιοδεύσει και σε άλλους νομούς της Μακεδονίας. Στη Χαρ. Τρικούπη εξάλλου εκτιμούν πως το ζήτημα των Σκοπίων, ανεξάρτητα πώς θα εξελιχθεί, αποτελεί βασικό όχημα του κόμματος για την εκλογική του «επαναφορά» στη Β. Ελλάδα.

Την ίδια ώρα, μπαράζ συσκέψεων θα γίνουν εντός της εβδομάδας με στόχο να κλείσουν και οι τελευταίες αυτοδιοικητικές εκκρεμότητες, ενώ παράλληλα θα ανοίξει και το θέμα των ψηφοδελτίων για τις εθνικές εκλογές, καθώς την ερχόμενη Τετάρτη θα συνεδριάσει η λεγόμενη «επιτροπή ψηφοδελτίων». Οσον αφορά τις εκλογές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η ανακοίνωση της υποψηφιότητας του Παύλου Γερουλάνου αναμένεται να στηριχθεί από τη Χαρ. Τρικούπη. Οι διαφορετικές απόψεις ωστόσο δεν λείπουν, προκαλώντας πονοκεφάλους. Και τούτο καθώς ο πρόεδρος της ΔΗΜΑΡ, Θανάσης Θεοχαρόπουλος, αναμένεται να υποστηρίξει την υποψηφιότητα Λευτέρη Παπαγιαννάκη, υιού του ιστορικού στελέχους της ανανεωτικής Αριστεράς Μιχάλη Παπαγιαννάκη, που σύμφωνα με πληροφορίες προτείνεται και από στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ.

Εντός της εβδομάδας αναμένεται να κλείσουν και οι τελευταίες αυτοδιοικητικές εκκρεμότητες όσον αφορά τα ψηφοδέλτια.

Σπάει ο κύκλος «συνενοχής» στην κυβέρνηση κατά τη Ν.Δ.

Της **ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΙΑΣ ΠΕΛΩΝΗ**

Οικονομική κατάρρευση της ΔΕΗ, καταγγελίες για κακοδιαχείριση στο προσφυγικό και έρευνα του OLAF, προσπάθεια παραχώρησης με απευθείας ανάθεση του «Ελ. Βενιζέλος» με 131% χαμηλότερο τίμημα απ' αυτό που τελικά επετεύχθη με παρέμβαση της Κομισιόν, καταγγελίες για διασπάθιση δημοσίου χρήματος στην ΕΡΤ. Η παραίτηση του Νίκου Κοτζιά και οι αλληλοκατηγορίες με τον Πάνο Καμμένο για τη διαχείριση των μυστικών κονδυλίων των υπουργείων τους για τη Ν.Δ. δεν είναι παρά η κορυφή του παγόβουνου σύμφωνα με τη Ν.Δ. Μπορεί, όμως, να είναι και η βοή των «πλησιαζόντων γεγονότων» – τα συμπτώματα της κατάρρευσης της κυβέρνησης που «βουλιάζει», όπως λένε στην Πειραιώς, στην «ανυποληψία» και στα σκάνδαλα, αφού πλέον σπάει ο κύκλος «συνενοχής» που ίσχυε μέχρι σήμερα, ακόμη και στον στενό κύκλο του Αλέξη Τσίπρα.

Υπό αυτό το πρίσμα, η παραίτηση Κοτζιά για την Πειραιώς αποτελεί ορόσημο στην τροχιά «παρακμής» στην οποία έχει μπει η κυβέρνηση. Οχι μόνο επειδή, όπως λένε, προστίθεται στην αλυσίδα των σκανδάλων που έχουν καταγραφεί επί των ημερών της συγκυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ/ΑΝΕΛ, εξανεμίζοντας πλήρως το επιχείρημα για το περίφημο «ηθικό πλεονέκτημα», αλλά και διότι οι δημόσιες αλληλοκατηγορίες δύο κορυφαίων υπουργών με θεατή τον πρωθυπουργό αποκαλύπτουν την εικόνα μιας κυβέρνησης που δεν βρίσκεται απλά σε αποδρομή, αλλά σε κατάσταση «πολιτικής σήψης», όπως έλεγαν χαρακτηριστικά στην Πειραιώς.

Ιδιότυπη «ομερτά»

Προς τούτο, από τη Ν.Δ. επεσήμαιναν ότι δεν έχει ξαναγίνει υπουργοί να ανταλλάσσουν δημόσιες κατηγορίες έναντι αλλήλων, πολλώ δε μάλλον στις συμπαγείς –τουλάχιστον μέχρι σήμερα– τάξεις των ΣΥΡΙΖΑ/ΑΝΕΛ. Δεν έχει ξανασυμβεί υπουργός να προκαλεί δημοσίως τον πρωθυπουργό να δώσει στη δημοσιότητα την παραίτησή του, απειλώντας επί της ουσίας ότι θα το κάνει ο ίδιος. Θύμιζαν δε ότι σε αντίστοιχες περιπτώσεις της σημερινής κυβέρνησης στο παρελθόν –και υπήρξαν αρκετές– ίσχυε μια ιδιότυπη «ομερτά» κυβερνητικών στελεχών που, τουλάχιστον, φρόντιζαν να μην προχωρούν σε δημόσιες κατηγορίες και αντεγκλήσεις. Γι' αυτό και θεωρούν ότι η έκρηξη Κοτζιά θα «ανοίξει στόματα» εντός της κυβέρνησης. «Επαγγελλόταν ότι θα φέρει την ηθική στην πολιτική και ότι θα είναι ατεγκτη σε φαινόμενα διαφθοράς και αντ' αυτού απομακρύνει τους αγγελιαφόρους που η ίδια έχει διορίσει όταν αποκαλύπτουν τον τρόπο με τον οποίο πολιτεύεται», σημείωναν χαρακτηριστικά, θυμίζοντας ότι ακόμη και μετά την τραγωδία στο Μάτι οι καρατομήσεις έγιναν με καθυστέρηση και αφού η κυβέρνηση αντελήφθη ότι «θα έπεφταν όλοι μαζί».

Εξ ου και η υπόθεση Κοτζιά και όσα ειπώθηκαν για μυστικά κονδύλια του υπουργείου Εξωτερικών για τη Ν.Δ. είναι η αφορμή για να επιμείνει σε μία σειρά σκανδάλων που έχουν καταγραφεί επί της σημερινής κυβέρνησης για να αποδομήσει πλήρως το επιχείρημα περί «ηθικού πλεονεκτήματος» – απαριθμώντας υποθέσεις που σε καμιά περίπτωση δεν επιτρέπουν στη σημερινή κυβέρνηση να κουνάει το δάχτυλο στις προηγούμενες. Η Πειραιώς επιμένει στην υπόθεση της ΔΕΗ, καθώς η διοίκησή της εμφανίζει, λένε στη Ν.Δ., «αλλοιωμένα οικονομικά στοιχεία της εισηγμένης στο Χρηματιστήριο εταιρείας, την ώρα που αυτή απαξιώνεται και η μετοχή της καταρρέει». Θυμίζει, δε, ότι ο πρόεδρός της Μανώλης Παναγιωτάκης επιρρίπτει την ευθύνη για τις ζημίες των 900 εκατ. ευρώ σε τρεις συγκεκριμένες αποφάσεις των προϊσταμένων υπουργών του και αυτοί, όπως σημειώνει, «σφυρίζουν αδιάφορα». Υπό αυτό το πρίσμα, μόνο τυχαία δεν ήταν η συνάντηση που είχε την περασμένη Πέμπτη κλιμάκιο της Ν.Δ. με τη διοίκηση του ΤΑΙΠΕΔ με αιχμή τη ραγδαίως επιδεινούμενη κατάσταση των οικονομικών στοιχείων της εταιρείας. Σκοπός της δεν ήταν μόνο η ενημέρωση, αλλά και να σταλεί ένα μήνυμα στη διοίκηση του ΤΑΙΠΕΔ και στην κυβέρνηση.

Στη Ν.Δ. θεωρούν ότι η κυβέρνηση δεν δίνει επαρκή στοιχεία όσον αφορά τη διαχείριση των κοινοτικών κονδυλίων ύψους 1,6 δισ. για τους πρόσφυγες (στη φωτ. ο κ. Μητσοτάκης σε παλαιότερη εκδήλωση για το προσφυγικό).

Η Νέα Δημοκρατία επιμένει σε μία σειρά σκανδάλων που έχουν καταγραφεί επί θητείας της σημερινής κυβέρνησης για να αποδομήσει πλήρως τα περί «ηθικού πλεονεκτήματος».

Το μεταναστευτικό

Δεν είναι η μόνη υπόθεση με καθοδική τροχιά. Στη Ν.Δ. θυμίζουν ότι πρόσφατα ο διευθυντής της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης Προσφύγων Ανδρέας Ηλιόπουλος (διορισθείς από τον ΣΥΡΙΖΑ στο υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής) κατήγγειλε αδιαφανείς διαδικασίες και πρωτοφανή διασπάθιση χρημάτων στα κονδύλια για το μεταναστευτικό. «Η κυβέρνηση αντί να δώσει εξηγήσεις, τον απέπεμψε», υπογραμμίζουν στη Ν.Δ. θυμίζοντας ότι οι υπουργοί αποφεύγουν να δώσουν απαντήσεις και για το γεγονός ότι ο OLAF ερευνά ήδη τη διαχείριση των κοινοτικών κονδυλίων ύψους 1,6 δισ. που ήδη έχουν δοθεί στην Ελλάδα.

Ετερο σκάνδαλο που ανέδειξε η Ν.Δ. τις προηγούμενες μέρες είναι αυτό της προσπάθειας της κυβέρνησης να παραχωρήσει με απευθείας ανάθεση το αεροδρόμιο «Ελ. Βενιζέλος» για επιπλέον 20 χρόνια έναντι «μόλις» 483 εκατ. ευρώ. Σημειώνεται ότι το τίμημα κρίθηκε «εξευτελιστικό» από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή που με παρέμβασή της υποχρέωσε την κυβέρνηση να επανεκκινήσει τη διαδικασία, με αποτέλεσμα η τελική σύμβαση να προσδιοριστεί σε 1,115 δισ. ευρώ. Η Ν.Δ. μιλά για κοστολόγηση 131% πάνω από την αρχική τιμή που κοστολόγησε η κυβέρνηση την παράταση της παραχώρησης του αεροδρομίου. «Πώς απαντούν οι αρμόδιοι υπουργοί; Επιρρίπτουν την ευθύνη στη διοίκηση του ΤΑΙΠΕΔ, αλλά παρ' όλα αυτά τη διατηρούν στη θέση της», λένε στην Πειραιώς.

Ερωτήματα προς την κυβέρνηση θέτει η Ν.Δ. και σε ό,τι αφορά την απόφαση του υπουργείου Υποδομών να αλλάξει «ριζικά», όπως λένε, σε τεχνικό, οικονομικό και χρηματοδοτικό επίπεδο τη σύμβαση για τον σταθμό μεταφορτώσεως του Θριασίου. Κι αυτό διότι στην Πειραιώς σημειώνουν ότι η τωρινή σύμβαση δεν έχει καμία σχέση με τους βασικούς όρους της προκήρυξης του διαγωνισμού, καταγγέλλοντας ότι όλες οι τροποποιήσεις είναι εις βάρος του Δημοσίου και υπέρ του αναδόχου. Σκάνδαλο που έχει καταγγείλει επανειλημμένως η Πειραιώς και απλώς επισφράγισε με την πρόσφατη απόφασή της να αποσύρει τα στελέχη της από εμφανίσεις στην ΕΡΤ, είναι αυτό της δημόσιας τηλεόρασης. «Διευθυντικά στελέχη της ΕΡΤ που διόρισε ο ΣΥΡΙΖΑ παραιτούνται το ένα μετά το άλλο με βαρύτατες καταγγελίες για κακοδιαχείριση των οικονομικών της εταιρείας και για την παραδιοίκηση της ΕΡΤ από τον αρχισυνδικαλιστή της ΠΟΣΠΕΡΤ Παναγιώτη Καλφαγιάννη», θυμίζουν στη Ν.Δ.

Μια «έξοδος» με πολλούς κινδύνους

Γιατί ο Τσίπρας «θυσίασε» τον Κοτζιά και στήριξε τον Καμμένο – Τα αυστηρά μηνύματα για τερματισμό της διγλωσσίας

Του **Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

ΑΠΕ-ΜΠΕ / ΟΡΕΣΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

Ο υπουργός Εξωτερικών βαδίζει προς την έξοδο του Μαξίμου, όπου στέκεται ο πρωθυπουργός. Γύρω από την παραίτηση Κοτζιά υπάρχει έντονο παρασκήνιο.

«Είμαι ξένος σε ξένη αυλή». Με τη φράση αυτή αποχώρησε ο τέως υπουργός Εξωτερικών Νίκος Κοτζιάς από τη δραματική συνεδρίαση του υπουργικού συμβουλίου της περασμένης Τρίτης, αφήνοντας πίσω του τη συγκυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ να παραμένει σε τεντωμένο σχοινί.

Η αποδοχή της παραίτησης του κ. Κοτζιά από τον πρωθυπουργό Αλέξη Τσίπρα σε καμία περίπτωση δεν σηματοδοτεί ότι εφεξής η πορεία της κυβέρνησης θα είναι ευθύγραμμη. Η ανάληψη του υπουργείου Εξωτερικών από τον ίδιο τον κ. Τσίπρα και τα αυστηρά μηνύματα για τερματισμό της διγλωσσίας που εξέπεμψε, συνεπάγεται πως πλέον, η όποια δημόσια διαφοροποίηση του υπουργού Αμυνας Πάνου Καμμένου από την κυβερνητική γραμμή θα οδηγήσει στον τερματισμό της μεταξύ τους συνεργασίας. Σε διαφορετική περίπτωση εκτεθειμένος θα είναι προσωπικά ο πρωθυπουργός.

Παράλληλα, όμως, οι περαιτέρω κινήσεις του κ. Καμμένου δεν μπορούν να προσδιοριστούν, παρά την επικοινωνιακή «νίκη» που κατήγαγε ο υπουργός Αμυνας με την παραίτηση του κ. Κοτζιά. Η μεγάλη δημοσκοπική πίεση που δέχονται οι ΑΝΕΛ παραμένει στο ακέραιο. Επίσης, όπως κατεδείχθη, όλο το προηγούμενο διάστημα, αλλά και στη διάρκεια του υπουργικού συμβουλίου, ο κ. Καμμένος δεν ελέγχει μεγάλο μέρος της κοινοβουλευτικής του ομάδας.

Η «μυστική» συνάντηση

Μάλιστα, κατά πληροφορίες, ένα μεγάλο τμήμα της «μυστικής» συνάντησης που είχαν ο πρωθυπουργός και ο υπουργός Αμυνας στη Λέσχη Αξιωματικών, την περασμένη Δευτέρα, είχε ως αντικείμενο ακριβώς το «κλίμα» που έχει δημιουργηθεί ότι έως και τρεις βουλευτές του θα ακολουθούσαν τον κ. Τσίπρα, όχι μόνο στηρίζοντας τη συμφωνία των Πρεσπών, αλλά και στην προσπάθεια διαμόρφωσης μιας νέας κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας από την παρούσα Βουλή.

Μάλιστα, όπως λέγεται, βασική στόχευση του πρωθυπουργού όταν συγκάλεσε το υπουργικό συμβούλιο ήταν αυτή.

Πρώτον, να δεσμεύσει επί της ουσίας –όπως και συνέβη– τον κ. Καμμένο ότι δεν θα συμπράξει σε ενδεχόμενη πρόταση μομφής από τη Νέα Δημοκρατία, οπότε η κυβέρνηση υπό τον κ. Τσίπρα θα μπορεί να συνεχίσει, μετά την κατάθεση στη Βουλή της συμφωνίας των Πρεσπών, ακόμη και ως κυβέρνηση μειοψηφίας. Και δεύτερον, να ανοίξουν ενώπιον του κ. Καμμένου τα χαρτιά τους οι προερχόμενοι από τους ΑΝΕΛ υπουργοί, όπως έπραξε η κ. Ελενα Κουντουρά που άφησε σαφώς να εννοηθεί πως δεν θα ακολουθήσει τον υπουργό Αμυνας σε μια «τυφλή» σύγκρουση με τον κ. Τσίπρα.

Μετά τις τελευταίες εξελίξεις, η όποια δημόσια διαφοροποίηση του υπουργού Αμυνας θα φέρει σε δύσκολη θέση τον πρωθυπουργό.

Η σιωπή στο υπουργικό

Με τα ανωτέρω δεδομένα, το υπουργικό συμβούλιο θα εξελισσόταν σε ένα πολιτικό Βατερλώ για τον υπουργό Αμυνας. Μάλιστα, σύμφωνα με παριστάμενους υπουργούς, ο κ. Καμμένος το αντελήφθη πλήρως και για τον λόγο αυτό προκάλεσε το «θερμό επεισόδιο» με τον κ. Κοτζιά, αναφερόμενος στα «μυστικά κονδύλια» και στον Σόρος.

Στο σημείο αυτό εκδηλώθηκε η έκρηξη του τέως υπουργού Εξωτερικών, που φέρεται να ενεχείρισε στον κ. Τσίπρα ένα σημείωμα που έγραφε «παραιτούμαι». Το ερώτημα, βεβαίως, είναι γιατί ο πρωθυπουργός δεν παρενέβη προκειμένου να καλύψει τον κ. Κοτζιά και γιατί επέλεξε να «θυσιάσει» τον υπουργό Εξωτερικών του, προκειμένου να συνεχίσει τη συνεργασία με τον κ. Καμμένο.

Η απάντηση, όπως αναφέρουν συνομιλητές του, είναι πολυεπίπεδη. Ο κ. Τσίπρας εκ των πραγμάτων δεν ήταν δυνατόν να εμπλακεί σε μια διένεξη μεταξύ υπουργών του για κακοδιαχείριση, ενώπιον σύσσωμου του υπουργικού συμβουλίου. Δεύτερον, ο πρωθυπουργός θεωρεί στην παρούσα φάση απαραίτητη την κυβερνητική συνεργασία με τους ΑΝΕΛ.

Βασική προτεραιότητα του κ. Τσίπρα είναι να κεφαλαιοποιήσει πολιτικά τη μη περικοπή των συντάξεων, την ψήφιση των παροχών που εξήγγειλε στη Θεσσαλονίκη και τη διανομή του υπερπλεονάσματος του 2018. Η αποχώρηση των ΑΝΕΛ πριν κατατεθεί στη Βουλή η συμφωνία των Πρεσπών θα δημιουργούσε σοβαρά προβλήματα στην υλοποίηση του ανωτέρω σχεδιασμού, καθώς δεν υφίσταται το «όχημα» για την άμεση αναδιάταξη του πολιτικού σκηνικού που συνεπάγεται η διαμόρφωση μιας νέας κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας.

Επίσης, όπως συζητείται στο παρασκήνιο, εάν υπήρχε ρήξη με τον κ. Καμμένο, το Μέγαρο Μαξίμου θα έπρεπε να μπει σε μια δύσκολη «διαπραγμάτευση» με σειρά βουλευτών για θέσεις στο κυβερνητικό σχήμα, αλλά και στα ψηφοδέλτια του ΣΥΡΙΖΑ στις προσεχείς εκλογές. Υπ' αυτή την έννοια, παρότι ο κ. Τσίπρας γνώριζε και γνωρίζει πως η «κρίση Κοτζιά», βραχυπρόθεσμα τουλάχιστον, του προκαλεί μεγάλο πολιτικό κόστος, η αποδοχή της παραίτησης του υπουργού Εξωτερικών συνιστούσε μονόδρομο.

Εξάλλου, το Μέγαρο Μαξίμου δεν κατέβαλε προσπάθεια ο κ. Κοτζιάς να την ανακαλέσει μέχρι και την Τετάρτη το μεσημέρι, οπότε και υπεβλήθη επισήμως. Πάντως, θα πρέπει να επισημανθεί ότι τα περιθώρια χειρισμών που είχε ο κ. Τσίπρας ήταν εκ των πραγμάτων εξαιρετικά περιορισμένα.

Η επιλογή του κ. Κοτζιά να επισκεφθεί μετά το υπουργικό συμβούλιο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Προκόπη Παυλόπουλο, αλλά και η δημοσίευση την επομένη (από την «Κ») των πληροφοριών περί δυσφορίας του τέως υπουργού Εξωτερικών για μη κάλυψη από τον κ. Τσίπρα, καθιστούσαν την αποχώρηση του τελευταίου από το κυβερνητικό σχήμα «υποχρεωτική». Το στίγμα, άλλωστε, έδωσε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Δημήτρης Τζανακόπουλος την επομένη το πρωί, όταν είπε πως «όποιος δυσφορεί κατεβαίνει από το τρένο».

Ο τέως υπουργός Εξωτερικών ήταν ένθερμος θιασώτης της άποψης ότι έπρεπε να κοπεί ο «γόρδιος δεσμός» με τους ΑΝΕΛ ενόψει των εκλογών.

Η κακή χημεία

Πάντως, πέραν των όσων συνέβησαν στο υπουργικό συμβούλιο, οι σχέσεις του πρωθυπουργού με τον κ. Κοτζιά ήταν αρκετά «σύνθετες» συνολικά κατά το διάστημα της συνεργασίας τους, παρότι ο κ. Τσίπρας αναγνωρίζει πλήρως το έργο του, αλλά και ότι οικοδόμησε τη συμφωνία των Πρεσπών, επιτυγχάνοντας η Αθήνα να «επιβάλει» στην ΠΓΔΜ ακόμη και τον όρο της συνταγματικής αναθεώρησης. Μάλιστα, όπως λέγεται, η παραίτηση που υπέβαλε ο κ. Κοτζιάς την περασμένη Τετάρτη κάθε άλλο παρά ήταν η πρώτη. Ο τέως υπουργός Εξωτερικών είχε αποστείλει επιστολή παραίτησης πριν από περίπου έναν χρόνο με αφορμή την παρουσία του εξαδέλφου του πρωθυπουργού στο υπουργείο Εξωτερικών, με αποτέλεσμα ο κ. Γιώργος Τσίπρας να μετακινηθεί στο Μέγαρο Μαξίμου. Επίσης, ο κ. Κοτζιάς φέρεται να είχε απειλήσει με παραίτηση ή να είχε εκφράσει έντονη δυσφορία προς τον κ. Τσίπρα και σε διάφορες άλλες συγκυρίες με αφορμή είτε πληροφορίες για θέματα εξωτερικής πολιτικής που φιλοξενούσαν τα ΜΜΕ, είτε για δημόσιες παρεμβάσεις του υπουργού Αμυνας με αποκορύφωμα τα περί Plan B για την ΠΓΔΜ, αλλά ακόμη και για τοποθετήσεις του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Η «ρωσική» διάσταση

Αποκορύφωμα, πάντως, της έντασης ήταν οι χειρισμοί της υπόθεσης με την απέλαση των Ρώσων διπλωματών. Από το περιβάλλον του κ. Κοτζιά μεταδίδεται –και το επιβεβαιώνει το Μέγαρο Μαξίμου– ότι ο χειρισμός των πληροφοριών και η απόφαση για την απέλαση ανήκαν στον κ. Τσίπρα. Όμως, διαφορετικές εκδοχές δίδονται για την επιλογή των υψηλών τόνων ανακοινώσεων που εξέδωσε στη συνέχεια το υπουργείο Εξωτερικών, με αποτέλεσμα να επιβαρυνθούν ιδιαίτερα οι σχέσεις με τη Μόσχα και να ακυρωθεί η επίσκεψη του κ. Λαβρόφ στην Αθήνα. Από συνομιλητές του τέως υπουργού Εξωτερικών αναφέρεται πως οι επίμαχες ανακοινώσεις είχαν αποσταλεί και εγκριθεί από τον πρωθυπουργό. Κατ' άλλες πηγές, όμως, ο κ. Κοτζιάς συνέτασσε τις ανακοινώσεις, τις έστελνε στο Μέγαρο Μαξίμου, αλλά δεν ενέτασσε πάντα στο τελικό κείμενο που διανόταν στη δημοσιότητα τις παρατηρήσεις που είχαν γίνει.

Τέλος, εδώ και μήνες, τους κ. Τσίπρα και Κοτζιά χώριζε και μια βαθιά πολιτική διαφορά. Ο τέως υπουργός Εξωτερικών ήταν ένθερμος θιασώτης της άποψης ότι ο πρωθυπουργός θα έπρεπε να κόψει τον «γόρδιο δεσμό» με τους ΑΝΕΛ, να διαμορφώσει μια νέα κοινοβουλευτική πλειοψηφία και να πορευθεί προς τις εκλογές του Μαΐου, με μια αμιγώς «αριστερόστροφη» εικόνα. Ο κ. Τσίπρας εκ των πραγμάτων αποδείχθηκε ότι διαφωνούσε και έκρινε πως στην παρούσα φάση, παρά τα πολλαπλά της προβλήματα, η κοινή πορεία με τον κ. Καμμένο και τους ΑΝΕΛ δεν πρέπει να διασαλευθεί. Εξάλλου, κορυφαίοι υπουργοί, όπως ο κ. Νίκος Παππάς εισηγούνται στον κ. Τσίπρα να εξαντλήσει την τετραετία, οπότε το «διαζύγιο» με τους ΑΝΕΛ μπορεί να θεωρηθεί πρώιμο.

Η άνοδος και η πτώση του «χρήσιμου θεωρητικού»

Του **ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

«Δεν είναι η θεωρία. [Είναι] με ποιον να πάω για να πετύχω τον στόχο», είπε ο κ. Νίκος Κοτζιάς κατά την παρουσίαση του βιβλίου του «Ελλάδα, Αποικία Χρέους» (εκδ. Πατάκη) στο αμφιθέατρο του ΕΒΕΑ στις 28 Μαΐου 2013. Με αυτή τη φράση ήθελε να διευκρινίσει ότι έγινε αριστερός, όχι τόσο λόγω της μαρξιστικής θεωρίας, αλλά για να συμβάλει στον στόχο της πτώσης της δικτατορίας. Τρεις δεκαετίες μετά την πτώση της δικτατορίας έθεσε έναν άλλο στόχο –να γίνει υπουργός Εξωτερικών– και κλήθηκε να επιλέξει «με ποιον θα πάει» για να τον επιτύχει. «Η νίκη του Σαμαρά [στις εκλογές για την ηγεσία της Ν.Δ.] και εκείνη του Παπανδρέου [για την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ το 2007] ήταν αποτέλεσμα μεγάλων κοινωνικών ρευμάτων που σάρωσαν τις επιλογές των διαπλεκόμενων και των μεγαλοεκδοτών», είπε το 2009 σε παρουσίαση ενός άλλου βιβλίου του όπου ομιλητές ήταν οι δύο μελλοντικοί πρωθυπουργοί. Ο κ. Κοτζιάς διετέλεσε σύμβουλος του κ. Παπανδρέου και ταυτόχρονα διατηρούσε θερμές σχέσεις με τον κ. Σαμαρά. Στο πάνελ του 2013 για την «Αποικία Χρέους» πρωταγωνιστούσε όμως ένας άλλος μελλοντικός πρωθυπουργός, ο Αλέξης Τσίπρας.

Αλλά ας αφήσουμε για λίγο την παρουσίαση του 2013 για να ταξιδέψουμε στην Ελλάδα του 1963. «Τον Μάη του '63 έτρωγα ξύλο στην οδό Κοραή επειδή έλεγα το σύνθημα "Τζόνσον, βγάλε το φέσι" σε διαδήλωση αλληλεγγύης για την Κύπρο», έχει πει ο τέως υπουργός Εξωτερικών. Ο 13χρονος έφηβος Κοτζιάς απευθυνόταν στον τότε αντιπρόεδρο των ΗΠΑ Λίντον Τζόνσον και την πλήρωσε, όχι μόνο με ξύλο, αλλά και με εκτόξευση νερού βαμμένου θαλασσί από το ειδικό όχημα της αστυνομίας. Στις αρχές της δεκαετίας του '70 μετέβη στη Δυτική Γερμανία για μεταπτυχιακές σπουδές στις πολιτικές επιστήμες και στη φιλοσοφία. Με την αποκατάσταση της Δημοκρατίας εντάχθηκε στην ΚΝΕ. Υπήρξε ιδρυτικό στέλεχος του ΚΚΕ (κατά την επανασύσταση του κόμματος το 1974). Το 1993 πέτυχε σε διαγωνισμό του υπουργείου Εξωτερικών. Προσελήφθη ως πρεσβευτής - εμπειρογνώμων. Το 1996 εντάχθηκε στους τακτικούς συνομιλητές του αναπληρωτή ΥΠΕΞ Γιώργου Παπανδρέου και το 2008 εξελέγη καθηγητής Πολιτικής Θεωρίας στο Πανεπιστήμιο Πειραιά.

Η διαδρομή του Νίκου Κοτζιά από τις πορείες για την Κύπρο το '63 ώς την είσοδο στο ΥΠΕΞ το '93 και την «Αποικία Χρέους» το 2013.

ΑΠΕ-ΜΠΕ / ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΣΑΪΤΑΣ

Ο Γ. Παπανδρέου προσέρχεται στην Παλαιά Βουλή για να παρουσιάσει το βιβλίο του Ν. Κοτζιά «Πολιτικό Σύστημα και Ταυτότητα» στις 6 Απριλίου 2009.

Το 2010 ανέμενε ότι ο κ. Παπανδρέου θα του ανέθετε το υπουργείο Εξωτερικών. Αυτό δεν συνέβη. Το ανέθεσε στον κ. Δημήτρη Δρούτσα, μια απόφαση η οποία τον απομάκρυνε από τον κ. Παπανδρέου, χωρίς όμως ποτέ να διαρρήξουν τις σχέσεις τους – λέγεται ότι ο κ. Παπανδρέου είχε προνομιακή ενημέρωση από τον κ. Κοτζιά για τις διαπραγματεύσεις στο Μακεδονικό.

Τα αριστερό «ξύπνημα»

Η αποτυχία να αναλάβει το ΥΠΕΞ επί Παπανδρέου ξύπνησε τα αριστερά αντανακλαστικά του κ. Κοτζιά, αλλά και τα αντιαριστερά όσων θυμήθηκαν τις θέσεις που δημοσιοποίησε τη δεκαετία του '70 υπέρ των κομμουνιστικών καθεστώτων Χόνεκερ (Αν. Γερμανία) και Γιαρουζέλσκι (Πολωνία). Επιστολή του Ανδρέα Παππά που δημοσιεύθηκε στην Athens Review of Books απαντήθηκε από τον υπουργό με αγωγή, την οποία κέρδισε. Ο εκδότης της ARB κ. Μ. Βασιλάκης προσέφυγε στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Τσίπρας και Κοτζιάς συμφωνούσαν σχεδόν σε όλα. Η «συμφωνία των Πρεσπών» δεν είναι ασύμβατη με την αριστερή πολιτική της δεκαετίας του '40 για τη Μακεδονία, μια πολιτική που η «κομμουνιστογενής Αριστερά» θεωρεί ιερή, ενώ ταυτόχρονα ικανοποιεί τη σημερινή Δύση (win-win).

Ο κ. Κοτζιάς υποστήριξε τη Ρωσία σε κρίσιμα συμβούλια υπουργών. Η Ελλάδα ήταν η μόνη ευρωπαϊκή χώρα που δεν απέλασε Ρώσους διπλωμάτες για την απόπειρα δολοφονίας του Ρώσου πράκτορα Σεργκέι Σκριπάλ στη Βρετανία τον Μάρτιο. Οι «Τάιμς της Νέας Υόρκης» υποστήριξαν ότι η απέλαση δύο Ρώσων διπλωματών από την Αθήνα, που αποφασίστηκε τον Ιούλιο, οφειλόταν σε πιέσεις των ΗΠΑ που ασκήθηκαν έπειτα από παρακολουθήσεις τηλεφωνικών συνδιαλέξεων και οι οποίες έδειχναν παρασκηνιακή εμπλοκή της Μόσχας στο δημοψήφισμα της ΠΓΔΜ.

Ο κ. Τσίπρας δεν επιθυμούσε την παραίτηση του κ. Κοτζιά, αλλά αρνήθηκε να τον προστατεύσει από την ευθιξία του απέναντι στις συκοφαντικές επιθέσεις του κ. Καμμένου. Γι' αυτό τα λόγια του κ. Τσίπρα από την παρουσίαση του 2013 ηχούν προφητικά: «Είναι ένας χρήσιμος θεωρητικός. Δεν ξέρω αν θα έχει την ίδια επιτυχία ως πολιτικός».

Η διαδρομή του Κασόγκι από το παλάτι στο σφαγείο

Γιατί ο βασιλικός θρόνος του Ριάντ φοβήθηκε τόσο τον δημοσιογράφο

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Αν και απομένουν ορισμένα σκοτεινά σημεία στο παζλ γύρω από το δράμα του Τζαμάλ Κασόγκι που έχει συγκλονίσει τη διεθνή κοινή γνώμη, οι ενδείξεις είναι συντριπτικές.

Ο Σαουδάραβας δημοσιογράφος φαίνεται ότι δολοφονήθηκε με τον πιο φρικιαστικό τρόπο μέσα στο προξενείο της χώρας του, στην Κωνσταντινούπολη, από ομάδα εκτελεστών που προέρχονταν από επίλεκτες δυνάμεις του καθεστώτος. Τουλάχιστον τέσσερις από αυτούς βρίσκονταν στον στενό κύκλο του πρίγκιπα διαδόχου και πραγματικού άρχοντα της Σαουδικής Αραβίας, Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν. Το ερώτημα που αναδύεται είναι για ποιο λόγο ο θρόνος των Σαούντ φοβήθηκε τόσο πολύ τη φωνή ενός δημοσιογράφου ώστε να φτάσει σε μια τόσο ριψοκίνδυνη πράξη μεσαιωνικής βαρβαρότητας;

Ο Τζαμάλ Κασόγκι δεν ήταν, ούτε εμφανίστηκε ποτέ ως αντικαθεστωτικός. Γεννημένος στη Μεδίνα το 1958 ήταν γόνος ισχυρής φατρίας, με πρόσβαση στο παλάτι. Ο παππούς του ήταν προσωπικός γιατρός του ιδρυτή - πατέρα της Σαουδικής Αραβίας, βασιλιά Ιμπν Σαούντ, ενώ ένας από τους θείους του ήταν ο Αντνάν Κασόγκι, έμπορος όπλων των πέντε ηπείρων, που έγινε διάσημος στην Ελλάδα τη δεκαετία του 1980 με αφορμή την «Αγορά του Αιώνα», επί κυβέρνησης Ανδρέα Παπανδρέου.

Στα νεανικά του χρόνια, ο Τζαμάλ Κασόγκι προσβλήθηκε κι αυτός από τον ισλαμικό πυρετό που προκάλεσε στη χώρα του Προφήτη η σοβιετική εισβολή στο Αφγανιστάν. Αλλοι θερμόαιμοι νέοι της γενιάς του πολέμησαν στην αντισοβιετική τζιχάντ μαζί με την Αλ Κάιντα που τότε αντιπροσώπευε για το Ριάντ, αλλά και την Ουάσιγκτον, «μαχητές της ελευθερίας». Ο Τζαμάλ διάλεξε να πολεμήσει με την πένα του. Τα ρεπορτάζ του από το Αφγανιστάν του χάρισαν διεθνή φήμη, ενώ έγινε ο πρώτος Αραβας δημοσιογράφος που πήρε συνέντευξη από τον Οσάμα μπιν Λάντεν.

Τη δεκαετία του 1990 εργάστηκε ως ανταποκριτής σε πολλές χώρες της Μέσης Ανατολής, όπου απέκτησε δεσμούς με το πολιτικό Ισλάμ και ειδικά τους Αδελφούς Μουσουλμάνους. Ατίθασο πνεύμα, απομακρύνθηκε τρεις φορές από τη διεύθυνση της μεγάλης κυκλοφορίας εφημερίδας Al Watan γιατί ξεπέρασε τις κόκκινες γραμμές. Το γεγονός αυτό δεν τον εμπόδισε να διοριστεί, γύρω στο 2000, σύμβουλος του πρίγκιπα Τουρκί αλ Φεϊζάλ, διευθυντή των μυστικών υπηρεσιών. Από τη θέση αυτή είναι βέβαιο ότι γνώρισε πολλά μυστικά κι αυτός ήταν ένας από τους λόγους που αποτελούσε επικίνδυνο πρόσωπο για κάθε δυνητικό αντίπαλο.

Η φιλία με τον Ουαλίντ

Ενας δεύτερος επιβαρυντικός παράγοντας ήταν η φιλία του με τον Αλ Ουαλίντ μπιν Ταλάλ. Μέλος της βασιλικής οικογένειας, όπως και ο Τουρκί, ο Ουαλίντ ηγείται οικονομικής αυτοκρατορίας και, σύμφωνα με το περιοδικό Fortune, συγκαταλέγεται στους 50 πλουσιότερους ανθρώπους του πλανήτη. Τον περασμένο Νοέμβριο, ο Ουαλίντ ήταν ανάμεσα στα 300 μέλη της βασιλικής οικογένειας που συνελήφθησαν με εντολή του πρίγκιπα διαδόχου και έμειναν για μήνες στην πολυτελή φυλακή του ξενοδοχείου Ritz Carlton, στο Ριάντ, μέχρις ότου απελευθερωθούν αφού αναγκάστηκαν να πληρώσουν αστρονομικά «λύτρα».

MIDDLE EAST MONITOR / HANDOUT VIA REUTERS

Τρεις μήνες αφότου ο Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν αναδείχθηκε σε πρίγκιπα διάδοχο, τον Ιούνιο του 2017, ο Τζαμάλ Κασόγκι έφυγε ως αυτοεξόριστος στις ΗΠΑ. Μέσα από τις στήλες του στην Washington Post άσκησε βιτριολική κριτική στον διάδοχο, αποκαλώντας τον «Σαουδάραβα Πούτιν».

Ο αρθρογράφος της Washington Post λειτουργούσε ως «εκπρόσωπος Τύπου» μελών της βασιλικής οικογένειας που θα ήθελαν να ανατρέψουν τον πρίγκιπα διάδοχο.

Η ανάδειξη του Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν σε πρίγκιπα διάδοχο, τον Ιούνιο του 2017, ήταν το σημείο καμπής στη ζωή του Κασόγκι. Τρεις μήνες αργότερα φεύγει, ως αυτοεξόριστος, στις ΗΠΑ και αρχίζει συνεργασία με την Washington Post, από τις στήλες της οποίας ασκεί βιτριολική κριτική στον διάδοχο. Τον αποκαλεί «Σαουδάραβα Πούτιν» και στηλιτεύει τους γκανγκστερισμούς του στην εξωτερική πολιτική, όπως την απαγωγή του Λιβανέζου πρωθυπουργού Σαάντ Χαρίρι, τον αποκλεισμό του Κατάρ και πάνω απ' όλα τον φονικό πόλεμο στην Υεμένη, όπου το Ριάντ άφησε πάνω από ένα εκατομμύριο αμάχους στο έλεος της πείνας και της χολέρας.

Φαίνεται ότι ο Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν και οι σύμμαχοί του είδαν τον Κασόγκι ως τον άτυπο «εκπρόσωπο Τύπου» μιας ισχυρής, δυσαρεστημένης φατρίας στους κόλπους της βασιλικής οικογένειας, η οποία θα μπορούσε να αποπειραθεί «παλατιανό πραξικόπημα», ενδεχομένως σε συνεργασία με τους Αδελφούς Μουσουλμάνους. Οι φιλικές του σχέσεις με το Κατάρ, αλλά και τους ίδιους τους Αδελφούς Μουσουλμάνους έκαναν τη θέση του ακόμη πιο επισφαλή. Η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι ίσως ήταν η ίδρυση, από τον Κασόγκι, της πολιτικής κίνησης «Δημοκρατία στον Αραβικό Κόσμο, Τώρα» με χρηματοδότηση, όπως λέγεται, από σαουδαραβικά funds.

Την ανασφάλεια του καθεστώτος επιτείνει η εσωτερική του κατάσταση. Αυτή η χώρα που πλέει μέσα στον «μαύρο» χρυσό, έχει καταφέρει να εκτοξεύσει το έλλειμμα σε 22% του ΑΕΠ, κάτι που αναγκάζει το καθεστώς να επιβάλει φόρους (άγνωστη λέξη μέχρι χθες), να άρει τις επιδοτήσεις βασικών αγαθών και να αναζητεί εναγωνίως ξένες επενδύσεις. Σε αυτό το φόντο, η άγρια δολοφονία του Κασόγκι πρέπει να αποτέλεσε προληπτικό πλήγμα, προς γνώση και συμμόρφωση των επίδοξων κινηματιών.

Τα «θολά» σημεία και οι διεθνείς αντιδράσεις

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ**

Ο Μοχάμαντ αλ Οτάιμπι, πρόξενος της Σαουδικής Αραβίας στην Κωνσταντινούπολη, δεν κατέθεσε ως μάρτυρας και εγκατέλειψε την Τρίτη μαζί με την οικογένειά του την Τουρκία, παρά το γεγονός ότι οι τουρκικές αρχές ερευνούν την εξαφάνιση και την πιθανολογούμενη ανατριχιαστική δολοφονία του δημοσιογράφου Τζαμάλ Κασόγκι στο εσωτερικό του προξενείου, παρουσία του Οτάιμπι. Οι τουρκικές αρχές κατόρθωσαν να πραγματοποιήσουν έρευνες στο προξενείο και στην προξενική κατοικία, αλλά όχι και να αποσπάσουν τη συναίνεση της Σαουδικής Αραβίας για την εξέταση του πιο σημαντικού μάρτυρα.

Αυτό δεν αποτελεί έκπληξη, αφού το νήμα της υπόθεσης οδηγεί ώς την κορυφή της πυραμίδας, τον Σαουδάραβα διάδοχο Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν. Στο πιο πρόσφατο από τα βίντεο που έχουν δει το φως της δημοσιότητας, εισέρχεται στο προξενείο το πρωί της 2ας Οκτωβρίου ο σωματοφύλακας του Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν, στοιχείο που παραπέμπει σε πριγκιπική εντολή δολοφονίας του «ενοχλητικού» Κασόγκι. Πέρα από το περίφημο ηχητικό αρχείο με τον βασανισμό και τεμαχισμό του Κασόγκι, ο οποίος φέρεται να ξεκίνησε όσο ήταν ακόμη ζωντανός, προκύπτουν νέα στοιχεία με βάση τις πολύωρες έρευνες στο προξενείο, στην προξενική κατοικία και στα αυτοκίνητα που θεωρείται ότι μετέφεραν τη σορό από το προξενείο στην κατοικία και από εκεί σε κάποιο περιαστικό δάσος (Οι έρευνες έγιναν 15 ημέρες μετά την εξαφάνιση και αφού είχε προηγηθεί εκτεταμένη καθαριότητα και βάψιμο τοίχων.) Δικαστικές πηγές που μίλησαν στο κανάλι Αλ Τζαζίρα δεν διευκρίνισαν αν τα «σημαντικά δείγματα» που υποστηρίζουν ότι συνέλεξαν είναι δείγματα αίματος ή DNA.

«Κατασκευασμένη υπόθεση»

Ενώ συμβαίνουν όλ' αυτά, το Ριάντ εξακολουθεί να υποστηρίζει ότι η υπόθεση είναι κατασκευασμένη από τους αντιπάλους της στο Κατάρ, χωρίς όμως να παρουσιάζει ούτε στοιχεία για το τι απέγινε ο Κασόγκι ούτε φυσικά και τον ίδιο τον Κασόγκι.

Η προσδοκία ότι το θέμα θα «ξεφουσκώσει» αποδείχθηκε φρούδα, καθώς ο Τύπος επανέρχεται καθημερινά στην υπόθεση, μη αφήνοντας περιθώριο στις αμερικανικές αρχές να την αγνοήσουν. Την Πέμπτη, ο Αμερικανός πρόεδρος Τραμπ αναγκάστηκε να δηλώσει ότι, σύμφωνα με τις ενδείξεις όλων των υπηρεσιών, ο Κασόγκι είναι νεκρός και ότι αν διαπιστωθούν ευθύνες της σαουδαραβικής ηγεσίας οι συνέπειες θα είναι «πολύ σοβαρές». Για την ώρα, οι συνέπειες είναι κυρίως επικοινωνιακού τύπου, με τον υπουργό Οικονομικών Μνούτσιν να ακυρώνει, όπως και Ευρωπαίοι υπουργοί, διευθυντές μεγάλων πολυεθνικών επιχειρήσεων και μέσων ενημέρωσης, τη συμμετοχή τους στο σαουδαραβικό «Νταβός της Ερήμου». Για την κυβέρνηση Τραμπ, δεν τίθεται θέμα να διαρρήξει τη στρατηγική συμμαχία της με τη Σαουδική Αραβία, αφού ο βασικός στόχος στην περιοχή παραμένει η αλλαγή καθεστώτος στο Ιράν. Το πιο προωθημένο σενάριο θα ήταν απλώς να σταματήσει η Ουάσιγκτον να υποστηρίζει τόσο ένθερμα την ανέλιξη του Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν στον σαουδαραβικό θρόνο.

Ο πρόεδρος Πούτιν έσπευσε να συσφίγξει τις σχέσεις του με το Ριάντ, ώστε να αποφύγει σαουδαραβικά εμπόδια στη διαμόρφωση του μεταπολεμικού χάρτη της Συρίας.

Την ίδια στιγμή, η στάση της Ρωσίας είναι απογυμνωμένη από κάθε είδους ενδιαφέρον για την τύχη του δημοσιογράφου. Ο Ρώσος πρόεδρος Πούτιν έσπευσε την περασμένη εβδομάδα να συσφίγξει τις σχέσεις του με το Ριάντ, ώστε να απομακρύνει τα σαουδαραβικά εμπόδια στη διαμόρφωση του μεταπολεμικού χάρτη της Συρίας.

Νέα δοκιμασία για τη συμμαχία Ουάσιγκτον - Ριάντ

Παρά τις οξύτατες αντιδράσεις του Κογκρέσου για τη φρικτή δολοφονία ενός αρθρογράφου αμερικανικής εφημερίδας, αυτοεξόριστου στις ΗΠΑ, ο Ντόναλντ Τραμπ διεμήνυσε εξαρχής ότι δεν εννοεί να διαρρήξει τους δεσμούς με τους Σαούντ. Μάλιστα πρότεινε στο Ριάντ μια έξοδο κινδύνου πιθανολογώντας ότι ο Κασόγκι δολοφονήθηκε από «ανεξέλεγκτα στοιχεία», κι όχι με εντολή του θρόνου. Πολλοί έσπευσαν να αποδώσουν αυτή τη στάση στον κυνισμό ενός προέδρου που θέτει τα οικονομικά και γεωπολιτικά συμφέροντα υπεράνω των θεμελιωδών αξιών. Η αλήθεια είναι, όμως, ότι ο Ντόναλντ Τραμπ δεν υπήρξε η εξαίρεση, αλλά η συνέχεια μιας παράδοσης δεκαετιών.

Η ιστορία ξεκινά στις 14 Φεβρουαρίου του 1945. Μόλις τρεις μέρες μετά το τέλος της διάσκεψης της Γιάλτας, ο πρόεδρος Ρούζβελτ, παρά τη βαρύτατα κλονισμένη υγεία του (θα πέθαινε ύστερα από δύο μήνες), έσπευσε από τη Μαύρη Θάλασσα στη Διώρυγα του Σουέζ. Εκεί, στο κατάστρωμα του αμερικανικού καταδρομικού «Κουίνσι», έκλεισε άλλο ένα ιστορικό «ντιλ», αυτή τη φορά με τον Σαουδάραβα βασιλιά Ιμπν Σαούντ. Παρά την αγεφύρωτη αντίθεσή τους γύρω από το Παλαιστινιακό, οι δύο ηγέτες έβαλαν τις βάσεις της ιστορικής συμμαχίας που εξασφάλιζε φτηνό πετρέλαιο και στήριξη των αμερικανικών συμφερόντων στη Μέση Ανατολή, με αντάλλαγμα την ασφάλεια της σκοταδιστικής μοναρχίας. Μια ανίερη συμμαχία, που απέκτησε πρόσθετη σημασία το 1979, με την κατάρρευση της φιλοαμερικανικής δικτατορίας του Σάχη στο Ιράν και τη σοβιετική εισβολή στο Αφγανιστάν.

Ο δεσμός Ουάσιγκτον - Ριάντ δοκιμάστηκε την επαύριο της 11ης Σεπτεμβρίου του 2001, όπου 15 από τους 19 αεροπειρατές ήταν Σαουδάραβες, όπως βέβαια και ο ίδιος ο Οσάμα μπιν Λάντεν. Παρά τη γενικευμένη κατακραυγή, η «κυβέρνηση πετρελαιάδων» Μπους - Τσένι και ΣΙΑ προστάτεψε ως κόρην οφθαλμού την ειδική σχέση με τους Σαούντ. Τα πράγματα άλλαξαν έως έναν βαθμό επί Μπαράκ Ομπάμα. Τον Απρίλιο του 2016, ο Δημοκρατικός πρόεδρος, με συνέντευξή του στο Atlantic, κατηγόρησε το Ριάντ ότι «υποστηρίζει τον σουνιτικό εξτρεμισμό» και του συνέστησε να έρθει σε συνδιαλλαγή με την Τεχεράνη. Τρεις μήνες αργότερα, αποχαρακτήρισε απόρρητα έγγραφα που πιστοποιούσαν χρηματοδότηση των αεροπειρατών της 11ης Σεπτεμβρίου από σαουδαραβικούς κύκλους. Ηδη από το 2015, η ιστορική συμφωνία με το Ιράν για το πυρηνικό του πρόγραμμα είχε εξαγριώσει τον βασιλικό οίκο των Σαούντ.

Οι ανατριχιαστικές αποκαλύψεις δρουν ως καταλύτης ανακατατάξεων στην ευρύτερη Μέση Ανατολή, αλλά ούτε ο Τραμπ ούτε οι Σαούντ διανοούνται τη ρήξη.

AP

14 Φεβρουαρίου 1945. Στο κατάστρωμα του αμερικανικού καταδρομικού «Κουίνσι» κλείνει το ιστορικό «ντιλ» μεταξύ του προέδρου των ΗΠΑ Φραγκλίνου Ρούζβελτ και του Σαουδάραβα βασιλιά Ιμπν Σαούντ. Οι δύο ηγέτες έβαλαν τις βάσεις της ιστορικής συμμαχίας που εξασφάλιζε φθηνό πετρέλαιο και στήριξη των αμερικανικών συμφερόντων στη Μέση Ανατολή, με αντάλλαγμα την ασφάλεια της σκοταδιστικής μοναρχίας.

Στην προεκλογική εκστρατεία του 2016, ο υποψήφιος που είχε τις πιο σκληρές θέσεις απέναντι στο Ριάντ ήταν ο Ντόναλντ Τραμπ, απειλώντας ακόμη και με εμπάργκο πετρελαϊκών εισαγωγών – ενώ η Χίλαρι Κλίντον υπερασπιζόταν την παραδοσιακή σχέση με το βασίλειο. Ωστόσο, μετά την εκλογή του επέλεξε το Ριάντ για το πρώτο του ταξίδι στο εξωτερικό, όπου έκανε στροφή 180 μοιρών, υπογράφοντας συμφωνίαμαμούθ για αγορά αμερικανικών όπλων αξίας 110 δισ. δολαρίων. Επιπλέον, η Σαουδική Αραβία αποκτούσε πρόσθετη αξία στα μάτια του ως πολιορκητικός κριός για την ανατροπή του ιρανικού καθεστώτος.

Παράλληλα, ο γαμπρός του, Τζάρεντ Κούσνερ, επενδύει στη θερμή σχέση που έχει αποκαταστήσει με τον Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν για μια «λύση» του Παλαιστινιακού κομμένη και ραμμένη στα μέτρα του Ισραήλ. Αυτό εξηγεί εν πολλοίς και την επίμονη προπαγάνδα όχι μόνο του Τραμπ, αλλά πολλών έγκυρων αμερικανικών μίντια, που εμφανίζουν τον πρίγκιπα διάδοχο ως «μεταρρυθμιστή» απλώς και μόνο επειδή επιτρέπει στις γυναίκες να οδηγούν – ενώ ταυτόχρονα οδηγεί στις φυλακές τις ακτιβίστριες του γυναικείου κινήματος.

Η «σκακιέρα»

Γεγονός είναι ότι η τόσο αποτρόπαιη υπόθεση Κασόγκι ενίσχυσε στις Ηνωμένες Πολιτείες τις φωνές που πιέζουν για μια πιο ισορροπημένη πολιτική της χώρας τους στον Περσικό Κόλπο. Το Ιράν έχει κάθε λόγο να τρίβει τα χέρια του από αυτή την εξέλιξη.

Ο δεύτερος περιφερειακός παίκτης που μπορεί να προσδοκά οφέλη είναι, βέβαια, η Τουρκία. Ο Ταγίπ Ερντογάν ακολουθεί μια παμπόνηρη τακτική δύο ταχυτήτων στον χειρισμό της υπόθεσης Κασόγκι. Από τη μια πλευρά, αφήνει να διαρρέουν στον Τύπο ανατριχιαστικές λεπτομέρειες που ενισχύουν την πίεση προς το Ριάντ και την Ουάσιγκτον, χωρίς όμως να δημοσιοποιεί αδιάσειστα ντοκουμέντα που θα τις στηρίζουν. Από την άλλη, ο ίδιος αποφεύγει να δείξει με το δάχτυλο τον θρόνο, αφήνοντας ανοιχτό στον Τραμπ το ενδεχόμενο μιας κυνικής συνδιαλλαγής, ώστε ναι μεν να πέσουν κάποια κεφάλια στο Ριάντ, αλλά να μη τεθεί σε κίνδυνο το ίδιο το καθεστώς. Δεν υπάρχει αμφιβολία, όμως, ότι ο Τούρκος πρόεδρος θα ζητήσει ακριβά ανταλλάγματα για κάτι τέτοιο, αρχίζοντας από την οικονομία και φθάνοντας μέχρι τη Συρία και το Κουρδικό.

Π.Γ.Π.

Με το βλέμμα στην Εσση το Βερολίνο

Κρίσιμες για το μέλλον του μεγάλου κυβερνητικού συνασπισμού στη Γερμανία οι εκλογές της επόμενης Κυριακής

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

«Τις επόμενες δύο εβδομάδες δεν θα υπάρξουν εξελίξεις. Μετά τις εκλογές της Εσσης, στις 28 Οκτωβρίου, θα εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα για τις διεργασίες στο Βερολίνο». Η συγκεκριμένη δήλωση ανώτατης κυβερνητικής πηγής στο Βερολίνο στην «Κ» δείχνει ότι μετά την αναμέτρηση της περασμένης Κυριακής στη Βαυαρία, που κατάφερε ηχηρό χαστούκι στους δύο εταίρους της καγκελαρίου Αγκελα Μέρκελ, τους Χριστιανοκοινωνιστές (CSU) και τους Σοσιαλδημοκράτες (SPD), η χώρα βρίσκεται σε στάση αναμονής. Το CSU πήρε το χειρότερο ποσοστό του από το 1950, ενώ το SPD εξαερώθηκε με μονοψήφιο ποσοστό, χάνοντας τους μισούς ψηφοφόρους του. Αν επιβεβαιωθούν την προσεχή Κυριακή οι δημοσκοπήσεις που θέλουν τους Χριστιανοδημοκράτες στην Εσση να κατρακυλούν στο 26% (από 38,3%) και τους Σοσιαλδημοκράτες στο 20% από 30,7%, είναι πιθανό να κλιμακωθούν οι πιέσεις για αποχώρηση του SPD από τον μεγάλο συνασπισμό.

EPA / OMER MESSINGER

Η Αγκελα Μέρκελ παίρνει θέση για τη σύσκεψη στα γραφεία του CDU στο Βερολίνο, την επομένη των εκλογών (Κυριακή 14 Οκτωβρίου) στη Βαυαρία. Δεξιά της, η γενική γραμματέας του κόμματος Ανεγκρετ Κραμπ Καρενμπάουερ και, πίσω της, η υπουργός Αμυνας Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν.

Η επέλαση των Πρασίνων

Τις σχετικές εκκλήσεις πυροδοτεί εξάλλου η διαπίστωση ότι οι Πράσινοι τείνουν να μετεξελιχθούν σε ένα αστικό κεντροαριστερό κόμμα και να υποκαταστήσουν τους Σοσιαλδημοκράτες με ποσοστά που αγγίζουν ή και ξεπερνούν το 20%.

Ειδικά ο ηγέτης της νεολαίας του κόμματος, Κέβιν Κίνερτ, ο οποίος είχε πρωτοστατήσει και στην εσωκομματική εκστρατεία κατά της συμμετοχής σε έναν δεύτερο μεγάλο συνασπισμό, ζητεί πλέον επισταμένως μία σοβαρή συζήτηση στο SPD: «Είτε θα συνετίσουμε τους εταίρους μας είτε θα φύγουμε», είπε σε πρόσφατη συνέντευξή του στην εφημερίδα «Ράινισε Ποστ», αποκηρύσσοντας την προσπάθεια της επικεφαλής των Σοσιαλδημοκρατών, Αντρέα Νάλες, να επιρρίψει τις ευθύνες για την αλγεινή εμφάνισή τους στα άλλα δύο κόμματα του συνασπισμού. Στελέχη του SPD προτείνουν μία αριστερή στροφή με κοινωνικό πρόσωπο στα πρότυπα του Τζέρεμι Κόρμπιν στη Βρετανία ή του Μπέρνι Σάνδερς στις ΗΠΑ. Η προσπάθεια να πείσουν τους ψηφοφόρους ότι η ευημερία που απολαμβάνει σήμερα ο μέσος Γερμανός είναι προϊόν των δικών τους κατακτήσεων καθ' όλη τη διάρκεια του περασμένου αιώνα, από την εδραίωση του κοινωνικού κράτους μέχρι και την μεταρρυθμιστική «ατζέντα 2010» του Γκέρχαρντ Σρέντερ, δεν βρίσκει απήχηση. Η κεντρώα στροφή των Χριστιανοδημοκρατών υπό την Αγκελα Μέρκελ και η αποσκίρτηση των λαϊκών στρωμάτων προς τα άκρα, το Κόμμα της Αριστεράς και την Εναλλακτική για τη Γερμανία (AfD), αλλά και η εγκατάλειψη της φιλοπεριβαλλοντικής ατζέντας στα χέρια των Πρασίνων είναι οι παράγοντες που συνθέτουν την πολλαπλή κρίση ταυτότητας του κόμματος.

Στη Βαυαρία οι εταίροι της Μέρκελ συνετρίβησαν: το CSU πήρε το χειρότερο ποσοστό του από το 1950, ενώ το SPD μόλις 9,7%.

Η Ακροδεξιά

Την ίδια στιγμή, η AfD παγιώνεται στην εθνική σκηνή ως υπολογίσιμη δύναμη στην αντιπολίτευση με ποσοστά πάνω από 10% στα περισσότερα κρατίδια. Η προσπάθεια μέρους του πολιτικού συστήματος να δημιουργήσει μια υγειονομική ζώνη γύρω από το ξενοφοβικό κόμμα δεν φαίνεται να επηρεάζει το εκλογικό σώμα στη χώρα. Οπως αποκαλύφθηκε την Πέμπτη, ορισμένα μέλη της AfD στη Βαυαρία που τελούν υπό παρακολούθηση από τις μυστικές υπηρεσίες για σχέσεις με ακραίες οργανώσεις εξασφάλισαν έδρες στην τοπική Βουλή μετά τις εκλογές της περασμένης εβδομάδας. Τώρα, οι αρμόδιες υπηρεσίες του κρατιδίου θα πρέπει να εξετάσουν κατά πόσον έχουν συνταγματική εντολή να συνεχίσουν την παρακολούθηση των συγκεκριμένων ατόμων, τα οποία είναι πλέον μέλη της τοπικής Βουλής. Πριν από λίγες μέρες, μιλώντας στη γερμανική Βουλή, η καγκελάριος απείλησε με διακοπή της χρηματοδότησης σε όσα κόμματα αντιβαίνουν τις δημοκρατικές αρχές. Οταν ακούστηκαν επιφωνήματα δυσφορίας από τα έδρανα της AfD, η Αγκελα Μέρκελ σε μια επίδειξη υψηλής αίσθησης χιούμορ απάντησε: «Μπα, αισθάνεται κάποιος εδώ μέσα ότι τον αφορά αυτή η αποστροφή μου;». Αν πάντως τα αποτελέσματα στη Βαυαρία χαρακτηρίστηκαν «πολιτικός σεισμός», τότε θα στερέψει από εντυπωσιοθηρικές εκφράσεις ο γερμανικός Τύπος το φθινόπωρο του 2019, όταν η AfD ενδέχεται να αναδειχθεί μέχρι και πρώτη δύναμη σε δύο πρώην ανατολικογερμανικά κρατίδια. Κι αν η Μέρκελ διασωθεί την προσεχή Κυριακή στην Εσση, η επόμενη θα είναι η καθοριστική χρονιά για τη θητεία της.

Τα σενάρια

Το προσεχές διάστημα η καγκελάριος Μέρκελ ενδέχεται να υποχρεωθεί σε ανασχηματισμό της κυβέρνησής της, αφού δεν αποκλείεται να χάσει μέχρι και τρία στελέχη του υπουργικού της συμβουλίου. Ο Χριστιανοκοινωνιστής υπουργός Εσωτερικών της, Χορστ Ζεεχόφερ, καλείται να αναλάβει μερίδιο ευθύνης για τη δεινή ήττα του CSU στη Βαυαρία και να παραιτηθεί. Προς το παρόν, ο Ζεεχόφερ προσπαθεί να κερδίσει χρόνο, ελπίζοντας ότι οι μετεκλογικές διεργασίες για τον σχηματισμό κυβέρνησης στο Μόναχο, που ξεκίνησαν με τις συνομιλίες του CSU και του φυσικού του συμμάχου, των Ελεύθερων Ψηφοφόρων (ενός CSU λάιτ), θα επισκιάσουν τη συζήτηση για αλλαγή πολιτικού προσωπικού. Δεν αποκλείεται η στρατηγική της κωλυσιεργίας να αποδώσει καρπούς και ο Ζεεχόφερ να παραμείνει στη θέση του. Επισφαλής είναι πιθανό να αποδειχθεί και η θέση της υπουργού Αμυνας, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, από τις δυναμικές υποψήφιες διαδόχους της Μέρκελ, αν επιβεβαιωθεί η εμπλοκή της σε υπόθεση παράνομης πρόσληψης εξωτερικών συμβούλων στο υπουργείο της. Το δυνάμει σκάνδαλο αποκαλύφθηκε την Πέμπτη από το περιοδικό «Σπίγκελ» και θα μπορούσε να υπονομεύσει περαιτέρω τις φιλοδοξίες της Φον ντερ Λάιεν, η οποία πριν από τρία χρόνια είχε ερευνηθεί για λογοκλοπή στο διδακτορικό της για να απαλλαγεί όμως το 2016 από την κατηγορία. Τέλος, η υπουργός Δικαιοσύνης Καταρίνα Μπάρλεϊ θα τεθεί επικεφαλής του ψηφοδελτίου των Γερμανών Σοσιαλδημοκρατών (SPD) στις επικείμενες ευρωεκλογές του 2019, σύμφωνα με ανακοίνωση της ίδιας και της αρχηγού του κόμματος, Αντρέα Νάλες, την Τετάρτη. Αυτό σημαίνει ότι η Μπάρλεϊ θα κληθεί να εγκαταλείψει το πόστο της στην εθνική πολιτική σκηνή για να συμμετάσχει στην ευρωπαϊκή αναμέτρηση του Μαΐου.

ΟΗΕ κατά Ορμπαν, που ξεκίνησε διωγμό αστέγων

Απαγόρευση, με απειλή φυλάκισης, να κοιμούνται σε δημόσιους χώρους

Πρωτοφανής στα ευρωπαϊκά χρονικά είναι η πρωτοβουλία της κυβέρνησης του λαϊκιστή πρωθυπουργού της Ουγγαρίας, Βίκτορ Ορμπαν, να τροποποιήσει άρθρο του συντάγματος επιτρέποντας στην αστυνομία να απομακρύνει αστέγους και να τους φυλακίζει εάν δεν συμμορφώνονται.

Το νομοθέτημα, που απαγορεύει στους αστέγους να κοιμούνται σε δημόσιους χώρους και επιτρέπει στην αστυνομία να κατεδαφίζει τις αυτοσχέδιες κατασκευές τους, χαρακτηρίσθηκε απάνθρωπο από την υπεύθυνη στέγασης του ΟΗΕ, Λεϊλάνι Φαρχά. Υστερα από τρεις προειδοποιήσεις, η αστυνομία μπορεί να συλλαμβάνει τους παραβάτες, για να τους παραπέμψει ενώπιον της Δικαιοσύνης, με τον ποινικό κώδικα να προβλέπει ποινές φυλάκισης για το αδίκημα.

«Χωρίς εμπόδια»

«Ο νέος νόμος εξυπηρετεί τα συμφέροντα του κοινωνικού συνόλου, καθώς θα εγγυάται ότι οι άστεγοι δεν θα περνούν τις νύχτες στον δρόμο και ότι οι πολίτες θα μπορούν να κυκλοφορούν στον δημόσιο χώρο χωρίς εμπόδια», είπε την περασμένη εβδομάδα ο υφυπουργός Κοινωνικών Υποθέσεων, Ατίλας Φούλοπ. Η Ουγγαρία, όμως, διαθέτει μόλις 11.000 κλίνες σε κέντρα φιλοξενίας αστέγων, ενώ περισσότεροι από 20.000 άνθρωποι κοιμούνται στον δρόμο. «Ποιο έγκλημα έχουν διαπράξει; Το μόνο που κάνουν είναι να προσπαθούν να επιβιώσουν. Ο νόμος αυτός, που ποινικοποιεί την ανέχεια, δεν συνάδει με το διεθνές δίκαιο και παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα», έγραψε σε ανοικτή της επιστολή προς την κυβέρνηση της Βουδαπέστης η κ. Φαρχά. Η κυβέρνηση Ορμπαν, όμως, αδιαφορεί για την επίλυση του προβλήματος των αστέγων, που απαιτεί μεγάλα κεφάλαια και την εμπλοκή κρατικών υπηρεσιών, προτιμώντας να δαιμονοποιεί τους αστέγους για βραχυπρόθεσμο πολιτικό όφελος.

Τον Σεπτέμβριο, το Ευρωκοινοβούλιο είχε καταγγείλει τις νομοθετικές πρωτοβουλίες της ουγγρικής κυβέρνησης για το προσφυγικό και άλλα θέματα, ως απειλές στις θεμελιώδεις αξίες της Ε.Ε., εγκαινιάζοντας σπάνια διαδικασία, ικανή να οδηγήσει στην επιβολή κυρώσεων εναντίον κράτους-μέλους της Ενωσης. Η εισηγήτρια της πρότασης στο Ευρωκοινοβούλιο, Τζούντιθ Σαρτζεντίνι των Πρασίνων, έκανε λόγο για νομοθετική παραβίαση των ευρωπαϊκών αξιών με στόχο τα ουγγρικά πανεπιστήμια, τους μετανάστες, τις μειονότητες και τώρα τους αστέγους. Τις κατηγορίες των Ευρωπαίων επικριτών της απέρριψε η ουγγρική κυβέρνηση, διά στόματος του υπουργού Εξωτερικών, Πέτερ Σιγιάρτο, που χαρακτήρισε τις ευρωπαϊκές αντιδράσεις «μία μικρή εκδίκηση των Ευρωπαίων πολιτικών, που στηρίζουν τη μετανάστευση». Τις νομοθετικές πρωτοβουλίες της κυβέρνησης Ορμπαν επαίνεσε η επικεφαλής του ακροδεξιού Εθνικού Συναγερμού της Γαλλίας, Μαρίν Λεπέν, που υπογράμμισε ότι η Ουγγαρία του Ορμπαν είναι «πολύ πιο δημοκρατική από ό,τι η Γαλλία του Εμανουέλ Μακρόν, που μεταμορφώνεται σε αυταρχικό καθεστώς».

Η Ουγγαρία διαθέτει μόλις 11.000 κλίνες σε κέντρα φιλοξενίας, την ώρα που πάνω από 20.000 άνθρωποι ζουν στον δρόμο.

REUTERS / BERNADETT SZABO

Τις νομοθετικές πρωτοβουλίες του Βίκτορ Ορμπαν (φωτ.) επαίνεσε η επικεφαλής του Εθνικού Συναγερμού της Γαλλίας, Μαρίν Λεπέν.

Τα εύσημα της Μαρίν Λεπέν δεν αρκούν, όμως, για να προστατεύσουν την Ουγγαρία από τις επερχόμενες ευρωπαϊκές κυρώσεις, που μπορούν να καταλήξουν ακόμη και στη στέρηση πολύτιμων ευρωπαϊκών κονδυλίων από την κυβέρνηση του Ούγγρου πρωθυπουργού.

REUTERS

Ο Μακρόν ετοιμάζει «ιστορικές αποφάσεις»

Οι σκέψεις του για πυρηνικά, βέτο κ.ά.

Ενας ανασχηματισμός που έγινε για λόγους ανάγκης, εφόσον υπήρξαν αποχωρήσεις υπουργών, μία εκλογική αναμέτρηση που αναμένεται δύσκολη και μία οικονομική πολιτική που διχάζει την κοινωνία. Το πολιτικό βαρόμετρο για τον Γάλλο πρόεδρο Εμανουέλ Μακρόν καταγράφει ανησυχητικές ενδείξεις, οδηγώντας τον, όπως γράφει η εφημερίδα Figaro, σε αναζήτηση ρηξικέλευθων προτάσεων.

Μία απ' αυτές θα ήταν να θέσει το γαλλικό πυρηνικό οπλοστάσιο σε ευρωπαϊκό έλεγχο, σκέψη που, όπως αναφέρει η εφημερίδα, αναπτύσσεται με μεγάλη προσοχή, καθώς το περιεχόμενό της είναι... εκρηκτικό. Μια άλλη είναι η μετατροπή του γαλλικού βέτο στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ σε ευρωπαϊκό βέτο, κάτι που στην πράξη εν μέρει ήδη συμβαίνει, εφόσον το Παρίσι ουδέποτε προβάλλει βέτο χωρίς να συμβουλευθεί το Βερολίνο. Στόχος των πρωτοβουλιών θα ήταν να αναζωογονηθεί η Ε.Ε., με τη Γαλλία να μοιράζεται τα δικά της πλεονεκτήματα ώστε να αποσπάσει περισσότερα οφέλη από τις παραχωρήσεις άλλων κρατών. Πρόκειται για σκέψεις που παραμένουν σε θεωρητικό επίπεδο, αφού το Βερολίνο εξακολουθεί να απαντά αρνητικά στη βασικότερη πρόταση του Εμανουέλ Μακρόν περί αναμόρφωσης της Ευρωζώνης. Την Πέμπτη, ο Γάλλος υπουργός Οικονομικών Μπρινό Λε Μερ προέτρεψε τους εταίρους να άρουν τις αντιστάσεις τους, τουλάχιστον σε ένα περιφερειακό ζήτημα όπως είναι η φορολόγηση των κολοσσών του Ιντερνετ για τα κέρδη που αποκομίζουν στην Ευρώπη.

«Φθάνουν οι δικαιολογίες»

Είναι ένα ζήτημα που κινείται στον φυσικό χώρο της Ευρωπαϊκής Ενωσης. «Φθάνουν οι δικαιολογίες. Το εμπόδιο είναι η πολιτική βούληση, έχουμε ξεπεράσει όλα τα τεχνικά ζητήματα» είπε ο Λε Μερ, σημειώνοντας ότι επιχειρήσεις όπως οι Google, Amazon, Facebook και Apple καταβάλλουν πολύ μικρότερο φόρο από ό,τι μικρές ή μικρομεσαίες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις. Ο Λε Μερ προειδοποίησε ότι στις ευρωεκλογές οι ψηφοφόροι θα τιμωρήσουν τις παραδοσιακές πολιτικές δυνάμεις αν η Ε.Ε. δεν φανεί ικανή να προστατεύσει τους Ευρωπαίους φορολογουμένους και καταναλωτές. Αν όλα αυτά δεν φαίνονται αρκετά επαναστατικά, ο Γάλλος πρόεδρος Μακρόν στο διάγγελμα της Πέμπτης προανήγγειλε και άγνωστης φύσης «δομικές, ιστορικές αποφάσεις» τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

REUTERS

Λονδίνο, μόνο και διχασμένο απέναντι στους αρραγείς «27»

Ακαρπη ακόμη μία Σύνοδος Κορυφής για την έξοδο της Βρετανίας

Της ανταποκρίτριάς μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΕΛΕΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗ

Μπορεί η τελευταία Σύνοδος Κορυφής την περασμένη εβδομάδα να μην είχε καμία ουσιαστική εξέλιξη στις διαπραγματεύσεις του Brexit, αλλά αυτό που έγινε πιο ξεκάθαρο από ποτέ είναι η αδιάρρηκτη κοινή στάση των «27» ως προς το θέμα. Επειτα από δύο χρόνια διαπραγματεύσεων, αυτό που είναι εντυπωσιακό είναι ότι η Βρετανίδα πρωθυπουργός Τερέζα Μέι έχει απέναντί της ένα ιδιαίτερα συμπαγές μπλοκ 27 ηγετών, το οποίο δεν έχει αποκλίνει μέχρι σήμερα ούτε σπιθαμή από τη γραμμή που δίνει ο επικεφαλής των Ευρωπαίων διαπραγματευτών, Μισέλ Μπαρνιέ. Αυτό δεν συνηθίζεται στις Βρυξέλλες και έχει εντυπωσιάσει έμπειρους Ευρωπαίους διπλωμάτες.

Ούτε η Ολλανδία, που είναι από τις χώρες που έχουν τη μεγαλύτερη οικονομική συνεργασία με το Ηνωμένο Βασίλειο, αλλά ούτε η Πολωνία ή η Ουγγαρία, που βρίσκονται σε ανοικτή αντιπαράθεση με τις Βρυξέλλες αυτό τον καιρό, καθώς κατηγορούνται για υπονόμευση του κράτους δικαίου, έχουν παρεκκλίνει έστω στο ελάχιστο από την κοινή ευρωπαϊκή γραμμή. Και ενώ η τοποθέτηση της Βρετανίδας πρωθυπουργού ενώπιον των «27» την περασμένη Πέμπτη αναμενόταν με ενδιαφέρον, η Τερέζα Μέι εμφανίστηκε μάλλον αμήχανη και νευρική, ανήμπορη να εξηγήσει με απλά λόγια τις κόκκινες γραμμές της κυβέρνησής της. Οι ηγέτες έφυγαν από τις Βρυξέλλες μάλλον πιο μπερδεμένοι σχετικά με το τι ακριβώς ζητάει το Λονδίνο, ενώ ο Μισέλ Μπαρνιέ ζήτησε από τη βρετανική κυβέρνηση να αποσαφηνίσει τις θέσεις της.

Η κατάσταση για τη Μέι, έλεγε Ευρωπαίος διπλωμάτης, μοιάζει με αυτήν στην οποία βρέθηκε ο Αλέξης Τσίπρας το καλοκαίρι του 2015.

Λάθος εκτίμηση

Το Λονδίνο ανέμενε πως, από τη στιγμή που έγινε το δημοψήφισμα τον Ιούνιο του 2016, η Μεγάλη Βρετανία θα ήταν απολύτως ενωμένη, έχοντας απέναντί της 27 ευρωπαϊκές πρωτεύουσες με διαφορετικά συμφέροντα και προτεραιότητες. Στην πραγματικότητα έγινε ακριβώς το αντίθετο. Οι «27» είναι ακόμα πραγματικά ενωμένοι στο θέμα, ενώ η Μεγάλη Βρετανία βαθιά διαιρεμένη. «Πολλοί έλεγαν ότι αν φύγει η Βρετανία από την Ευρωπαϊκή Ενωση, η τελευταία θα καταρρεύσει σαν πύργος του Jenga. Αντί γι' αυτό, ο πύργος παρέμεινε ανέπαφος, με μία τρύπα όταν θα φύγει η Μεγάλη Βρετανία, αλλά ανέπαφος», έλεγε χαρακτηριστικά Ευρωπαίος διπλωμάτης στην «Κ».

Η κούραση και η απογοήτευση είναι φανερές στις συνομιλίες του Brexit, οι οποίες δεν φαίνεται να προχωρούν, καθώς το βασικό πρόβλημα είναι πώς θα αποφευχθεί η δημιουργία σκληρού συνόρου με την Ιρλανδία όταν το Ηνωμένο Βασίλειο αποχωρήσει από την Ε.Ε. και δεν θα συμμετέχει στην τελωνειακή ένωση. Και όσο περνάει ο χρόνος, τόσο οι επιχειρήσεις που έχουν τη βάση τους στη Βρετανία προετοιμάζονται για το χειρότερο σενάριο – έξοδο χωρίς συμφωνία, ενώ Βρετανοί πολίτες, που έχουν τη δυνατότητα, βρίσκονται στην ουρά για να λάβουν την εθνικότητα άλλης χώρας-μέλους της Ε.Ε. Κανένας δεν μπορεί να πει ακόμα με σιγουριά αν μέχρι τις 29 Μαρτίου του 2019 το Ηνωμένο Βασίλειο θα καταφέρει να αποσπάσει ένα συναινετικό διαζύγιο από την Ε.Ε. ή θα βγει από την Ενωση χωρίς συμφωνία, με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Στις Βρυξέλλες αναμένουν ότι η Σύνοδος του Δεκεμβρίου θα είναι αυτή στην οποία θα ληφθούν οι τελικές αποφάσεις, αλλά και πάλι το μπαλάκι βρίσκεται στο γήπεδο της Μέι, η οποία έχει να αντιμετωπίσει το ίδιο της το κόμμα. Καθώς αυτή προκάλεσε πρόωρες εκλογές τον Ιούνιο του 2017, στις οποίες έχασε την πλειοψηφία στο Κοινοβούλιο, γνωρίζει ότι τα περιθώριά της για τη διαπραγμάτευση του Brexit είναι πολύ μικρά και μπορεί η συμφωνία με τις Βρυξέλλες, αν επιτευχθεί, να μην ψηφιστεί από τη βρετανική Βουλή. Η κατάσταση, όπως περιέγραφε Ευρωπαίος διπλωμάτης, μοιάζει πολύ με αυτήν στην οποία βρέθηκε ο Ελληνας πρωθυπουργός το καλοκαίρι του 2015. Η Τερέζα Μέι μπορεί να χρειαστεί να φτάσει, όπως ο Αλέξης Τσίπρας, τη διαπραγμάτευση μέχρι το τελευταίο χρονικό όριο και να παρουσιάσει μια συμφωνία στη Βουλή των Κοινοτήτων την οποία θα αναγκαστεί να ψηφίσει το «σώφρον» κομμάτι του κόμματός της αλλά και οι μετριοπαθείς των Εργατικών, θέτοντας το συμφέρον της χώρας πάνω από το κομματικό. Λίγο πολύ αυτό που έγινε στην Ελλάδα τον Αύγουστο του 2015, με τη Νέα Δημοκρατία να ψηφίζει τη συμφωνία για το τρίτο πρόγραμμα μόνο και μόνο για να κρατήσει τη χώρα στο ευρώ.

Οι επιλογές της Μέι για το Brexit

Οι διαφωνίες για το ιρλανδικό σύνορο μετά το Brexit είναι το μεγαλύτερο εμπόδιο στις διαπραγματεύσεις για μια ομαλή, συμφωνημένη έξοδο της Βρετανίας από την Ε.Ε.

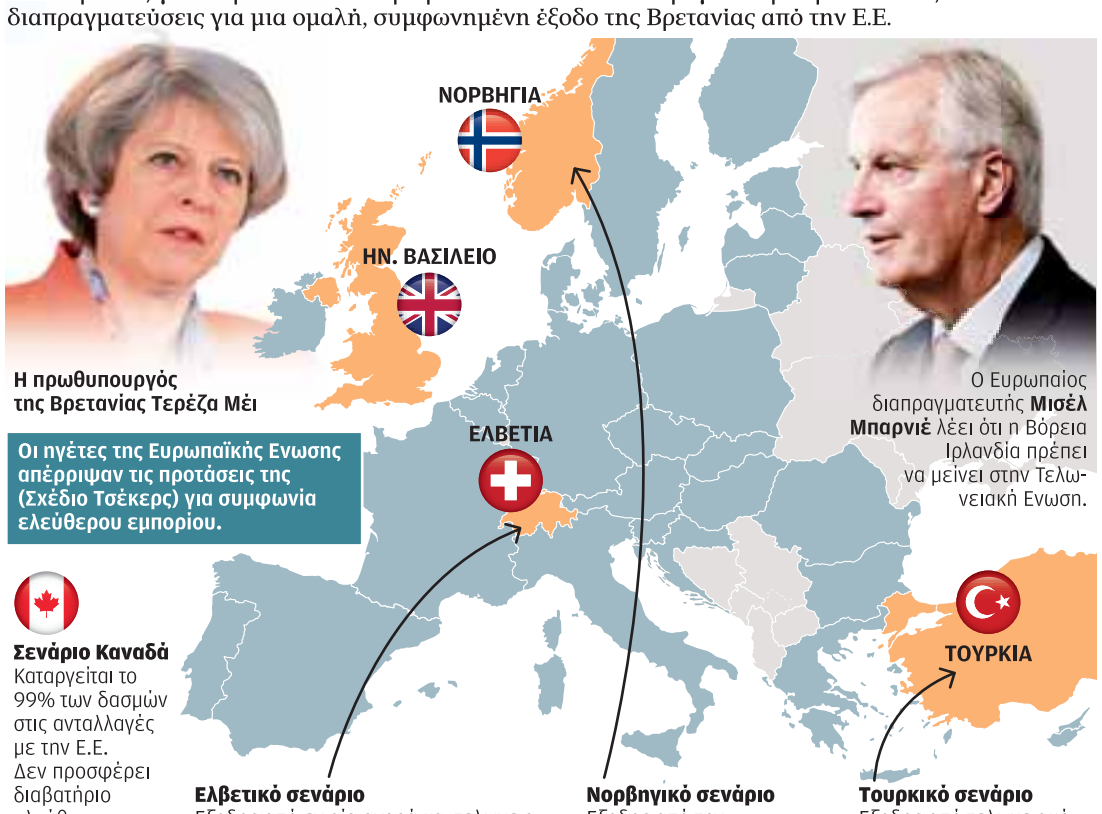

Σενάριο Καναδά
Καταργείται το 99% των δασμών στις ανταλλαγές με την Ε.Ε. Δεν προσφέρει διαβατήριο ελεύθερης πρόσβασης των βρετανικών υπηρεσιών στην Ευρώπη.

Ελβετικό σενάριο
Εξοδος από ενιαία αγορά και τελωνειακή ένωση με διαπραγμάτευση διμερών εμπορικών συμφωνιών. Περιορισμένη πρόσβαση για τον εμπορικό τομέα της Βρετανίας.

Νορβηγικό σενάριο
Εξοδος από την τελωνειακή ένωση αλλά παραμονή στην ενιαία αγορά τόσο για τα εμπορεύματα όσο και για τις υπηρεσίες. Πρέπει να γίνει αποδεκτή η ελευθερία μετακίνησης, να καταβάλλονται εισφορές στον κοινοτικό προϋπολογισμό και να εφαρμόζονται οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου.

Τουρκικό σενάριο
Εξοδος από τελωνειακή ένωση και ενιαία αγορά. Δημιουργία νέας τελωνειακής ένωσης με την Ε.Ε., χωρίς δασμούς για τα αγαθά, εξαιρουμένων όμως των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Επιβολή ευρωπαϊκών δασμών σε τρίτες χώρες. Οχι εμπορικές συμφωνίες της Βρετανίας με τρίτες χώρες.

Καμία συμφωνία
Εξοδος από την τελωνειακή ένωση και την ενιαία αγορά, επιστροφή στις εμπορικές σχέσεις βάσει των κανόνων του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Δασμοί στο εμπόριο μεταξύ Βρετανίας και Ε.Ε., με σκληρό σύνορο στη Βόρεια Ιρλανδία. Η Βρετανία θα μπορεί να κλείνει εμπορικές συμφωνίες με τρίτους κατά βούληση.

ΠΗΓΕΣ: Institute for Government analysis, Graphic News

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Στην ενιαία αγορά τουλάχιστον έως το 2021

Μπορεί η Τερέζα Μέι να αντιμετωπίστηκε από τους Ευρωπαίους ηγέτες στις Βρυξέλλες με πιο καλοπροαίρετη διάθεση από ό,τι είχε συμβεί στην προηγούμενη Σύνοδο Κορυφής του Σάλτσμπουργκ, αλλά γνωρίζει η ίδια ότι η πιο δύσκολη μάχη που την περιμένει είναι στο Λονδίνο. Η Μέι αποδέχθηκε παράταση της μεταβατικής περιόδου, κάτι που σημαίνει ότι η χώρα της, παρότι θεωρητικά αποχωρεί από την Ε.Ε. στις 29 Μαρτίου του 2019, θα παραμείνει στην ενιαία αγορά τουλάχιστον μέχρι το 2021. Οι ευρωσκεπτικιστές των Συντηρητικών, με επικεφαλής τους τέως υπουργούς Μπόρις Τζόνσον και Ντέιβιντ Ντέιβις, μετέφρασαν την υποχώρηση της Μέι ως οιωνό συνθηκολόγησης και προδοσίας του Brexit. Η εφημερίδα Times έγραψε μάλιστα ότι είναι πιθανό να κινηθεί διαδικασία καθαίρεσης της Μέι και ανάδειξης του Ντέιβις ως υπηρεσιακού πρωθυπουργού. Από την άλλη, γύρω στους 100 βουλευτές του κόμματος, που επιθυμούν την παραμονή στην Ευρωπαϊκή Ενωση, κινούνται για να αποτρέψουν το ενδεχόμενο μιας εξόδου χωρίς συμφωνία.

REUTERS

Σενάρια όχι για ένα αλλά για τρία Ιντερνετ στο εγγύς μέλλον

Αμερικανικό, κινεζικό και ευρωπαϊκό

Τον Σεπτέμβριο ο Ερικ Σμιντ, πρώην διευθύνων σύμβουλος της Google και πρόεδρος της Alphabet, δήλωσε ότι εντός των επόμενων 15 ετών το Ιντερνετ, κατά πάσα πιθανότητα, θα διαιρεθεί στα δύο. Στο ένα Ιντερνετ θα κυριαρχούν οι ΗΠΑ και στο άλλο η Κίνα.

Ο Σμιντ δεν θεωρεί πιθανό το ενδεχόμενο το Διαδίκτυο να παραμείνει παγκόσμιο. Προφανώς έχει δίκιο αποκλείοντας αυτή την πιθανότητα, αλλά υπάρχουν κάποια σφάλματα στη σκέψη του. Αποκλείει το ενδεχόμενο δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού Διαδικτύου, που θα μπορούσε να λάβει σάρκα και οστά γύρω από τους όλο και αυστηρότερους κανονισμούς που η Ευρωπαϊκή Ενωση έχει θεσμοθετήσει για τις τεχνολογικές πλατφόρμες. Ολα τα σημάδια δείχνουν ότι θα έχουμε ένα μέλλον με τρία Ιντερνετ.

Μέχρι σήμερα πιστεύαμε ότι ένα ενοποιημένο, και χωρίς δεσμά, Διαδίκτυο προωθούσε τη δημοκρατία μέσα από την ελεύθερη ροή των πληροφοριών. Τα πράγματα, ωστόσο, δεν μοιάζουν τόσο απλά σήμερα. Οι σκληροί έλεγχοι του Διαδικτύου που επέβαλε η Κίνα μέσα στα σύνορά της εξακολουθούν να παρεμποδίζουν τις συζητήσεις για τη δημοκρατία και ένα εξαιρετικά πολύπλοκο σύστημα ψηφιακής παρακολούθησης διαδραματίζει κομβικό ρόλο στην παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Διαφορές και ομοιότητες

Υπάρχουν τεράστιες διαφορές ανάμεσα στον Κανονισμό Προστασίας Γενικών Δεδομένων της Ευρωπαϊκής Ενωσης και στο καθεστώς της τεχνολογικώς εφαρμοζόμενης λογοκρισίας στην Κίνα. Αλλά και οι τρεις σφαίρες –Ευρώπη, ΗΠΑ και Κίνα– επεξεργάζονται κανόνες, ρυθμίσεις και νόρμες που αλληλοσυγκρούονται. Επίσης, η φυσική τοποθεσία των δεδομένων έχει διαχωριστεί κατά περιοχή, με αυτά να περιορίζονται σε κέντρα δεδομένων μέσα στα φυσικά σύνορα χωρών με την εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας.

Η υπερλεωφόρος των πληροφοριών κατακερματίζεται ευκολότερα όταν τόσα πολλά εξαρτώνται από ιδιωτικές υποδομές. Ενα σφάλμα στις υπηρεσίες Διαδικτύου της Amazon προκάλεσε μεγάλες ζημιές σε όλο το Διαδίκτυο το 2017. Μία καταιγίδα που διατάραξε ένα κέντρο δεδομένων στη βόρεια Βιρτζίνια δημιούργησε ανάλογα προβλήματα το 2012. Αυτά, όμως, δεν ήταν ηθελημένα λάθη. Οι εταιρικοί κλειδοκράτορες του Ιντερνετ έχουν τη δύναμη να κάνουν περισσότερα. Φυσικά κανείς δεν θέλει να θέσει γενικά το Ιντερνετ εκτός λειτουργίας. Αλλά όταν μία μεμονωμένη εταιρεία, με τεράστιο μερίδιο της αγοράς, επιλέξει να συμμορφωθεί με έναν νόμο, ένα μεγάλο κομμάτι του Ιντερνετ καταλήγει να ακολουθεί.

Η ισχύς που έχουν κάποιες πλατφόρμες και υπηρεσίες και η αισχρή κατάσταση της διεθνούς συνεργασίας σε όλον τον κόσμο μας εξωθούν όλο και πιο κοντά σε ένα κατακερματισμένο Ιντερνετ. Η λογοκρισία στο Ιντερνετ και η παρακολούθηση ήταν σήμα κατατεθέν ολοκληρωτικών καθεστώτων, όπως η Αίγυπτος, το Ιράν και η Κίνα. Ωστόσο, έχει καταστεί σαφές ότι η ψηφιακή παρακολούθηση δεν είναι μόνο χαρακτηριστικό των αντιδημοκρατικών δυνάμεων. Οι αποκαλύψεις του Εντουαρντ Σνόουντεν, το 2013, έβαλαν τις ΗΠΑ στη θέση τους και πιθανώς να εξώθησαν τη βιομηχανία τεχνολογίας σε μία αμφισβητούμενη άποψη για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ωστόσο, ακόμα και η καλύτερη εκδοχή του κατακερματισμένου Ιντερνετ έχει σοβαρές, αλλά επί του παρόντος, ασαφείς επιπτώσεις στο παγκόσμιο μέλλον. Τι είδους ιδέες και λόγος πρόκειται να περιοριστεί από τα σύνορα; Τι θα κάνει ο μη συνδεδεμένος κόσμος στη διάδοση της πρωτοπορίας και στην επιστημονική εξέλιξη; Πώς θα προστατεύονται η ιδιωτικότητα του βίου των χρηστών και η ασφάλεια, καθώς το Ιντερνετ θα κατακερματιστεί; Αραγε, ο διαχωρισμός του Ιντερνετ θα επηρεάσει την παγκοσμιοποίηση;

Τι είδους ιδέες και λόγος θα περιοριστεί από τα «σύνορα»; Ο διαχωρισμός του Διαδικτύου θα επηρεάσει την παγκοσμιοποίηση;

THE NEW YORK TIMES

ΕΡΑ / WU HONG

Ο πρόεδρος της Alphabet και πρώην διευθύνων σύμβουλος της Google, Ερικ Σμιντ, δήλωσε ότι εντός των επόμενων 15 ετών το Ιντερνετ, κατά πάσα πιθανότητα, θα διαιρεθεί.

Ο Τραμπ επαίνεσε επίθεση εναντίον δημοσιογράφου

Ο Ντόναλντ Τραμπ απευθύνεται στα πλήθη στη Μισούλα της Μοντάνας.

Ο Ντόναλντ Τραμπ επαίνεσε τον Γκρεγκ Τζιανφόρτε, μέλος του Κογκρέσου από τη Μοντάνα, ο οποίος επιτέθηκε άγρια εναντίον δημοσιογράφου της εφημερίδας The Guardian, επισημαίνοντας ότι κάποιος που επιτίθεται σωματικά εναντίον κάποιου άλλου είναι «ο άνθρωπός μου». Ο Τραμπ περιέγραψε με λαμπρά λόγια την επίθεση που συνέβη στις 24 Μαΐου 2017 όταν ο Μπεν Τζέικομπς, ο πολιτικός ανταποκριτής του Guardian, έκανε στον Τζιανφόρτε μία ερώτηση για την πολιτική υγείας στο πλαίσιο μιας ειδικής εκλογής του Κογκρέσου στη Μοντάνα. Ο πρόεδρος των ΗΠΑ πυροδότησε χειροκροτήματα και συνθήματα από ένα πλήθος οκτώ χιλιάδων ανθρώπων την Πέμπτη το βράδυ όταν είπε «Ο Γκρεγκ είναι έξυπνος. Και σίγουρα δεν πρέπει κανείς να παλεύει μαζί του. Καταλαβαίνετε; Ποτέ». Τα σχόλια του Τραμπ σηματοδοτούν την πρώτη φορά που ο πρόεδρος ανοικτά και άμεσα επαινεί μια πράξη βίας εναντίον δημοσιογράφου σε αμερικανικό έδαφος. Ερχεται, μάλιστα, σε μια στιγμή που ο Λευκός Οίκος βρίσκεται υπό μεγάλη εσωτερική και διεθνή πίεση εξαιτίας της άρνησης του Τραμπ να καταδικάσει τη Σαουδική Αραβία παρά τις αυξανόμενες αποδείξεις πως ο διάδοχος του θρόνου, Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν, διέταξε τον αποκεφαλισμό και τον διαμελισμό του δημοσιογράφου και επικριτή της Σαουδικής Αραβίας Τζαμάλ Κασόγκι. Ωρες πριν από τη συγκέντρωση «Κάνε την Αμερική πάλι μεγάλη» στη Μισούλα, ο Τραμπ τόνισε ότι πιστεύει πως ο Κασόγκι είναι νεκρός, χωρίς ωστόσο να καταδικάσει το σαουδαραβικό καθεστώς. Δίνοντας την πρώτη λεπτομερή περιγραφή της επίθεσης του Τζιανφόρτε στον Τζέικομπς, ο Τραμπ πληροφόρησε το κοινό που είχε συγκεντρωθεί στη Μισούλα ότι έμαθε για το συμβάν ενώ βρισκόταν στη Ρώμη σε μία διάσκεψη των ηγετών του κόσμου, περιγράφοντας την άμεση δυσαρέσκειά του. «Επιδοκιμάσαμε τον Γκρεγκ από πολύ νωρίς, αλλά έμαθα ότι επιτέθηκε σε ένα δημοσιογράφο. Αυτό συνέβη την ημέρα της εκλογής ή λίγο πριν από αυτήν και σκέφτηκα: "Αυτό είναι τρομερό. Θα χάσει την εκλογή"». Ο Τραμπ συνέχισε: «Και μετά είπα. Για περιμένετε ένα λεπτό. Ξέρω τη Μοντάνα αρκετά καλά και πιστεύω ότι αυτό μπορεί να τον βοηθήσει. Και όντως έτσι έγινε». Σε εκείνο το σημείο τα πλήθη από τη Μοντάνα χειροκρότησαν.

«Κάποιος που επιτίθεται σωματικά εναντίον κάποιου άλλου είναι ο άνθρωπός μου», είπε ενώπιον 8.000 ατόμων στη Μισούλα της Μοντάνα.

Ο Αμερικανός πρόεδρος ολοκλήρωσε την περιγραφή της φυσικής επίθεσης λέγοντας ότι ο Τζιανφόρτε «είναι ένας καταπληκτικός τύπος. Σκληρός». Η προεκλογική εκστρατεία της Κάθλιν Ουίλιαμς, της Δημοκρατικής αντιπάλου του Τζιανφόρτε στις εκλογές του Νοεμβρίου, έδωσε στη δημοσιότητα μία νέα διαφήμιση αντιδρώντας στα σχόλια του Τραμπ. Σε ανακοίνωσή της η προεκλογική εκστρατεία ανέφερε: «Η επίθεση και τα ψέματα του Τζιανφόρτε δεν είναι αυτό που είμαστε ως κάτοικοι της Μοντάνας». Αξίζει να σημειωθεί ότι η σχέση του προέδρου Τραμπ με τα αμερικανικά και διεθνή μέσα μαζικής ενημέρωσης έχει γίνει πολεμική μετά τη νίκη του στην προεδρική εκλογή του 2016.

Συνάντηση με Τραμπ επιδιώκει ο Ερντογάν

Στον απόηχο της απελευθέρωσης του Αμερικανού πάστορα Andrew Brunson, η Τουρκία γυρνάει σελίδα στις σχέσεις της με τις ΗΠΑ

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Σε μια συνάντηση με τον Πρόεδρο των ΗΠΑ, με την οποία θα μπορούσε να ανοίξει νέα σελίδα στις διμερείς σχέσεις ΗΠΑ-Τουρκίας, οι οποίες το τελευταίο διάστημα αντιμετωπίζουν μεγάλα προβλήματα και προκλήσεις σε πολλά μέτωπα, στοχεύει το τουρκικό Προεδρικό, λίγο μετά την απελευθέρωση του Αμερικανού πάστορα Andrew Brunson. Λαμβάνοντας υπόψη της τα προβλήματα της τουρκικής οικονομίας και το αδιέξοδο σε πολλά μέτωπα της διπλωματίας, η Τουρκία επιδιώκει την εξομάλυνση των διμερών σχέσεων με τις ΗΠΑ. Υπάρχουν όμως προβλήματα που επισκιάζουν τον συγκεκριμένο στόχο αλλά η τουρκική πλευρά θεωρεί ότι υπάρχουν περιθώρια διπλωματικών ελιγμών στις σχέσεις με την Ουάσιγκτον.

Αναμένει δε το αποτέλεσμα των ενδιάμεσων εκλογών στις ΗΠΑ για να επιταχύνει τις διεργασίες και τις προετοιμασίες για τη συνάντηση των δύο προέδρων. Ένα ευνοϊκό αποτέλεσμα για τους Ρεπουμπλικανούς θα μπορούσε να ενισχύσει τη θέση του Ντόναλντ Τραμπ στο αμερικανικό πολιτικό πεδίο. Με αυτόν τον τρόπο, η αμερικανική ηγεσία θα μπορούσε να πραγματοποιήσει ανοίγματα στο πεδίο της εξωτερικής πολιτικής με περισσότερη άνεση. Αυτή είναι η άποψη της τουρκικής διπλωματίας.

Ο στόχος της εξομάλυνσης

Από τη σκοπιά της Τουρκίας, η ένταση στις διμερείς σχέσεις Τουρκίας-ΗΠΑ δεν είναι βιώσιμη και βλάπτει τα αμοιβαία συμφέροντα και των δύο πλευρών. Μπορεί στην παρούσα φάση η επιστροφή στη «χρυσή εποχή» της συνεργασίας να μην είναι εφικτή, ωστόσο, οι

Πρέπει να βρούμε φόρμουλα με την οποία θα προσεγγίσουμε αυτά τα θέματα, δίχως να πλήττει η μία πλευρά το γόητρο της άλλης.

δύο πλευρές θα μπορούσαν να βρουν τον τρόπο με τον οποίο θα προχωρήσουν στη σταδιακή εξομάλυνση των σχέσεων. Με μπούσουλα το παραπάνω σκεπτικό, η τουρκική πλευρά, επικεντρώνει την προσοχή της στην προοπτική της συνάντησης των δύο ηγετών στο άμεσο μέλλον. Για να λάβει όμως χώρα, οι δύο πλευρές θα πρέπει να προχωρήσουν άμεσα στην επιδιόρθωση των σχέσεών τους σε διάφορα πεδία. Πρώτα απ' όλα, θα πρέπει να λειτουργήσουν εκ νέου οι οδοί διπλωματίας και διαλόγου, να πέσουν άμεσα οι τόνοι στις διμερείς σχέσεις και να αποφύγουν νέες εντάσεις και αντιπαραθέσεις. Παράλληλα, θα πρέπει να βρεθούν λύσεις σε σειρά προβλημάτων. Πρώτον, πώς θα προχωρήσει η συνεργασία της Τουρκίας με τη Ρωσία σε διάφορα ζητήματα, τη στιγμή που η Ουάσιγκτον εισέρχεται σε μια νέα ψυχροπολεμική φάση στις σχέσεις της με τη Μόσχα. Αυτό προβληματίζει τους Τούρκους διπλωμάτες και υπενθυμίζουν ότι στο προηγούμενο διάστημα τα «λάθη» της Δύσης οδήγησαν την Τουρκία σε στενή συνεργασία με τη Ρωσία και το Ιράν στην ευρύτερη περιοχή. Σε περίπτωση που η Δύση αναθεωρήσει τη στάση της τότε η Τουρκία θα μπορούσε να αναθεωρήσει και τη δική της σε διάφορα ανοιχτά μέτωπα, δίχως ωστόσο να διακόπτει τον διάλογο με την Τεχεράνη και τη Μόσχα. Δεύτερον, ποιος θα είναι ο ρόλος της Τουρκίας στην νέα αντιπαράθεση της Ουάσιγκτον με την Ισλαμική Δημοκρατία του Ιράν; Από τη σκοπιά της Άγκυρας η απάντηση του συγκεκριμένου ερωτήματος είναι «απλή». Η Τουρκία δεν επιθυμεί να γίνει κομμάτι αυτής της αναμέτρησης. Ενεργειακά και αμυντικά η Τουρκία εξαρτάται από το Ιράν. Η Άγκυρα δεν έχει την πολυτέλεια να γυρίσει άμεσα την πλάτη της στην Ισλαμική Δημοκρατία. Μια τέτοια «πρόχειρη» κίνηση θα μπορούσε να βλάψει τα τουρκικά συμφέροντα στα πεδία της ενέργειας και του Κουρδικού. Αυτήν την πραγματικότητα καλείται να λάβει υπόψη της στη νέα περίοδο η Ουάσιγκτον.

Από τη σκοπιά της Τουρκίας, η ένταση στις διμερείς σχέσεις Τουρκίας-ΗΠΑ δεν είναι βιώσιμη και βλάπτει τα αμοιβαία συμφέροντα και των δύο πλευρών.

Κουρδικό - Βόρεια Συρία

Υπάρχουν και άλλα ζητήματα τα οποία εξακολουθούν να επισκιάζουν τις διμερείς σχέσεις Τουρκίας-ΗΠΑ. Ένα από αυτά είναι το Κουρδικό και κυρίως οι εξελίξεις στις περιοχές που ελέγχουν οι Κούρδοι στο βόρειο τμήμα της Συρίας, με την υποστήριξη των ΗΠΑ.

«Οι εξελίξεις στη Συρία δεν εξυπηρετούν τα συμφέροντα των ΗΠΑ. Τουρκία και Ρωσία συμφώνησαν για την κατάπαυση του πυρός στο Ίντλιπ. Έτσι, η προσοχή στράφηκε στο ανατολικό κομμάτι του Ευφράτη. Στη νέα περίοδο η Τουρκία και η Ρωσία εγείρουν με πιο αποφασιστικό τρόπο το πρόβλημα της περιοχής του YPG, την οποία προστατεύουν οι ΗΠΑ», τονίζει ο αναλυτής της φιλοκυβερνητικής δεξαμενής σκέψης «SETA» της Τουρκίας, Μπουρχανετίν Ντουράν.

Σύμφωνα με τον κ. Ντουράν, όπως η Τουρκία έτσι και η Ρωσία εκφράζει έντονο προβληματισμό για τις εξελίξεις στο βορειοανατολικό κομμάτι της Συρίας. Η δε, Τουρκία, διά στόματος του Προέδρου της, ανακοινώνει την επικείμενη στρατιωτική επιχείρηση σε αυτό το κομμάτι της γειτονική χώρας. Με βάση τα προαναφερόμενα, ο κ. Ντουράν καταλήγει στο εξής συμπέρασμα: «Μετά την απόφαση για τον Brunson, ο Τραμπ πρέπει να εστιάσει στις προτάσεις του ειδικού απεσταλμένου του στη Συρία J. Jeffrey και να επιλέξει τη συνεργασία με την Τουρκία. Σε περίπτωση που η Ουάσιγκτον δεν αναθεωρήσει τη στρατηγική της για τη Συρία, δηλαδή δεν τερματίσει την υποστήριξή της προς το YPG, η μία ένταση θα ακολουθήσει την άλλη. Σε αυτήν την περίπτωση, τα προβλήματα στις σχέσεις Τουρκίας-ΗΠΑ θα λάβουν δομικό χαρακτήρα. Ο διπλωματικός διάλογος των ηγετών ενδέχεται να μην είναι σε θέση να επιλύσει αυτό το πρόβλημα».

Το αποτυχημένο πραξικόπημα

Από την σκοπιά της Άγκυρας, εκτός από τα ζητήματα της Ρωσίας, του Ιράν και της Συρίας υπάρχουν και άλλα προβλήματα που δυσχεραίνουν τον αμερικανοτουρκικό διάλογο και είναι οι «πληγές» που άνοιξε το αποτυχημένο πραξικόπημα του 2016. Τότε η Ουάσιγκτον έστειλε συγκεχυμένα μηνύματα στην Άγκυρα και δεν παρουσίασε διάθεση για συνεργασία για την καταπολέμηση του Κινήματος Γκιουλέν, το οποίο, σύμφωνα με την επίσημη ρητορική της τουρκικής κυβέρνησης, κρύβεται πίσω από το αποτυχημένο πραξικόπημα. Από την πλευρά της, η Ουάσιγκτον εκφράζει έντονο προβληματισμό για την απομάκρυνση της Τουρκίας από τη Δύση και τον στόχο του εκδημοκρατισμού και την επισκίαση των βασικών ανθρώπινων δικαιωμάτων στην Τουρκία. «Πρέπει να βρούμε μια μαγική φόρμουλα με την οποία θα προσεγγίσουμε αυτά τα θέματα, δίχως να πλήττει η μια πλευρά το γόητρο της άλλης», σημειώνουν στην «Κ» πηγές που παρακολουθούν από κοντά τις εξελίξεις στην τουρκική διπλωματία.

ΠΡΩΤΗ ΠΑΣΑ
Η ΜΑΧΗ ΤΩΝ ΤΙΤΑΝΩΝ: ΠΟΛΙΤΙΚΗ Ή ΑΘΛΗΤΙΚΑ;
ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 7:00 – 10:00
ΣΠΟΡ FM 95,0
ΜΙΧΑΛΗΣ ΤΣΙΚΑΛΑΣ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΓΙΔΗΣ
GET IT ON Google play
Download on the App Store
LISTEN LIVE
24sports.com.cy

Ο «Φοίνικας» είναι έτοιμος ν' ανοίξει ξανά τα φτερά του

Νέο ξεκίνημα επιχειρεί η Ανόρθωση με τον Γιούργκεν Στρέπελ στον πάγκο

Του **ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΤΟΦΗ**

Το κάκιστο ξεκίνημα της Ανόρθωσης στη φετινή σεζόν, οδήγησε στη λύση της συνεργασίας με τον Ρόνι Λέβι, με τον οποίο η «Μεγάλη Κυρία» είχε υπογράψει διετές συμβόλαιο το περασμένο καλοκαίρι, επιθυμώντας να κτίσει πάνω σε όσα κέρδισε την περυσινή σεζόν. Η έξοδος στα κύπελλα Ευρώπης μετά από μια πενταετία και η άρνηση συμβιβασμού με μηδενικό βαθμολογικό απολογισμό που έφερε πολλά κέρδη στα τελευταία στάδια των περυσινών αναμετρήσεων, ήταν κάποια από τα στοιχεία πάνω στα οποία ο Ανδρέας Παντελή και οι συνεργάτες του θέλησαν να βασιστούν ώστε να γίνει το βήμα παραπάνω. Πέραν της οικονομικής υπέρβασης, η οποία κράτησε τον Ρόνι Λέβι στο «Αντώνης Καρράς» με συμβόλαιο με ετήσιες αποδοχές που άγγιζαν τις διακόσιες χιλιάδες ευρώ, οι διοικούντες των κυανολεύκων της Αμμοχώστου προχώρησαν και σε νέα ξανοίγματα με προφανή στόχο το κυνήγι της εισόδου στους ομίλους του Γιουρόπα Λιγκ. Ρούμπεν Ράγιο, Ντάνιελ Πράνιτς και Ντουγκλάο υπέγραψαν νέα συμβόλαια με καλύτερες απολαβές, ενώ πρώρη ανανέωση της συνεργασίας επιτεύχθηκε με τον αρχηγό, Ζοάο Βίκτορ, ο οποίος είναι ο μοναδικός πρωτοκλασάτος ποδοσφαιριστής που συνεχίζει από το 2015.

Από εκεί και πέρα δύο, κυρίως, σίριαλ είχαν θετική έκβαση με τον πρώτο σκόρερ της περυσινής ομάδας, Μίχαλ Ντούρις, να αποκτάται από τη ρωσική Όρενμπουργκ με μια επένδυση που σε βάθος τριετίας θα αγγίξει το ενάμισι εκατομμύριο ευρώ. «Επαναπατρισμός» προέκυψε για τον Ρικάρντο Λαβόρδε ο οποίος μετά από ένα οδοιπορικό στα γήπεδα της Ρωσίας με τη φανέλα της Κρασνοντάρ, επέστρεψε στον τόπο όπου κατάφερε να ξεδιπλώσει το ταλέντο του, περισσότερο από ποτέ. Η γραμμή κρούσης ενισχύθηκε με άλλη μια πολυδάπανη κίνηση, καθώς την κυανόλευκη φανέλα φόρεσε και ο Νίκα Κατσαράβα, ο οποίος επελέγη για να πλαισιώσει τον Μίχαλ Ντούρις στην επίθεση, έχοντας παρόμοια αγωνιστικά χαρακτηριστικά βάση ύψους και θέσης.

Το κάζο με τους Αλβανούς

Για άλλη μία φορά η Ευρώπη πλήγωσε τη «Μεγάλη Κυρία» και δίπλα στα ονόματα των Πέτροβατς, Γκέφλε και Ντίλα Γκόρι, προστέθηκε και αυτό της Λάτσι. Η κλήρωση του πρώτου προκριματικού γύρου του Γιουρόπα Λιγκ έφερε την ομάδα του Ρόνι Λέβι

Η ομάδα υστερούσε στον τομέα της φυσικής κατάστασης και η εκτός έδρας ισοπαλία απέναντι στην ουραγό Αλκή Ορόκλινη, αποτέλεσε το κύκνειο άσμα για τον Ρόνι Λέβι.

αντιμέτωπη με μια βατή αλλά ύπουλη αντίπαλο και εκ του αποτελέσματος κρίνεται ότι οι διπλές αναμετρήσεις έγιναν με χαμηλό επίπεδο ετοιμότητας. Τα απρόοπτα που προέκυψαν με τη μη διαθεσιμότητα των Ντουγκλάο και Νίκα Κατσαράβα λόγω τιμωρίας που κουβαλούσαν από το παρελθόν, στοίχισε, όπως επίσης και ο τραυματισμός του Άντραζ Στρούνα, ο οποίος οδήγησε σε εκ νέου μεταφορά του Ντάνιελ Πράνιτς στην άμυνα και ενώ βάσει των φιλικών προετοιμασίας προοριζόταν για τη μεσαία γραμμή.

Το κόστος του αποκλεισμού ήταν πολύ μεγάλο τόσο σε οικονομικό, όσο και σε αγωνιστικό επίπεδο με τον Ρόνι Λέβι να μπαίνει στο στόχαστρο και τα σύννεφα της εσωστρέφειας να πλανώνται πάνω από το «Αντώνης Παπαδόπουλος». Παρά το τρίποντο στον πρώτο αγώνα εντός συνόρων απέναντι στη Δόξα Κατωκοπιάς, η Ανόρθωση

Μετά το ναυάγιο με τον Μπίσκαν, ο Ανδρέας Παντελή έφερε στην Κύπρο τον Γιούργκεν Στρέπελ, ο οποίος επέλεξε να ξενιτευτεί για πρώτη φορά στην καριέρα του.

Οι ρεαλιστικοί στόχοι και το δύσκολο πρόγραμμα

Με δέκα βαθμούς να χωρίζουν τη «Μεγάλη Κυρία» από την κορυφή της βαθμολογίας μετά από πέντε στροφές και δύο εντός έδρας ήττες σε ντέρμπι, ο πρωταθλητισμός ξεθώριασε πολύ νωρίς. Από τη μια σαφώς και υπάρχουν μαθηματικές πιθανότητες για ένα ντεμαράζ που θα φέρει την Ανόρθωση ξανά στην κορυφή του κυπριακού ποδοσφαίρου, ωστόσο, με τις υφιστάμενες συνθήκες, η διατήρηση ενός ευρωπαϊκού εισιτηρίου και η διεκδίκηση του κυπέλλου, φαντάζουν ως πιο ρεαλιστικοί στόχοι. Ο Γιούργκεν Στρέπελ δεν έχει μπροστά του δρόμο στρωμένο με ροδοπέταλα, μιας και της εξόδου στο «Τάσος Μάρκου» θα ακολουθήσουν ντέρμπι απέναντι σε ΑΕΚ, Απόλλωνα, Νέα Σαλαμίνα και Ομόνοια. Ο Ολλανδός τεχνικός είναι υποχρεωμένος δια μέσου των απαιτητικών αυτών αναμετρήσεων να συνδυάσει την ανάπτυξη της φιλοσοφίας του και τα αποτελέσματα.

έβγαζε στο γήπεδο εικόνα ομάδας, η οποία υστερούσε στον τομέα της φυσικής κατάστασης και η εκτός έδρας ισοπαλία απέναντι στην ουραγό Αλκή Ορόκλινη, αποτέλεσε το κύκνειο άσμα για τον Ισραηλινό τεχνικό.

Ο Μπίσκαν έγινε Στρέπελ

Το όνομα του Τιμούρ Κετσπάγια ήταν το πρώτο το οποίο αποτέλεσε λαϊκή απαίτηση μετά την απομάκρυνση του Ρόνι Λέβι, με τον Ανδρέα Παντελή και τους συνεργάτες του να προσεγγίζουν τρεις φορές τον Γεωργιανό τεχνικό. Όπως ο ίδιος ανέφερε με γραπτή δήλωσή του στον τύπο, η επιθυμία του να επιστρέψει στο «Αντώνης Παπαδόπουλος» είναι δεδομένη, ωστόσο, οι συνθήκες δεν κρίνονται ιδανικές, αφήνοντας εμμέσως πλην σαφώς να εννοηθεί ότι δεν μπορεί να συνεργαστεί με τον Ανδρέα Παντελή.

Η ακίδα στράφηκε στον άπειρο μεν, ελπιδοφόρο δε, Ίγκορ Μπίσκαν, για τον οποίο υπήρξε και υπομονή και πρόθεση για ικανοποίηση πολλών απαιτήσεων με την έκδοση μάλιστα επίσημης ενημέρωσης περί συμφωνίας και αναμονής άφιξής του στο νησί, μετά το ντέρμπι με τον ΑΠΟΕΛ. Παρόλα αυτά ο Κροάτης αναίρεσε την υπογραφή του και επέλεξε να συνεχίσει την καριέρα του στην πατρίδα του, δημιουργώντας νέα μουρμούρα και αμφισβήτηση.

Άμεσα ο Ανδρέας Παντελή προσέγγισε και έφερε στην Κύπρο τον Γιούργκεν Στρέπελ, ο οποίος μετά από μια διετία στη Χέρενφεν, επέλεξε να ξενιτευτεί για πρώτη φορά στην προπονητική του καριέρα. Ως θιασώτης της ολλανδικής σχολής, ο 49χρονος τεχνικός ανέφερε ότι είναι λάτρης του επιθετικού ποδοσφαίρου, παραλαμβάνοντας μιαν προπονητική σκυτάλη η οποία είναι βαριά και απαιτητική.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Φαινόμενα επικίνδυνα...

Σύνηθες φαινόμενο έχει καταντήσει η εκδίκαση από τον αθλητικό δικαστή, υποθέσεων αντιαθλητικής συμπεριφοράς προπονητών μικρών ηλικιακά ομάδων. Είναι πολλά βέβαια και τα περιστατικά αντιαθλητικής συμπεριφοράς νεαρών παικτών τα τελευταία χρόνια στην Κύπρο. Αν το νεαρό της ηλικίας μπορεί να αποτελέσει ως ένα βαθμό ελαφρυντικό για τέτοιες συμπεριφορές, το ίδιο δεν μπορεί να ισχύσει για την περίπτωση των προπονητών. Ας δουν το θέμα λίγο πιο σοβαρά κάποιες ομάδες, σε σχέση με το ποιους προσλαμβάνουν στον πάγκο, γιατί ειδικά στα πρωταθλήματα U19, U17, U16 και πάει λέγοντας, κριτήριο δεν θα πρέπει να είναι μόνο το απαραίτητο προπονητικό δίπλωμα ή το βιογραφικό ενός προπονητή, αλλά και ο χαρακτήρας και η γενικότερη παρουσία του στα κυπριακά γήπεδα.

* * * * *

Θαυμασμός για Μαργκάσα

Οφείλουμε όλοι να εκφράσουμε τον θαυμασμό μας στο Ρενάτο Μαργκάσα. Ο Πορτογάλος χαφ που πολιτογραφήθηκε Κύπριος ήταν με διαφορά ο καλύτερος ποδοσφαιριστής του αντιπροσωπευτικού μα συγκροτήματος στη πρόσφατη αναμέτρηση με τη Σλοβενία για το πρωτάθλημα των Εθνών. «Έφαγε» το γήπεδο, ενώ ήταν εξαιρετικός και αμυντικά και δημιουργικά. Αποκορύφωμα η υπέροχη κάθετη πάσα στον Φώτη Παπουλή στο γκολ της ομάδας μας. Χώρια το ότι προσδίδει προσωπικότητα στην ομάδα. Στα 33 του χρόνια παίζει σαν έφηβος για δύο απλούς λόγους. Διαθέτει μπόλικες φυσικές δυνάμεις ενώ είναι ένας τέλειος επαγγελματίας. Η δε αυταπάρνηση και το πάθος του είναι τέτοιο που λες και αυτός ο άνθρωπος είναι γέννημα θρέμμα αυτού του τόπου. Θαυμασμός λοιπόν...

Μεγάλο ενδιαφέρον στη Β΄ κατηγορία

Εξαιρετικά ενδιαφέρον είναι το πρωτάθλημα Β΄ Κατηγορίας. Τέσσερις αγωνιστικές μετά την έναρξη το ΘΟΙ Λακατάμιας είναι στην πρώτη θέση, με 9 βαθμούς ενώ στην τέταρτη είναι η ΠΑΕΕΚ με 7. Ο Ολυμπιακός είναι στη δέκατη θέση με 6 βαθμούς ενώ είχε αρχίσει το πρωτάθλημα με δύο συνεχόμενες ήττες. Η ΑΟΑΝ Αγίας Νάπας είναι στην τελευταία θέση χωρίς βαθμό. Ασφαλώς και η τηλεοπτική κάλυψη συμβάλλει στην αύξηση του ενδιαφέροντος αλλά απλώς... συμβάλλει. Το ενδιαφέρον δημιουργείται κυρίως από την εικόνα των ομάδων. Τέσσερις αγωνιστικές δεν αποτελούν επαρκές δείγμα, αλλά η γενική εκτίμηση είναι ότι η συνέχεια θα είναι ανάλογη.

* * * * *

Η Cobalt και η... κέντα

Είναι να μη σου τύχει καμιά φορά. Η συντριπτική πλειοψηφία των οπαδών του Απόλλωνα επέλεξε τον αγώνα με την Άιντραχτ στη Γερμανία για να κάνει ταξίδι να δει την ομάδα του και παραμονές των πτήσεων προέκυψε το κλείσιμο αεροπορικής εταιρείας. Άντε τώρα να τρέχεις να δεις τι σου γίνεται, πώς θα πάρεις τα λεφτά σου και πώς θα καταφέρεις να βρεθείς στη Γερμανία για τον αγώνα. Πάντως, δεν το βάζουν κάτω οι Απολλωνίστες και ετοίμασαν πολύ μεγάλη εκδρομή που θα φτάνει τις 2000 κόσμο που θα βρεθεί στο γήπεδο. Ήλπιζαν πως θα πήγαιναν απευθείας, θα πάνε μέσω άλλων προορισμών τελικά αλλά δεν πτοούνται. Παρά την αναστάτωση που προκλήθηκε και ήταν σημαντική βέβαια. Αλλά στην Κύπρο που ζούμε δεν ξέρεις τι σου ξημερώνει με ποιος κλείνει και πότε. Η εταιρεία αυτή είχε και χορηγικές συμφωνίες με συλλόγους που επίσης επηρεάζονται. Αλλά ασφαλώς το πρώτιστο είναι οι εργαζόμενοι και ο απλός κόσμος. Τα άλλα όλα έπονται.

* * * * *

Ενημέρωση και «ενημέρωση»

Προέκυψε πάλι ζήτημα με τη σχέση των συλλόγων με τα ΜΜΕ και πιο ειδικά τους δημοσιογράφους. Είτε αυτό γίνεται δημόσια, όπως το έκαναν Πρόδρομος Πετρίδης με την αναφορά περί φίλων και Ανδρέας Παντελή με την προτροπή στον κόσμο «να κλείσει τ' αφτιά του», είτε πλαγίως η ουσία είναι ίδια. Οι σχέσεις των ομάδων με τους δημοσιογράφους θα δοκιμάζονται πάντα, καθώς σε πολλές περιπτώσεις οι διοικήσεις δεν αποδέχονται την κριτική και τη θεωρούν «πόλεμο». Δεν υπάρχει κάτι κακό στο να διαφωνούν και να αντιδρούν, ειδικά όταν γράφονται ανακρίβειες ή ακόμα και αναλήθειες έχουν κάθε δικαίωμα να το επισημαίνουν, όμως το κομμάτι της ενημέρωσης είναι διαφορετική ιστορία. Δεν είναι φυσιολογικό στο 2018 να τίθεται ζήτημα μη ενημέρωσης για τα πιο απλά πράγματα όπως ένας τραυματισμός ενός παίκτη σε μια προπόνηση. Συμφωνούμε πως έχουμε κάνει άλματα ως ποδόσφαιρο σε πολλά θέματα, αλλά σε αυτό μείναμε αρκετά πίσω ακόμα. Ελπίζουμε να αλλάξουν τα πράγματα.

* * * * *

Αβραάμ...

Πέρα για πέρα σωστή κρίνεται η κίνηση του Αντρέα Σοφοκλέους να καλέσει όπως λένε οι πληροφορίες τον Αντρέα Αβραάμ για να συζητήσουν το ενδεχόμενο ανανέωσης της συνεργασίας τους. Ο κύπριος όντως απέδειξε ότι όχι μόνο αξίζει ν' αγωνίζεται στην ομάδα αλλά και το ότι μπορεί να ηγηθεί της προσπάθειας για να επανέλθει η ΑΕΛ στην ελίτ και να πρωταγωνιστήσει όπως έκανε το πρώτο μισό της δεκαετίας που διανύουμε. Οι συζητήσεις δεν ξέρουμε που θα καταλήξουν, το σίγουρο είναι ότι ο Πέτρος Κονναφής, ατζέντης του παίκτη, θα παίξει σημαντικό ρόλο στην τελική έκβαση.

Α.Μ.Ε.Α

Με ή χωρίς κάρτα, με ή χωρίς τους οργανωμένους, με ή χωρίς την αξιοπιστία στο πρωτάθλημα η Πολιτεία είναι πέρα για πέρα υποχρεωμένη να λύσει το πρόβλημα των Ατόμων Με Ειδικές Ανάγκες. Τον τελευταίο καιρό ολοένα και πληθαίνουν τα παράπονα, δείγμα ότι εν έτει 2018 η κοινωνία μας δεν είναι έτοιμη να υλοποιήσει τα αυτονόητα. Δεδομένο που προκαλεί λύπη και συνάμα ντροπή για τη κοινωνία που δημιουργήσαμε. Ελπίζουμε ότι σύντομα, οι αρμόδιοι θα σταθούν επιτέλους στο ύψος των περιστάσεων. Και θα δώσουν λύσεις.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Βλακεία, υπερβολή... λαφαζανιά

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Παλαιότερα θυμάμαι κάθε φορά που έπαιζε η εθνική ομάδα, η κουβέντα που ξεκινούσε πριν και μετά το ματς έφτανε μέχρι τους προγόνους μας στη Χοιροκοιτία, την Αμαθούντα, την Ταμασό και τους διάδοχους του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Προσπαθούσαμε δηλαδή μέσα από την εθνική μας να εισχωρήσουμε στην ιστορία του τόπου μας. Βλακεία μεν, κυπριακή δε... Τον τελευταίο καιρό άλλαξαν κάπως τα πράγματα. Πόσο καιρό άλλωστε ν' ασχολείται κανείς με μια βλακεία; Είναι δυνατό μέσα από μια ομάδα, ας είναι και η εθνική να καταλήξεις στην αυθεντικότητα της καταγωγής ή της ιστορίας σου;

Η εθνική χρειάζεται ένα επαγγελματικό πλάνο που συνήθως κρατάει χρόνια έως ότου υλοποιηθεί.

Πέρασε που λες αυτό (μέχρι να επανέλθει, γιατί η βλακεία δεν είναι μόνο ανίκητη είναι και διαχρονική) και πλέον ασχολούμαστε περισσότερο ποδοσφαιρικά σε ό,τι έχει να κάνει με την εθνική ομάδα. Και ως είθισται, το έχουμε που το χουμε μες στην υπερβολή και τη λαφαζανιά. Άμα είναι άσχημο το αποτέλεσμα ξεκινά η απαξίωση των πάντων, η εκμηδένιση του κάθε τι και μετά το παραδοσιακό πια «κρούομε τον κώδωνα κινδύνου». Άμα προκύψει κανένα θετικό αποτέλεσμα, όχι και πολύ συχνά η αλήθεια, ξεκινάμε κάτι φανφάρες του τύπου «παλληκάρια», «μάγκες», ρίχνουμε και καμιά «ελληνική ψυχή» για να δώσουμε τα ρέστα μας. Μέση κατάσταση δεν υπάρχει. Η οποία μέση κατάσταση είναι τις περισσότερες φορές πολύ πιο κοντά στην πραγματικότητα παρά οι ακραίες προσεγγίσεις.

Η εθνική μας ομάδα είναι μια μικρή εθνική, η οποία σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να σταθεί σε υψηλό επίπεδο. Δυστυχώς δεν βοηθιέται από τους αρμόδιους, αφού για ν' ανακάμψει χρειάζεται ένα παραγωγικό/επαγγελματικό πλάνο που συνήθως κρατάει χρόνια έως ότου υλοποιηθεί. Όπως δηλαδή συνέβη σε πολλές χώρες μικρές ή μεγαλύτερες από μας. Και αντί να καθίσουμε να μιλήσουμε ακόμη και σε ανύποπτο χρόνο, πώς θα πάει μπροστά η εθνική και ποιο πλάνο θα πρέπει να εκπονηθεί, επαναπαυόμαστε σε συνήθεις τακτικές εκ μέρους μας. Τακτικές οι οποίες περιλαμβάνουν τη λαφαζανιά, την υπερβολή και τη βλακεία... η οποία όπως είπαμε είναι διαχρονική.

Εθνική και επόμενη μέρα

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Λογικά ο στόχος της πρώτης θέσης στον όμιλο δεν μπορεί να υλοποιηθεί, για την εθνική ανδρών, ακόμη και στο καλύτερο σενάριο των δύο νικών κόντρα σε Βουλγαρία και Νορβηγία. Άρα, ούτε το νεοσύστατο πρωτάθλημα των εθνών άλλαξε τη μοίρα μας, φέρνοντας το ζητούμενο της πρώτης παρουσίας σε τελική φάσης. Αυτή είναι η μία όψη του νομίσματος, η άλλη έχει να κάνει με το γενικότερο απολογισμό της προσπάθειας.

Καταρχάς, ο στόχος της πρώτης θέσης εύκολος δεν ήταν και κακώς κάποιοι διαφορετικά το εκτίμησαν, απλώς και μόνο επειδή από την τρίτη κατηγορία δυναμικότητας απουσιάζουν τα «μεγαθήρια». Έχει να κάνει αυτό και με τη ρεαλιστική προσέγγιση των δικών μας δυνατοτήτων. Το πιο σημαντικό, ίσως, είναι να αντιληφθούμε πως η υλοποίηση ενός στόχου (μεγαλεπήβολου για το δικό μας επίπεδο) απαιτεί μακροχρόνιο σχεδιασμό και πιστή υλοποίηση του, σ' ένα πλάνο διετίας ή τριετίας, ανεξαρτήτως αν οι συνθήκες μπορεί να αποδειχθούν ευνοϊκές από την πρώτη... απόπειρα.

Μην αρχίσουμε τους αφορισμούς, θεωρώντας πως ήταν εύκολο να υπερισχύσουμε των αντιπάλων μας.

Για την εθνική μας, η έναρξη του τελευταίου σχεδιασμού, γιατί προηγήθηκαν και απότυχαν πολλοί άλλοι σχεδιασμοί, οριοθετήθηκε με την πρόσληψη του Ραν Μπεν Σιμόν. Η πρώτη αξιολόγησή του, μετά την ολοκλήρωση τον ερχόμενο μήνα των υποχρεώσεων στο Nations League, δεν θα πρέπει απαραίτητα να εξαρτηθεί από τη θέση στη τελική βαθμολογία του ομίλου. Σαφώς και τα αποτελέσματα μετρούν, στο ξεκίνημα, ωστόσο, ενός σχεδιασμού και πλάνου, υπάρχουν πολλά άλλα που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη. Πιο απλά, ας εμπιστευθούμε το πλάνο και αυτούς που κρίθηκαν ικανοί να το υλοποιήσουν, από τη στιγμή που ευθύς εξ αρχής γνωρίζαμε πως αυτό δεν ολοκληρώνεται σε διάστημα μερικών μόνο μηνών.

Μην αρχίσουμε τους αφορισμούς και τους μηδενισμούς, θεωρώντας πως εύκολο ήταν να υπερισχύσουμε των αντιπάλων μας. Ούτε ο υπέρμετρος ενθουσιασμός βοηθά, αν τα δύο τελευταία αποτελέσματα είναι θετικά. Σωστή αξιολόγηση των δεδομένων είναι το ζητούμενο, γιατί διαπιστώθηκαν και βήματα προόδου, γιατί είναι πολλά ακόμη αυτά που υπολείπονται, μέχρι να είμαστε σίγουροι πως έγινε ό,τι έπρεπε να γίνει και αν ο τελικός απολογισμός δεν μας βρίσκει ικανοποιημένους, τότε προχωράμε στο επόμενο βήμα...

Eurobank Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2018

Eurobank Cyprus

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.	Χ.Α.	Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	Πετρέλαιο	€/$
-1,13%	-0,56%	-0,30%	-0,68%	-1,09%	-0,43%	0,29%	-3,49%	-0,88%

ΚΙΝΑ
Αύξησε δασμούς σε είδη πολυτελείας
Σελ. 11

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΕΛΛΑΔΑ

Η φτώχεια απειλεί το 34,8% των Ελλήνων

Ενας στους τρεις Ελληνες ζει σε συνθήκες φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Στην Ε.Ε. ένας στους πέντε βιώνει την ίδια κατάσταση, σύμφωνα με τη Eurostat. Η Ελλάδα κατατάσσεται στην τρίτη θέση, με το 34,8% του πληθυσμού, 3.701.800 άτομα, να βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας. **Σελ. 8**

ΔΙΕΘΝΗ

Η οικονομία των ΗΠΑ πιο ανταγωνιστική στον κόσμο

Οι ΗΠΑ επέστρεψαν στην κορυφή του καταλόγου με τις πλέον ανταγωνιστικές οικονομίες, σύμφωνα με έκθεση του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ (WEF) του Νταβός. Στην πρώτη δεκάδα βρίσκονται πέντε χώρες της Ε.Ε. (Γερμανία, Ολλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο, Σουηδία και Δανία). **Σελ. 10**

ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΙΚ ΕΛΛΑΔΑΣ

Νομοσχέδιο για γρήγορες συγχωνεύσεις εταιρειών

Με στόχο τις ταχύτερες και απλούστερες συγχωνεύσεις εταιρειών, το ΥΠΟΙΚ έθεσε προς διαβούλευση το σχετικό νομοσχέδιο. Προβλέπει συγχωνεύσεις εταιρειών διαφορετικών μορφών, διασπάσεις όλων των εταιρικών μορφών, καθώς και τη δυνατότητα μετατροπής προσωπικών σε ανώνυμες. **Σελ. 7**

Real Estate

Ανάρπαστες οι κατοικίες στο κέντρο της Αθήνας

Μεγάλη αύξηση καταγράφουν οι αγοραπωλησίες κατοικιών στο κέντρο της Αθήνας, που εμφανίζονται αυξημένες κατά 60%. Οι χαμηλές τιμές σε συνδυασμό με την προοπτική εκμετάλλευσης του ακινήτου μέσω μίσθωσης τύπου Airbnb προσελκύουν το ενδιαφέρον Ελλήνων και ξένων επενδυτών. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	**2,32%**	**0,00%**
Γερμανία	0,41%	-0,11%
Γαλλία	0,79%	0,09%
Ιταλία	3,68%	0,12%
Ισπανία	1,72%	0,08%
Ιρλανδία	0,99%	-0,07%
Ελλάδα	4,40%	-0,05%
Ην. Βασίλειο	1,54%	-0,13%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BB	R-4
Fitch	BB+	B
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Με άλλα φτερά οι προορισμοί Cobalt

Εταιρείες αναπροσαρμόζουν τώρα το πτητικό τους πρόγραμμα και ενισχύουν τον στόλο τους

Ο «κρατήρας» που δημιούργησε το εκκωφαντικό κλείσιμο της Cobalt Air θα καλυφθεί, έστω και σταδιακά, από άλλες ιδιωτικές αεροπορικές εταιρείες, οι οποίες δραστηριοποιούνται στην Κύπρο. Η Cobalt Air εξυπηρετούσε μέχρι την προηγούμενη εβδομάδα 21 προορισμούς σε 12 διαφορετικές χώρες. Η επόμενη ημέρα βρίσκει τις εταιρείες να αναπροσαρμόζουν τα επιχειρηματικά τους πλάνα, και να αναθεωρούν το πτητικό τους πρόγραμμα. Αύξηση πτήσεων ή και ενίσχυση του στόλου με αεροσκάφη μεγαλύτερης δυναμικότητας για προορισμούς Αθήνας, Θεσσαλονίκης και Λονδίνου, είναι στα πλάνα της εταιρείας Blue Air. Μιλώντας στην «Κ» ο Αντώνης Ορθοδόξου, Group Managing Director του ομίλου εταιρειών Orthodoxou, αποκλειστικός αντιπρόσωπος της εταιρείας Blue Air στην Κύπρο, ανέφερε ότι ήδη έγιναν επαφές με τη HERMES Airports ενώ τα δεδομένα θα τύχουν μελέτης από τα αρμόδια τμήματα της εταιρείας και στη συνέχεια θα εξεταστεί ποιοι προορισμοί της Cobalt είναι προς το συμφέρον της εταιρείας να ενταχθούν στο πτητικό της πρόγραμμα. **Σελ. 4**

Επενδύσεις 15 δισ. για φόρτιση αυτοκινήτων

Με την είσοδο, το 2019, των μεγάλων ευρωπαϊκών αυτοκινητοβιομηχανιών στην αγορά ηλεκτρικών αυτοκινήτων, μπορεί να πει κανείς πως αρχίζει στα σοβαρά η εποχή του ηλεκτρικού αυτοκινήτου. Ωστόσο, κάπου θα πρέπει να μπορούν οι καταναλωτές να φορτίζουν τα ηλεκτρικά τους αυτοκίνητα. Η δημιουργία δικτύου σταθμών φόρτισης για τις δύο μεγαλύτερες ευρωπαϊκές αγορές αυτοκινήτου, τη γερμανική και τη βρετανική, θα στοιχίσει 15 δισ. ευρώ και θα αποτελέσει μία από τις μεγαλύτερες επενδυτικές ευκαιρίες στον κλάδο των μεταφορών. **Σελ. 9**

Δήμητρα Καλογήρου

Πολύ άδικες οι κατηγορίες για ξέπλυμα

Λαμβάνονται αυστηρά μέτρα

Αδικες και υπερβολικές χαρακτηρίζει η πρόεδρος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς Κύπρου, Δήμητρα Καλογήρου τις κατηγορίες για ξέπλυμα ρωσικών κεφαλαίων στην Κύπρο. Σε συνέντευξη στην «Κ» τονίζει ότι έχουν ληφθεί αυστηρότατα μέτρα και έγιναν πρόσθετες σημαντικές αλλαγές τόσο στο νομοθετικό πλαίσιο, για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Αναφέρεται μεταξύ άλλων στο έργο της Επιτροπής και στους συνεχείς ελέγχους που διενεργούνται, τονίζοντας ότι από την αρχή του τρέχοντος έτους έχουν επιβληθεί συνολικά διοικητικές κυρώσεις περίπου 7,5 εκατ. ευρώ. **Σελ. 6**

Αυξάνονται οι εταιρείες που διαχειρίζονται ΜΕΔ

Δραστηριοποιούνται ήδη τέσσερις

Μέσα στους επόμενους μήνες θα λειτουργούν στην Κύπρο τέσσερις εταιρείες εξυπηρέτησης και διαχείρισης ΜΕΔ (servicers). Σήμερα λειτουργούν τρεις εταιρείες που προσπαθούν να μειώσουν τα ΜΕΔ που αγόρασαν από κυπριακές τράπεζες, ή έχουν αναλάβει να τα διαχειριστούν. Όμως, ακόμα ένας servicer αναμένεται να προστεθεί σύντομα. **Σελ. 5**

ΑΠΟΨΗ / *Του* **ΠΑΜΠΟΥ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ**

Πώς κατατάσσει την ανταγωνιστικότητα της Κύπρου το Παγκ. Οικονομικό Φόρουμ

Την Τετάρτη δόθηκε στη δημοσιότητα η αναλυτική έκθεση ανταγωνιστικότητας την οποία ετοιμάζει κάθε χρόνο το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ. Φέτος το Φόρουμ έχει τροποποιήσει τη μεθοδολογία για τη βαθμολόγηση και την κατάταξη των οικονομιών της υφηλίου. Η αλλαγή στη μεθοδολογία δίνει έμφαση σε παράγοντες που, σύμφωνα με το Φόρουμ, θα επηρεάσουν την δυνατότητα μιας οικονομίας να αυξάνει την ευημερία των πολιτών της μέσα σε ένα περιβάλλον συνεχών εξελίξεων και μεταβολών. Το Φόρουμ αύξησε τον αριθμό των στατιστικών στοιχείων που χρησιμοποιεί, ενώ ταυτόχρονα μείωσε τη βαρύτητα που αποδίδει στις απόψεις των στελεχών κάθε οικονομίας από το 60% περίπου στο 30%.

Οι αλλαγές αυτές ευνόησαν την θέση της Κύπρου, η οποία βρέθηκε στην 44η θέση από την 64η θέση που την τοποθετούσε η προηγούμενη μεθοδολογία ανάμεσα σε 140 περίπου χώρες. Η μεταβολή αυτή έχει να κάνει με το γεγονός ότι η Κύπρος παρουσιάζει θετικά στοιχεία σε παράγοντες όπως το μορφωτικό επίπεδο, οι υποδομές και η κοινωνική συνοχή. Επιπλέον ήταν παρατηρημένο ότι τα στελέχη των επιχειρήσεων στην Κύπρο γενικά είναι πιο αυστηροί στον τρόπο που κρίνουν την κατάσταση στην Κύπρο σε σχέση με τη στάση των στελεχών άλλων χωρών.

Πάντως, η Κύπρος εξακολουθεί να κατατάσσεται πιο χαμηλά από τη μεγάλη πλειοψηφία των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφού ξεπερνά σε ανταγωνιστικότητα μόνο έξι από τις 27 άλλες χώρες. Η υστέρηση αυτή έχει τη σημασία της αφού η χώρα μας έχει να ανταγωνιστεί τις άλλες ευρωπαϊκές οικονομίες στο πλαίσιο της ενιαίας αγοράς. Σε κάποιο βαθμό η υστέρηση της Κύπρου έχει να κάνει με το γεγονός ότι το Φόρουμ εξακολουθεί να δίνει βαρύτητα στο μέγεθος της εσωτερικής αγοράς κάθε χώρας, «τιμωρώντας» έτσι τις μικρές χώρες. Και τούτο παρόλο που στη σύγχρονη βιβλιογραφία δεν αποτελεί βεβαιότητα ότι το μικρό μέγεθος μιας οικονομίας είναι ανασταλτικός παράγοντας στην ανάπτυξή της. Πέραν του μεγέθους, η Κύπρος λαμβάνει τη χαμηλότερη κατάταξη σε δύο άλλους από τους 12 παράγοντες που καθορίζουν τον δείκτη ανταγωνιστικότητας. Ο ένας αφορά την μακρο-οικονομική σταθερότητα και έχει να κάνει με τον πληθωρισμό που στην Κύπρο ήταν αρνητικός ως τον Απρίλιο και το επίπεδο του χρέους. Η κατάσταση ασφαλώς στο θέμα του επιπέδου των τιμών έχει διορθωθεί, όμως το συνολικό χρέος της οικονομίας παραμένει εξαιρετικά προβληματικό. Ο πιο προβληματικός παράγοντας όμως είναι το χρηματο-οικονομικό σύστημα (95ο ανάμεσα σε 140 χώρες). Πιο αναλυτικά, οι πιο χαμηλές βαθμολογίες δίνονται ως προς τη διαθεσιμότητα πιστώσεων προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, την ύπαρξη κεφαλαίων επιχειρηματικού ρίσκου, την ευρωστία των τραπεζών και φυσικά το ύψος των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Στους υπόλοιπους τομείς, με εξαίρεση την καινοτομία (45η σε κατάταξη), η Κύπρος βαθμολογείται σχετικά ψηλά, αρκετά πιο πάνω από την 44η θέση που λαμβάνει στη γενική κατάταξη. Το γενικό συμπέρασμα που θα μπορούσε να εξαχθεί είναι ότι η ανταγωνιστικότητά μας υπονομεύεται από το οξύτατο πρόβλημα χρέους. Πέραν τούτου όμως, η οικονομία μας έχει τις βάσεις για να γίνει πιο ανταγωνιστική και να προσφέρει περισσότερα στους πολίτες.

www.pwc.com.cy

pwc

Cyprus Annual Review 2018

You can download the report at:
www.pwc.com.cy/annual-review

ΑΠΟΨΗ Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΣΩΚΟΥ

Ο βραχύς πολιτικός χρόνος υπονομεύει την οικονομία

Η ελληνική οικονομία παραμένει αδύναμη, η αγορά της ρηχή και το παραγωγικό μοντέλο γεμάτο στρεβλώσεις που μάλλον έχουν αυξηθεί παρά υποχωρήσει μετά τα μνημόνια. Παρά τη μείωση του κόστους παραγωγής, η ζητούμενη αύξηση της παραγωγικότητας σκοντάφτει στην επιδείνωση του δημογραφικού προβλήματος, ενώ το δύσκαμπτο ρυθμιστικό περιβάλλον και το προβληματικό νομικό πλαίσιο αποθαρρύνουν επενδύσεις στην τεχνολογία.

Όμως η προσέλκυση ξένων επενδύσεων είναι ο μόνος τρόπος να αναπτυχθεί η ελληνική οικονομία, με δεδομένη την αδυναμία των ελληνικών τραπεζών. Παρά τα αντικειμενικά εμπόδια, χάρη στο ανθρώπινο δυναμικό της και τις πρωτοβουλίες νέων κυρίως ανθρώπων της διασποράς, η χώρα προσελκύει από καιρό σε καιρό κάποιο εντυπωσιακό όνομα, όπως πρόσφατα της Tesla. Αλλά η καθαρή εισροή ξένων επενδύσεων ανήλθε μόλις στο 2% του ΑΕΠ τα τελευταία δύο χρόνια, ενώ όπως δείχνουν τα spreads των ελληνικών ομολόγων οι αγορές αποδεικνύονται ακόμη πιο δύσπιστες – και το διεθνές κλίμα δεν είναι ευνοϊκό.

> Τα περισσότερα από τα μέτρα που καλείται να εφαρμόσει η χώρα έχουν ως στόχο να ολοκληρώσουν τις μεταρρυθμίσεις που θα ανοίξουν την οικονομία στον ανταγωνισμό.

Το ΔΝΤ μείωσε τις εκτιμήσεις του για την παγκόσμια ανάπτυξη και το πρώην στέλεχός του Ασόκα Μόντι προειδοποίησε ότι θα πέσει πάλι έξω, προβλέποντας ότι η πραγματικότητα θα είναι χειρότερη από τις εκτιμήσεις του Ταμείου. Η επιμονή στην «καθαρή» έξοδο μπορεί να ήταν πολιτικά αρεστή, αλλά δεν έκανε τίποτε άλλο από το να υπογραμμίζει πόσο ευάλωτη είναι η ανάκαμψη. Βεβαίως, η κυβέρνηση κέρδισε χρόνο, και στην πολιτική ο χρόνος είναι ο στόχος. Αλλά οι όροι της εξόδου δεν είναι ευνοϊκοί. Η χώρα παραμένει δεσμευμένη σε υψηλά πρωτογενή πλεονάσματα, που περιορίζουν τις πολιτικές επιλογές. Είναι χαρακτηριστικό ότι ενόψει μίας εκλογικής χρονιάς, η κυβέρνηση έχει επικεντρώσει τις προσπάθειές της στην ακύρωση της νέας περικοπής των συντάξεων, θυσιάζοντας στην πορεία τα μέτρα μείωσης της φορολογίας που είχαν στόχο να τονώσουν την επιχειρηματικότητα και την ανάπτυξη.

Βεβαίως, τα περισσότερα από τα μέτρα που καλείται να εφαρμόσει η χώρα έχουν ως στόχο να ολοκληρώσουν τις μεταρρυθμίσεις που θα ανοίξουν την οικονομία στον ανταγωνισμό. Όπως ωστόσο τόνισε πρόσφατα από την Αθήνα ο συνεργάτης του Ινστιτούτου Bruegel Ζολτ Νταρβάς, «η στενή παρακολούθηση και η μακρά και λεπτομερής λίστα των μεταρρυθμιστικών δεσμεύσεων μοιάζουν πολύ με τις συνθήκες των τελευταίων οκτώ ετών, ακόμη και αν τα προγράμματα οικονομικής βοήθειας έχουν επισήμως τελειώσει». Και μπορεί οι πολιτικοί με τη βραχυπρόθεσμη ατζέντα τους να εστιάζουν στη δημιουργία εντυπώσεων, αλλά το ζητούμενο για την Ελλάδα είναι να αποφύγει να κατρακυλήσει πάλι στα προγράμματα στήριξης. Και ο μόνος τρόπος να γίνει αυτό είναι να τηρήσει τις δεσμεύσεις της, ώστε να κερδίσει την εμπιστοσύνη των αγορών και να έρθουν επενδύσεις. Όπως προειδοποιεί ο κ. Νταρβάς, αν δεν επιτευχθεί αυτό ο ρυθμός ανάπτυξης θα βαλτώσει, καθιστώντας δύσκολη την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων. Τότε θα χρειαστεί ένας νέος γύρος λιτότητας, και μία νέα κρίση χρέους είναι πιθανή.

Αυτό εννοεί και ο πρώην υπουργός Οικονομικών Αλέκος Παπαδόπουλος όταν λέει ότι η Ελλάδα «οδηγείται στον σκοτεινό δρόμο της Αργεντινής». Σημειώνοντας την καθήλωση των μακροοικονομικών στοιχείων, την αποεπένδυση της χώρας και τις υπεραισιόδοξες εκτιμήσεις του προϋπολογισμού, ο κ. Παπαδόπουλος τόνισε ότι όπως η Αργεντινή αναγκάσθηκε να στραφεί εκ νέου στη διεθνή βοήθεια, έτσι θα αναγκαστεί να κάνει και η Ελλάδα, αν δεν προσελκύσει νέο κύμα επενδύσεων. Αλλά για να το επιτύχει αυτό, οι πολιτικοί της πρέπει να σκεφτούν πιο μακροπρόθεσμα.

Deloitte.

Φορολογικός Οδηγός 2018
Όλα όσα πρέπει να γνωρίζετε

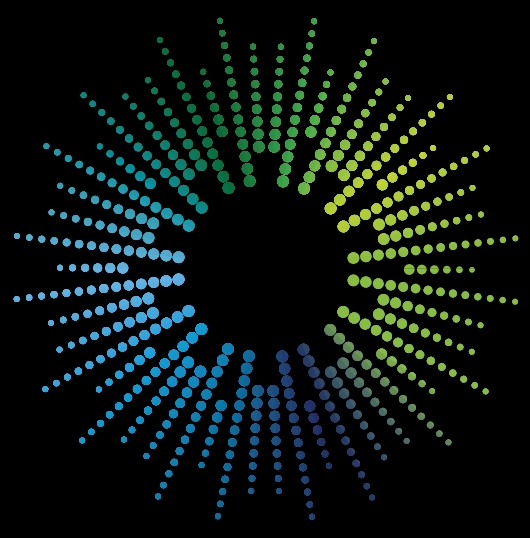

- Όλες οι νέες φορολογικές αλλαγές και άλλες σχετικές αλλαγές
- Το φορολογικό ημερολόγιο 2018
- Όλο το φορολογικό πλαίσιο που ισχύει στην Κύπρο

Η έκδοση του Φορολογικού Οδηγού εντάσσεται στα πλαίσια της πάγιας πολιτικής της Deloitte για πλήρη, έγκυρη και λεπτομερή ενημέρωση των φορολογουμένων.

Την ηλεκτρονική έκδοση, στην Ελληνική και Αγγλική γλώσσα, του Φορολογικού Οδηγού 2018 της Deloitte μπορείτε να τη βρείτε στην ιστοσελίδα www.deloitte.com/cy

© 2018 Deloitte Limited

Tax

ΔΙΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Στραβά και με καθυστερήσεις ξεκίνησε τον Αύγουστο του 2016 και στραβά κατέληξε η αεροπορική που διαβεβαίωνε ώρες πριν κλείσει ότι το επενδυτικό ενδιαφέρον για τη συνέχισή της ήταν τεράστιο.

Ιδιο σενάριο ξανά

Κλάματα, αγκαλιές, αγωνία και απόγνωση. Δεν πρόκειται για σκηνές από δραματική κινηματογραφική ταινία, αλλά για αυτές που ακολούθησαν στο αεροδρόμιο και στα γραφεία της Cobalt μετά το λουκέτο στην εταιρεία. Από τους 280 υπαλλήλους, περίπου το 90% ήταν προσωπικό των Κυπριακών Αερογραμμών. Οι ίδιοι άνθρωποι, το ίδιο σενάριο, τρία χρόνια μετά.

Δεν στεριώνουν οι αεροσυνοδοί

Λίγες ώρες μετά το κλείσιμο της Cobalt, στους 280 άνεργους υπαλλήλους ήρθαν να προστεθούν οι 60 απολυμένοι της TUS AIR. Λόγω μειωμένων αναγκών της χειμερινής περιόδου είπαν από την εταιρεία, που δεν αποκλείεται να τους προσλάβει ξανά την επόμενη περίοδο τουριστικής αιχμής. Καλού κακού, οι σύμβουλοι επαγγελματικού προγραμματισμού στην Κύπρο ας αφαιρέσουν καλύτερα από την λίστα τους το επάγγελμα των αεροσυνοδών και των πιλότων.

Η άδεια πύλη

Τουλάχιστον απαράδεκτη ήταν η εικόνα στο αεροδρόμιο Λάρνακας το βράδυ της Τετάρτης. Επιβάτες της Cobalt πλήρωσαν, έκαναν check in για να φτάσουν τελικά στην άδεια πύλη και να καταλήξουν να κοιμούνται στα καθίσματα του αεροδρομίου. Και ενώ σε περιπτώσεις καθυστέρησης πτήσεων προσφέρεται στους επιβάτες τουλάχιστον κουπόνια για νερό και φαγητό, στην προκειμένη περίπτωση οι επιβάτες έπρεπε να πληρώσουν από την τσέπη τους. Φεύγοντας τελικά λίγες ώρες ή μέρες αργότερα πήραν μαζί τους εκτός από τις βαλίτσες τους και τις καλύτερες εντυπώσεις από την Κύπρο. Κατά τα άλλα φυλάμε τον τουρισμό μας σαν τα μάτια μας.

Πέσαμε μέσα

Τα ΜΜΕ έπεσαν όλα μέσα στις προβλέψεις τους για την Cobalt, καθώς η πληροφόρηση που διαχεόταν τις τελευταίες ημέρες ήταν για το πόσο τέλεια εταιρεία είναι και ότι θα εξεύρει χρηματοδότηση στα σίγουρα. Μακάρι η πληροφόρηση να ήταν ορθή και να μη γινόταν αυτό που έγινε το βράδυ της Τετάρτης. Πάντως, ακόμα ευελπιστεί για δεύτερη ευκαιρία η εταιρεία.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Φοροδιαφυγή

Φοροδιαφυγή καλείται η παράνομη μείωση της φορολογικής υποχρέωσης/επιβάρυνσης ή η παράνομη εξαίρεση καταβολής φορολογίας. Η παράνομη αυτή πράξη/πρακτική ΔΕΝ προκύπτει σε καμία περίπτωση μέσα από νόμιμες διαδικασίες και κατάλληλο φορολογικό σχεδιασμό (βάσει προτύπων και νομοθεσίας), όπως συμβαίνει με τη νόμιμη πράξη/πρακτική της φοροαποφυγής.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Ξύπνησε και η Κεντρική

Όλοι φωνάζουν για τα ενοίκια σε διαμερίσματα της Λεμεσού που έχουν φτάσει στα 900 ευρώ για ένα δυάρι. Πλέον και η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου παραδέχεται ότι στη Λεμεσό διαγράφονται σημαντικές αυξήσεις στις τιμές διαμερισμάτων, κυρίως στις παραλιακές περιοχές. Πρέπει να θυμηθεί η Λεμεσός πως δεν είναι ούτε όλα τα διαμερίσματα και τα σπίτια πύργοι, ούτε απευθύνονται σε ξένους αγοραστές που αγοράζουν διαβατήρια.

Άρχισαν τα Skype Calls

Με καταθέσεις στελεχών της Citi Bank μέσω τηλεδιάσκεψης, αλλά και την παρουσία στελεχών πρώην ΣΠΕ και του πρόεδρου του Συνδέσμου Προστασίας Δανειοληπτών Τραπεζών, συνεχίζονται την επόμενη εβδομάδα οι εργασίες της Ερευνητικής Επιτροπής για την κατάρρευση του Συνεργατικού Πιστωτικού Ιδρύματος.

Ορθές τέτοιες πρωτοβουλίες

Με μια πολυήμερη καμπάνια, έπειτα από πρωτοβουλία και συνεργασία της Europol με την Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ομοσπονδία (ETO), το κοινό σε ολόκληρη την Ευρώπη θα ενημερωθεί για τους κινδύνους που κρύβουν ηλεκτρονικές απάτες, μέσω τηλεφωνικών κλήσεων και sms, email ή και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Οι συγκεκριμένες απάτες περιγράφονται διεθνώς με τον αγγλικό όρο: CyberScams. Η πανευρωπαϊκή εκστρατεία η οποία μεταφέρεται στην Κύπρο από τον Σύνδεσμο Τραπεζών και την Αστυνομία Κύπρου, θα πραγματοποιηθεί από τις 17 μέχρι τις 23 Οκτωβρίου, ημέρες κατά τις οποίες θα γίνουν ανακοινώσεις και θα διοχετευθεί χρήσιμο, ενημερωτικό υλικό για τις εν λόγω απάτες.

ΑΠΟΨΗ Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Κεραυνοβόλος έρωτας

«Οι αγοραστές αποφασίζουν εντός 8 δευτερολέπτων από τη στιγμή που θα δουν ένα σπίτι, αν τους ενδιαφέρει να το αγοράσουν. Βγείτε από το αυτοκίνητό σας, μπείτε στη θέση τους και δείτε τι βλέπουν αυτοί μέσα σε 8 δευτερόλεπτα». Barbara Ann Corcoran, (Αμερικανή επιχειρηματίας με περιουσία $80 εκατ.)

Όσοι μπήκατε στη διαδικασία να αγοράσετε ένα έτοιμο σπίτι, νομίζω καταλαβαίνετε ακριβώς τι εννοεί η Μπάρμπαρα Αvν Κορκόραν. Όταν είστε πραγματικά έτοιμοι να αναζητήσετε το σπίτι που θα στεγάσει τα όνειρά σας και είστε συνειδητοποιημένοι, τότε ξεκινάτε και τις ξεναγήσεις. Επειδή από μόνοι σας σχεδόν μόνο από καθαρή τύχη θα εντοπίσετε εύκολα το σπίτι που έχει «αυτό το κάτι» που εσείς θέλετε, ζητάτε τη βοήθεια μεσαζόντων. Δύο είναι τα στοιχεία που πρέπει να υπάρχουν για να δέσει το γλυκό:

Αφενός θα πρέπει εσείς να δώσετε αρκετή πληροφόρηση στον άλλο για να αντιληφθεί τι πραγματικά θέλετε και αφετέρου ο άλλος απέναντι σας θα πρέπει να διαθέτει την ψυχική νοημοσύνη να καταλάβει αυτό που εσείς θέλετε να του μεταδώσετε. Και λέω ψυχική νοημοσύνη επειδή αυτό το εγχείρημα πάει πολύ πιο πέρα από τα νούμερα. Πρέπει να σας αρέσει, πρέπει να το αγαπήσετε, πρέπει να σας κάνει ευτυχισμένους. Το σπίτι σας πρέπει να είναι ο τόπος που θέλετε να καταλήξετε το βράδυ και όχι απλώς οι τέσσερις τοίχοι και η στέγη που σας παρέχουν προστασία από τον καιρό. Αν εσείς περιοριστείτε στο να δώσετε ένα ξερό νούμερο υπό τύπο μπάτζετ, το πόσα υπνοδωμάτια και μπάνια πρέπει να έχει, αν το θέλετε με κεραμίδι ή όχι και τις 2-3 περιοχές που σας ενδιαφέρουν, τότε το πιθανότερο είναι πως θα έχετε ενώπιόν σας όλο το στοκ κατοικιών του κτηματομεσίτη, των developers και των τραπεζών για να αποφασίσετε, που μας φέρνει πίσω στην τύχη του πράματος. Και αυτό είναι που συνήθως συμβαίνει με αρκετούς από εσάς. Είστε τσιγκούνηδες στην πληροφόρηση ή και ακόμα παραπληροφορείτε – ηθελημένα ή άθελά σας. Βάζετε ένα όριο τιμής αγοράς και στο τέλος το ξεπερνάτε κατά 20%. Αυτό σημαίνει πως είτε ήσασταν εκτός πλαισίων της αγοράς εξαρχής, επειδή θεωρήσατε ότι οι τιμές που ακούτε είναι φουσκωμένες και δεν είστε εσείς άτομο να σας κοροϊδεύουν, ή δεν εκτιμήσατε σωστά το τι απαιτείται για να αποκτήσετε αυτό που θέλετε. Ή αρχίζετε με το «δεδομένο» ότι δεν έχετε πρόβλημα περιοχής, φτάνει να είναι κοντά στο κέντρο, δεν έχετε πρόβλημα με το ένα ή με το άλλο, και τελικά με όλα έχετε πρόβλημα, μη αντιλαμβανόμενοι πως οι γενικότητες σάς φέρνουν ενώπιον επιλογών που ποτέ δεν είναι επιλογές για εσάς. Και δείτε το ως εξής: είναι ποτέ δυνατόν σε μια πόλη όπως η Λευκωσία, η Λεμεσός, η Πάφος και η Λάρνακα την ώρα που αποφασίζετε πως θέλετε να αγοράσετε σπίτι, να υπάρχουν πέραν των πέντε επιλογών που πραγματικά σας κάνουν; Εγώ σας λέω πως είναι σχεδόν απίθανο. Η μόνη περίπτωση είναι αν πραγματικά δεν σας ενδιαφέρει τι αγοράζετε επειδή είτε είναι κάτι το πολύ μεταβατικό ή απλά σπάνια θα ζείτε μέσα. Οπότε σε αυτή την περίπτωση κάτι σε value for money κατάσταση που να βολεύει κάπως και με τη δουλειά αρκεί. Οι περισσότερες επιλογές όμως μάλλον θα είναι και εκ του περισσού, αφού με τέτοιες χαλαρές απαιτήσεις θα κολλήσετε στην πρώτη περίπτωση που θα δείτε, άντε τη δεύτερη. Και ερχόμαστε τώρα στην περίπτωση που βγάλατε την ψυχή σας πάνω στο τραπέζι για να καταλάβει ο κτηματομεσίτης τι θέλετε. Θα ξεκινήσετε να βλέπετε τις 5-6 επιλογές ή όσες νομίζει πως σας κάνουν. Θα βάζετε στο μικροσκόπιο τα πάντα: περιοχή, γειτονιά, καθαριότητα, προσβάσεις από το πρωί μέχρι το βράδυ και από Δευτέρα μέχρι Κυριακή, όταν είναι κλειστά τα σχολεία και όταν είναι ανοικτά, τι σχολεία είναι εκεί; Τι αρχιτεκτονική έχει το σπίτι, τι ποιότητα κατασκευής, τι διαρρύθμιση, με τι υλικά είναι κτισμένο; Θέλει ανακαίνιση, θέλει να πέσει κανένας τοίχος να μεγαλώσει το καθιστικό; Είναι ικανοποιητικός ο κήπος, είναι μικρός ή είναι μεγάλος; Έχει χώρο μπάρμπεκιου ή μου αρέσει το υφιστάμενο; Η πέργολα από πάνω μου αρέσει ή είναι καρακιτσαριό; Αν είναι διαμέρισμα, άλλο ένα εκατομμύριο πράγματα.

Και όμως, όλα τα πιο πάνω περνάνε από το μυαλό σας σαν γρήγορη κινηματογραφική λήψη. Όπως όταν μπαίνετε σε ένα κατάστημα και με ένα γρήγορο βλέμμα βλέπετε ανάμεσα σε χιλιάδες το ρούχο που σας αρέσει και το θέλετε. Έτσι και το σπίτι. Μέσα σε δευτερόλεπτα γνωρίζετε αν το θέλετε ή όχι. Και αν πραγματικά το θέλετε στο τρίτο δευτερόλεπτο θα γυρίσετε στο σύντροφό σας (αν έχετε) και με ένα βλέμμα στα μάτια όλο νόημα, θα ξηγηθείτε. Μάλλον έτσι κεραυνοβόλα τον ερωτευτήκατε και αυτόν. Σε αυτό το σημείο ο κτηματομεσίτης κατάφερε να μπει στα παπούτσια σας και as μην το ξέρει ακόμη. Ή μήπως το ήξερε;

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO, APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

The Economist EVENTS

14TH CYPRUS SUMMIT

Europe: Performing a balancing act
Cyprus: Leaving no stone unturned

November 1st-2nd 2018 • Hilton Park Nicosia

More than 40 distinguished speakers from the USA & Europe have confirmed for the 14th consecutive year

John Peet
Political and Brexit editor
The Economist

Nicos Anastasiades
President
Cyprus

Gus Bilirakis
Member of the US House
of Representatives
(via Skype)

Lord Alistair Darling
Former chancellor of the exchequer
UK

Elizabeth Spehar
Special representative
of the secretary-general & head
United Nations Peacekeeping Force
in Cyprus (UNFICYP)

Nikos Christodoulides
Minister of foreign affairs
Cyprus

Harris Georgiades
Minister of finance
Cyprus

Constantinos Petrides
Minister of interior
Cyprus

Yiorgos Lakkotrypis
Minister of energy, commerce,
industry and tourism
Cyprus

Michael Oren
Deputy minister
in the prime minister's office
Israel

Yannis Matsis
Chief executive officer
Hellenic Bank

Evgenios Evgeniou
Chief executive officer
PwC Cyprus

Dominique Bolli
Head of government
advisory practice
Henley & Partners

Tristan Aspray
Vice-president, Europe,
Russia, Caspian
ExxonMobil Exploration
Company

Elias Kassis
Vice-president North Africa,
Middle East, North Africa division
Total Exploration & Production

Yannis Grigoriou
CEO
Hellenic Petroleum Upstream

Henry MacNevin
Associate managing director
Moody's Investors Service

Iain Begg
Professorial research fellow
at the European Institute
London School of Economics
and Political Science

Thanos Dokos
Director-general
Hellenic Foundation
for European & Foreign Policy
(ELIAMEP)

Harry Tzimitras
Senior fellow
Atlantic Council
Director
PRIO Cyprus Centre

hazlis & rivas®
The Economist Events for Greece,
Cyprus, Malta and southeast Europe

www.hazliseconomist.com
www.cyprus2018.economist.com

In cooperation with:
European Parliament
Office in Cyprus
www.thistimeimvoting.eu/el

The Economist Events for Greece, Cyprus, Malta and south-east Europe @Economist_SEUR #EconCyprusSummit

Platinum sponsor: HELLENIC BANK

Premium gold sponsor: pwc

Gold sponsors: Henley & Partners, ExxonMobil, HELLENIC PETROLEUM

Silver sponsors: eni, European University Cyprus

Bronze sponsor: noble energy

Contributors: cygas, NESPRESSO, A2V LAB, HANIKIAN LAW FIRM, Proelium

Communication sponsor: H ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Airline carrier: AEGEAN

International broadcast partner: euronews.

Logistics supplier: DHL

IT sponsor: POBUCA

E-business provider: GENERATION Y

Supported by: CYPRUS CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY

Τα κενά αέρος της Cobalt αλλάζουν την αγορά

Πώς καλύπτεται το κενό των 21 προορισμών, και τα νέα δρομολόγια άλλων εταιρειών

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Μόλις τον περασμένο Ιούνιο η εταιρεία είχε προχωρήσει σε συμφωνία με την εταιρεία Etihad με στόχο να διευρύνει τον κατάλογο των προορισμών για το επιβατικό κοινό της Κύπρου, και να έχει τη δυνατότητα για πέραν των εκατό νέων προορισμών μεταξύ των οποίων Κίνα, Αυστραλία και Ινδία. Αίσθηση είχε δημιουργήσει το γεγονός ότι η εταιρεία ήταν παράλληλα σε διαβουλεύσεις για δυνατότητα πτήσεων σε προορισμούς όπως ΗΠΑ και Καναδά. Κίνηση που αν της έβγαινε, η Κύπρος θα έφτανε στο ζενίθ της μέχρι σήμερα συνδεσιμότητάς της. Τα πλάνα της Cobalt, όμως, όπως τελικά και η σύντομη παρουσία της εταιρείας στα αεροπορικά δρώμενα της Κύπρου, δεν ήταν τίποτα άλλο παρά ένα πυροτέχνημα. Μέσα σε 2,5 χρόνια, η εταιρεία κατάφερε να σκορπίσει τα εκατό εκατομμύρια της επένδυσης των Κινέζων επενδυτών και να οδηγηθεί με συνοπτικές διαδικασίες στο λουκέτο.

Περισσότερες πτήσεις σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη και Λονδίνο προγραμματίζει η Blue Air και εξετάζει το άνοιγμα σε Παρίσι και Ηράκλειο.

Το κενό στον τουρισμό

Η Cobalt Air εξυπηρετούσε μέχρι την προηγούμενη εβδομάδα 21 προορισμούς σε 12 διαφορετικές χώρες. Από Λάρνακα και Πάφο, η εταιρεία συνέδεε την Κύπρο με Ελλάδα και συγκεκριμένα σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο, Χανιά και Μύκονο, δρομολόγια που αποτελούσαν το 35% του πτητικού προγράμματος της εταιρείας, ενώ προσέφερε καθημερινές πτήσεις στο Λονδίνο με τα αεροσκάφη της να προσγειώνονται σε Χίθροου, Γκάτγουικ, Στάνστετ αλλά προσέφερε και απευθείας πτήσεις στο Μάντσεστερ. Προσέφερε επίσης πτήσεις σε κατ' εξοχήν τουριστικούς προορισμούς όπως είναι η Μαδρίτη, σε Ζυρίχη και Γενεύη της Ελβετίας, στην Κοπεγχάγη της Δανίας, στο Παρίσι, τη Μαδρίτη στη Μόσχα, στη Φρανκφούρτη και το Ντίσελντορφ της Γερμανίας, το Δουβλίνο της Ιρλανδίας, το Τελ Αβίβ, τη Βηρυτό και το Άμπου Ντάμπι στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Ειδικά στην περίπτωση της Ιρλανδίας, του Ντύσελντορφ και της Μαδρίτης, η συνδεσιμότητα που παρείχε η εταιρεία με τις πτήσεις της πρόσθετε σε μεγάλο ποσοστό στην αύξηση τουριστικών ροών από τις εν λόγω χώρες, κάτι που αποτυπώθηκε και στα ποσοστά των τουριστικών αφίξεων.

Είναι κοινώς παραδεκτό ότι η Cobalt είχε διαδραματίσει σημαντικό ρόλο ώστε να φτάσει η Κύπρος σε επίπεδα ρεκόρ τουριστικών αφίξεων, που ξεπέρασαν τα 3,6 εκατομμύρια το 2017, ενώ μέχρι τον Σεπτέμβρη του τρέχοντος έτους έφτασαν τα 3,2 εκατομμύρια. Σύμφωνα με στοιχεία, στα δύο χρόνια λειτουργίας της εταιρίας, και προτού αρχίσουν να έρχονται στην επιφάνεια τα οικονομικά προβλήματα, είχαν διακινηθεί περίπου 1,2 εκατομμύρια επιβάτες με την εταιρεία, ενώ διενεργήθηκαν 12 χιλιάδες πτήσεις.

Μέχρι το τέλος του χρόνου η εταιρεία θα εξυπηρετούσε άλλες 120 χιλιάδες επιβάτες, ενώ κατά την καλοκαιρινή περίοδο εκτιμάται ότι μετέφερε περίπου 3 χιλιάδες επιβάτες σε καθημερινή βάση. Πρόκειται για στοιχεία που δίνουν κάθε λόγο για ανησυχία στην αγορά μεταφορών και το ταξιδιωτικό κοινό για το πώς αυτό το κενό θα καλυφθεί από εδώ και πέρα. Την ίδια ώρα θεωρείται δεδομένο ότι ο «κρατήρας» που δημιούργησε το εκκωφαντικό κλείσιμο της Cobalt θα καλυφθεί, έστω και σταδιακά, από άλλες ιδιωτικές αεροπορικές εταιρείες, οι οποίες δραστηριοποιούνται στην Κύπρο. Κάτι που έχει γίνει και στο πρόσφατο παρελθόν μετά το κλείσιμο της Cyprus Airways το 2015, με την αγορά να καταφέρνει να ανακάμπτει μέσα σε μερικούς μήνες. Σανίδα σωτηρίας θα μπορούσε να πει κανείς, ήταν τότε, η δραστηριοποίηση της Cobalt Air, η οποία αναγεννήθηκε μέσα από τις στάχτες των Κυπριακών Αερογραμμών και επανέφερε στα δρομολόγια τον προορισμό του Heathrow, ενώ συνέδεσε την Κύπρο με χώρες όπως τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και μετέφερε από και προς την Κύπρο επιβατικό κοινό από Κοπεγχάγη, Ντύσελντορφ, Δουβλίνο και Μόσχα.

Στα δύο χρόνια λειτουργίας της εταιρίας, και πριν ξεκινήσουν να έρχονται στην επιφάνεια τα οικονομικά προβλήματα, είχαν διακινηθεί περίπου 1,2 εκατομμύρια επιβάτες με την εταιρεία, ενώ διενεργήθηκαν 12 χιλιάδες πτήσεις.

Το αόρατο χέρι της αγοράς

Έτσι και στην προκειμένη περίπτωση αναμένεται ότι το κενό θα καλυφθεί από το αόρατο χέρι της αγοράς, κατά τον οικονομολόγο Άνταμ Σμιθ, δηλαδή η αυτορρύθμιση της αγοράς θα επέλθει μέσω ιδιωτικών πρωτοβουλιών και χωρίς την παρέμβαση του κράτους. Θεωρία που φαίνεται να εφαρμόζεται στην προκειμένη περίπτωση, καθώς το κράτος παρουσιάζεται μέσα από δηλώσεις που έχουν γίνει από το Υπουργείο Μεταφορών, έτοιμο να διαχειριστεί μόνο προσωρινά την κατάσταση όπως έχει δημιουργηθεί.

Από την πλευρά του ο σύνδεσμος ταξιδιωτικών πρακτόρων διά του προέδρου του Βασίλη Σταματάρη αναφέρει ότι ήδη ένα πολύ μεγάλο μέρος του πτητικού προγράμματος της Cobalt έχει ήδη καλυφθεί από άλλες αεροπορικές εταιρείες, οι οποίες έκαναν τα ίδια δρομολόγια. «Κάποιες εταιρείες θα μπορούσαν να αυξήσουν το μέγεθος του αεροσκάφους, και θα πρέπει να γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες διεύρυνσης μέσα από άλλα συγκροτήματα αεροπορικών εταιρειών ώστε να επιστρέψουμε σιγά σιγά σε προηγούμενους ρυθμούς».

Έτσι από την πρώτη στιγμή που ανακοινώθηκε το κλείσιμο της Cobalt, η ανταπόκριση άλλων εταιρειών ήταν άμεση. Blue Air, Cyprus Airways και Aegean, προσέφεραν προσφορές για τους επηρεαζόμενους επιβάτες της Cobalt, σε εισιτήρια μονής διαδρομής. Η επόμενη μέρα βρίσκει τις εταιρείες να αναπροσαρμόζουν τα επιχειρηματικά τους πλάνα, και να αναθεωρούν το πτητικό τους πρόγραμμα.

Νέα δρομολόγια

Αύξηση πτήσεων ή και ενίσχυση του στόλου με αεροσκάφη μεγαλύτερης δυναμικότητας για προορισμούς Αθήνας Θεσσαλονίκης και Λονδίνου, είναι στα πλάνα της Blue Air. Μιλώντας στην «Κ» ο Αντώνης Ορθοδόξου, Group Managing Director του ομίλου εταιρειών Orthodoxou, αποκλειστικός αντιπρόσωπος της εταιρείας Blue Air στην Κύπρο, αναφέρει ότι ήδη έγιναν επαφές με τη HERMES Airports ενώ τα δεδομένα θα τύχουν μελέτης από τα αρμόδια τμήματα της εταιρείας και στη συνέχεια θα εξεταστεί ποιοι προορισμοί από το πτητικό πρόγραμμα της Cobalt είναι προς το συμφέρον της εταιρείας να ενταχθούν στο πτητικό της πρόγραμμα. Εξετάζεται, επίσης, να προστεθούν πτήσεις σε υφιστάμενους προορισμούς, όπως είναι η Αθήνα, η Θεσσαλονίκη και το Λονδίνο. Για την περίπτωση του Λονδίνου η εταιρεία εξετάζει το ενδεχόμενο να εκτελεί πτήσεις σε καθημερινή βάση, ωστόσο, δεν υπάρχει ενδιαφέρον για κάλυψη του δρομολόγιου Λάρνακας - Heathrow, τουλάχιστον σε πρώτο στάδιο. Η Blue Air προσανατολίζεται, επίσης, στην έναρξη δρομολογίου προς το Ηράκλειο, αλλά και το Παρίσι, με το οποίο η Cobalt παρείχε συνδεσιμότητα από τον Νοέμβριο του 2016.

Το άνοιγμα της βάσης της Blue Air στην Κύπρο έγινε μετά το κλείσιμο των Κυπριακών Αερογραμμών τον Γενάρη του 2015, και προσφέρει απευθείας πτήσεις σε πέντε προορισμούς, Βουκουρέστι, Θεσσαλονίκη, Αθήνα, Μπέρμιγχαμ, και Λονδίνο (Λούτον). Υπολογίζεται ότι για όλο το 2018 η εταιρεία θα εξυπηρετήσει γύρω στο μισό εκατομμύριο επιβάτες.

Η σύνδεση με το Κάιρο

Μέχρι και την υστάτη, η εταιρεία προχωρούσε σε επιχειρηματικά ανοίγματα και νέες συνεργασίες, γεγονός που εντείνει τα σενάρια περί προχειρότητας και κακής διαχείρισης στην εταιρεία. Συγκεκριμένα, δύο μέρες πριν από το οριστικό της κλείσιμο, αιγυπτιακά ΜΜΕ έκαναν λόγο για συμφωνία και έναρξη απευθείας πτήσεων της εταιρείας. Το δημοσίευμα ήρθε εν μέσω του καταιγισμού των πληροφοριών και των διαρροών για νέα για αναζήτηση επενδυτών. Άγνωστο το τι μέλλει γενέσθαι με τις πτήσεις προς τον συγκεκριμένο προορισμό, οι οποίες αναμένετο να ξεκινήσουν τον προσεχή Νοέμβριο και να πραγματοιούνται με συχνότητα, τέσσερις φορές την εβδομάδα. Μάλιστα, στο δημοσίευμα της αιγυπτιακής εφημερίδας Al-Shorouk η Cobalt είχε χαρακτηριστεί ως η δεύτερη μεγαλύτερη αεροπορική εταιρεία στη Λάρνακα από τον Ιούνιο του 2017. Το δρομολόγιο αναμένεται ότι θα συνεχίσει να καλύπτεται από τον αιγυπτιακό εθνικό αερομεταφορέα Egyptair.

Τι οδήγησε στο κόψιμο των φτερών

Οι τίτλοι τέλους στην Cobalt δεν ήρθαν από τη μια στιγμή στην άλλη, αλλά ήταν αποτέλεσμα και συνδυασμός διαφόρων παραγόντων. Ξεκινώντας από το γεγονός ότι η εταιρεία δεν είχε συγκεκριμένο πλάνο, και δεν ήταν συνεπής με το προφίλ το οποίο παρουσίασαν εξ αρχής. Ενώ ξεκίνησε ως low cost εταιρεία, στη συνέχεια η διεύθυνση της εταιρείας προχώρησε σε όχι ένα, αλλά πολλά βήματα παραπέρα θέλοντας να κάνουν την Κύπρο περιφερειακό κόμβο, με ανοίγματα σε Κίνα και Σιγκαπούρη. Η εταιρεία δεν είχε επίσης δεν είχε επίσης σωστό σύστημα διανομής και προβολής, ενώ το σημαντικότερο δεν είχε δεν είχε σωστή τιμολογιακή πολιτική, καθώς ξεκίνησε να πουλά τα εισιτήριά της σε πολύ πιο χαμηλές τιμές από αυτές που προσέφερε ο ανταγωνισμός. Σε αυτούς τους τρεις παράγοντες αποδίδονται κατά κύριο λόγο το πώς η εταιρεία κατέληξε από επένδυση 120 εκατομμυρίων να καταλήξει με έλλειμμα 5,5 εκατομμυρίων που αφορούσαν τρέχουσες λειτουργικές υποχρεώσεις, και να κλείσει. Σημειώνεται ότι μόλις στον δεύτερο χρόνο λειτουργίας της, η εταιρεία προχώρησε σε αλλαγή της ηγεσίας, απομακρύνοντας τον CEO της Andrew Madar και αντικαθιστώντας τον με τον Πέτρο Σουππουρή κάτι που πυροδοτεί εκ των υστέρων έντονες συζητήσεις μεταξύ του προέδρου της εταιρείας Γρηγόρη Διάκου και του γενικού διευθυντή του Υπουργείου Μεταφορών Αλέκου Μιχαηλίδη. Μάλιστα πληροφορίες που έχει στην κατοχή της η «Κ» αναφέρουν ότι η κορυφή του παγόβουνου άρχισε να προβάλλει από τον Σεπτέμβριο, όταν η ATLAS κάλεσε τους Κινέζους επενδυτές της Cobalt και ζήτησε διαβεβαιώσεις ότι θα συνεχίσουν να χρηματοδοτούν την εταιρεία.

Η συζήτηση κρίθηκε αναγκαία λόγω των ελλειμμάτων που παρουσίαζαν τα οικονομικά αποτελέσματα της εταιρείας. Από την Cobalt αναφέρεται ότι οι Κινέζοι επενδυτές ήταν έτοιμοι να δώσουν τα λεφτά, ωστόσο, προσέκρουσαν στις κυβερνητικές πολιτικές της χώρας που δεν διευκόλυναν τις εξαγωγές κεφαλαίων. Σύμφωνα με ένα δεύτερο σενάριο όμως, οι επενδυτές φέρονται να είπαν στην εταιρεία από εκείνη την στιγμή ότι δεν είναι διατεθειμένοι να βάλουν άλλα λεφτά στην εταιρεία, κάτι που αποτέλεσε την αρχή για αναζήτηση επενδυτή.

ΑΠΟΨΗ *Του* **ΜΙΧΑΛΗ ΚΡΟΝΙΔΗ**

Τραπεζική Ένωση: Πλήρης εφαρμογή και τα οφέλη για την Κύπρο

Η Τραπεζική Ένωση αποτέλεσε την απάντηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη χρηματοοικονομική κρίση του 2008 και είχε στόχο να εξασφαλίσει τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και να αποκόψει τη διασύνδεση μεταξύ τραπεζών και κρατών. Με αυτό τον τρόπο ενισχύεται η ασφάλεια και η αξιοπιστία των τραπεζών και αποτρέπεται η διάσωση τραπεζών με χρήματα φορολογουμένων.

Η Τραπεζική Ένωση εδράζεται σε τρεις πυλώνες:

α) Ο πρώτος αφορά την εποπτεία των τραπεζών της Ευρωζώνης από τον Ενιαίο Μηχανισμό Εποπτείας στη βάση κοινού ρυθμιστικού πλαισίου και ομοιόμορφων κανονισμών.

β) Ο δεύτερος αφορά την εξυγίανση των τραπεζών στη βάση κοινών προϋποθέσεων, κανόνων και διαδικασιών από τον Ενιαίο Μηχανισμό Εξυγίανσης.

γ) Ο τρίτος αφορά την εγγύηση των καταθέσεων μέχρι €100.000 σε όλες τις τράπεζες της Ευρωζώνης από ένα Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασφάλισης Καταθέσεων (ΕΣΑΚ).

Παρά το γεγονός ότι ο στόχος ολοκλήρωσης και εφαρμογής της Τραπεζικής Ένωσης είχε τεθεί για το τέλος του 2018, διαφαίνεται ότι αυτός δεν θα επιτευχθεί. Ενώ ο πρώτος και δεύτερος πυλώνας έχουν τεθεί σε πλήρη εφαρμογή από το 2014 και 2015 αντίστοιχα, ακόμη εκκρεμεί η εφαρμογή του τρίτου πυλώνα.

Το πρόβλημα έγκειται στο γεγονός ότι μεγάλες χώρες της Ευρωζώνης, που ουσιαστικά θα κληθούν να χρηματοδοτήσουν σε μεγάλο βαθμό το ΕΣΑΚ, θεωρούν ότι η όποια πρόοδος θα πρέπει να συνδεθεί με τη μείωση των κινδύνων στον τραπεζικό τομέα. Θεωρούν ότι η εφαρμογή του ΕΣΑΚ δημιουργεί πρόβλημα ηθικού κινδύνου και συνεπώς ενδείκνυται να μειωθεί ο τραπεζικός κίνδυνος σε κάποιες χώρες της Ευρωζώνης, ειδικά της περιφέρειας, προτού ισχύσει η όποια αμοιβαιότητα και ο όποιος καταμερισμός της ευθύνης ασφάλισης/εγγύησης των καταθέσεων. Το ΕΣΑΚ δεν πρέπει να θεωρηθεί ως ένα εργαλείο επιμερισμού του κινδύνου αλλά αντίθετα ως ένα εργαλείο μείωσης των κινδύνων το οποίο θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε περίπτωση που λαμβάνονται μέτρα εξυγίανσης ή απόφαση εκκαθάρισης τραπεζών.

Για να υπάρξει μείωση των κινδύνων στον τραπεζικό τομέα θα πρέπει να επιτευχθεί σημαντική μείωση των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων (ΜΕΧ) και των ανοιγμάτων των τραπεζών σε εγχώρια κρατικά ομόλογα. Για τις ΜΕΧ έχουν γίνει διάφορες ενέργειες τόσο από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα όσο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, διά μέσου της έκδοσης νέων Οδηγιών και Κανονισμών. Για τα ανοίγματα σε κρατικά ομόλογα έχει ξεκινήσει συζήτηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο με στόχο την επιβολή περιορισμών όσον αφορά τα ανοίγματα σε εγχώρια κρατικά ομόλογα αλλά και σε άλλα κρατικά ομόλογα σε ευρώ που εκδίδουν άλλα κράτη μέλη της Ευρωζώνης.

Ως απόρροια των πιο πάνω ενεργειών, βρίσκονται στο τραπέζι κάποιες εισηγήσεις που στοχεύουν να σπάσουν το αδιέξοδο και να διευκολύνουν την επίτευξη προόδου, ώστε να επισπευσθεί η εφαρμογή του τρίτου πυλώνα. Η πρόταση διατηρεί το στόχο ενός ενιαίου ΕΣΑΚ που θα χρηματοδοτείται από εισφορές που θα καταβάλλουν οι τράπεζες, ωστόσο γίνεται εισήγηση για ένα σταδιακό χρονοδιάγραμμα εφαρμογής το οποίο θα προϋποθέτει παράλληλα και την ύπαρξη προόδου στη μείωση των ΜΕΧ.

Η πρώτη φάση εφαρμογής αφορά την περίοδο 2019-2021 και περιλαμβάνει ένα μεταβατικό στάδιο «αντασφάλισης», όπου το ΕΣΑΚ θα παρέχει ρευστότητα (όχι κάλυψη ζημιών) σε περίπτωση που κάποιο εθνικό Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων έχει εξαντλήσει τους πόρους του και χρειάζεται επείγουσα χρηματοδότηση. Το ΕΣΑΚ θα παράσχει ρευστότητα στο εθνικό Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων υπό τη μορφή δανείου. Η μετάβαση στην επόμενη φάση θα εξαρτηθεί από την πρόοδο που θα επιτευχθεί στο θέμα της μείωσης των ΜΕΧ και των άλλων προβληματικών περιουσιακών στοιχείων, η οποία θα διαφανεί από τη διενέργεια ελέγχου της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού στους ισολογισμούς των τραπεζών (πριν από το τέλος 2022).

Εφόσον τηρηθούν τα πιο πάνω, τότε θα ακολουθήσει η μετάβαση στη φάση της «συνασφάλισης» των καταθέσεων όπου το ΕΣΑΚ, πέραν της παροχής ρευστότητας, θα προχωρήσει σταδιακά στην πλήρη ασφάλιση των καταθέσεων μέχρι €100.000 στις τράπεζες της Ευρωζώνης (ξεκινώντας από 30% τον πρώτο χρόνο χωρίς όμως τελικό χρονοδιάγραμμα).

Είναι λοιπόν ξεκάθαρο ότι επείγει και πρέπει τάχιστα να βελτιωθεί η ποιότητα των στοιχείων ενεργητικού στους ισολογισμών των τραπεζών, όχι μόνο για να επιτευχθεί η πλήρης εφαρμογή του τρίτου πυλώνα της Τραπεζικής Ένωσης αλλά και για να βελτιωθεί η ανθεκτικότητα και η κερδοφορία τους. Το γεγονός αυτό διαφαίνεται εξάλλου και από τις εξελίξεις στον τραπεζικό τομέα, τόσο εγχώρια όσο και σε επίπεδο κρατών της περιφέρειας της Ευρωζώνης (Ελλάδα, Ιταλία). Οι ευρωπαϊκές εποπτικές και άλλες αρχές αναμένουν ότι η πλήρης εφαρμογή και λειτουργία της Τραπεζικής Ένωσης θα οδηγήσει στην πραγματική ολοκλήρωση της ευρωπαϊκής τραπεζικής αγοράς όπου η ευρωζώνη θα λειτουργεί ως ένας ενιαίος τραπεζικός χώρος και οι τράπεζες θα μπορούν να διεξάγουν απρόσκοπτα διασυνοριακές τραπεζικές εργασίες. Επιπλέον, και οι καταθέτες, αλλά και οι αγορές θα πάψουν να μεροληπτούν ή και να προβαίνουν σε διακρίσεις μεταξύ τραπεζών στη βάση της χώρας προέλευσης ή δραστηριοποίησής τους.

Τα θετικά από τα πιο πάνω είναι αυτονόητα αλλά και αναγκαία για την Κύπρο, η οποία ως μέλος της Ευρωζώνης αναμένεται ότι θα έχει πολλαπλά οφέλη από την έγκαιρη ολοκλήρωση και πλήρη εφαρμογή της Τραπεζικής Ένωσης.

Γέμισε «servicers» για ΜΕΔ η Κύπρος

Τέσσερις οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στο νησί, προερχόμενες από τρεις συνολικά τράπεζες

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Σε ένα περιβάλλον, όπως αυτό της Κύπρου, στο οποίο γίνεται συνεχώς λόγος για τα Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια, ψάχνοντας τρόπους αντιμετώπισής τους και προβάλλοντάς το ως το μεγαλύτερο πρόβλημα που έχει να αντιμετωπίσει το νησί, στους επόμενους μήνες θα λειτουργούν τέσσερις εταιρείες εξυπηρέτησης και διαχείρισης ΜΕΔ (servicers). Τη δεδομένη χρονική περίοδο τρεις είναι οι εταιρείες που λειτουργούν και προσπαθούν να μειώσουν τα ΜΕΔ που αγόρασαν από κυπριακές τράπεζες ή έχουν αναλάβει να τα διαχειριστούν. Πρώτη λειτούργησε η APS, μετά τη συμφωνία με την Ελληνική Τράπεζα, ενώ ακολούθησε και η Altamira Asset Management, η οποία εξυπηρετεί τα ΜΕΔ της πρώην Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας. Μια συμφωνία όμως πώλησης δανείων που προέκυψε μεταξύ της νορβηγικής B2Kapical και της Ελληνικής Τράπεζας δημιούργησε έναν άλλο servicer που δραστηριοποιείται στο νησί.

Η εταιρεία που θα συσταθεί, η κυπριακή Apollo Asset Management, θα έχει δυναμικό 110 υπαλλήλων προερχόμενο από την Τράπεζα Κύπρου όπως πληροφορείται η «Κ».

Πρώτη εταιρεία λειτούργησε η APS, μετά τη συμφωνία με την Ελληνική Τράπεζα, ενώ ακολούθησε και η Altamira Asset Management της πρώην ΣΚΤ. Ακολούθησε η B2Kapital Cyprus και αναμένεται η κυπριακό τμήμα της Apollo.

Όμως, ακόμα ένας servicer αναμένεται να προστεθεί στο αμέσως επόμενο διάστημα, μόλις επικυρωθεί η συμφωνία μεταξύ Τράπεζας Κύπρου και Apollo Global Management. Το γεγονός αυτό, αναμένεται να δημιουργήσει μια εταιρεία διαχείρισης ΜΕΔ που θα κληθεί να εξυπηρετήσει τα ΜΕΔ ύψους 2,7 δισεκατομμυρίων ευρώ που έλαβε από την Τράπεζα Κύπρου και έφερε την Κύπρου να έχει πλέον ΜΕΔ ύψους 5,2 δισ. ευρώ.

Η εταιρεία που θα συσταθεί, η κυπριακή Apollo Asset Management, όπως πληροφορείται η «Κ» θα έχει δυναμικό 110 υπαλλήλων της Τράπεζας Κύπρου. Όπως έπραξε και η Ελληνική με την τσεχική APS, το ειδικό τμήμα εξυπηρέτησης ΜΕΔ της Apollo ναι μεν θα αποτελείται από υπαλλήλους της Τράπεζας Κύπρου, αλλά θα φέρει και μερικά στελέχη από τη μητρική εταιρεία, τουλάχιστον για τον πρώτο καιρό λειτουργίας.

Συνολικά, τουλάχιστον με τους αριθμούς των υπαλλήλων που έχουν ανακοινωθεί, εργοδοτούνται στις εταιρείες εξυπηρέτησης δανείων Altamira και APS 530 Κύπριοι, ενώ αν προστεθούν και οι 110 της Κύπρου που θα αναλάβουν εργασίες στην κυπριακή Apollo, ο αριθμός φτάνει στους 640. Πρέπει να σημειωθεί ότι δεν είναι γνωστός ο αριθμός των ατόμων που εργοδοτούνται στην B2Kapital Cyprus Ltd., αλλά φημολογείται ότι πρόκειται περί τα 50 πρόσωπα.

Τρεις τράπεζες

Τέσσερις εταιρείες διαχείρισης ΜΕΔ είναι προϊόντα τριών κυπριακών τραπεζών. Πρώτη, η Ελληνική Τράπεζα τον Ιανουάριο του 2017 συμφώνησε με την APS Holding a.s κατέληξαν σε συμφωνία για τη διαχείριση των στοιχείων ακίνητης περιουσίας και την εξυπηρέτηση του συνολικού χαρτοφυλακίου των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων της τράπεζας. Για το σκοπό αυτό δημιουργήθηκε μια νέα εταιρεία στην οποία η Ελληνική έχει το 49% των μετοχών, ενώ η APS Recovery Cyprus κατέχει την πλειοψηφία, δηλαδή το 51%. Οι δραστηριότητες του Τμήματος Διαχείρισης Καθυστερήσεων της Ελληνικής μεταφέρθηκαν λίγους μήνες μετά τη συμφωνία στη νέα εταιρεία. Η APS κλήθηκε να εξυπηρετήσει δάνεια ύψους 2,4 δισ. ευρώ.

Η Altamira Asset Management (Cyprus) Ltd αποτέλεσε σημαντική εξέλιξη στις διεργασίες αντιμετώπισης των ΜΕΔ της Συνεργατικής Κυπριακής, ασχέτως με το άδοξο τέλος της ΣΚΤ. Η κυπριακή Altamira που συστάθηκε στα τέλη του 2017 ανέλαβε την επιχειρηματική ευθύνη διαχείρισης των ΜΕΔ της τράπεζας που περιλαμβάνουν δάνεια ύψους 5,4 δισ. ευρώ, ακινήτων προς πώληση ύψους 0,4 δισ. ευρώ καθώς και το χαρτοφυλάκιο που έθεσε τέλος του 2017 η ΣΚΤ εκτός ισολογισμού ύψους κοντά 1 δισ. ευρώ. Η ολοκλήρωση της συναλλαγής τελεί υπό αριθμό εποπτικών και άλλων εγκρίσεων και όταν δοθούν θα αρχίσει να λειτουργεί ο «servicer».

Η εταιρεία B2Kapital Cyprus εξασφάλισε την πρώτη άδεια εταιρείας εξαγοράς πιστώσεων από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου στις 10 Μαΐου 2018, ενώ η Ελληνική Τράπεζα είχε προχωρήσει σε πώληση πακέτου ΜΕΔ αξίας 145 εκατομμυρίων ευρώ στην επενδυτική εταιρεία B2Kapital Cyprus Ltd στις αρχές του 2018. Η Ελληνική Τράπεζα ήταν και η πρώτη κυπριακή τράπεζα που άρχισε τις πωλήσεις κόκκινων δανείων. Η Εταιρεία είναι θυγατρική του νορβηγικού πολυεθνικού Ομίλου B2Holding, ενώ είναι ένας από τους 10 μεγαλύτερους αγοραστές και διαχειριστές ΜΕΔ στην Ευρώπη. Θεωρεί ότι η κυπριακή αγορά παρουσιάζει ουσιαστικές προοπτικές ανάπτυξης.

Εναυσμα το πλαίσιο

Πλέον, στο 40,3% έχουν μειωθεί τα Μη Εξυπηρετούμενα στο Ιουνίου του 2018 σύμφωνα με την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, παρουσιάζοντας μείωση 3,2 δισ. ευρώ ή 16,5% σε σύγκριση με το τέλος Μαρτίου του ιδίου έτους. Αξίζει να σημειωθεί πως από το τέλος του 2014 η μείωση έφτασε στα 10,7 δισ. ευρώ ή ποσοστιαία στο 39,1%. Σε τριμηνιαία βάση, όπως αναφέρει η Κεντρική, η μείωση στα ΜΕΔ οφείλεται κυρίως στην πώληση πακέτου 2,8 δισ. ευρώ από την Τράπεζα Κύπρου. Εντούτοις, τον Μάιο σύμφωνα με τα στοιχεία αυξήθηκαν κατά 12 εκατομμύρια ευρώ. «Η καθοδική πορεία των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων οφείλεται κυρίως στην πώληση μη εξυπηρετούμενων δανείων, στην αναταξινόμηση δανείων ως χρεωστικών τίτλων διαθέσιμων προς πώληση (debt instruments held for sale), σε αναδιαρθρώσεις που ολοκληρώνονται με επιτυχία με το πέρας της περιόδου παρακολούθησης και επανεντάσσονται στην κατηγορία των εξυπηρετούμενων χορηγήσεων, διαγραφές, αποπληρωμές και διευθετήσεις χρέους μέσω ανταλλαγής με ακίνητη περιουσία που αναμένεται να οδηγηθεί προς πώληση με σκοπό την ταχύτερη είσπραξη εσόδων», καταλήγει η ΚΤΚ.

Excellent Career Opportunity

BANKING/CORPORATE LAWYER VACANCY

We are a leading Cyprus law firm based in Nicosia with a broad-based banking, corporate and litigation practice. We boast a broad range of high profile local and international clients, including international banks, financial institutions and regulatory authorities.

We are looking for a banking/corporate lawyer, with a minimum of 5 years experience, well versed in giving opinions in banking transactions, drafting documentation in banking related transactions, share purchase agreements, articles of association and shareholder agreements as well as managing transactions. Fluent knowledge of English is a must.

Exceptional candidates with less experience may also be considered.

Salary in the region of: €75.000

All applicants will be treated with the strictest confidence.

Interested applicants should forward their CVs to:
EMAIL: info@contact.com.cy, **FAX:** 22 764 489.
For further information contact Mrs. Elena, at 22 452 045.

Salamis Tours

Σας ευχαριστούμε

Η **εταιρεία Salamis** ευχαριστεί θερμά όλους εκείνους που την εμπιστεύθηκαν για να μοιραστούν τις καλοκαιρινές τους εξόδους και να απολαύσουν τις διακοπές τους μαζί της αυτό το καλοκαίρι με το κρουαζιερόπλοιο **Salamis Filoxenia**.

Μια ακόμη περίοδος τελείωσε την **21η Οκτωβρίου 2018** και το χαμόγελο των πελατών της αποτελεί την μεγαλύτερη ικανοποίηση για το επίπεδο υπηρεσιών που έχει προσφέρει.

Με την ευκαιρία αυτή η εταιρεία θα ήθελε να ευχαριστήσει επίσης όλους εκείνους που τόσα χρόνια εμπιστεύθηκαν την συνεργασία της στους υπόλοιπους τομείς των υπηρεσιών του **Οργανισμού Salamis** (Ταξίδια, Τουρισμό, Εκτελωνίσεις, Θαλάσσιες και Διεθνείς Μεταφορές).

Η εταιρεία μας, σας υπόσχεται ότι θα συνεχίσει να εκτιμά την συμπαράσταση σας και σας διαβεβαιώνει ότι θα καταβάλει κάθε προσπάθεια να γίνει **καλύτερη** για να σας προσφέρει ακόμα καλύτερες υπηρεσίες.

Salamis Tours
Salamis CRUISE LINES
SALAMIS Cargo Lines
SALAMIS SHIPPING SERVICES LTD
cir Cyprus International Roads Ltd
SALAMIS SHIPPING S.A.

Το οικονομικό έγκλημα δεν έχει θέση στην Κύπρο

Εγιναν αλλαγές τόσο στο νομοθετικό πλαίσιο, όσο και στους ελέγχους, τονίζει στην «Κ» η Δήμητρα Καλογήρου

Από την αρχή του τρέχοντος έτους έχουν επιβληθεί συνολικά διοικητικές κυρώσεις περίπου 7,5 εκατομμυρίων ευρώ τονίζει η πρόεδρος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

Συνέντευξη στον
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Κύπρου (ΕΚΚ) είναι η δημόσια ανεξάρτητη εποπτική Αρχή, υπεύθυνη για την εποπτεία της αγοράς επενδυτικών υπηρεσιών σε κινητές αξίες, των συναλλαγών σε κινητές αξίες που πραγματοποιούνται στην Κυπριακή Δημοκρατία και του τομέα των συλλογικών επενδύσεων. Επίσης, εποπτεύει τις επιχειρήσεις που προσφέρουν διοικητικές υπηρεσίες, οι οποίες δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του ΣΕΛΚ και του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου. Αποστολή της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς Κύπρου είναι η άσκηση αποτελεσματικής εποπτείας που να διασφαλίζει την προστασία των επενδυτών και την υγιή ανάπτυξη της κεφαλαιαγοράς.

Σε αυτό το πλαίσιο, η πρόεδρος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς Κύπρου, Δήμητρα Καλογήρου, τονίζει σε συνέντευξή της στην «Κ» πως μετά την τραπεζική κρίση έγιναν σημαντικές αλλαγές τόσο στο νομοθετικό πλαίσιο όσο και στην ενίσχυση των εποπτικών ελέγχων για να διασφαλιστεί ότι οι υπό εποπτεία οντότητες συμμορφώνονται με τη νομοθεσία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

Από την αρχή του τρέχοντος έτους έχουν επιβληθεί συνολικά διοικητικές κυρώσεις περίπου 7,5 εκατομμυρίων. Τα τελευταία έξι χρόνια έχουν επιβληθεί πρόστιμα περίπου 25,5 εκατομμυρίων, σημειώνει χαρακτηριστικά.

–Θεωρείτε πως δικαιολογημένα κατηγορούν την Κύπρο ακόμα για πλυντήριο ρωσικών κεφαλαίων τα ξένα ΜΜΕ;

–Πιστεύω ότι είναι υπερβολικές και άδικες οι συνεχόμενες αναφορές από τα ξένα ΜΜΕ, γιατί δεν λαμβάνουν υπόψη τη σημαντική πρόοδο που έχει επιτευχθεί. Ειδικά, τα τελευταία χρόνια, μετά την τραπεζική κρίση, έγιναν πρόσθετες σημαντικές αλλαγές τόσο στο νομοθετικό πλαίσιο, όσο και στην ενίσχυση των εποπτικών ελέγχων για να διασφαλίσουμε ότι οι υπό εποπτεία οντότητες συμμορφώνονται με τη νομοθεσία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Η νέα νομοθεσία επεκτείνει τις απαιτήσεις σχετικά με την ιδιοκτησία και την αποκάλυψη πληροφοριών για τους πραγματικούς ιδιοκτήτες εταιρικών και άλλων νομικών οντοτήτων και καταπιστευμάτων. Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και το οικονομικό έγκλημα δεν έχει θέση στην Κύπρο.

–Από πλευράς της ΕΚΚ σε ποιες ενέργειες προβαίνετε;

–Ως ΕΚΚ πιστεύω ότι επιτελούμε στο έπακρο την αποστολή μας. Με την ένταξη της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2004, η ΕΚΚ έχει διασφαλίσει ότι το νομικό της πλαίσιο είναι πλήρως εναρμονισμένο με όλες τις τελευταίες οδηγίες και κανονισμούς της Ε.Ε. Σε αυτές περιλαμβάνεται η 4η Οδηγία της Ε.Ε. που αφορά στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, ενώ τώρα μελετάται η υιοθέτηση της 5ης Οδηγίας. Επίσης, με την ψήφιση του νόμου Πάροχων Διοικητικών Υπηρεσιών τον Δεκέμβριο του 2012 τέθηκαν υπό την εποπτεία της ΕΚΚ για σκοπούς AML / CFT όλες τις οντότητες που παρέχουν διοικητικές υπηρεσίες και δεν εποπτεύονται από τον ΣΕΛΚ και τον Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο. Επίσης μέσω του Πλαισίου Εποπτείας με βάση τους κινδύνους (Risk Based Supervision Framework), το οποίο θέσαμε σε εφαρμογή από το 2015, ενισχύθηκε η εποπτεία και υπήρξε επικέντρωση στους τομείς της αγοράς, αλλά και στους εποπτευομένους, που ενέχουν τους σημαντικότερους κινδύνους.

> **Διενεργούνται επιτόπιοι έλεγχοι για να διαπιστωθεί η συμμόρφωση των εποπτευόμενων και έλεγχοι εξ αποστάσεως σημειώνει η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.**

–Πώς γίνεται η εποπτεία με βάση το συγκεκριμένο πλαίσιο;

–Διενεργούνται επιτόπιοι έλεγχοι για να διαπιστωθεί η συμμόρφωση των εποπτευόμενων και έλεγχοι εξ αποστάσεως, δηλαδή επί εγγράφων, τα βασικά ευρήματα των οποίων δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα της ΕΚΚ. Παράλληλα, η Επιτροπή προχώρησε στη δημιουργία εξειδικευμένου Τμήματος, το οποίο παρακολουθεί στενά τη συμμόρφωση των εποπτευόμενων οντοτήτων με τις υποχρεώσεις τους, σε σχέση με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Τα τελευταία έξι χρόνια έγιναν συνολικά 104 επιτόπιοι εποπτικοί έλεγχοι ειδικά για θέματα AML, καθώς επίσης και έλεγχος επί σειρά εγγράφων.

Ελέγχονται εκ νέου

–Τι γίνεται όταν διαπιστώσετε μη συμμόρφωση των εποπτευόμενων;

–Στις περιπτώσεις που μέσα από τους ελέγχους η ΕΚΚ διαπιστώσει μη συμμόρφωση ή εντοπίσει αδυναμίες και/ή παραλείψεις, επιβάλλει διοικητικά πρόστιμα και υποδεικνύει στους εποπτευόμενους τη λήψη σειράς μέτρων για σκοπούς διόρθωσης των εσωτερικών τους διαδικασιών, ρυθμίσεων και πρακτικών, με στόχο την πλήρη συμμόρφωση με τις νομικές τους υποχρεώσεις. Οι εποπτευόμενοι οφείλουν να υιοθετήσουν αυτά τα μέτρα εντός προθεσμίας που τους θέτει η ΕΚΚ, στο τέλος της οποίας ελέγχει εκ νέου τη συμμόρφωσή τους.

Ελκυστικό περιβάλλον

–Είναι ελκυστικός επενδυτικός προορισμός η Κύπρος; Αν ναι, ποια είναι τα προτερήματά της εν έτει 2018;

–Πιστεύω ότι η Κύπρος διαθέτει ένα πακέτο ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων, που την καθιστούν ιδιαίτερα ελκυστικό επενδυτικό προορισμό. Σε αυτά τα πλεονεκτήματα περιλαμβάνεται το νομοθετικό και φορολογικό πλαίσιο, η γεωγραφική θέση, το υψηλού μορφωτικού επιπέδου ανθρώπινο δυναμικό, το χαμηλό επίπεδο εγκληματικότητας, η παραδοσιακή φιλοξενία και οι ήπιες καιρικές συνθήκες καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Επίσης, η οικονομία τα τελευταία τρία χρόνια βρίσκεται σε πορεία ανάπτυξης ως αποτέλεσμα της σκληρής δουλειάς των παραγωγικών δυνάμεων της χώρας και της επιβεβαίωσης ότι μέσω δύσκολων αποφάσεων η Κύπρος παραμένει σε πορεία σταθερότητας και θετικών προοπτικών. Το δεύτερο τρίμηνο του έτους ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ σε πραγματικούς όρους εκτιμάται σε 3,9%. Η ανεργία μειώθηκε κάτω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, το διαθέσιμο εισόδημα, η ιδιωτική κατανάλωση και οι επενδύσεις αυξάνονται σταδιακά, ενώ οι πρόσφατες κινήσεις στον τραπεζικό τομέα ενίσχυσαν την εμπιστοσύνη, γεγονός που αποτυπώθηκε σε τρεις διαδοχικές αναβαθμίσεις από τους οίκους πιστοληπτικής αξιολόγησης και την επαναφορά της κυπριακής οικονομίας στην επενδυτική βαθμίδα από έναν από αυτούς.

–Υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης και αν ναι, σε ποιους τομείς;

–Πάντοτε υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης, λαμβάνοντας υπόψη το συνεχώς μεταβαλλόμενο διεθνές οικονομικό περιβάλλον και τις συνθήκες έντονου ανταγωνισμού. Γι' αυτό θα πρέπει να παρακολουθούμε στενά και να αναπροσαρμοζόμαστε έγκαιρα και ευέλικτα στα νέα δεδομένα, προβαίνοντας συλλογικά στις κατάλληλες ρυθμίσεις για την προσέλκυση περαιτέρω ξένων επενδυτικών κεφαλαίων. Ως ΕΚΚ δώσαμε μεγάλη έμφαση τα τελευταία χρόνια στην ανάπτυξη του θεσμικού πλαισίου που διέπει τον τομέα συλλογικών επενδύσεων και διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων, ο οποίος παρουσιάζει αξιόλογη ανάπτυξη, παρά το γεγονός ότι το θεσμικό πλαίσιο ολοκληρώθηκε σχετικά πρόσφατα και παρά τις αντικειμενικές δυσκολίες που επέφερε η κρίση του 2013. Στο παρόν στάδιο, η ΕΚΚ έχει υπό την εποπτεία της 172 Οργανισμούς Συλλογικών Επενδύσεων και Εταιρείες Διαχείρισης, σε σχέση με 102 το 2016, σημειώνοντας αύξηση της τάξης του 69%. Επίσης, τα υπό διαχείριση κεφάλαια το πρώτο εξάμηνο του 2018 πλησίασαν τα €5,4 δισ. σε σύγκριση με €3 δισ. στο τέλος του 2017, μια αύξηση της τάξης του 80%. Επίσης, ως ΕΚΚ συνεχίζουμε τις ενέργειές μας με στόχο την περαιτέρω βελτίωση της εθνικής νομοθεσίας και τη συμπερίληψη νέων επενδυτικών εργαλείων, δημιουργώντας όλες τις απαραίτητες προϋποθέσεις για περαιτέρω διεύρυνση του τομέα των συλλογικών επενδύσεων, ο οποίος αναμένεται να συμβάλει καθοριστικά στην περαιτέρω ανάπτυξη της πραγματικής οικονομίας της χώρας μας, ως εναλλακτική μορφή χρηματοδότησης των εταιρειών, καθώς επίσης και στην περαιτέρω εδραίωση της Κύπρου ως διεθνές κέντρο παροχής υπηρεσιών.

Πρόσβαση σε εξειδικευμένη εποπτική εμπειρογνωμοσύνη

–Πρόσφατα ανακοινώσατε τη λειτουργία του Κόμβου Καινοτομίας. Τι είναι και πού αποσκοπεί η δημιουργία του;

–Πρόκειται για ένα πάρα πολύ σημαντικό έργο, καθώς θα παρέχεται η δυνατότητα σε εποπτευόμενες και μη οντότητες, που δραστηριοποιούνται στην παροχή καινοτόμων υπηρεσιών ή προϊόντων, να έχουν πρόσβαση στην ΕΚΚ για να υποβοηθούνται στην πληρέστερη κατανόηση της εφαρμογής των ρυθμιστικών απαιτήσεων. Επίσης, οντότητες που δραστηριοποιούνται στον τομέα της Χρηματοοικονομικής και Κανονιστικής Τεχνολογίας, θα έχουν πρόσβαση σε εξειδικευμένη εποπτική εμπειρογνωμοσύνη και σε συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης με συμμετέχοντες της αγοράς και εκπροσώπους της ακαδημαϊκής κοινότητας. Ταυτόχρονα, μέσα από τον Κόμβο Καινοτομίας, η ΕΚΚ θα έχει την ευχέρεια να αποκομίσει πληρέστερη εικόνα σε σχέση με τους κινδύνους και τα οφέλη που ενέχουν τα καινοτόμα προϊόντα, οι υπηρεσίες και οι πλατφόρμες που χρησιμοποιούν την τεχνολογία Distributed Ledger Technology (DLT) (π.χ. Blockchain Digital Assets, Cryptocurrencies like Bitcoin, Litecoin, Ethereum, ICO's), κάτι που θα επιτρέψει τη δημιουργία ενός πιο καλά πληροφορημένου κανονιστικού περιβάλλοντος.

Αυστηροί έλεγχοι και επιβολή προστίμων 7,5 εκατομμυρίων ευρώ

–Πόσες κυρώσεις έχουν επιβληθεί εντός του 2018 σε εταιρείες ή σε αξιωματούχους τους;

–Από την αρχή του τρέχοντος έτους έχουν επιβληθεί συνολικά διοικητικές κυρώσεις περίπου €7,5 εκατομμυρίων. Τα τελευταία έξι χρόνια έχουν επιβληθεί πρόστιμα περίπου €25,5 εκατομμυρίων.

–Πόσες έρευνες διεξήγαγε η ΕΚΚ; Πέρα από τα πειθαρχικά πρόστιμα έχουν προκύψει και άλλες ευθύνες που είναι στη δικαιοδοσία του Γενικού Εισαγγελέα;

–Τα τελευταία 6 χρόνια, το Τμήμα Ερευνών διεξήγαγε πέραν των 16 ξεχωριστών ερευνών που είχαν ως αποτέλεσμα την επιβολή διοικητικών προστίμων συνολικού ύψους περίπου €18,5 εκατ., σε εισηγμένες εταιρείες, και σε εκτελεστικά και μη εκτελεστικά μέλη διοικητικών συμβουλίων. Σχεδόν σε όλα τα πορίσματα υπήρχαν και ενδεχόμενα ποινικά αδικήματα, γι' αυτό παραπέμφθηκαν στο Γενικό Εισαγγελέα για περαιτέρω διερεύνηση. Σύμφωνα με τα ευρήματα της ΕΚΚ, υπήρξαν παραβιάσεις που αφορούσαν ζητήματα κατάχρησης αγοράς, ενημερωτικών δελτίων, διαφάνειας, εσφαλμένες αναφορές και παραπλανητικές πληροφορίες ή οικονομικές καταστάσεις, αδικήματα που επηρέασαν την ευρωστία των εταιρειών. Επίσης, στο πλαίσιο εποπτείας των ΕΠΕΥ και των ΕΠΔΥ, τα τελευταία έξι χρόνια έγιναν συνολικά 264επιτόπιοι εποπτικοί έλεγχοι και επιβλήθηκαν, διοικητικά πρόστιμα και διακανονισμοί συνολικού ύψους πέραν των €7 εκατομμυρίων.

Επιπρόσθετα, παραπέμφθηκαν στο Γενικό Εισαγγελέα για περαιτέρω διερεύνηση τρεις περιπτώσεις εποπτευόμενων. Οι πρακτικές της αγοράς, οι διεργασίες διακυβέρνησης και διαχείρισης κινδύνου, η προσέλκυση πελατών, οι προϋποθέσεις καταλληλότητας, καθώς και θέματα καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τίθενται κάτω από αυστηρό έλεγχο. Επίσης, η ΕΚΚ έχει αναστείλει τη λειτουργία πέραν των 20 επενδυτικών εταιρειών και έχει κλείσει περισσότερες από 10 εταιρείες, ενώ απαγορεύθηκε σε 8 φυσικά πρόσωπα η δραστηριοποίηση στον τομέα για περίοδο έως 10 ετών, αναλόγως της κάθε περίπτωσης χωριστά. Φέτος, από τον Ιανουάριο μέχρι σήμερα έχουν πραγματοποιηθεί 73 επιτόπιοι εποπτικοί έλεγχοι σε ΕΠΕΥ, Εταιρείες Παροχής Διοικητικών Υπηρεσιών και Εταιρείες Συλλογικών Επενδύσεων, ενώ προγραμματίζονται περίπου άλλοι 40 μέχρι το τέλος του έτους.

–Η πρόσφατη αθώωση στην περίπτωση της Τρ. Κύπρου και του κ. Ηλιάδη από το Ανώτατο Δικαστήριο, πώς επηρεάζει το έργο σας ως Κεφαλαιαγορά;

–Το έργο της ΕΚΚ δεν επηρεάζεται εν όψει του ότι η Επιτροπή είναι διοικητικό όργανο. Για το θέμα η ΕΚΚ εξέδωσε ανακοίνωση αναφέροντας τη θέση της. Θα ήθελα να σημειώσω ότι οι αποφάσεις των δικαστηρίων τυγχάνουν του απόλυτου σεβασμού της ΕΚΚ.

–Τη δεδομένη περίοδο βρίσκεται σε εξέλιξη η Ερευνητική Επιτροπή για την κατάρρευση του Συνεργατισμού. Πιστεύετε ότι θα μπορέσουν να αποδοθούν ευθύνες;

–Θα πρέπει να περιμένουμε να δούμε το πόρισμα της Ερευνητικής Επιτροπής. Στην περίπτωση που ενδεχομένως να προκύπτουν θέματα διερεύνησης από την ΕΚΚ, δεν θα διστάσουμε να προχωρήσουμε στην περαιτέρω διερεύνησή τους, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων μας.

–Μπορεί να μην έχει ολοκληρωθεί ακόμα το 2018, αλλά 10 μήνες είναι αρκετοί για να κάνετε ένα μίνι απολογισμό του έργου σας. Ποιος είναι;

–Στη διάρκεια του τρέχοντος έτους, η ΕΚΚ προχώρησε στην ολοκλήρωση έργων που ήταν σε εξέλιξη, ενώ νέα σημαντικά έργα έχουν ήδη ξεκινήσει. Στα πιο σημαντικά περιλαμβάνεται ασφαλώς η μεγάλη βαρύτητα που αποδώσαμε στην παρακολούθηση της εφαρμογής του νέου πλαισίου MIFiDII από τους εποπτευόμενους. Θέσαμε σε λειτουργία με επιτυχία όλα τα συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών όσον αφορά στις συναλλαγές. Επίσης, όπως ανέφερα και προηγουμένως έχουν πραγματοποιηθεί 73 επιτόπιοι εποπτικοί έλεγχοι, ενώ προγραμματίζονται περίπου άλλοι 40 μέχρι το τέλος του έτους, καθώς επίσης και έλεγχοι επί σωρείας εγγράφων. Συνολικά δεκατρείς έρευνες που ήταν σε εξέλιξη για εισηγμένες εταιρείες και άλλους εποπτευόμενους, έχουν ολοκληρωθεί. Προχωρήσαμε και στην προκήρυξη προσφορών για την εφαρμογή του GDPR καθώς επίσης και για Cyber Security. Σημαντική εξέλιξη αποτέλεσε επίσης η ψήφιση από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, τον Ιούλιο της νέας νομοθεσίας των Οργανισμών Εναλλακτικών Επενδύσεων (ΟΕΕ), με σκοπό, μεταξύ άλλων, την ένταξη των Καταχωρημένων ΟΕΕ στο πεδίο εφαρμογής του εθνικού θεσμικού πλαισίου. Αυτοί οι συγκεκριμένοι ΟΕΕ δεν θα αδειοδοτούνται από την ΕΚΚ, αλλά θα εποπτεύονται δια μέσου του εποπτευόμενου διαχειριστή τους. Επίσης, εντός του έτους αποστάληκε στην Νομική Υπηρεσία για νομοτεχνικό έλεγχο, το νομοσχέδιο για τους Διαχειριστές Οργανισμών Εναλλακτικών Επενδύσεων κάτω από τα όρια, γνωστών ως Mini-Managers, οι οποίοι θα μπορούν να διαχειρίζονται χαρτοφυλάκια ταμείων, με περιουσιακά στοιχεία κάτω από €100 εκατ. με χρήση μόχλευσης ή €500 εκατ. χωρίς τη χρήση μόχλευσης. Προχωρήσαμε, επίσης, στην προκήρυξη προσφορών για τη δημιουργία, διαχείριση και εποπτεία «Μητρώου Εμπιστευμάτων», η οποία απορρέει από τον Νόμο Παρεμπόδισης και Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες.

Πιο ευέλικτες και ταχύτερες οι συγχωνεύσεις επιχειρήσεων

Σε διαβούλευση το νομοσχέδιο για εταιρικούς μετασχηματισμούς

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Συγχωνεύσεις μεταξύ εταιρειών διαφορετικών μορφών, διασπάσεις όλων των εταιρικών μορφών και όχι μόνο των ανωνύμων, καθώς και τη δυνατότητα μετατροπής προσωπικών εταιρειών σε ανώνυμες μέσα από ένα σαφέστερο νομοθετικό πλαίσιο προβλέπει το νομοσχέδιο του υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης υπό τον διακριτικό τίτλο «Περί εταιρικών μετασχηματισμών». Το νομοσχέδιο τέθηκε από σε δημόσια διαβούλευση, διαδικασία η οποία προβλέπεται να ολοκληρωθεί στις 25 Οκτωβρίου 2018. Οι δε διατάξεις του, υπό την προϋπόθεση, βεβαίως, ότι το νομοσχέδιο θα ψηφισθεί εγκαίρως, προβλέπεται να τεθούν σε ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2019.

Οι βασικές αλλαγές που επιφέρει το νομοσχέδιο είναι οι ακόλουθες:

• Δίνεται η δυνατότητα συγχώνευσης εταιρειών διαφορετικών μορφών, προκειμένου να ενισχυθεί η ευελιξία στην ανάπτυξη επιχειρηματικών σχημάτων. Δηλαδή θα επιτρέπονται οι συγχωνεύσεις μεταξύ εταιρειών που ανήκουν στις ακόλουθες μορφές: Ανώνυμες εταιρείες (Α.Ε.), εταιρείες περιορισμένης ευθύνης (ΕΠΕ), ιδιωτικές κεφαλαιουχικές εταιρείες (ΙΚΕ), ομόρρυθμες εταιρείες (Ο.Ε.), ετερόρρυθμες εταιρείες (Ε.Ε.), ετερόρρυθμες εταιρείες κατά μετοχές, κοινοπραξίες, ευρωπαϊκές εταιρείες (SE), αστικοί συνεταιρισμοί και ευρωπαϊκές συνεταιριστικές εταιρείες (ΕΣΕτ). Μέχρι σήμερα επιτρέπεται η συγχώνευση μόνο μεταξύ εταιρειών των ίδιων νομικών μορφών και μόνο για τρεις νομικές μορφές (Α.Ε., ΕΠΕ και ΙΚΕ).

• Οι εταιρείες όλων των εταιρικών μορφών μπορούν να μετάσχουν σε εταιρικό μετασχηματισμό (δηλαδή σε συγχώνευση, διάσπαση ή μετατροπή) με οποιαδήποτε από τις ιδιότητες που προσιδιάζουν σε αυτόν, δηλαδή ως απορροφούμενες, απορροφούσες, συγχωνευόμενες, διασπώμενες, εισφέρουσες, επωφελούμενες, συνιστώμενες (νέες) ή μετατρεπόμενες.

• Σε εταιρικό μετασχηματισμό μπορούν να μετάσχουν και εταιρείες που έχουν λυθεί λόγω παρόδου του χρόνου διάρκειας ή με απόφαση της γενικής συνέλευσης ή των εταίρων τους, καθώς επίσης και εταιρείες που κηρύχθηκαν σε πτώχευση, εφόσον μετά την κήρυξη της πτώχευσης επικυρώθηκε τελεσίδικα το σχέδιο αναδιοργάνωσης ή εξοφλήθηκαν όλοι οι πτωχευτικοί πιστωτές.

• Εντός 30 ημερών από τη δημοσίευση στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο (ΓΕΜΗ) του σχεδίου συγχώνευσης οι πιστωτές των εταιρειών που μετέχουν στη συγχώνευση, των οποίων οι απαιτήσεις είχαν γεννηθεί πριν από τον χρόνο αυτό, χωρίς να έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες, έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν κατάλληλες εγγυήσεις από τις εταιρείες, εφόσον αποδεικνύουν επαρκώς ότι η οικονομική κατάσταση των εταιρειών εξαιτίας της συγχώνευσης καθιστά απαραίτητη την παροχή τέτοιων εγγυήσεων και εφόσον δεν έχουν ήδη λάβει τέτοιες εγγυήσεις.

• Σε περίπτωση που η σχέση ανταλλαγής σε μία διαδικασία συγχώνευσης θεωρείται ότι δεν είναι δίκαιη ή λογική, δεν κρίνεται άκυρη. Οποιος μέτοχος θεωρεί ότι θίγεται από τη σχέση ανταλλαγής μπορεί να αξιώσει από την απορροφούσα εταιρεία την καταβολή αποζημίωσης. Η σχετική αξίωση παραγράφεται εντός 6 μηνών από τη συντέλεση της συγχώνευσης. Η απορροφούσα εταιρεία, αντί για αποζημίωση, μπορεί να εξαγοράσει τις μετοχές των εταίρων που αξίωσαν αποζημίωση και σε περίπτωση διαφωνίας η αξία των υπό εξαγορά εταιρικών συμμετοχών ορίζεται από το δικαστήριο.

• Σε περίπτωση μετατροπής συνεταιρισμού σε εταιρεία, της οποίας οι μέτοχοι ή εταίροι δεν ευθύνονται προσωπικά για τα χρέη της, οι αξιώσεις κατά των συνεταίρων για τα χρέη του συνεταιρισμού παραγράφονται μετά ένα έτος από τη συντέλεση της μετατροπής.

Οι διατάξεις του νομοσχεδίου προβλέπεται να τεθούν σε ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2019. Ανάμεσα στις αλλαγές που επιφέρει το νομοσχέδιο είναι και η δυνατότητα συγχώνευσης εταιρειών διαφορετικών μορφών, προκειμένου να ενισχυθεί η ευελιξία στην ανάπτυξη επιχειρηματικών σχημάτων.

Αύξηση εσόδων 1,5% για τις επιχειρήσεις υπηρεσιών υγείας το 2018

Αύξηση σε ποσοστό της τάξης του 1,5% σημείωσαν τα συνολικά έσοδα των επιχειρήσεων παροχής ιδιωτικών υπηρεσιών υγείας στην Ελλάδα το 2018 σε σχέση με το 2017. Αυτή η άνοδος τοποθετείται και σε ένα γενικότερο πλαίσιο ανάκαμψης του μεγέθους της αγοράς των ιδιωτικών υπηρεσιών υγείας από το 2016, ύστερα από πέντε έτη διαρκούς μείωσης, κατά τα οποία, ενδεικτικά, ο όγκος δραστηριότητας των ιδιωτικών κλινικών συρρικνώθηκε σωρευτικά κατά 22,2% (2012-2016). Παράλληλα, στον κλάδο παρουσιάζεται τελευταία έντονος συγκεντρωτισμός, δεδομένου ότι ήδη πέντε μεγάλα ιδιωτικά θεραπευτήρια της Αθήνας καθώς και δύο διαγνωστικά έχουν αλλάξει ιδιοκτησιακό καθεστώς.

Μελέτη

Τα παραπάνω προκύπτουν από την κλαδική μελέτη «Ιδιωτικές υπηρεσίες υγείας» που εκπόνησε πρόσφατα η διεύθυνση οικονομικών μελετών της Icap Group. Η μελέτη αυτή αφορά τους τομείς των γενικών θεραπευτηρίων, των μαιευτικών - γυναικολογικών κλινικών, των διαγνωστικών κέντρων, καθώς και κέντρων αιμοκάθαρσης και λοιπών κέντρων, και εξετάζει την πορεία τους και τις προοπτικές τους. Αξίζει να αναφερθεί ότι το τελευταίο χρονικό διάστημα, και συγκεκριμένα από το 2013, έχουν επιβληθεί στις επιχειρήσεις του κλάδου μέτρα όπως το rebate και το claw-back τα οποία έχουν επιβαρύνει αρνητικά τα έσοδά τους λόγω της υποχρέωσής τους να μειώσουν τις απαιτήσεις τους για τις υπηρεσίες που παρέχουν σε ασφαλισμένους του ΕΟΠΥΥ.

Σύμφωνα με τον Κωνσταντίνο Παλαιολόγο, επικεφαλής σύμβουλο (senior consultant) οικονομικών μελετών της Icap Group, η συνολική αγορά των ιδιωτικών υπηρεσιών υγείας, βάσει αξίας, παρουσίασε αύξηση 1,5% το 2018 σε σχέση με το 2017.

Σε πιο αναλυτική βάση, οριακή αύξηση της τάξης του 1% εμφανίζουν τα συνολικά έσοδα των κλινικών (γενικές, ειδικές, νευροψυχιατρικές κ.ά.) ενώ οριακή αύξηση της τάξης του 1,5% καταγράφουν τα έσοδα των μαιευτικών - γυναικολογικών κλινικών. Επιπλέον, σε ελαφρώς υψηλότερα επίπεδα κυμαίνεται η αγορά των διαγνωστικών κέντρων, κέντρων αιμοκάθαρσης και λοιπών κέντρων, εμφανίζοντας άνοδο 3% την περίοδο 2017-2018. Επίσης, άνοδο 4% εκτιμάται από την Icap Group ότι καταγράφουν τα έσοδα για την υποκατηγορία των νευροψυχιατρικών κλινικών κατά την ίδια περίοδο.

Οι κλινικές

Στη σχετική μελέτη, ο κ. Παλαιολόγος αναφέρει ότι οι κλινικές διατηρούν και το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς του συνόλου των ιδιωτικών υπηρεσιών υγείας, το οποίο εκτιμάται περίπου στο 60% για το 2018. Το 15% των συνολικών εσόδων αποδίδεται στις μαιευτικές κλινικές, ενώ το υπόλοιπο 25% μοιράζονται τα ιδιωτικά διαγνωστικά κέντρα. Οσον αφορά τον τομέα των κλινικών, οι γενικές κλινικές αντιπροσωπεύουν μερίδιο της τάξης του 83%, οι νευροψυχιατρικές κλινικές μερίδιο περίπου 6%, οι κλινικές αποκατάστασης μερίδιο 6% και το υπόλοιπο μοιράζονται οι ειδικές, μεικτές και άλλες κατηγορίες κλινικών.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΟΝΤΗ

Σε συνθήκες φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού ένας στους 3 Ελληνες

Την 3η χειρότερη θέση στην Ε.Ε. έχει η Ελλάδα – Πιο ευάλωτες οι ηλικίες 18-64 ετών

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Μπορεί στα χαρτιά η Ελλάδα να έχει αφήσει πίσω της τη δημοσιονομική κρίση, όμως μιαν άλλη, βαθύτερη και πιο επικίνδυνη, η ανθρωπιστική κρίση, φαίνεται πως έχει ριζώσει στη χώρα μας, με βαθύτατες συνέπειες στην κοινωνική συνοχή αλλά και την οικονομική ανάπτυξη. Τουλάχιστον ένας στους τρεις Ελληνες, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας (Eurostat), ζει σε συνθήκες φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, όταν σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ενωσης (ΕΕ), κατά μέσον όρο, ένας στους πέντε Ευρωπαίους πολίτες βιώνει την ίδια κατάσταση.

Η τάση στην Ε.Ε. είναι πτωτική, όπως και στην Ελλάδα, η οποία όμως, έπειτα από 8 χρόνια κρίσης, κατατάσσεται στην τρίτη θέση, με το 34,8% του πληθυσμού της, 3.701.800 άτομα, να βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό, μετά τη Βουλγαρία (38,9%) και τη Ρουμανία (35,7%).

Συνολικά, εκτιμάται ότι περίπου 113 εκατομμύρια Ευρωπαίοι βρίσκονταν το 2017 σε αυτή τη δυσμενή κατάσταση, που αντιστοιχεί στο 22,5% του πληθυσμού της Ε.Ε.

Να σημειωθεί ότι τα στοιχεία που δημοσιοποιούνται, με αφορμή τη Διεθνή Ημέρα για την Εξάλειψη της Φτώχειας, αφορούν πολίτες που αντιμετωπίζουν μία ή περισσότερες από τις παρακάτω προβληματικές καταστάσεις: είτε θεωρείται φτωχός (δηλαδή έχει εισοδήματα μικρότερα του 60% του μέσου εθνικού εισοδήματος), είτε ζει σε κατάσταση ένδειας (δηλαδή στερείται βασικά καταναλωτικά αγαθά, ή αδυνατεί να αντεπεξέλθει σε στοιχειώδεις οικονομικές υποχρεώσεις), είτε ζει σε οικογένεια αντιμέτωπη με τον κίνδυνο της ανεργίας (δηλαδή, σε οικογένεια που κανένα μέλος της δεν έχει «κανονική δουλειά»).

Ειδικά για τη χώρα μας, σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Αρχής για το 2017, ένας στους 5 Ελληνες ήταν σε κίνδυνο φτώχειας.

Οι ειδικοί προειδοποιούν ότι τα επόμενα χρόνια η φτώχεια στη χώρα μας θα επιδεινωθεί.

Ο δείκτης αυτός, υποσύνολο του γενικού, αφορά πολίτες που ζουν με ατομικό εισόδημα κάτω από 4.560 ευρώ ετησίως ή 9.576 ευρώ για νοικοκυριά με δύο ενήλικες και δύο εξαρτώμενα παιδιά ηλικίας κάτω των 14 ετών και ορίζεται στο 60% του διάμεσου συνολικού ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών, το οποίο εκτιμήθηκε σε 7.600 ευρώ (το μέσο ετήσιο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών της χώρας εκτιμήθηκε σε 15.106 ευρώ). Μάλιστα, για το 2018, όπως προκύπτει από το προσχέδιο του προϋπολογισμού που κατατέθηκε τη Δευτέρα στην Κομισιόν, το υπουργείο Οικονομικών εκτιμά ότι το ποσοστό των πολιτών που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας θα μειωθεί σε 18,7% το 2018 και 18,05% το 2019.

Εκτός από το 20,2% του πληθυσμού που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας (μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις), υπάρχει ένα 21,1% που βρίσκεται σε υλική στέρηση, ενώ το 15,6% του πληθυσμού ηλικίας έως 59 ετών διαβιεί σε νοικοκυριά με χαμηλή ένταση εργασίας.

Οπως επισημαίνει και η Eurostat, μεταξύ των κρατών-μελών για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα για το 2017, το ποσοστό κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού αυξήθηκε από το 2008 σε δέκα κράτη-μέλη, με τις μεγαλύτερες αυξήσεις να παρατηρούνται στη χώρα μας, κατά 2,8 ποσοστιαίες μονάδες, και συγκεκριμένα σε 34,8% από 28,1% δέκα χρόνια πριν. Ακολουθούν η Ολλανδία (+2,1 ποσοστιαίες μονάδες), η Κύπρος (+ 1,9 ποσοστιαία μονάδα) και η Εσθονία (+1,6 ποσοστιαία μονάδα).

Αντίθετα, η μεγαλύτερη μείωση παρατηρήθηκε στην Πολωνία (από 30,5% σε 19,5% ή -11,0 ποσοστιαίες μονάδες), ακολουθούμενη από τη Ρουμανία (-8,5 ποσοστιαίες μονάδες), τη Λετονία (-6,0) και τη Βουλγαρία (-5,9 ποσοστιαίες μονάδες).

Αξιοσημείωτο είναι, επίσης, ότι στην Ελλάδα, μεσούσης μάλιστα της κυβερνητικής προσπάθειας να μη μειωθούν οι συντάξεις από 1η/1/2019, ο κίνδυνος φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού είναι υψηλότερος στην περίπτωση των ατόμων που βρίσκονται σε παραγωγική ηλικία ήτοι μεταξύ 18-64 ετών, καθώς ανέρχεται σε 38,6%.

Οι ειδικοί κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου, εκτιμώντας ότι τα επόμενα χρόνια η φτώχεια στη χώρα μας θα επιδεινωθεί, με άμεσα αρνητικές συνέπειες στην οικονομία όπως αδυναμία αποπληρωμής υποχρεώσεων, κίνδυνος δημοσιονομικού εκτροχιασμού, περιορισμός της ανάπτυξης, υποεπένδυση σε ανθρώπινο κεφάλαιο και διεύρυνση των κοινωνικών ανισοτήτων.

Ποσοστό πληθυσμού που ήταν σε δεινή θέση το 2017

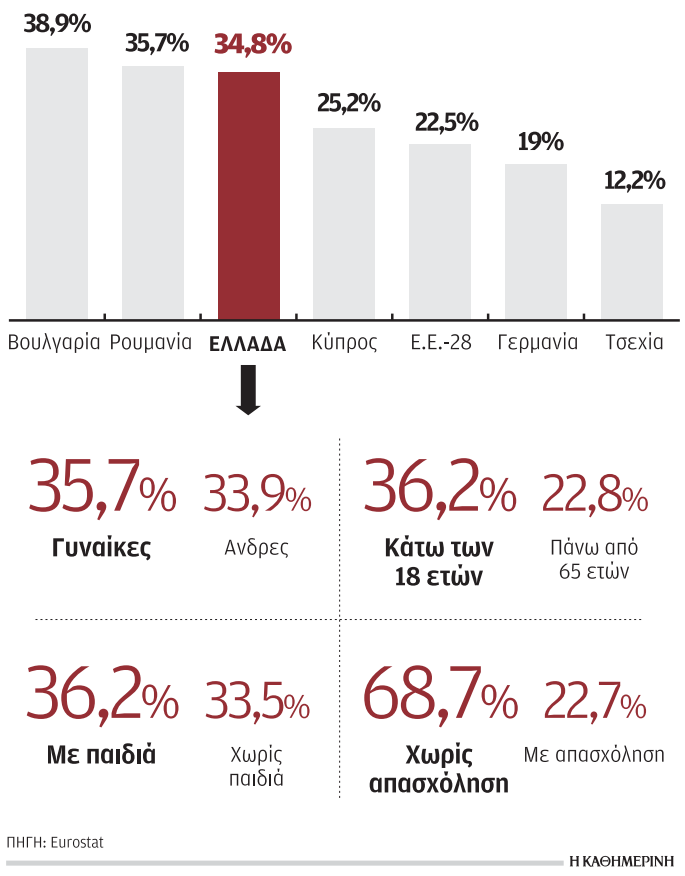

ΠΗΓΗ: Eurostat

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

«Καμπανάκι» για το δημογραφικό και την παραγωγικότητα

Εφικτή θεωρεί τη μείωση του ποσοστού ανεργίας κάτω από το 20% για το σύνολο του 2018 η Eurobank στο εβδομαδιαίο οικονομικό δελτίο της «7 ημέρες οικονομία». Την ίδια στιγμή, βέβαια, οι οικονομικοί αναλυτές της τράπεζας κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου επισημαίνοντας ότι οι όποιες προωθούμενες πολιτικές θα πρέπει να στοχεύουν στη μείωση της δομικής ανεργίας και παράλληλα στην αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας. Σημαντικό επίσης ρόλο, επισημαίνουν, πρέπει να διαδραματίσει η προσπάθεια αντιστροφής της αρνητικής τάσης που υπάρχει επί δημογραφικών θεμάτων, όπως ο ρυθμός μεταβολής του εργατικού δυναμικού και του πληθυσμού.

Η ανεργία μπορεί να μειωθεί κάτω από το 20% για το σύνολο του 2018, λέει η Eurobank.

Και αυτό, γιατί μπορεί μεν η ελληνική οικονομία να παρουσιάζει θετικούς ρυθμούς μεγέθυνσης για 6 συνεχή τρίμηνα, ωστόσο, στην περίπτωση που δεν υπάρξει βελτίωση στα προαναφερθέντα πεδία, αργά ή γρήγορα θα βρεθεί αντιμέτωπη με τους περιορισμούς που της επιβάλλουν οι φθίνουσες –τουλάχιστον αυτή τη στιγμή– παραγωγικές δυνατότητές της (π.χ. μείωση του εργατικού δυναμικού, αρνητικές καθαρές επενδύσεις, ισχνή παραγωγικότητα κ.ά.), τονίζει η Eurobank.

Οπως χαρακτηριστικά επισημαίνει το οικονομικό δελτίο, το υψηλό δημόσιο χρέος της Ελλάδας αποτελεί απόδειξη ότι, για μεγάλα χρονικά διαστήματα, τα τελευταία 40 χρόνια επικρατούσε η λογική της υψηλής προτίμησης για το επίπεδο της κοινωνικής ευημερίας στο παρόν σε σύγκριση με το αντίστοιχο στο μέλλον. Κάνοντας, λοιπόν, την υπόθεση ότι αυτή τη φορά οι ασκούντες την οικονομική πολιτική αξιολογούν τις αποφάσεις τους όχι μόνο βάσει των συνεπειών που μπορεί να έχουν αναφορικά με το επίπεδο της κοινωνικής ευημερίας στο παρόν, αλλά και στο μέλλον, οι μελετητές της τράπεζας ξεκαθαρίζουν ότι οι βασικές μακροοικονομικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα η ελληνική οικονομία είναι η ενίσχυση της κυκλικής ανάκαμψης και του δυνητικού ρυθμού μεγέθυνσης.

Σχέδιο στήριξης του έντυπου Τύπου

Ανοικτή πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος

Το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών απευθύνει Ανοικτή Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος για Συμμετοχή στο Σχέδιο Καταβολής Ήσσονος Σημασίας (De Minimis) για Στήριξη του Έντυπου Τύπου (Εφημερίδων) για το έτος 2018, το οποίο έχει εγκριθεί με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, Αρ. Απόφασης 82.713, ημερ. 25/5/2017.

Λεπτομέρειες για το Σχέδιο καθώς και το έντυπο αίτησης είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του ΓΤΠ www.pio.gov.cy .

Οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να υποβάλουν τις αιτήσεις τους δια χειρός ή ταχυδρομικά μέχρι τις 5 Νοεμβρίου, στις 9 πμ, στο Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών, Οδός Απελλή 5-7, 1080 Λευκωσία.

ΕΚΠΟΙΗΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΑΚΙΝΗΤΟΥ

Εκποιείται ένα άρτιο και οικοδομήσιμο οικόπεδο εντός σχεδίου στα Ανω Λιόσια Αττικής [ΒΙΟ.ΠΑ], επιφάνειας 3.366,16 τ.μ. με κτίριο αποτελούμενο από ισόγειο κτίριο 1.090,00 τ.μ. και υπόγειο 658,00 τ.μ. με ελάχιστο τίμημα 650.000 Ευρώ [ΠΛΗΣΙΟΝ ΑΤΤΙΚΗΣ ΟΔΟΥ].
ΤΗΛ. 6977040320

Κενή Θέση Σχολικού Βοηθού

Ο Σύνδεσμος Γονέων Κοινοτικού Νηπιαγωγείου Λυμπιών προκηρύσσει τη θέση της σχολικής βοηθού.

Αιτήσεις γίνονται δεκτές μέχρι την Παρασκευή, 26 Οκτωβρίου.

Για εξασφάλιση της σχετικής αίτησης, αποταθείτε στο Νηπιαγωγείο.

ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΕΙΟΥ

Το Οφθαλμιατρείο της Μαρίας Δρουσιώτου - Φυλακτού μεταφέρεται στη Λεωφόρο Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄, 4ος όροφος, γραφείο 401, 1071 Λευκωσία.

Η οφθαλμίατρος θα δέχεται τους ασθενείς της στην παραπάνω διεύθυνση, από τις 29 Οκτωβρίου 2018.

Τηλ. 22667471 και 99435510.

Ζητούνται ακίνητα

Ζητούνται άμεσα ακίνητα για σκοπούς ενοικίασης & αγοράς για το πελατολόγιο μας σε όλη τη Κύπρο. Διαμερίσματα, κατοικίες, γραφεία, οικόπεδα κλπ.

Πληροφορίες Χρίστος Καϊμακλιώτης, εγγεγραμμένος και αδειούχος κτηματομεσίτης. Α.Μ.: 777 - Α.Α.: 413, 24000010, info@propwellgroup.com, www.propwellgroup.com

Η μείωση των εκπομπών ρύπων απειλεί την αυτοκινητοβιομηχανία

Θα χαθούν εκατοντάδες χιλιάδες θέσεις εργασίας, προειδοποιεί ο CEO της VW

Ιδιαίτερα προβληματισμένος εμφανίστηκε ο διευθύνων σύμβουλος της Volkswagen (VW), Χέρμπερτ Ντιες, ο οποίος προειδοποίησε ότι η εταιρεία του έχει μόνον 50% πιθανότητες να επιβιώσει και να κυριαρχήσει στην αγορά την επόμενη δεκαετία. Για να το αποφύγει αυτό, πρέπει να προσαρμοστεί στις νέες αυστηρότερες ρυθμίσεις των εκπομπών ρύπων και τις διατάξεις για τον περιορισμό της χρήσης των παλαιότερων ντιζελοκίνητων οχημάτων στις ευρωπαϊκές πόλεις. Σε συνέντευξή του στην εφημερίδα Handelsblatt, ο κ. Ντιες χαρακτήρισε «σχεδόν υστερική» τη δημόσια συζήτηση, η οποία διεξάγεται στη Γερμανία για τα όρια εκπομπών ρύπων.

ASSOCIATED PRESS

«Εάν δεν προσαρμοστούμε στις επιταγές της εποχής, ο κλάδος θα παρακμάσει και θα χαθούν θέσεις εργασίας», τόνισε ο διευθύνων σύμβουλος της Volkswagen, Χέρμπερτ Ντιες.

Δικαιολογία

Αναλυτές επισημαίνουν ότι με τη δήλωσή του αυτή ο Χέρμπερτ Ντιες ουσιαστικά δικαιολογεί την εταιρεία του, που πουλάει ρυπογόνα οχήματα. Πάντως, οι γερμανικές αρχές επέβαλαν υψηλότατο πρόστιμο 800 εκατ. ευρώ στην Audi, σε μία από τις θυγατρικές του ομίλου Volkswagen λόγω παραβιάσεων στις εκπομπές ρύπων. Το πρόστιμο αποφασίστηκε, επειδή αποδεικνύονται ιδιαίτερα ρυπογόνοι οι εξακύλινδροι και οκτακύλινδροι κινητήρες των πετρελαιοκίνητων μοντέλων της.

Στις αρχές Οκτωβρίου η VW απομάκρυνε τον επικεφαλής της Audi, Ρούπερτ Στάντλερ, ο οποίος αναμένεται για ενδεχόμενη ανάμειξή του στο σκάνδαλο Ντίζελγκεϊτ. Εν τω μεταξύ, και η σουηδική Volvo προειδοποίησε ότι πιθανώς ορισμένοι κινητήρες στα φορτηγά και τα λεωφορεία της να εκπέμπουν διοξείδιο του θείου υπεράνω των επιτρεπόμενων ορίων.

Ηταν πολύ χαρακτηριστική η φράση του επικεφαλής της VW, Χέρμπερτ Ντιες. «Εάν δεν προσαρμοστούμε στις επιταγές της εποχής, ο κλάδος θα παρακμάσει και θα χαθούν θέσεις εργασίας», τόνισε. «Αρκεί να δούμε τι συνέβη σε πρώην κραταιά κέντρα της αυτοκινητοβιομηχανίας όπως το Ντιτρόιτ στις ΗΠΑ (έδρα των Ford, GM & Chrysler) και το Τορίνο στην Ιταλία (έδρα της Fiat)». Το ποιο θα είναι το μέλλον για τη γερμανική αυτοκινητοβιομηχανία αποτυπώνεται στα σημερινά στοιχεία. Σύμφωνα με την VDA, την ένωση των εταιρειών του κλάδου, μία απαγόρευση κυκλοφορίας στα οχήματα με κινητήρες εσωτερικής καύσης το 2030 θα θέσει σε κίνδυνο περισσότερες από 600.000 θέσεις εργασίας. Από αυτές οι σχεδόν 436.000 θα είναι σε αυτοκινητοβιομηχανίες και στους προμηθευτές τους.

Εξαιτίας της επιδείνωσης της κλιματικής αλλαγής, οι ευρωβουλευτές ζητούν να μειωθούν οι εκπομπές ρύπων κατά 35% έως το 2030.

Αναφερόμενος στις πιο αυστηρές διατάξεις για την ατμοσφαιρική ρύπανση, που προκαλούν τα συμβατικά οχήματα, ο κ. Ντιες τόνισε ότι αυτές ίσως θέσουν ορισμένες εταιρείες εκτός αγοράς. Κι αυτό γιατί δεν θα μπορέσουν να ανταποκριθούν στις αλλαγές που πρέπει να κάνουν για να περάσουν στην ηλεκτροκίνηση. Εξαιτίας της επιδείνωσης της κλιματικής αλλαγής, οι ευρωβουλευτές ζητούν να μειωθούν οι εκπομπές ρύπων κατά 35% έως το 2030 – ο στόχος είναι υψηλότερος από εκείνον που είχε επισήμως ζητήσει το Βερολίνο. Τώρα, εάν υποτεθεί ότι ο στόχος οριστεί στο 30% έως το 2030, τότε η VW πρέπει στα 100 αυτοκίνητα, που θα πουλάει, τα 30 να είναι ηλεκτρικά. Εάν ο στόχος οριστεί στο 40%, τότε πρέπει στα 100 νέα οχήματα τα 50 να κινούνται με μπαταρίες. Η δε μετατόπιση από τη συμβατική αυτοκίνηση στην ηλεκτροκίνηση θα αφαιρέσει 14.000 θέσεις εργασίας από την VW έως το 2020. «Η κατασκευή ηλεκτρικών οχημάτων απαιτεί λιγότερο χρόνο, ενώ θα υπάρξει και μεταφορά θέσεων εργασίας εκτός Ευρώπης στις εταιρείες κατασκευής μπαταριών», τονίζει, τέλος, ο Χέρμπερτ Ντιες.

REUTERS, A.P.

«Χρυσάφι» η φόρτιση των ηλεκτρικών αυτοκινήτων

Με την είσοδο, το 2019, των μεγάλων ευρωπαϊκών αυτοκινητοβιομηχανιών στην αγορά ηλεκτρικών αυτοκινήτων, μπορεί να πει κανείς πως αρχίζει στα σοβαρά η εποχή του ηλεκτρικού αυτοκινήτου. Ωστόσο, κάπου θα πρέπει να μπορούν οι καταναλωτές να φορτίζουν τα ηλεκτρικά τους αυτοκίνητα. Η δημιουργία δικτύου σταθμών φόρτισης για τις δύο μεγαλύτερες ευρωπαϊκές αγορές αυτοκινήτου, τη γερμανική και τη βρετανική, θα στοιχίσει 15 δισ. ευρώ και θα αποτελέσει μία από τις μεγαλύτερες επενδυτικές ευκαιρίες στον κλάδο των μεταφορών.

Ο αριθμός των ηλεκτρικών αυτοκινήτων που θα κυκλοφορούν στους δρόμους της Γερμανίας έως το 2040 υπολογίζεται στα 23 εκατομμύρια, από 200.000 σήμερα, σύμφωνα με έκθεση της Aurora Energy Research.

Στη Βρετανία υπολογίζεται πως θα κυκλοφορούν σε 22 χρόνια 17 εκατομμύρια ηλεκτρικά αυτοκίνητα, ενώ σήμερα κυκλοφορούν μόλις 140.000. Η επένδυση που θα πρέπει να γίνει ώστε οι ιδιοκτήτες να μπορούν να φορτίζουν τα αυτοκίνητά τους εκτιμάται πως θα ανέλθει στα 15 δισ. ευρώ. «Αυτή θα είναι σαφώς μια μεγάλη αγορά, οπότε είναι σημαντικό οι επενδυτές να πάρουν θέσεις ενόψει της μαζικής υιοθέτησης των ηλεκτρικών αυτοκινήτων», λέει στο Bloomberg ο Χαυς Κένιγκ, επικεφαλής της Aurora για τη γερμανική αγορά. Η κατασκευή σταθμών φόρτισης ηλεκτρικών αυτοκινήτων θα αποτελέσει μία από τις μεγαλύτερες επενδυτικές ευκαιρίες στον κλάδο των μεταφορών, προσθέτει.

ASSOCIATED PRESS

Οι σταθμοί φόρτισης θα κατασκευαστούν κυρίως σε επιχειρήσεις, ώστε να εξυπηρετούν στόλους ηλεκτρικών βαν, σε δημόσιους χώρους στάθμευσης, αλλά και στις εθνικές οδούς.

Στη Γερμανία θα απαιτηθεί η κατασκευή περίπου τεσσάρων εκατομμυρίων σταθμών φόρτισης και τριών εκατομμυρίων στη Βρετανία, όπου θα υπάρξει ανάγκη για μεγαλύτερο, αναλογικά με τη Γερμανία, αριθμό σταθμών φόρτισης σε ιδιωτικούς χώρους στάθμευσης, σύμφωνα με την έκθεση. Οι σταθμοί φόρτισης θα κατασκευαστούν κυρίως σε επιχειρήσεις ώστε να εξυπηρετούν στόλους ηλεκτρικών βαν, σε δημόσιους χώρους στάθμευσης, αλλά και στις εθνικές οδούς. Σύμφωνα με την Aurora, η χρήση ηλιακών πάνελ και μπαταριών θα οδηγήσει σε μείωση του κόστους του ρεύματος για τους καταναλωτές και σε αύξηση των εσόδων των εταιρειών που θα κατασκευάσουν τα δίκτυα των σταθμών φόρτισης, διότι θα έχουν τη δυνατότητα να αποθηκεύουν την πλεονάζουσα ενέργεια και να τη διοχετεύουν και πάλι, έναντι τιμήματος, στο ηλεκτρικό δίκτυο. «Το πιθανότερο είναι πως οι περισσότεροι χρήστες ηλεκτρικού αυτοκινήτου που έχουν τη δυνατότητα θα εγκαταστήσουν σταθμό φόρτισης στο σπίτι τους, ωστόσο αυτό δεν σημαίνει πως θα φορτίζουν πάντα εκεί το αυτοκίνητό τους. Για παράδειγμα, μπορεί να φορτίζουν φθηνότερα εάν το κάνουν στον χώρο εργασίας τους, όπου ο εργοδότης θα τους προσφέρει, ως παροχή, φθηνότερη τιμή, ή σε σούπερ μάρκετ», λέει ο Κένιγκ.

Εκτιμάται ότι στα επόμενα χρόνια θα χρειαστούν επενδύσεις 15 δισ. ευρώ για την ανάπτυξη των δικτύων φόρτισης των ηλεκτρικών αυτοκινήτων.

Αλλαγή

Μέχρι σήμερα δεν έχει διαφανεί ποιος προηγείται στη δημιουργία της υποδομής που θα χρειαστεί για την κίνηση των ηλεκτρικών αυτοκινήτων.

Μεγάλες πετρελαϊκές εταιρείες, περιλαμβανομένων των Royal Dutch Shell και BP, προσπαθούν να δουν πώς θα προσαρμόσουν το δίκτυο των βενζινάδικων που έχουν στις ανάγκες της αγοράς του ηλεκτρικού αυτοκινήτου. Είναι πιθανό πως θα αντιμετωπίσουν ισχυρό ανταγωνισμό από εταιρείες παροχής ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά και από τεχνολογικές εταιρείες.

Ισχυρές τράπεζες, ισχυρότεροι όμως οι κίνδυνοι

Τα τελευταία δέκα χρόνια από το ξέσπασμα της κρίσης έχει βελτιωθεί το ρυθμιστικό πλαίσιο στο οποίο υπόκεινται τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Παράλληλα, τα τελευταία έχουν ενισχυθεί, παρότι οι αντοχές τους σε ενδεχόμενους νέους κραδασμούς δεν έχουν δοκιμαστεί, όπως αναφέρει το ΔΝΤ στην ετήσια έκθεσή του περί χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Οι βραχυπρόθεσμοι κίνδυνοι έχουν αυξηθεί κατά κάποιον τρόπο, αλλά σε διεθνή κλίμακα εξακολουθεί να εφαρμόζεται πολιτική ποσοτικής χαλάρωσης.

Οι συνθήκες αυτές λειτουργούν υποστηρικτικά για τη διεθνή οικονομία. Η παγκόσμια ανάπτυξη συνεχίζεται, δίνοντας τη δυνατότητα στις τράπεζες να ενισχύσουν το ενεργητικό τους και τα μέτρα προστασίας τους. Πάντως, όπως αναφέρει η έκθεση του ΔΝΤ για τις προοπτικές της παγκόσμιας οικονομίας, σε ορισμένες μεγάλες οικονομίες η ανάπτυξη έχει φθάσει στο απόγειό της.

Στις ΗΠΑ, τα επιτόκια βρίσκονται ακόμα σε πολύ χαμηλά επίπεδα, λαμβάνοντας υπ' όψιν τα στοιχεία, ενώ η αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων στις αγορές είναι υψηλή. Στην Ευρωζώνη το χρήμα παραμένει πολύ φθηνό και η διάθεση των επενδυτών για ρίσκο έντονη.

Ωστόσο, η σκλήρυνση της νομισματικής πολιτικής στις ανεπτυγμένες οικονομίες, η όξυνση των εμπορικών διενέξεων και η αβεβαιότητα για γεωπολιτικά θέματα, όπως το Brexit, ενδεχομένως να κλονίσουν την επενδυτική εμπιστοσύνη και να ανακόψουν την ανάπτυξη.

Σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα υπάρχουν πηγές ανησυχίας. Για παράδειγμα, σε αρκετές ανεπτυγμένες οικονομίες υπάρχει υψηλότατος δανεισμός σε διάφορους κλάδους, πέραν του χρηματοπιστωτικού. Οι τράπεζες, παρότι έχουν βελτιώσει την κεφαλαιακή τους επάρκεια, είναι εκτεθειμένες σε υπερχρεωμένες χώρες, επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Εντούτοις, υπάρχουν και σημαντικά επιτεύγματα: το κοινό σύστημα ρύθμισης και εποπτείας των τραπεζών, το οποίο αποδέχθηκε η διεθνής κοινότητα, τις έχει ενδυναμώσει σε σημαντικό βαθμό.

Στην έκθεση του ΔΝΤ για την κατάσταση των δημοσίων οικονομικών διεθνώς, έχουν εξεταστεί 31 χώρες, που αντιστοιχούν στο 61% του παγκόσμιου ΑΕΠ. Η δημόσια περιουσία τους ανέρχεται σε 101 τρισ. δολάρια (219% του συνολικού ΑΕΠ), όπου συνυπολογίζεται η περιουσία δημοσίων οργανισμών αλλά και οι πλουτοπαραγωγικές πηγές.

Οπως αναφέρει η έκθεση του ΔΝΤ για τις προοπτικές της παγκόσμιας οικονομίας, σε ορισμένες χώρες η ανάπτυξη έχει φθάσει στο απόγειό της.

Η όξυνση των εμπορικών διενέξεων και η αβεβαιότητα για το Brexit ίσως κλονίσουν την επενδυτική εμπιστοσύνη και ανακόψουν την ανάπτυξη.

Στην περίπτωση της Ελλάδας, η καθαρή αξία της δημόσιας περιουσίας φθάνει στο -111% του ΑΕΠ έναντι του 348% της Νορβηγίας. Σε αυτές τις 31 χώρες το συνολικό τους δημόσιο χρέος φθάνει το 95% του ΑΕΠ. Δέκα χρόνια μετά την κρίση, όπως επισημαίνει το ΔΝΤ, ο αντίκτυπός της δεν εξαλείφθηκε. Τα ελλείμματα μειώθηκαν.

Εντούτοις, είναι αναγκαίο οι κυβερνήσεις να βελτιώσουν τους ισολογισμούς τους, περιστέλλοντας το χρέος τους και επενδύοντας σε υψηλής ποιότητας περιουσιακά στοιχεία. Τέλος, όπως αναφέρει η έκθεση, από τη στιγμή που οι κυβερνήσεις θα εντοπίσουν τους κινδύνους για τους ισολογισμούς τους, μπορούν να τους αμβλύνουν εγκαίρως.

Στο υψηλό 7ετίας οι αποδόσεις των 10ετών ομολόγων ΗΠΑ

Αυξήθηκε κατά πολύ το μακροπρόθεσμο κόστος δανεισμού της αμερικανικής οικονομίας, διότι οι επενδυτές προεξοφλούν ενίσχυση των πληθωριστικών πιέσεων. Χθες η απόδοση των 10ετών αμερικανικών ομολόγων ξεπέρασε το 3,25% και έφθασε στο υψηλότερο επίπεδο από το 2011. Παράλληλα, η απόδοση των 30ετών αμερικανικών ομολόγων υπερέβη το 3,43%, ανταγωνιζόμενο το υψηλότερο επίπεδο από το 2014.

Η υποχώρηση της ανεργίας στο χαμηλό των τελευταίων 49 ετών, σε συνδυασμό με την αύξηση των μισθών, τροφοδοτεί τα σενάρια για μεγαλύτερη αύξηση των επιτοκίων από την Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ.

Κύριος φόβος των αγορών είναι να μην εκτροχιαστούν οι πληθωριστικές πιέσεις, με αποτέλεσμα η Fed να προχωρήσει σε περιοριστική νομισματική πολιτική για να αναχαιτίσει την άνοδο των τιμών.

Από τα στοιχεία που δημοσίευσε η αμερικανική κυβέρνηση την περασμένη Παρασκευή, ενισχύονται τα σενάρια που θέλουν την ισχυρότερη οικονομία του κόσμου να φθάνει σύντομα στην πλήρη απασχόληση και να σημειώνεται απότομη αύξηση μισθών. Αυτό που φοβούνται οι αγορές είναι να μην εκτροχιαστεί ο πληθωρισμός, κάτι που θα αναγκάσει τη Fed να προχωρήσει σε ανεπιθύμητη αύξηση του κόστους δανεισμού στις ΗΠΑ. Υπάρχουν, όμως, στοιχεία που δεν υποστηρίζουν αυτό το σενάριο.

Ο δείκτης τιμών που ενσωματώνει τις προσωπικές καταναλωτικές δαπάνες (PCE) στις ΗΠΑ δεν έχει αναρριχηθεί σε τέτοιο βαθμό που να προκαλεί την ανησυχία των αγορών. «Δεν έχουμε διαπιστώσει κάποια ανησυχητική άνοδο του πληθωρισμού, αλλά η αγορά μπορεί να θεωρεί ότι είναι ζήτημα χρόνου», δήλωσε ο Γκρεγκ Μπίσοπ, αντιπρόεδρος στον τομέα σταθερού εισοδήματος της RBC Wealth Management, στο CNBC. «Από τα πρακτικά της τελευταίας συνεδρίασης της Fed φαίνεται ότι θα γίνει αύξηση τον Δεκέμβριο», προσθέτει ο ίδιος.

Στην κορυφή της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας επέστρεψαν οι ΗΠΑ

Πέντε χώρες της Ε.Ε. βρίσκονται στην πρώτη δεκάδα της κατάταξης

ΠΗΓΗ: World Economic Forum

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οι Ηνωμένες Πολιτείες επέστρεψαν, μετά μία δεκαετία, στην κορυφή του καταλόγου με τις πλέον ανταγωνιστικές οικονομίες, σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ (WEF) του Νταβός.

Ο νέος κατάλογος περιλαμβάνει 140 οικονομίες που κατατάσσονται σύμφωνα με τις επιδόσεις τους με βάση 98 κριτήρια, που χωρίζονται σε 12 «πυλώνες», όπως θεσμικό πλαίσιο, υποδομές, μακροοικονομική σταθερότητα, αγορά προϊόντων, υγεία, δεξιότητες εργαζομένων, αγορά εργασίας, χρηματοπιστωτικό σύστημα, δυναμισμός επιχειρήσεων κ.ά. Στην πρώτη δεκάδα βρίσκονται πέντε χώρες της Ε.Ε. (Γερμανία, Ολλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο, Σουηδία και Δανία). Τα πιο ισχυρά στοιχεία της αμερικανικής οικονομίας που ενισχύουν την ανταγωνιστικότητά της είναι η επιχειρηματική κουλτούρα και το χρηματοπιστωτικό της σύστημα, σύμφωνα με την έκθεση.

Οι αμερικανικές εταιρείες παίρνουν υψηλό βαθμό για την ταχύτητα με την οποία υιοθετούν αλλαγές, ωστόσο οι ΗΠΑ παίρνουν χαμηλό βαθμό όσον αφορά την ανεξαρτησία του δικαστικού συστήματος, την καταπολέμηση της διαφθοράς, την υγεία και την ασφάλεια. Οι ΗΠΑ βαθμολογήθηκαν με 85,6 βαθμούς με άριστα το 100 και ήταν μία από τις τρεις πρώτες χώρες σε επτά από τους 12 πυλώνες.

Η επιχειρηματική κουλτούρα στις ΗΠΑ οδήγησε σε υψηλή βαθμολογία στον τομέα του επιχειρηματικού δυναμισμού, ενώ υψηλή ήταν η βαθμολογία για την αγορά εργασίας και το χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Αντιθέτως οι ΗΠΑ βαθμολογήθηκαν πολύ χαμηλά, μόλις στη 46η θέση, στον πυλώνα της υγείας διότι το προσδόκιμο ζωής είναι μόλις 67,7 έτη. Χαμηλή θέση είχαν και όσον αφορά την ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης και την καταπολέμηση της διαφθοράς (16η θέση). Ακολουθεί η Σιγκαπούρη με δυνατά σημεία την ανοιχτή στάση που τηρεί στην οικονομία και τις πολύ καλές υποδομές, όπως το σύστημα μεταφορών που θεωρείται το καλύτερο στον κόσμο. Παράλληλα, θεωρείται η χώρα που είναι καλύτερα προετοιμασμένη για το ψηφιακό μέλλον.

Η Γερμανία αναρριχήθηκε στην τρίτη θέση με δυνατά της στοιχεία την καινοτομία (1η θέση), τη μακροοικονομική σταθερότητα, τις δεξιότητες των εργαζομένων και τον δυναμισμό των επιχειρήσεών της (2η θέση πίσω από τις ΗΠΑ). Η Γερμανία, ωστόσο, κατατάσσεται μόλις στην 31η θέση όσον αφορά την προσαρμογή στην τεχνολογία πληροφορικής και επικοινωνίας (ICT), και στο χρηματοπιστωτικό της σύστημα.

Ο Κλάους Σβαμπ, ιδρυτής του WEF και εκτελεστικός πρόεδρός του, τόνισε πως σε λίγα χρόνια οι χώρες θα χωρίζονται σε όσες «κατανοούν τις καινοτόμους μεταμορφώσεις και σε όσες δεν τις καταλαβαίνουν. Μόνο αυτές οι οικονομίες που αναγνωρίζουν τη σημασία της τέταρτης βιομηχανικής επανάστασης θα είναι σε θέση να προσφέρουν ευκαιρίες στους λαούς τους».

Η Ελβετία υποχώρησε στην τέταρτη θέση μετά μία δεκαετία στην κορυφή, ενώ στην πέμπτη θέση κατετάγη η Ιαπωνία. Η Κίνα, δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου, κατετάγη στην 28η θέση και η Αργεντινή στην 81η, τη χαμηλότερη για χώρα-μέλος της ομάδας των «20».

Ανησυχητικό στοιχείο είναι πως από τις 140 οικονομίες που εξετάστηκαν, οι 117 εξακολουθούσαν να έχουν σοβαρά προβλήματα όσον αφορά την ποιότητα του θεσμικού τους πλαισίου και τη λειτουργία των θεσμικών τους οργανισμών, γεγονός που επηρέασε σημαντικά την ανταγωνιστικότητά τους. Σοβαρό πρόβλημα εντοπίζεται και στη μετατροπή καινοτόμων ιδεών σε εμπορικά προϊόντα, με 103 χώρες να λαμβάνουν βαθμολογία χαμηλότερη από 50 βαθμούς.

Ψηφιακή επανάσταση

Σύμφωνα με την έκθεση, παράγοντες όπως ανθρώπινο κεφάλαιο, καινοτομία, προσαρμοστικότητα κυβερνήσεων και εταιρειών σε αλλαγές γίνονται όλο και σημαντικότεροι για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας.

Το πόσο καλά θα προσαρμοστούν οι διάφορες χώρες στη λεγόμενη τέταρτη βιομηχανική επανάσταση (με βασικό στοιχείο τη συνέχιση της ψηφιακής επανάστασης και, κυρίως, την υποχώρηση των συνόρων μεταξύ φυσικού κόσμου, ψηφιακού και βιολογικού) θα καθορίσει κατά πόσο θα ευημερήσουν ή θα μείνουν στάσιμες.

Οσες αποτύχουν θα πρέπει να περιμένουν διεύρυνση του χάσματος στην αγορά εργασίας και ενίσχυση της κοινωνικής έντασης. Η υψηλή ανταγωνιστικότητα μιας οικονομίας συνδέεται όχι απλώς με υψηλότερο εισόδημα, αλλά και με καλύτερες κοινωνικοοικονομικές επιδόσεις και τελικά με ευτυχέστερο βίο, σύμφωνα με το WEF.

Σε μια εποχή κατά την οποία ενισχύονται ο οικονομικός προστατευτισμός και η αντίδραση κατά της παγκοσμιοποίησης, γίνεται όλο και μεγαλύτερη η σημασία παραγόντων όπως η παραγωγικότητα και η ανοιχτή δομή μιας οικονομίας, σύμφωνα με την έκθεση.

Παράλληλα, οι κυβερνήσεις θα πρέπει να προστατεύσουν όσους πλήττονται από την παγκοσμιοποίηση.

Η άνοδος του πληθωρισμού πλήττει τα ρωσικά νοικοκυριά

Τη μεγαλύτερη πτώση από το 2015 σημείωσε η καταναλωτική εμπιστοσύνη στη Ρωσία το προηγούμενο τρίμηνο. Αιτία είναι ο πληθωρισμός, που επιταχύνεται, και η υποτίμηση του νομίσματος που πλήττουν την αγοραστική δύναμη των Ρώσων. Και την ίδια στιγμή η ανάκαμψη της ρωσικής οικονομίας είναι αργή παρά τη στήριξη που της έχει προσφέρει η άνοδος της τιμής του πετρελαίου.

Επιβράδυνση

Οπως επισημαίνει σχετικό ρεπορτάζ του Bloomberg, οι Ρώσοι αρχίζουν να νιώθουν τον αντίκτυπο του πληθωρισμού, που επιταχύνεται τους τελευταίους τρεις μήνες. Τα τελευταία στοιχεία καταδεικνύουν επιβράδυνση στον ρυθμό αύξησης των λιανικών πωλήσεων και μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος των Ρώσων για δεύτερο συναπτό μήνα. Επειτα από αύξηση 2,8% που σημείωσαν τον Αύγουστο, οι λιανικές πωλήσεις αυξήθηκαν κατά 2,4% τον Σεπτέμβριο. Οι μισθοί αυξήθηκαν, βέβαια, τον Αύγουστο κατά 7% και τον Σεπτέμβριο κατά 6,5% αλλά ο πληθωρισμός και το υποτιμημένο ρούβλι εξακολουθούν να συμπιέζουν τα εισοδήματα. Στα τέλη του έτους ο πληθωρισμός αναμένεται να έχει φτάσει στο 4,2% και να επιταχυνθεί περαιτέρω στο 6% μέσα στο πρώτο εξάμηνο του 2019 καθώς από 1ης Ιανουαρίου θα έχει τεθεί σε εφαρμογή η αύξηση του ΦΠΑ. Ετσι τα τελευταία στοιχεία φέρουν το διαθέσιμο εισόδημα των Ρώσων να μειώνεται τον Αύγουστο κατά 0,9% και τον Σεπτέμβριο κατά επιπλέον 0,4%. Σύμφωνα με τον Μιχαήλ Ντιμίτριεφ, τον οικονομολόγο που προέβλεψε εύστοχα τις εκδηλώσεις διαμαρτυρίας κατά του Πούτιν το 2011 και το 2012, οι καταναλωτές στη Ρωσία βρίσκονται σε μια κατάσταση «μακροπρόθεσμης απόγνωσης». Και αυτό γιατί η ανάκαμψη της οικονομίας από την ύφεση είναι αργή και δεν μεταφράζεται σε τόνωση των εισοδημάτων τους.

Οι μισθοί αυξήθηκαν τον Αύγουστο κατά 7% και τον Σεπτέμβριο κατά 6,5%, αλλά ο πληθωρισμός και το υποτιμημένο ρούβλι εξακολουθούν να συμπιέζουν τα εισοδήματα.

«Ο κόσμος γίνεται πιο επιφυλακτικός στις αγορές του», τονίζει ο Ντιμίτριεφ, πρώην υπουργός Οικονομίας της Ρωσίας, που προεξοφλεί πως στο εγγύς μέλλον η ρωσική οικονομία δεν θα μπορεί να στηριχθεί στην εγχώρια ζήτηση.

Αύξηση επιτοκίων

Και στο μεταξύ η Τράπεζα της Ρωσίας αιφνιδίασε τον περασμένο μήνα αυξάνοντας τα επιτόκια του ρουβλίου για πρώτη φορά μετά το 2014. Υποστήριξε πως μια πιο περιοριστική νομισματική πολιτική θα ελέγξει την αύξηση της κατανάλωσης ώστε να παραμείνει ελκυστική η αποταμίευση. Μιλώντας στο Bloomberg, ο οικονομολόγος Σκοτ Τζόνσον χαρακτήρισε πιθανή μια «ραγδαία επιβράδυνση της κατανάλωσης τους επόμενους μήνες και μια εκτίναξη του πληθωρισμού στις αρχές του 2019». Η οικονομική δυσπραγία των καταναλωτών προοιωνίζεται δυσάρεστες εξελίξεις στην οικονομία όταν ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης έχει ήδη επιβραδυνθεί στο 1% τον Αύγουστο. Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ρωσίας, το ρωσικό ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 1,5% με 2% στο σύνολο του έτους και κατά 1,2% με 1,7% το επόμενο έτος.

Διαφθορά και φοροδιαφυγή σκιάζουν την εικόνα της Δανίας

Η σειρά σκανδάλων διαφθοράς, «ξεπλύματος» βρώμικου χρήματος, φοροδιαφυγής και υπεξαιρέσεων έχει τελευταία σπιλώσει την εικόνα της Δανίας ως αδιάφθορης χώρας. Σύμφωνα με την έκθεση της Διεθνούς Διαφάνειας για το 2017, η Δανία παραμένει η χώρα με τη λιγότερη διαφθορά μετά τη Νέα Ζηλανδία. Συγκαταλέγεται, ωστόσο, στις 22 χώρες που δεν λαμβάνουν αρκετά μέτρα για την καταπολέμηση της δωροδοκίας και δεν επιβάλλει την τήρηση της σχετικής διεθνούς συμφωνίας.

Η σχετική έκθεση τονίζει ότι από το 2013 και μετά, οι αρχές της Δανίας δεν έχουν διερευνήσει σωρεία κατηγοριών για δωροδοκία και διαφθορά. Τελευταία, τα σκάνδαλα που έχουν εκδηλωθεί στη σκανδιναβική χώρα είναι όντως πολλά.

Οι αστυνομικές αρχές της Δανίας προσπαθούν να ανιχνεύσουν δισ. δολάρια που έχουν χαθεί εξαιτίας της φοροδιαφυγής. Πρόσφατα, η Ιντερπόλ καταχώρισε στους καταλόγους των καταζητούμενων με διεθνές ένταλμα σύλληψης έναν υπάλληλο υπουργείου της Δανίας, διότι κατηγορείται ότι υπεξαίρεσε από το δημόσιο κεφάλαια 17 εκατ. δολαρίων.

Παράλληλα, βρίσκεται στο στόχαστρο το πολιτικό σύστημα της χώρας. Παρά τις συστάσεις που της έγιναν πριν από τέσσερα χρόνια, η χώρα δεν έχει λάβει τα αναγκαία μέτρα για να αποτρέψει τη διαφθορά μεταξύ των μελών του Κοινοβουλίου και του δικαστικού σώματος. Ετσι, τον περασμένο μήνα η επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης, με αρμοδιότητα την πάταξη της διαφθοράς, συμπεριέλαβε τη Δανία στον κατάλογο των χωρών που είναι ύποπτες για διαφθορά σε υψηλά κλιμάκια της εξουσίας. Και σαν να μη φθάνουν αυτά, η χώρα είναι ύποπτη για κακοδιαχείριση των ευρωπαϊκών κονδυλίων. Ενδέχεται να αναγκαστεί να επιστρέψει στην Ε.Ε. τα τρία τέταρτα των 875 εκατ. δανικών κορωνών, ποσόν αντίστοιχο των 117,8 εκατ. ευρώ, που είχε λάβει αρμόδια υπηρεσία της κυβέρνησης.

Η Τουρκία δανείστηκε 6 δισ. δολάρια μέσω πενταετούς ομολόγου με επιτόκιο 7,5%

Η Τουρκία επανήλθε χθες επιτυχώς στις διεθνείς χρηματαγορές και προσείλκυσε επενδυτές από ΗΠΑ και Βρετανία. Εχει προηγηθεί πριν από λίγες ημέρες η απόφασή της να απελευθερώσει τον Αμερικανό πάστορα Μπράνσον και να δώσει τέλος σε μια διπλωματική κρίση με την Ουάσιγκτον που έπληξε την οικονομία της.

Η δημοπρασία ομολόγων που διεξήχθη χθες ήταν επιτυχής, έστω κι αν παραμένει αυξημένο το κόστος δανεισμού της γειτονικής χώρας. Ολα δείχνουν πως βελτιώνεται το κλίμα στις τάξεις των επενδυτών, το οποίο είχε κλονιστεί εδώ και αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα εξαιτίας των παρεμβάσεων του Τούρκου προέδρου στο έργο της κεντρικής τράπεζας αλλά και εξαιτίας της γενικότερα αυταρχικής διακυβέρνησης του Ταγίπ Ερντογάν.

Η Αγκυρα άντλησε 6 δισ. δολάρια από την έκδοση πενταετών ομολόγων του τουρκικού δημοσίου με απόδοση 7,5%.

Το spread, που αντιπροσωπεύει την απόκλιση των αποδόσεων των τουρκικών ομολόγων από τις αντίστοιχες των αμερικανικών, έφτασε στις 4,48 μ.β.

Πλειοψήφησαν Αμερικανοί επενδυτές καθώς αγόρασαν το 60% των ομολόγων αλλά και Βρετανοί που αγόρασαν περίπου το 25%, ενώ Τούρκοι επενδυτές αγόρασαν το 5% των τίτλων.

Οι αποδόσεις των ομολόγων ήταν αυξημένες σε σύγκριση με την απόδοση 6,2% στην οποία έφτασαν οι αποδόσεις δεκαετών ομολόγων σε δημοπρασία του περασμένου Απριλίου και από την απόδοση 5,2% σε αντίστοιχη δημοπρασία του Ιανουαρίου.

REUTERS

Αμερικανοί επενδυτές αγόρασαν το 60% των ομολόγων, Βρετανοί αγόρασαν περίπου το 25%, ενώ Τούρκοι επενδυτές απορρόφησαν το 5% της έκδοσης.

Το spread, που αντιπροσωπεύει την απόκλιση των αποδόσεών τους από τις αποδόσεις των ομολόγων του αμερικανικού δημοσίου, έφτασε στις 4,48 μονάδες βάσης. Ηταν σαφώς υψηλότερο από τις 3,37 μ.β. στις οποίες έφτασε τον Απρίλιο. Σχολιάζοντας στους Financial Times ο Λούις Κόστα, αναλυτής της Citigroup, τόνισε πως «οι υψηλότερες αποδόσεις των τουρκικών ομολόγων έπεισαν ορισμένους επενδυτές να δουν πιο φιλικά τα περιουσιακά στοιχεία της Τουρκίας».

Ο ίδιος τονίζει, πάντως, πως γενικά οι επενδυτές παραμένουν επιφυλακτικοί προς την Τουρκία, «εξαιτίας των μακροοικονομικών προβλημάτων της οικονομίας της και των μεγάλων αναγκών της για εξωτερική χρηματοδότηση, καθώς το παγκόσμιο περιβάλλον δεν είναι πλέον τόσο ευνοϊκό για τις αναδυόμενες αγορές». Εχει προηγηθεί τους τελευταίους μήνες μια συνεχής υποχώρηση της τουρκικής λίρας που τον Αύγουστο είχε διολισθήσει σε ιστορικό χαμηλό 7,2149 τουρκικών λιρών έναντι ενός δολαρίου, καταγράφοντας υποτίμηση κατά 47,5% από τα τέλη του περασμένου έτους.

Εκτοτε έχει ανακάμψει μερικώς αλλά έχει χάσει πάνω από το 35% της αξίας της. Αργά χθες το βράδυ η ισοτιμία κυμαινόταν στις 5,6270 τουρκικές λίρες προς ένα δολάριο. Σημειωτέον ότι τον Αύγουστο οι S&P Global και Moody's υποβάθμισαν την Τουρκία στο επίπεδο των ομολόγων-σκουπιδιών, ενώ ο οίκος Fitch την υποβάθμισε κατά μία βαθμίδα τον Ιούλιο.

«Θησαυρός» 2,9 τρισ. ευρώ στο υπέδαφος της Βόρειας Κορέας

Εκτιμάται ότι «κρύβει» τεράστιες ποσότητες μετάλλων και σπάνιων γαιών

Στα 2,9 τρισ. ευρώ υπολογίζεται ότι φθάνει η αξία των μεταλλευμάτων που βρίσκονται στο πλούσιο υπέδαφος της Βόρειας Κορέας. Αυτό εκτιμά επιχειρηματικός όμιλος της Νότιας Κορέας, που έχει στο παρελθόν δραστηριοποιηθεί στο βόρειο τμήμα της Κορεατικής Χερσονήσου. Η βελτίωση που έχει επέλθει τελευταία στις σχέσεις Βόρειας και Νότιας Κορέας αναζωπυρώνει το ενδιαφέρον για τους άφθονους φυσικούς πόρους της διεθνώς απομονωμένης χώρας. Φαίνεται, όμως, ότι η Κίνα έχει προλάβει να απλώσει τα δίχτυα της για να εξασφαλίσει και πάλι τη μερίδα του λέοντος για την οικονομία και τις επιχειρήσεις της.

Σύμφωνα με ρεπορτάζ της γαλλικής εφημερίδας Les Echos, την αποκάλυψη έκανε μέσα στην εβδομάδα ο όμιλος Korea Resources Corporation (Kores), ενώπιον του Κοινοβουλίου της Νότιας Κορέας.

Κατά την παρουσίαση των εκτιμήσεών του, ανέφερε τους υπολογισμούς του για την αξία των μεταλλευμάτων. Αν επιβεβαιωθούν αυτοί οι υπολογισμοί, η αξία των φυσικών πόρων της Βόρειας Κορέας θα αποδειχθεί κατά 15 φορές μεγαλύτερη από τον πλούτο που ελπίζει να εντοπίσει στο υπέδαφός της η Νότια Κορέα. Οπως τονίζει η γαλλική εφημερίδα, διάφορες έρευνες κατέληγαν σε πολύ διαφορετικά συμπεράσματα ως προς την αξία του βορειοκορεατικού υπεδάφους. Ολες, όμως, κατέτειναν στο συμπέρασμα ότι η χώρα μπορεί να εξελιχθεί σε καθοριστικό παράγοντα της αγοράς μετάλλων. Ειδικότερα, ο όμιλος Kores υπολογίζει πως η Βόρεια Κορέα «κάθεται» πάνω σε 6 δισ. τόνους μαγνησίου, 2 δισ. τόνους γραφίτη, 5 δισ. τόνους σιδήρου και 250.000 τόνους κασσιτέρου.

Προπαντός, όμως, η χώρα μπορεί να αποκτήσει ιδιαίτερο θέση στην παγκόσμια αγορά σπάνιων γαιών, των μετάλλων που χρησιμοποιούνται στην υψηλή τεχνολογία, στην κατασκευή έξυπνων κινητών, ημιαγωγών, οθονών τηλεοράσεων και υπολογιστών αλλά και αυτοκατευθυνόμενων αυτοκινήτων. Η Πιονγιάνγκ εκτιμά ότι θα μπορούσε να εκμεταλλευθεί έως και 20 εκατ. τόνους αυτών των στοιχείων, τα οποία παράγει έως τώρα κυρίως η Κίνα, ελέγχοντας περισσότερο από το 80% της παγκόσμιας αγοράς. Προσφάτως εγκαινίασε τρία ορυχεία μολύβδου, υλικού αναγκαίου για την παραγωγή κράματος χάλυβα που χρησιμοποιείται στις κατασκευές και στους καταλύτες. Η ύπαρξη αυτού του τεράστιου φυσικού πλούτου είχε προσελκύσει πολλούς βιομηχανικούς ομίλους της Νότιας Κορέας τις δεκαετίες του 1990 και του 2000. Ενας εξ αυτών ήταν και ο όμιλος Kores, που είχε επενδύσει σε ορυχεία της Βόρειας Κορέας. Ανέστειλε, όμως, κάθε δραστηριότητα στη χώρα το 2010, όταν ένα πλοίο της Νότιας Κορέας δέχθηκε πυρά του βορειοκορεατικού στρατού.

Εν τω μεταξύ, κινεζικοί όμιλοι πρόλαβαν να συνάψουν συμφωνίες με το καθεστώς της Πιονγιάνγκ, που σε μεγάλο βαθμό επέβαλε τους όρους του, μολονότι δεν διαθέτει ούτε τους οικονομικούς πόρους, ούτε την τεχνογνωσία και την τεχνολογία για να εκμεταλλευθεί η χώρα μόνη της τα ορυχεία της.

Ο όμιλος Kores εκτιμά ότι η Πιονγιάνγκ έχει συνάψει 40 επενδυτικές συμφωνίες με ξένες επιχειρήσεις για την εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου της. Περίπου το 90% από τα συμβόλαια που έχουν υπογραφεί έχουν συναφθεί με κινεζικές επιχειρήσεις προς μεγάλη λύπη της Σεούλ. Η Σεούλ θέλει, βέβαια, να εκμεταλλευθεί τη χαλάρωση των σχέσεων με την Πιονγιάνγκ για να επιστρέψει με τις επιχειρήσεις της. Το θέμα προκάλεσε εκτεταμένες συζητήσεις στο Κοινοβούλιο της Νότιας Κορέας την εβδομάδα που πέρασε.

Η Βόρεια Κορέα μπορεί να εξελιχθεί σε καθοριστικό παράγοντα της αγοράς μετάλλων. Σύμφωνα με εκτιμήσεις ειδικών, η χώρα «κάθεται» πάνω σε 6 δισ. τόνους μαγνησίου, 2 δισ. τόνους γραφίτη, 5 δισ. τόνους σιδήρου και 250.000 τόνους κασσιτέρου.

Η Σεούλ θέλει να εκμεταλλευθεί τη βελτίωση των σχέσεων με την Πιονγιάνγκ για να κάνει δουλειές στο βόρειο τμήμα της Κορεατικής Χερσονήσου.

Οι αντιπροσωπείες αυτοκινήτων στην Κίνα ζητούν μείωση φορολογίας

Μείωση των φόρων κατά το ήμισυ διεκδικούν οι αντιπροσωπείες αυτοκινήτων στην Κίνα από το Πεκίνο, για την ενίσχυση των πωλήσεων στην αγορά, καθώς έγινε γνωστό ότι υποχώρησαν για τρίτο συνεχόμενο μήνα, αποκάλυψε χθες το Reuters. Οι πωλήσεις αυτοκινήτων στην Κίνα υποχώρησαν τον Σεπτέμβριο στο χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων δεκαετιών, λόγω επιβράδυνσης στην ανάπτυξη της χώρας και του εμπορικού πολέμου Κίνας - ΗΠΑ.

Φοβούμενοι τη συρρίκνωση της αγοράς έως τα τέλη του 2018, οι αντιπρόσωποι αυτοκινήτων στην Κίνα (CADA) κατέθεσαν αίτηση στο υπουργείο Οικονομικών και Εμπορίου για μείωση του φόρου επί των πωλήσεων κατά 50% από 10% που είναι σήμερα. Προτάσεις της CADA έχουν γίνει πράξη στο παρελθόν και έχουν συμβάλει στη διαμόρφωση της κυβερνητικής πολιτικής για τον κλάδο της αυτοκινητοβιομηχανίας. Την τελευταία φορά, για παράδειγμα, που μειώθηκε ο φόρος επί των πωλήσεων στα αυτοκίνητα ήταν πριν από τρία χρόνια. Αμέσως μετά, σημειώθηκε αύξηση της ζήτησης και άρα του τζίρου των αντιπροσωπειών. Η Κίνα, η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο, είναι περιζήτητη αγορά για τις ισχυρές αυτοκινητοβιομηχανίες, από την General Motors μέχρι την Toyota.

Τις ανησυχίες των αντιπροσωπειών αυτοκινήτων μοιράζονται υψηλοί αξιωματούχοι του υπουργείου Εμπορίου των ΗΠΑ. Το πρακτορείο Reuters αποκάλυψε ότι η κυβέρνηση συζήτησε αυτήν την εβδομάδα με παράγοντες της αγοράς προκειμένου να βρεθεί λύση στην πτώση των νέων ταξινομήσεων.

«Η αγορά έχει εξασθενήσει κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους. Οι αντιπρόσωποι δίνουν μάχη για να διατηρήσουν τον τζίρο τους στα ίδια επίπεδα με τα προηγούμενα χρόνια», σχολιάζει ανωνύμως στέλεχος της CADA. «Ζητήσαμε μείωση του φόρου κατά 50%, αλλά μας αρκεί και ένα χαμηλότερο ποσοστό», προσθέτει.

Οι αυτοκινητοβιομηχανίες έχουν διοχετεύσει δισεκατομμύρια στην κινεζική αγορά την τελευταία εικοσαετία. Αλλά ο εμπορικός πόλεμος που έχει κηρύξει η Ουάσιγκτον εναντίον του Πεκίνου από τις αρχές του έτους ανάγκασε τις BMW και Daimler να προειδοποιήσουν για χαμηλότερη κερδοφορία. Εξαιτίας της απουσίας καταναλωτικού ενδιαφέροντος, η Jaguar Land Rover αποφάσισε να κλείσει προσωρινά ένα εργοστάσιο στην Κίνα.

Τον Σεπτέμβριο, οι πωλήσεις αυτοκινήτων στην Κίνα υποχώρησαν κατά 12%, στα 2,06 εκατομμύρια, σύμφωνα με την Ενωση Αυτοκινητοβιομηχανιών της χώρας. Ορισμένοι παράγοντες του κλάδου μιλούν για τη μεγαλύτερη πτώση που έχει καταγραφεί ποτέ.

Η General Motors είχε ανακοινώσει υποχώρηση των πωλήσεων κατά 15% το τρίμηνο που έληξε τον Σεπτέμβριο.

Αίτηση στο υπουργείο Οικονομικών για μείωση του φόρου επί των πωλήσεων κατά 50% κατέθεσαν οι αντιπρόσωποι αυτοκινήτων στην Κίνα.

Τον Σεπτέμβριο, οι πωλήσεις αυτοκινήτων στην Κίνα υποχώρησαν κατά 12%, στα 2,06 εκατομμύρια.

Ο αυστηρότερος έλεγχος των κινεζικών τελωνείων προκάλεσε έντονη ανησυχία σε μεγάλες εταιρείες πώλησης ειδών πολυτελείας, διότι εκτιμάται ότι θα οδηγήσει σε σημαντική πτώση των πωλήσεων στις μεγάλες πρωτεύουσες της μόδας στη Δύση.

Αύξηση δασμών από Κίνα σε προϊόντα πολυτελείας

Οι κινεζικές αρχές την τελευταία εβδομάδα ενίσχυσαν σημαντικά τους τελωνειακούς ελέγχους, επιβάλλοντας τους αναλογούντες δασμούς σε προϊόντα πολυτελείας, τα οποία οι Κινέζοι καταναλωτές μετέφεραν στην πατρίδα τους. Ο αυστηρότερος έλεγχος των κινεζικών τελωνείων προκάλεσε έντονη ανησυχία σε μεγάλες εταιρείες πώλησης ειδών πολυτελείας, διότι εκτιμάται ότι θα οδηγήσει σε σημαντική πτώση των πωλήσεων στις μεγάλες πρωτεύουσες της μόδας στη Δύση.

Οι επικεφαλής εταιρειών όπως οι LVMH, Kering και Prada φοβούνταν πτώση των πωλήσεών τους, εξαιτίας της επιβράδυνσης της κινεζικής οικονομίας και λόγω του εμπορικού πολέμου με τις ΗΠΑ. Μαζί τους ανησυχούν και οι επενδυτές για την ισχυρή πιθανότητα μείωσης της κερδοφορίας τους, με αποτέλεσμα τις τελευταίες ημέρες να καταγράφεται σημαντική υποχώρηση της μετοχής εταιρειών ειδών πολυτελείας από την Prada, τη Louis Vuitton και την Gucci μέχρι τη Shiseido και την Tiffany. Σύμφωνα με την Κάθριν Λιμ, αναλύτρια του Bloomberg, οι αυξημένοι τελωνειακοί έλεγχοι «ενδέχεται να βλάψουν τις πωλήσεις επώνυμων προϊόντων σε δημοφιλείς κατηγορίες, όπως καλλυντικά και τσάντες». Ο Τέρι Χονγκ, αναλυτής στην Guotai Junan Securities, δήλωσε στο Bloomberg πως η ενίσχυση των τελωνειακών ελέγχων δεν είναι τόσο σημαντική, διότι αυτό συμβαίνει ήδη τα τελευταία δύο έτη, όσο είναι το παγκόσμιο ξεπούλημα μετοχών, η επιβράδυνση της κινεζικής οικονομίας και η υποτίμηση του γουάν έναντι του δολαρίου. «Οι μετοχές των εταιρειών ειδών πολυτελείας δέχονται το ισχυρότερο πλήγμα όταν επιδεινώνεται το κλίμα εξαιτίας της επιβράδυνσης της κατανάλωσης στην Κίνα».

Η μετοχή του ιταλικού οίκου μόδας Prada έπεσε κατά 10,5% στο Χονγκ Κονγκ, σημειώνοντας τη μεγαλύτερη πτώση το τελευταίο έτος.

Το παγκόσμιο ξεπούλημα μετοχών, που ξεκίνησε από τη Wall Street την Τετάρτη, έφτασε στις ασιατικές αγορές την Πέμπτη, όπου η μετοχή του ιταλικού οίκου μόδας Prada έπεσε κατά 10,5% στο Χονγκ Κονγκ, σημειώνοντας τη μεγαλύτερη πτώση το τελευταίο έτος. Η ιαπωνική εταιρεία καλλυντικών Shiseido είχε πτώση κατά 6,7%, σημειώνοντας τη μεγαλύτερη υποχώρηση από τον Φεβρουάριο.

Χαρακτηριστικότερη είναι η περίπτωση της γαλλικής πολυεθνικής εταιρείας LVMH, ιδιοκτήτριας του οίκου μόδας Louis Vuitton, η οποία παρά τις αυξημένες πωλήσεις, σύμφωνα με τα αποτελέσματα τρίτου τριμήνου, είχε μείωση 7,1% την τελευταία εβδομάδα. Η εταιρεία έκανε λόγο για περιορισμένη υποχώρηση των πωλήσεων προς Κινέζους καταναλωτές εξαιτίας των αυστηρότερων τελωνειακών μέτρων.

Σύμφωνα με αναλυτές της Deutsche Bank, οι εταιρείες ειδών πολυτελείας δεν ανησυχούν τόσο για τις πωλήσεις του 2018 όσο για την επίπτωση που πιθανώς θα έχουν οι αυξημένοι τελωνειακοί έλεγχοι στις πωλήσεις του επόμενου έτους.

Ανάλογα κακή επίδοση είχαν τις τελευταίες ημέρες και οι μετοχές άλλων εταιρειών στον τομέα των ειδών πολυτελείας, όπως Kering SA, ιδιοκτήτρια του ιταλικού οίκου μόδας Gucci, η οποία έκλεισε την Τετάρτη με πτώση 9,6%. Ζημία είχε και η αμερικανική εταιρεία Tiffany&Co., γνωστή για τα κοσμήματά της, της οποίας οι μετοχές έπεσαν κατά 10% την ημέρα που διέρρευσαν οι φήμες περί λήψης μέτρων στα κινεζικά τελωνεία. Η μετοχή της Michael Kors υποχώρησε την Πέμπτη κατά 7,3%, παρόλο που προσφέρει πολύ φθηνότερα είδη από τις υπόλοιπες.

BLOOMBERG, REUTERS

MTN Cloud Business Telephony.

Για την απόλυτη ευελιξία στις τηλεπικοινωνιακές ανάγκες της επιχείρησής σας.

Η υπηρεσία *MTN Cloud Business Telephony* είναι μια ολοκληρωμένη λύση ευρυζωνικής σταθερής τηλεφωνίας, η οποία ενοποιεί όλα τα επικοινωνιακά σας δεδομένα. Με την πλειάδα επιλογών που παρέχονται, **μεγιστοποιούνται οι δυνατότητες της επικοινωνίας της επιχείρησής σας, ενισχύοντας** έτσι **την αποδοτικότητά** της και **μειώνοντας σημαντικά το λειτουργικό κόστος.**

Επικοινωνήστε με το Κέντρο Επιχειρηματικών Πελατών της MTN στο 131, για τη λύση που ταιριάζει στη δική σας επιχείρηση.

mtnbusiness.com.cy

MTN

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Real Estate
ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2018

Εκτός από το ξενοδοχείο, στον πυρήνα της ανάπτυξης θα βρίσκονται και τουριστικές κατοικίες, οι οποίες θα πωλούνται σε τιμές από 250.000 ευρώ μέχρι 2 εκατ. ευρώ. Συνολικά, η επένδυση θα χαρακτηρίζεται από τη φιλικότητά της προς το περιβάλλον, δεδομένου ότι η κάλυψη της έκτασης θα περιορίζεται σε μόλις 0,2% του συνόλου του ακινήτου.

Ρωσική τουριστική επένδυση 410 εκατ. ευρώ στην Ελούντα

Θα περιλαμβάνει 5άστερο ξενοδοχείο, τουριστικές κατοικίες, μαρίνα

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Στις αρχές του 2020 φιλοδοξεί να ξεκινήσει την κατασκευή της τουριστικής επένδυσής της, ύψους 410 εκατ. ευρώ, στην Ελούντα της Κρήτης, η Mirum Hellas. Πρόκειται για εταιρεία του Ρώσου επενδυτή ακινήτων κ. Βιτάλι Μπορίσοφ, ο οποίος κατά τη διάρκεια των τελευταίων δέκα ετών και μέχρι σήμερα έχει δαπανήσει περί τα 70 εκατ. ευρώ για την απόκτηση δεκάδων οικοπέδων, διαμορφώνοντας μια ενιαία παραθαλάσσια έκταση της τάξεως των 1.000 στρεμμάτων

Η κίνηση ανάπτυξης τουριστικού θερέτρου στην Ελλάδα προέκυψε λόγω της ζήτησης από πελάτες του Ρώσου μεγιστάνα από την αγορά της Ρωσίας.

και έξι περιφερειακές εκτάσεις συνολικής επιφάνειας άλλων 200 στρεμμάτων.

Στο μεγάλο οικόπεδο δρομολογείται η ανάπτυξη πεντάστερης ξενοδοχειακής μονάδας, δυναμικότητας 200 κλινών, για την οποία ήδη διεξάγονται συζητήσεις για τη λειτουργία της από την Four Seasons, ή την Fairmont.

Παράλληλα, το συγκρότημα θα πλαισιώνεται από μαρίνα ελλιμενισμού περίπου 200 σκαφών αναψυχής, εστιατόρια, αθλητικές εγκαταστάσεις, σπα και άλλες συνοδευτικές λειτουργίες, ενώ στις προθέσεις των επενδυτών είναι η ανάπτυξη κι ενός μικρού εμπορικού κέντρου, για την εξυπηρέτηση των ενοίκων.

Εκτός από το ξενοδοχείο, στον πυρήνα της ανάπτυξης θα βρίσκονται και τουριστικές κατοικίες, οι οποίες θα πωλούνται σε τιμές από 250.000 ευρώ μέχρι 2 εκατ. ευρώ.

Συνολικά, η επένδυση θα χαρακτηρίζεται από τη φιλικότητά της προς το περιβάλλον, δεδομένου ότι η κάλυψη της έκτασης θα περιορίζεται σε μόλις 0,2% του συνόλου του ακινήτου, το οποίο, με βάση τα σημερινά δεδομένα, μεταφράζεται σε μόλις 130.000- 140.000 τ.μ. ανωδομής.

Ήδη πάντως σήμερα υλοποιούνται κάποια έργα στην έκταση, καθώς σύμφωνα με ενημέρωση από στελέχη της Mirum Hellas, έχουν κατασκευαστεί 17 υπερπολυτελείς βίλες σε ένα από τα μικρότερα οικόπεδα. Πρόκειται για κατοικίες της τάξεως των 400-550 τ.μ., με κόστος που κυμαίνεται από 2 εκατ. ευρώ έως 11 εκατ. ευρώ. Ήδη μάλιστα, από τα εν λόγω ακίνητα, έχουν πωληθεί έξι, ενώ αυτήν την περίοδο ολοκληρώνεται και η ανέγερση επιπλέον τεσσάρων βιλών σε άλλο τμήμα της έκτασης. Επίσης, η εταιρεία έχει αγοράσει κι ένα μικρό εγκαταλελειμμένο ξενοδοχείο, το οποίο βρίσκεται σε διαδικασία ανακαίνισης, κόστους 1,5-2 εκατ. ευρώ, με στόχο την επαναλειτουργία του, τον Ιούνιο του 2019. Μάλιστα, έχει υπογραφεί και σχετική συμφωνία με την οικογένεια Λογοθέτη, η οποία θα λειτουργήσει το ακίνητο υπό το σήμα Aria Hotel. Συνολικά, θα δημιουργηθούν 16 VIP σουίτες.

Ο κ. Μπορίσοφ επιδιώκει την όσο το δυνατόν ταχύτερη έναρξη των εργασιών για το σύνολο της επένδυσης, καθώς εκτιμάται ότι οι συνθήκες είναι ευνοϊκές, λόγω της συνεχούς ανόδου του τουρισμού στην Ελλάδα, αλλά κι επειδή μεγάλο μέρος των υποψήφιων αγοραστών είναι ήδη δεδομένο. Η κίνηση ανάπτυξης τουριστικού θερέτρου στην Ελλάδα προέκυψε λόγω της ζήτησης από υφιστάμενους πελάτες του Ρώσου μεγιστάνα από την αγορά της Ρωσίας. Αρχικά εξετάστηκαν άλλες χώρες, όπως η Γαλλία και η Κύπρος, προτού προκριθεί η λύση της Ελλάδας, όπου και πάλι διερευνήθηκαν περιοχές όπως η Κέρκυρα, η Λευκάδα και το Πόρτο Χέλι, πριν από την Ελούντα.

Οσον αφορά το χρονοδιάγραμμα της επένδυσης, κατά το προσεχές διάστημα αναμένεται να τεθεί σε δημόσια διαβούλευση η Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, ενώ θα ακολουθήσει το ΕΣΧΑΣΕ (Ειδικό Σχέδιο Χωρικής Ανάπτυξης Στρατηγικών Επενδύσεων) και στο τέλος η υποβολή και έγκριση της πολεοδομικής μελέτης, ώστε να καταστεί εφικτή η έκδοση των οικοδομικών αδειών.

Μόλις αναπτυχθεί η έκταση, υπολογίζεται η δημιουργία τουλάχιστον 350 μόνιμων θέσεων εργασίας και πολλαπλάσιων εποχικών.

Αυξημένες 60% οι αγορές κατοικιών στο κέντρο της Αθήνας το 8μηνο

Οι μισθώσεις τύπου Airbnb ενισχύουν τη ζήτηση από Έλληνες και ξένους επενδυτές

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Καλά κρατεί η επενδυτική «φρενίτιδα» στο κέντρο της Αθήνας, καθώς Κινέζοι, Τούρκοι, Ρώσοι και Ισραηλινοί, από κοινού με Έλληνες, συνεχίζουν να αγοράζουν διαμερίσματα, με στόχο την εκμετάλλευσή τους μέσω της αγοράς των βραχυχρόνιων μισθώσεων τύπου Airbnb. Σύμφωνα με τα σχετικά στοιχεία, κατά το φετινό οκτάμηνο (περίοδος Ιανουαρίου - Αυγούστου), ο αριθμός των συμβολαίων αγοραπωλησίας ακινήτων που έχουν κατατεθεί στο Υποθηκοφυλακείο Αθηνών έχει καταγράψει αύξηση της τάξεως του 60%, συγκριτικά με την αντίστοιχη περυσινή περίοδο.

Μάλιστα, όπως προκύπτει, ο ρυθμός των συναλλαγών καταγράφει αυξητική τάση, καθώς κατά το πρώτο πεντάμηνο η άνοδος σε ετήσια βάση διαμορφωνόταν σε 50%. Αντίστοιχα, το 2017 είχε σημειωθεί αύξηση των αγοραπωλησιών της τάξεως του 18%, ενώ το 2016 η άνοδος είχε ανέλθει σε 27,7%. Πρόκειται λοιπόν για μια σαφή και συνεχιζόμενη τάση της αγοράς κατοικίας, η οποία οφείλεται στην εκτόξευση της δημοφιλίας των βραχυχρόνιων μισθώσεων, μέσω ψηφιακών πλατφορμών όπως η Airbnb.

Οι ξένοι επενδυτές κινούνται για την απόκτηση διαμερισμάτων στην Αθήνα για μια σειρά από λόγους, αρχής γενομένης από το χαμηλό κόστος, καθώς η μέση πτώση των αξιών στην ελληνική πρωτεύουσα διαμορφώνεται σε 44% από το 2009 μέχρι σήμερα. Ωστόσο, τα ακίνητα που αποτελούν τους «στόχους» των εν λόγω επενδυτών έχουν καταγράψει ακόμα μεγαλύτερες απώλειες, οι οποίες προσέγγισαν το 55%-60% σε αρκετές περιπτώσεις, καθώς πρόκειται κατά κύριο λόγο για διαμερίσματα ηλικίας άνω των 30-40 ετών, τα οποία χρήζουν εκτεταμένων εργασιών επισκευής και ανακαίνισης. Το σημαντικότερο βέβαια είναι ότι αν συγκριθεί η

Η μεταβολή των τιμών των κατοικιών στην Ε.Ε. το β' τρίμηνο

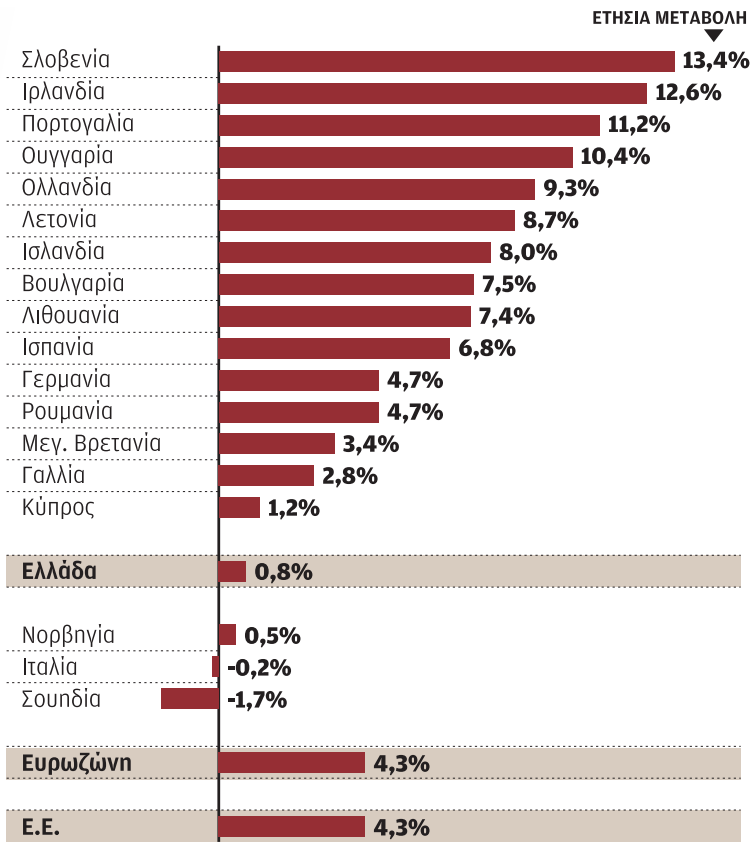

ΠΗΓΗ: Eurostat

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Για τις βραχυχρόνιες μισθώσεις, κατά το διάστημα του τελευταίου μήνα, το μέσο ημερήσιο μίσθωμα διαμορφώθηκε σε 51 ευρώ.

Αθήνα με άλλες μεγάλες πόλεις της Ευρώπης, όπου ανθεί το φαινόμενο του Airbnb, το κόστος αγοράς ακινήτων με στόχο την εκμετάλλευσή τους είναι πολύ χαμηλότερο και ταυτόχρονα προσφέρεται και η προοπτική των μελλοντικών υπεραξιών. Εν ολίγοις, ο επενδυτής μπορεί να προσδοκά σε διπλό όφελος, αποκομίζοντας και κέρδη κατά την πώληση, πέραν των εσόδων από την εκμίσθωση. Σύμφωνα με τα σχετικά στοιχεία για τις βραχυχρόνιες μισθώσεις κατά το διάστημα του τελευταίου μήνα, στην περιοχή του κέντρου της Αθήνας το μέσο ημερήσιο μίσθωμα διαμορφώθηκε σε 51 ευρώ, ενώ η πληρότητα άγγιξε το 70%, κάτι που μεταφράζεται σε μηνιαία έσοδα της τάξεως των 900 ευρώ. Την ίδια στιγμή, ένα τυπικό ενοίκιο για ένα διαμέρισμα δύο υπνοδωματίων στο κέντρο της Αθήνας μέχρι πρόσφατα πολύ δύσκολα ξεπερνούσε τα 500-600 ευρώ. Πλέον βέβαια, αρκετοί ιδιοκτήτες αυξάνουν τις απαιτήσεις τους, ιδίως για ακίνητα τα οποία βρίσκονται σε περιοχές υψηλής τουριστικής κίνησης, με αποτέλεσμα να μην αποφεύγονται και κατακριτέες συμπεριφορές, όπως αυτές που καταγγέλλει ο Πανελλήνιος Σύλλογος Προστασίας Ενοικιαστών, κάνοντας λόγο για κύμα εξώσεων εις βάρος ενοικιαστών, ακόμα και ανθρώπων που δεν έχουν συσσωρευμένες οφειλές ενοικίων. Τα παραπάνω έχουν τονώσει και τις τιμές πώλησης, με καθώς τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος κάνουν λόγο για ετήσια αύξηση κατά 0,8% κατά το δεύτερο τρίμηνο. Στην Αθήνα, μάλιστα, οι τιμές αυξήθηκαν κατά 1,2% το φετινό δεύτερο τρίμηνο του έτους, με την αύξηση των παλαιότερων διαμερισμάτων να αγγίζει το 0,9%, ενώ των νεόδμητων το 1,7%. Ως εκ τούτου, η Ελλάδα έχει κατορθώσει να αναρριχηθεί στην ευρωπαϊκή κατάταξη της αγοράς κατοικίας, καθώς, με βάση τα στοιχεία της Eurostat, υπάρχουν άλλες χώρες όπου καταγράφονται ακόμα και μειώσεις τιμών, όπως η Ιταλία και η Σουηδία, στις οποίες οι τιμές υποχώρησαν κατά 0,2% και 1,7%.

Ράλι της οικοδομικής δραστηριότητας σε Αττική λόγω Airbnb

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Στην περιοχή της Αττικής εντοπίζεται το 1/3 της ιδιωτικής οικοδομικής δραστηριότητας, όπως προκύπτει από τα στοιχεία για τον μήνα Ιούλιο, τα οποία ανακοίνωσε χθες η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ). Συγκεκριμένα, από τις 1.563,2 χιλιάδες κυβικά μέτρα όγκου των νέων αδειών που εκδόθηκαν τον φετινό Ιούλιο, οι 536 χιλιάδες κυβικά μέτρα εντοπίζονται στην Αττική. Πρόκειται για μια σαφή ένδειξη του οικοδομικού «ράλι» που καταγράφει η ευρύτερη περιοχή, αρχής γενομένης από το κέντρο της Αθήνας, το οποίο έχει αποτελέσει το επίκεντρο ξένων επενδυτών κατοικιών, με στόχο την εκμετάλλευση ακινήτων μέσω βραχυχρόνιων μισθώσεων τύπου Airbnb. Η εξέλιξη αυτή, σε συνδυασμό και με τη συνεχή άνοδο του τουρισμού, έχει τονώσει σημαντικά και την οικοδομική δραστηριότητα, η οποία ευνοείται επιπλέον και λόγω της επιστροφής του προγράμματος «Εξοικονομώ Κατ' Οίκον» που χρηματοδοτεί συγκεκριμένες εργασίες αναβάθμισης ακινήτων.

Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, τον Ιούλιο η συνολική οικοδομική δραστηριότητα συνέχισε την ανοδική πορεία των τελευταίων μηνών. Συγκεκριμένα, εκδόθηκαν 1.521 άδειες, που αντιστοιχούν σε 341,7 χιλιάδες τ.μ. επιφάνειας και 1.659,5 χιλιάδες κυβικά μέτρα όγκου, καταγράφοντας άνοδο κατά 9,8%

Στην Αττική εντοπίζεται το 1/3 της ιδιωτικής οικοδομικής δραστηριότητας, αρχής γενομένης από το κέντρο της Αθήνας, το οποίο έχει αποτελέσει το επίκεντρο ξένων επενδυτών κατοικιών, με στόχο την εκμετάλλευση ακινήτων μέσω βραχυχρόνιων μισθώσεων τύπου Airbnb.

στον αριθμό των οικοδομικών αδειών, κατά 17,1% στην επιφάνεια και κατά 22,1% στον όγκο, σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2017. Αντίστοιχα, η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα διαμορφώθηκε σε 1.500 άδειες, που αντιστοιχούν σε 323 χιλιάδες τ.μ. επιφάνειας και 1.563,2 χιλιάδες κυβικά μέτρα όγκου, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 9,4% στον αριθμό των οικοδομικών αδειών, κατά 13,6% στην επιφάνεια και κατά 17,8% στον όγκο, σε ετήσια βάση. Με βάση τα σχετικά στοιχεία, η άνοδος του όγκου της ιδιωτικής δραστηριότητας στην Αττική τον φετινό Ιούλιο ήταν της τάξεως του 80%, ενώ ακόμα μεγαλύτερη αύξηση, 120%, εντοπίζεται και στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, όπου επικεντρώνεται σημαντικός αριθμός νέων τουριστικών αναπτύξεων ή ανακαινίσεις και αναβαθμίσεις υφιστάμενων καταλυμάτων.

Πλέον, από τις αρχές του έτους και μέχρι το τέλος Ιουλίου, η συνολική οικοδομική δραστηριότητα εμφανίζει αύξηση κατά 8,4% στον αριθμό των οικοδομικών αδειών, κατά 17,4% στην επιφάνεια και κατά 16,8% στον όγκο, σε σχέση με το αντίστοιχο επτάμηνο του έτους 2017. Αντίστοιχα, σε επίπεδο επταμήνου, η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα καταγράφει φέτος αύξηση κατά 8,1% στον αριθμό των οικοδομικών αδειών, κατά 15,3% στην επιφάνεια και κατά 14,2% στον όγκο.

Κατά την περίοδο των τελευταίων 12 μηνών, δηλαδή από το Αύγουστο 2017 έως τον Ιούλιο 2018, η συνολική οικοδομική δραστηριότητα ανήλθε σε 14.560 οικοδομικές άδειες, που αντιστοιχούν σε 3.142,2 χιλιάδες τ.μ. επιφάνειας και 13.869,7 χιλιάδες κυβικά μέτρα όγκου. Ως εκ τούτου, με βάση τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο Αυγούστου 2016 - Ιουλίου 2017 παρατηρήθηκε αύξηση κατά 7,2% στον αριθμό των οικοδομικών αδειών, κατά 16,5% στην επιφάνεια και κατά 18,8% στον όγκο. Αντίστοιχα, κατά την ίδια περίοδο σύγκρισης, η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα εμφανίζει αύξηση κατά 7,1% στον αριθμό των εκδοθεισών οικοδομικών αδειών, κατά 14,6% στην επιφάνεια και κατά 15,5% στον όγκο.

Η θετική τάση της αγοράς αποτυπώνεται και σε άλλους δείκτες πέραν της οικοδομικής δραστηριότητας. Για παράδειγμα, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, κατά το πρώτο τρίμηνο σημειώθηκε αύξηση της τάξεως του 35,8% στην παραγωγή οικοδομικών έργων, τη στιγμή που τα έργα πολιτικού μηχανικού, που αφορούν δημόσιες κατασκευές υποδομών, υποχώρησαν κατά 24,5%.

Blue Air
smart flying

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΖΩΗ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2018

Blue Air
smart flying

Ο εκδημοκρατισμός του πολιτισμού

Ο Αμίτ Σουντ, εμπνευστής και διευθυντής της Google Arts & Culture, μιλάει στην «Κ» για τη φιλόδοξη πλατφόρμα

Συνέντευξη στην **ΤΑΣΟΥΛΑ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ**

«Τι υπέροχο κτίριο! Ο Ρέντσο Πιάνο το σχεδίασε; Νομίζω ότι σε αυτή την περίπτωση ξεπέρασε τον ίδιο του τον εαυτό». Ο Αμίτ Σουντ, στον Φάρο του Κέντρου Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, απολάμβανε τη θέα της Αθήνας από τη μία πλευρά και του Σαρωνικού από την άλλη, και δεν έκρυβε τον ενθουσιασμό του που βρισκόταν στην Ελλάδα. «Είχα σχεδόν δέκα χρόνια να έρθω στην Αθήνα. Λατρεύω τη ζωντάνια και την ενέργειά της. Την προηγούμενη φορά ήμουν εδώ για τον γάμο ενός φίλου: τριακόσιοι καλεσμένοι και απίστευτο γλέντι, με χορό και τραγούδι – ήταν μια μοναδική πολιτισμική εμπειρία», μου είπε γελώντας. Λίγο πριν από την έναρξη της παρουσίασης του προγράμματος «Ο πολιτισμός που μας ενώνει», από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Google Arts & Culture, ο διευθυντής και εμπνευστής της φιλόδοξης πολιτιστικής πλατφόρμας της Google μίλησε στην «Κ» για το πώς η τεχνολογία ενώνει μέσω της τέχνης διαφορετικές γενιές και κουλτούρες σε όλα τα μήκη και πλάτη του πλανήτη και πώς μια δική του ιδέα πήρε σάρκα και οστά – και γιγαντώνεται μέρα με τη μέρα...

GARETH DAVIES

«Κάθε πρωί, τσιμπιέμαι. "Είναι αλήθεια; Αυτή είναι η δουλειά μου;", λέω στον εαυτό μου. Είμαι ευγνώμων που κάνω αυτό που αγαπώ», λέει ο Αμίτ Σουντ.

«Μια απλή ιδέα»

«Η Google Arts & Culture ξεκίνησε το 2011 ως πρότζεκτ βασισμένο σε μια απλή ιδέα: όσο το δυνατόν περισσότεροι άνθρωποι να έχουν πρόσβαση στην τέχνη. Σήμερα δεν είναι πια πρότζεκτ, αλλά ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός, κομμάτι της Google, με αποστολή τον εκδημοκρατισμό του πολιτισμού. Η τέχνη δεν είναι προνόμιο μιας ελίτ, δεν αποτελεί εμπειρία αποκλειστικά των ανώτερων κοινωνικών τάξεων και των πλουσίων, όπως αρκετοί νομίζουν. Προσπαθούμε να αλλάξουμε αυτήν τη νοοτροπία, να αλλάξουμε πολλά στερεότυπα στην αντίληψη του τι είναι τέχνη και πολιτισμός και ποιους αφορούν», λέει ο ινδικής καταγωγής Αμίτ Σουντ.

Μέσα στα επτά χρόνια λειτουργίας της πλατφόρμας, τα αποτελέσματα είναι εντυπωσιακά. Τα 17 μουσεία σε 9 χώρες –στο ξεκίνημά της– σήμερα έχουν γίνει 1.500 μουσεία σε 78 χώρες. Και η επέκταση συνεχίζεται με ραγδαίους ρυθμούς και διττό σκοπό: η τέχνη και ο πολιτισμός να είναι προσβάσιμα σε όλους, όπου κι αν βρίσκονται. Και η Google Arts & Culture να είναι εταίρος καινοτομίας στους πολιτιστικούς φορείς με τους οποίους συνεργάζεται. Να τους βοηθά

> *Η τέχνη δεν είναι προνόμιο μιας ελίτ, δεν αποτελεί εμπειρία αποκλειστικά των ανώτερων κοινωνικών τάξεων και των πλουσίων.*

να μοιράζονται και να διαφυλάττουν το πολιτιστικό «περιεχόμενό» τους και να δημιουργούν συναρπαστικές πολιτιστικές εμπειρίες, χρησιμοποιώντας τεχνολογία αιχμής.

«Πρέπει πάντως να διευκρινίσω ότι δεν μιλάμε μόνο για τις καλές τέχνες αλλά και για τον άυλο πολιτισμό, για τις παραδόσεις, καθώς και για τη φύση. Πρόσφατα κάναμε ένα μεγάλο αφιέρωμα στα πιο όμορφα εθνικά πάρκα των Ηνωμένων Πολιτειών, γιατί για εμάς, η φυσική ομορφιά είναι επίσης τέχνη, κατά κάποιον τρόπο. Δεν είμαστε μουσείο, δεν περιοριζόμαστε στη μουσειακή λογική προσέγγισης της τέχνης. Φέρνουμε τους πολιτιστικούς θησαυρούς του

ED REEVE

Η εγκατάσταση με τίτλο «Ταΐστε τα λιοντάρια, παρακαλώ» στην πλατεία Τραφάλγκαρ, στο πλαίσιο του London Design Festival, ήταν προϊόν της συνεργασίας της Google Arts & Culture με την καλλιτέχνιδα Ες Ντέβλιν.

κόσμου στα χέρια εκείνων που έχουν τη διάθεση να τους εξερευνήσουν. Τους δίνουμε τη δυνατότητα να δουν έργα τέχνης, αλλά και να βιώσουν μοναδικές πολιτιστικές εμπειρίες. Στόχος μας είναι να κάνουμε τους ανθρώπους να σκεφτούν, να ανοίξουν τους ορίζοντές τους, να βελτιώσουν την αισθητική τους, μέσα από μια πλατφόρμα πολυδιάστατη και πολυπολιτισμική», τονίζει ο συνομιλητής μου. Πριν από λίγες εβδομάδες, στο πλαίσιο του London Design Festival, η Google Arts & Culture συνεργάστηκε με τη Βρετανίδα καλλιτέχνιδα Ες Ντέβλιν για την εγκατάσταση με τίτλο «Ταΐστε τα λιοντάρια, παρακαλώ» στην πλατεία Τραφάλγκαρ.

«Στα τέσσερα μόνιμα λιοντάρια, που από το 1867 βρίσκονται γύρω από τη βάση της Στήλης του Νέλ-

> *Η ψηφιακή εμπειρία σού δίνει τη δυνατότητα να μάθεις για τον καλλιτέχνη και την εποχή του – να καταλάβεις ένα έργο τέχνης καλύτερα.*

σονα, προσετέθη ένα πέμπτο, κατακόκκινο, με μια οθόνη led στο στόμα του. Οι περαστικοί το τάιζαν με λέξεις και εκείνο άρχιζε να βρυχάται με... στίχους ποιημάτων του 18ου αιώνα». Αλληλεπίδραση. Αυτό είναι το ζητούμενο», εξηγεί ο Σουντ.

«Ένας απλός μηχανικός!»

Τον ρωτώ πού και πώς συναντώνται, στην πλατφόρμα που σχεδίασε, η φυσική πρόσληψη της τέχνης και η ψηφιακή προσέγγισή της. «Φοβάμαι ότι δεν έχω την κατάρτιση να απαντήσω σε αυτό το μεταφυσικό ερώτημα. Είμαι ένας απλός μηχανικός!», λέει γελώντας και συνεχίζει: «Η φυσική επαφή με την τέχνη έχει πάντα μεγάλη δύναμη και γεννά συναισθήματα. Η ψηφιακή εμπειρία σού δίνει τη δυνατότητα αφενός να δεις ξανά ένα έργο τέχνης, να το περιεργαστείς, να ζουμάρεις στις λεπτομέρειές του που ίσως σου διέφυγαν ή είναι αόρατες με γυμνό μάτι, αλλά και να δεις πέρα από αυτό: να μάθεις για τον καλλιτέχνη και την εποχή του. Θα σου δώσει, δηλαδή, τα εργαλεία ώστε να το καταλάβεις ίσως καλύτερα».

«Δεν πιέζουμε κανέναν»

Πώς έχουν ανταποκριθεί τα πολιτιστικά ιδρύματα –μουσεία, ιδιωτικές συλλογές, αρχεία– ανά τον κόσμο σε αυτή την προσπάθεια; «Οποτε ξεκινά μια νέα συζήτηση –γιατί περί αυτού πρόκειται– οι άνθρωποι συχνά χρειάζονται χρόνο για να ανταποκριθούν. Υπάρχουν πολλοί που απάντησαν αμέσως θετικά και άλλοι που είχαν κάποιες επιφυλάξεις. Δεν πιέζουμε κανέναν. Αλλά ακόμα και εκείνοι που έδειξαν κάποια απροθυμία στην αρχή, έπειτα από λίγους μήνες μάς χτύπησαν οι ίδιοι την πόρτα για να συμμετάσχουν στην πλατφόρμα, συνειδητοποιώντας ότι αυτό που κάνουμε τους ενδιαφέρει και τους αφορά άμεσα».

Στην Ελλάδα το Google Arts & Culture συνεργάζεται ήδη με 11 φορείς: τα Μουσεία Ακρόπολης, Μπενάκη, Ισλαμικής Τέχνης, Κυκλαδικής Τέχνης, το Νομισματικό, το Κέντρο Νεοκλασικής Γλυπτικής «Νίκος Σοφιαλάκης», την Εθνική Πινακοθήκη - Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτζου, το Ίδρυμα Θεοχαράκη, το Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα, το Street Mode Festival και την Ιερά Μονή της Πάτμου. «Ολα αυτά δεν είναι ούτε το 0,2% του πολιτιστικού πλούτου της Ελλάδας. Εχουμε πολύ δρόμο μπροστά μας», επισημαίνει ο Αμίτ Σουντ.

Ποια είναι τα δικά του αγαπημένα μουσεία ανά τον κόσμο; «Μου αρέσουν περισσότερο αυτά που αφηγούνται ιστορίες χωρίς αντικείμενα. Γιατί το να βάλεις σε μια αίθουσα έναν υπέροχο πίνακα του Βαν Γκογκ είναι εύκολο, η επιτυχία είναι εξασφαλισμένη. Πώς θα μιλήσεις όμως για την επιδημία πανώλης στο Λονδίνο, που το 1666 σκότωσε το 25% του πληθυσμού του; Αυτού του είδους οι προσεγγίσεις με ιντριγκάρουν». Και για τον ίδιο, τι άλλο θα ήθελε να γνωρίζουμε; «Δεν έχω κανένα ενδιαφέρον ως άνθρωπος. Δεν είμαι η ψυχή της παρέας, από τα πάρτι φεύγω πάντα πρώτος. Αλλά κάθε πρωί, με το που ξυπνάω, τσιμπιέμαι. "Είναι αλήθεια; Αυτή είναι η δουλειά μου;" λέω στον εαυτό μου. Είμαι ευγνώμων που κάνω αυτό που αγαπώ...».

MISE EN PLACE / *Της* **ΓΙΟΥΛΗΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ**

Αλλη μία ρωγμή στη μνήμη της πόλης

Τελευταία φορά γευμάτισα εκεί ένα χειμωνιάτικο μεσημέρι πριν από τρία χρόνια περίπου για τις ανάγκες μιας συνέντευξης. Είχα απέναντί μου τον Νίκο Χατζηνικολάου, ομότιμο καθηγητή της Ιστορίας της Τέχνης στην Κρήτη, και κορυφαίο μελετητή του Δομήνικου Θεοτοκόπουλου και όσο μιλούσαμε για τον Ελ Γκρέκο, τσιμπολογούσαμε κολοκυθοκεφτέδες και λαχανοντολμάδες. Το «Κεντρικόν» της οδού Κολοκοτρώνη ήταν ανέκαθεν βολικό σημείο για μεσημεριανά ραντεβού, για επαγγελματικές συναντήσεις και πολιτικές ζυμώσεις.

Γι' αυτό και στα τραπέζια του συναντούσες βουλευτές, εμπόρους, συγγραφείς, καλλιτέχνες, επιχειρηματίες, δημοσιογράφους, αλλά και τους τροϊκανούς που έμαθαν γρήγορα πού μπορεί κανείς να φάει νόστιμα, ελληνικά και οικονομικά.

Μπαίνοντας στην αίθουσα είχες την αίσθηση ότι έκανες ένα ταξίδι στο παρελθόν, όχι μόνο λόγω του ξύλου που έντυνε τον μισό τοίχο αλλά και γιατί το ίδιο το μενού είχε κάτι από άλλες μαγειρικές εποχές, με σουτζουκάκια σμυρνέικα και κρέμα καραμελέ, και το σέρβις μια γλυκιά, παλιομοδίτικη θαλπωρή. Στα μελλοντικά άρθρα για την παλιά, ωραία, κομψή Αθήνα που χάθηκε, θα συμπεριλαμβάνεται πλέον και το «Κεντρικόν», καθώς το θρυλικό εστιατόριο, που ξεκίνησε ως καφενείο το 1935 για να γίνει το 1960 σημείο αναφοράς στην εστίαση της πρωτεύουσας, και να μάθει στους πελάτες του το μπιτόκ α λα ρους (μπιφτέκια με τηγανητά αβγά και πατάτες), έκλεισε.

Παλιά διαφημιστική αφίσα του εστιατορίου πολυτελείας «Κεντρικόν».

Το τέλος του «Κεντρικόν» δεν ήρθε ουρανοκατέβατο. Οπως το «Ιντεάλ» της Πανεπιστημίου και πολλά άλλα ιστορικά στέκια, υπήρξε θύμα της κρίσης, της οικονομικής ασφυξίας, της υπερφορολόγησης. «Σε τρία χρόνια, από το 2010 μέχρι το 2013 με τα επεισόδια και τις απεργίες, είχαμε συνολικά 95 μέρες με μηδέν στο ταμείο του εστιατορίου. Καταλαβαίνετε τι θα πει αυτό; Μηδέν», είχε πει σε παλαιότερη συνέντευξή του στην «Κ» ο ιδιοκτήτης του «Κεντρικόν» Νίκος Κουτούζης, που πάλευε να μείνει όρθιος, να πληρώνει τους υπαλλήλους του, να μη χρωστάει στο ΙΚΑ και την εφορία.

Εκανε ό,τι περνούσε απ' το χέρι του. Εριξε τις τιμές όσο μπορούσε για να μην πέσει η ποιότητα, μείωσε το προσωπικό, περίμενε υπομονετικά ελπίζοντας ότι θα ανέβει ξανά το κέντρο και θα περάσει η φοροκαταιγίδα.

Δυστυχώς, ούτε από την έκρηξη του τουρισμού στην Αθήνα ωφελήθηκε. Αυτά τα μαγαζιά, τα παλιά αθηναϊκά στέκια, δεν στηρίχτηκαν ποτέ στους τουρίστες, αλλά στη σταθερή τους πελατεία. Είχε όμως κι αυτή αραιώσει, αντιμετωπίζοντας αντίστοιχα προβλήματα. Η απώλεια του «Κεντρικόν» είναι άλλη μία ρωγμή στη μνήμη της πόλης, άλλη μία πληγή στην καρδιά της.

Ατζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

21.10.18-27.10.18

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ

Στο Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο διοργανώνεται θεατρικό-διαδραστικό πρόγραμμα με θέμα: τι συμβαίνει όταν εκθέματα «βγαίνουν» από τις προθήκες του Μουσείου και κάτοικοι της μεσαιωνικής Λευκωσίας αποφασίζουν να εμφανιστούν και να μοιραστούν μαζί μας ιστορίες του παρελθόντος. Η θεατρική απόδοση είναι των Ευαγγελίας Ονουφρίου και Νικόλα Δημητρίου. Η δράση είναι κατάλληλη για παιδιά ηλικίας: 8 χρονών και άνω. Σάββατο 27 Οκτωβρίου, ώρα 10:30 π.μ. **Πληροφορίες τηλ. 22661475, info@leventismuseum.org.cy**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Δικοινοτική Ορχήστρα Μουσικής Δωματίου

Την επιστροφή τους στη σκηνή για ακόμη φορά ετοιμάζουν τα μέλη της δικοινοτικής Ορχήστρας Μουσικής Δωματίου Κύπρου. Αφορμή για αυτό το μουσικό συναπάντημα είναι η φθινοπωρινή συναυλία της ορχήστρας, που έρχεται μετά το ανοιξιάτικό τους κονσέρτο. Οι καλλιτεχνικοί διευθυντές της ορχήστρας Nihat Agdac και Νάταλη Νεοφύτου, παρέα με είκοσι επαγγελματίες Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους μουσικούς επιστρέφουν με την ορχήστρα τους που δεν έχει μαέστρο, κάτι που δίνει την ευκαιρία στους μουσικούς να δουλέψουν όσο πιο στενά γίνεται μεταξύ τους για το καλό του συνόλου, της μουσικής και της συνεργασίας τους. Το πρόγραμμα της συναυλίας θα περιλαμβάνει κλασσικά κομμάτια μεγάλων καλλιτεχνών όπως, Brandenburg Κονσέρτο Νο.3 σε Σολ μείζονα του J.S. Bach, το Κονσέρτο για δύο όμποε σε Φα μείζονα του T.Albinoni και τη Συμφωνία Νο.12 σε Σολ μείζονα του W.A. Mozart. Σολίστες της βραδιάς στο όμποε θα είναι η Νάταλη Νεοφύτου και η Κρινιώ Τρούλλου. Κινηματοθέατρο Παλλάς, Ρηγαίνης και Αρσινόης, Πύλη Πάφου, Λευκωσία. Δευτέρα, 22 Οκτωβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες τηλέφωνο 99040717, www.cychamber.com, natneoph@gmail.com.**

ΘΕΑΤΡΟ

«Η τελευταία μαγνητοταινία του Κραπ»

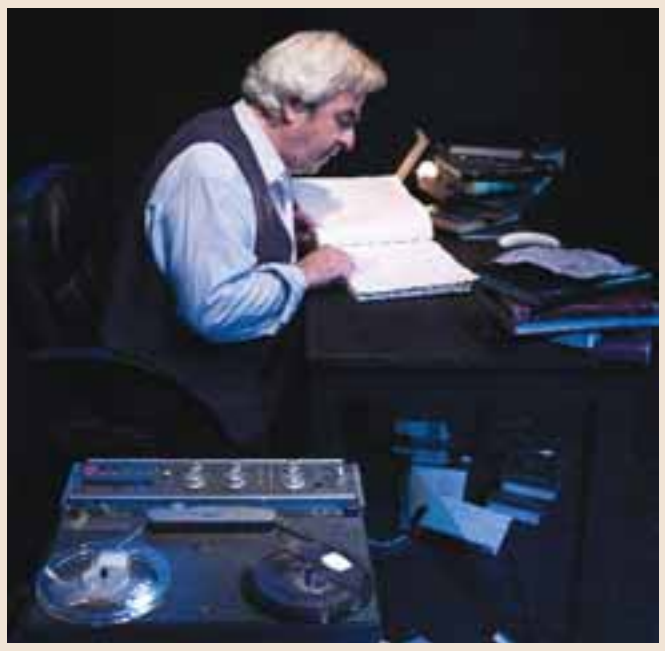

Στο Θέατρο Ένα στη Λευκωσία ανεβαίνει το έργο «Η τελευταία μαγνητοταινία του Κραπ» σε σκηνοθεσία και μετάφραση του Αντρέα Χριστοδουλίδη κι αποτελεί μια διαχρονική παράσταση γεμάτη από νοήματα που στο τέλος αφήνουν στον θεατή, σκέψεις και προβληματισμούς για την ουσία της ζωής. Το έργο πραγματεύεται καταστάσεις μοναξιάς και διάσπασης προσωπικότητας από τις οποίες υποφέρει ένας άνθρωπος που δεν έχει ούτε κοινωνικό, ούτε βιολογικό, ούτε θρησκευτικό στόχο. Ο πρωταγωνιστής, στο έργο του Μπέκετ, φαίνεται ότι κατά καιρούς προσπάθησε να βρει νόημα στον έρωτα και στη δημιουργικότητα, αλλά δεν τα κατάφερε. Μετά την παράσταση της Κυριακής 21 Οκτωβρίου θα ακολουθήσει συζήτηση. Ο Κραπ, σε κάθε γενέθλιά του, ηχογραφεί μια μαγνητοταινία με όσα έζησε κάθε προηγούμενη χρονιά, γεγονότα, αποφάσεις που επηρέασαν τη ζωή του στο πέρασμα το χρόνου. Επί σκηνής τον βλέπουμε σε μια βραδιά στο μέλλον, ηλικιωμένο, να έρχεται αντιμέτωπος με όλη του τη ζωή ξαναζώντας με τις αναμνήσεις προσπαθώντας να αναθεωρήσει τις αποφάσεις που στιγμάτισαν την πορεία του. Τακτικές παραστάσεις κάθε Τέταρτη και Κυριακή στις 8:30 μ.μ. στην κύρια σκηνή του Θεάτρου Ένα. Σκηνοθεσία/μετάφραση Αντρέας Χριστοδουλίδης, παίζουν οι Μανώλης Μιχαηλίδης και Ειρήνη Σαλάτα. Θέατρο Ένα, λεωφόρος Αθήνας 4, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22348203.**

ΕΚΘΕΣΗ

«Abstraction»

Ο καλλιτέχνης Χρίστου Χρίστου περιγράφει τη νέα του δουλειά «Abstraction» ως σκέψεις, πράξεις, συναισθήματα, χρώματα, γραμμές και κίνηση. Όλα αυτά ο καλλιτέχνης τα σμίγει, σε μια προσπάθεια να ισορροπήσουν στον καμβά. Ο θεατής, βασιζόμενος στις δικές του εμπειρίες και βιώματα, συνομιλεί με το έργο, βλέποντας, νιώθοντας και αισθανόμενος, αυτό που έχει να του προσφέρει. Μια διαφορετική αντίληψη του κυριολεκτικού. Ο κύκλος είναι και πάλι εμφανής στην όλη δουλειά, αντιπροσωπεύοντας τον κύκλο ζωής, την ισορροπία και την αποδοχή της αρχής και του τέλους. Στην έκθεση παρουσιάζονται περισσότερα από 30 έργα μικρών διαστάσεων 40Χ40εκ και κάποια μεγαλύτερα. Εγκαίνια Πέμπτη 25 Οκτωβρίου, ώρα 7:00 μ.μ., στο εγκαταλειμμένο Σιδηρουργείο, στην οδό Αμμοχώστου 20 (δρόμος απέναντι από Πύλη Αμμοχώστου). Διάρκεια έκθεσης μέχρι τις 28 Οκτωβρίου. **Πληροφορίες www.christoschristou.com.**

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

«Με φως και κάρβουνο»

Η νέα έκθεση ζωγραφικής του Σταύρου Κίκα με τίτλο «Με φως και κάρβουνο» παρουσιάζεται στην γκαλερί Γκλόρια. Τα εγκαίνια της έκθεσης θα κάνει ο ποιητής και κριτικός λογοτεχνίας Παναγιώτης Νικολαΐδης, ο οποίος αναφέρει στο σημείωμά του: Με το κάρβουνο αλλά και με γραφή δυναμική και απέριττη, με συνθετική ισορροπία και αυθόρμητη εκφραστική ελευθερία, ο Σταύρος Κίκας δημιουργεί εδώ και χρόνια έναν κόσμο μεταξύ μαύρου και άσπρου, έναν κόσμο φωτός και σκιάς, με τέτοια καλλιτεχνική προσήλωση που, νομίζω, ότι μπορούμε βάσιμα να χαρακτηρίσουμε τη δουλειά του ως work in progress. Γκαλερί Γκλόρια, Ζήνωνος Σώζου 3. Λευκωσία. Εγκαίνια Πέμπτη 25 Οκτωβρίου στις 7.30 μ.μ. Η έκθεση θα παραμείνει ανοικτή μέχρι τις 14 Νοεμβρίου. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22762605.**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

«Πέρα από τη φύση» του John Guevherian

Η Γκαλερί Opus 39 παρουσιάζει τη νέα εικαστική πρόταση του John Guevherian με τίτλο «Πέρα από τη φύση». Η αρμονία της φύσης, η τάξη του σύμπαντος, οι ρίζες μας και η συνεχής αναζήτηση του εσωτερικού εαυτού μας είναι οι δυνάμεις που με ωθούν να δημιουργήσω τα έργα μου, αντανακλώντας το μήνυμά τους με αγνότητα και χωρίς προσποιήσεις. Gallery Opus 39, Κίμωνος 21, Στρόβολος, Λευκωσία. Διάρκεια έκθεσης έως 27 Οκτωβρίου.
Πληροφορίες τηλ. 22424983, mango2@cablenet.com.cy

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

«Όλη μου η ζωή σε ένα φαράσι»

«**Εδώ ήταν** το σαλόνι, ο καναπές, η τηλεόραση». Ο φακός εστιάζει εκεί που υποδεικνύει ο ομιλητής αλλά τίποτα δεν διαφοροποιεί το ένα «εδώ» από το άλλο. Παντού καμένα. Πώς ήταν άραγε πριν; Τι χρώμα να είχε ο καναπές, το σαλόνι; Τώρα όλα είναι σταχτιά. Κι όσο κι αν καθαριστούν, όσα σπίτια στέκουν ακόμη όρθια ή κατεδαφιστούν όσα δεν αντέχουν, τίποτα δεν θα είναι ίδιο με τη ζωή πριν από τη φωτιά στη Μάτι. Δεν είναι το μέγεθος της τραγωδίας ο μόνος λόγος. Εξάλλου, η σάρωση του χρόνου είναι (και) ιαματική. Είναι ότι όσο οι αφηγήσεις απομακρύνονται από το συμβάν και μειώνεται η ένταση, «παγώνει» η περιγραφή, τόσο οι εικόνες παραμένουν εφιαλτικά ανέπαφες από τους ήχους, τις οσμές, τις γεύσεις, τις θερμοκρασίες εκείνης της ημέρας. Η απώλεια οικείων, φίλων, συγγενών, γνωστών κάποιου γνωστού, θα πολλαπλασιάζεται όσο η απόσταση από την 23η Ιουλίου του 2018 θα μεγαλώνει.

Το ντοκιμαντέρ του Τάσου Τέλλογλου «Επιζώντες», που προβλήθηκε την περασμένη Δευτέρα από τον ΣΚΑΪ, διέθετε αυτήν την ήσυχη και κατασταλαγμένη προσέγγιση, αυτή τη σύνοψη, που δεν επιτρέπει ούτε να υπεκφύγεις ούτε να αρχειοθετήσεις το γεγονός. Χωρίς ίχνος εύκολης δραματοποίησης ο δημοσιογράφος χαρτογράφησε τον Νέο Βουτζά και το Μάτι τρεις μήνες μετά. Ο χρόνος προχωράει αλλόκοτα. Ένα τουρνουά μπιτς βόλεϊ εις μνήμην, ένας μεσήλικας κύριος που αντίκρισε την εγκλωβισμένη γυναίκα του νεκρή στην κουζίνα μαζί με τα δυο σκυλάκια της, ένας άλλος εξηγεί πως ενώ καταβρεχόταν συνεχώς στέγνωνε με την ίδια ταχύτητα, ένας τρίτος περιγράφει πώς διέσχισε το φλεγόμενο Μάτι με τη μηχανή του, μία κοπέλα που τραβούσε βίντεο με την υπεροψία ότι «εμείς στο Μάτι δεν καιγόμαστε» είδε ξαφνικά τις φλόγες να την πλησιάζουν, κάποιος πατέρας έλειπε στην Αθήνα ενώ τα δυο παιδιά του, στην εφηβεία, ήταν στο Μάτι, ο δήμαρχος Ραφήνας-Πικερμίου Βαγγέλης Μπουρνούς δηλώνει ότι η έκκλησή του για εναέρια μέσα δεν είχε γίνει δεκτή, μια γυναίκα αλλόφρων με το αυτοκίνητό της στη Λεωφόρο Μαραθώνος ειδοποιούσε τους οδηγούς να επιστρέψουν με κατεύθυνση προς τη Νέα Μάκρη. Κάθε ώρα που αναφέρουν οι συμμετέχοντες στο ντοκιμαντέρ περιέχει, λες, την ακρίβεια του θανάτου: 18.10 το Μάτι ήταν καταδικασμένο, 18.49 το τελευταίο τηλεφώνημα «ζω μια κόλαση, δεν θα τα καταφέρω», στις 9 το βράδυ «είδα πέντε ένστολους της ομάδας ΔΙΑΣ, τα είχαν χαμένα οι άνθρωποι», στη 1 μετά τα μεσάνυχτα «υπήρχαν ακόμη εστίες φωτιάς»... Μέσα σε λίγες ώρες 99 νεκροί.

Η φράση «μας άφησαν μόνους» και όταν δεν εκστομίζεται, υπονοείται. Η ανυπαρξία συντονισμού και τα λάθη του κρατικού μηχανισμού, των αρμόδιων υπηρεσιών, προκύπτουν σε κάθε αφήγηση. Και όχι μόνο. Τα συμπεράσματα της εισαγγελικής έρευνας καταγράφουν παραλείψεις, επιβεβαιώνουν καταγγελίες που αποκαλύπτουν το αλαλούμ των υπηρεσιών.

Δεν είναι εύκολο να μιλήσει κανείς για την επόμενη μέρα ενώ τα κεφάλαια της προηγούμενης ανοιγοκλείνουν με κρότο. Προφανώς, όπως είπε και ο κ. Μπουρνούς, δεν θα πρέπει να ξανακτιστούν σπίτια στην ίδια λογική αυθαιρεσίας που υπήρχαν στο Μάτι, πάνω σε ρέματα ή κλείνοντας εξόδους προς την παραλία ή πνίγοντας στο τσιμέντο κοινόχρηστους χώρους. Προφανώς και επείγει η ανάταξη του κρατικού μηχανισμού, η οργάνωση και ο εξοπλισμός του, ώστε τα τεχνικά προβλήματα και η έλλειψη συντονισμού (κυρίως αυτή) να μην ξαναποτελέσουν την κύρια αιτία μιας εθνικής τραγωδίας.

Για τα «προφανή» είναι πολλοί συνυπεύθυνοι. Διαφαίνεται αυτό και στο ντοκιμαντέρ του Τάσου Τέλλογλου.

Οι επιζώντες και η «καμένη ζωή τους» – όπως τη χαρακτηρίζει κάποιος κάτοικος από το Μάτι– θα συνεχίσουν με, αβάσταχτες, ίσως, διακυμάνσεις και μεταπτώσεις την πορεία τους. Εξάλλου ένας διάλογος ανάμεσα σε δυο επιζώντες είναι αποκαλυπτικός: «Καταλαβαίνεις τι μου έχει συμβεί;» ρωτάει ο ένας. «Καταλαβαίνεις ότι ζεις;» απαντάει ο άλλος. Εκείνο που εμείς, οι θεατές, αδυνατούμε να «καταλάβουμε» είναι η πύκνωση του χρόνου και των υπαρχόντων. Τα περισσότερα, λιγότερα ή ελάχιστα που συγκροτούν τον βίο του κάθε «επιζήσαντα». Οπως άκουσα να λέει μια κοπέλα τις πρώτες μέρες της τραγωδίας και, από τότε, κάθε άλλη φράση, σκέψη ή ερμηνεία, μου φαίνεται φλύαρη και περιττή: «Όλη μου η ζωή σε ένα φαράσι».

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | *Του* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Επάγγελμα δημαγωγός

Ανεβαίνει αυτή τη βδομάδα στο Θέατρο Ριάλτο και στο Κινηματοθέατρο Παλλάς η παράσταση «Επάγγελμα πόρνη» με δύο ιστορίες από το ομώνυμο βιβλίο της Λιλής Ζωγράφου. Η Αλεξάνδρα Παλαιολόγου, που ενσαρκώνει τη συγγραφέα, έδωσε συνεντεύξεις σε κυπριακά μέσα, όπως και ο σκηνοθέτης Έγκε Φεζολλάρι, οπότε το κοινό, είτε του έντυπου Τύπου είτε του ηλεκτρονικού, ενημερώθηκαν και, αν δεν ήξεραν, έμαθαν περί τίνος πρόκειται. Ο τίτλος του βιβλίου της Λιλής Ζωγράφου από μόνος του είναι αρκετά clickable, που λέμε. Φυσικά, η συγγραφέας, όταν έγραφε το βιβλίο της, το 1978, δεν σκέφτηκε το διαδίκτυο και τους σταυροφόρους του. Βέβαια, γνώριζε ότι η λέξη πόρνη είναι ιντριγκαδόρικη, και ότι θα έκανε εντύπωση, πιθανόν. Ωστόσο, η Λιλή Ζωγράφου, καταξιωμένη δημοσιογράφος και συγγραφέας, δεν είχε ανάγκη να απολογείται, δεν ξέρω καν αν χρειάστηκε ποτέ να το κάνει, για την επιλογή της αυτή.

Το 1978, για να είμαι ειλικρινής, θα το έβρισκα και λογικό, όσο και αν η Μεταπολίτευση στην Ελλάδα έφερνε νέα ήθη και οι αναχρονισμοί, άγαρμπα πολλές φορές, υποχωρούσαν. Το 2018 όμως στην Κύπρο είναι λογικό κάποιος να εξανίσταται γιατί το Πανεπιστήμιο Κύπρου φιλοξενεί αυτή την παράσταση; Θα μου πείτε όχι, και πολύ θα συμφωνήσω μαζί σας. Αλλά, έλα (ακούγεται ωραίο το υγρό του λ) που ο κόσμος και το κοινό των μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι τόσο απρόβλεπτο που μπορεί να σε εντυπωσιάσει οποιαδήποτε στιγμή.

Μία χρήστης δημοφιλούς μέσου κοινωνικού δικτύου, που λέτε, είδε την ανάρτηση του Πανεπιστημίου για την παράσταση και εξεμάνη και μάλιστα επαίνεσε το ΕΛΑΜ, το οποίο εξελέγη μάλιστα και εκεί... τώρα το εκεί είναι το Πανεπιστήμιο, η χώρα, πάντως το ΕΛΑΜ θα μας σώσει από τον ηθικό κατήφορο, και ίσως, ελπίζει, να βάλει κάποια τάξη. Είναι σίγουρο και βέβαιο, και το υπογράφω, ότι δεν διάβασε καν σε τι αφορούσε η ανάρτηση, έβγαλε συμπέρασμα, διότι εκείνη ξέρει. Συνεχίζοντας, δηλώνει ότι κάτι τέτοια αυξάνουν τα ποσοστά του ΕΛΑΜ, και βάζει μέσα στη γεμάτη αγάπη ανάρτησή της και τον τριτοκοσμικό συρφετό! Καταλάβατε; Ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον βιβλίο, που γίνεται θεατρική παράσταση, είναι αφορμή για μία χρήστη, που αναφέρεται και ως δασκάλα, να ξεράσει με απαίσια greeklish ό,τι πιο χυδαίο έχει σκεφτεί. Το ότι δεν γνωρίζει τη Λιλή Ζωγράφου το δέχομαι, δεν είναι δυνατόν να γνωρίζει κανείς όλους τους συγγραφείς, το ότι δεν κατάλαβε ότι πρόκειται για θεατρική παράσταση είναι που με ανησυχεί περισσότερο. Θα μου πείτε ότι σιγά το πράγμα, βρέθηκε ένας άσχετος που εκφράστηκε όπως εκφράστηκε, δεν θα τον πάρουμε και στα σοβαρά. Δυστυχώς, χρειάζεται μια λέξη μόνο που δεν μας ακούγεται καλά, μια εικόνα που δείχνει αυτό που δεν θέλουμε να δούμε ή που νομίζουμε ότι βλέπουμε για να δείξουμε τι πραγματικά νιώθουμε και ποιοι είμαστε τελικά.

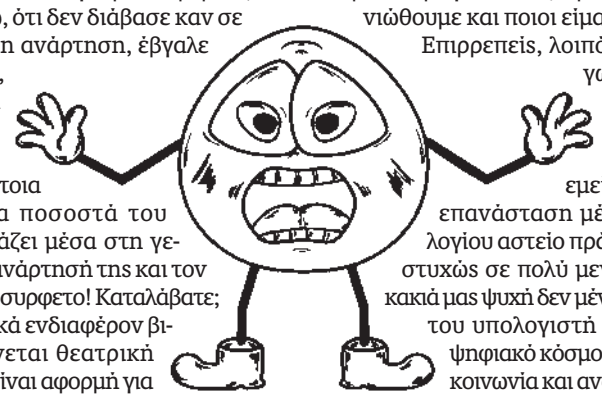

Επιρρεπείς, λοιπόν, στη δημαγωγία δεν είναι μόνο οι πολιτικοί μας είμαστε και εμείς. Θεωρώ την επανάσταση μέσω πληκτρολογίου αστείο πράγμα, αλλά δυστυχώς σε πολύ μεγάλο βαθμό η κακιά μας ψυχή δεν μένει στην οθόνη του υπολογιστή μας και στον ψηφιακό κόσμο, περνάει στην κοινωνία και ανά πάσα στιγμή μπορούν να ξαπολη θούν στο περίγυρό μας τέτοιες συμπεριφορές. Θυμάστε, ότι κάποιοι κατέβασαν από τον ιστό του Πανεπιστημίου τη σημαία του ουράνιου τόξου, που είχε αναρτηθεί για την Παγκόσμια Ημέρα Ενάντια της Ομοφοβίας και Τρανσοφοβίας. Δημαγώγησαν κάποιοι για τη στάση αυτή του Πανεπιστημίου, και βρέθηκαν τα καλόπαιδα και έκαναν την ηρωική πράξη να υποστείλουν τη σημαία. Πριν από έναν χρόνο έγινε τόσος ντόρος για την παράσταση «Cock» στη Σωτήρα. Λόγοι και λογύδρια, δημαγωγία και οι πολιτικοί μας χάιδευαν τα αφτιά των ψηφοφόρων τους και ουσιαστική συζήτηση μηδέν. Με αφορμή μία παράσταση μία πολίτης επαινεί την άνοδο του ανθρωποφαγικού ΕΛΑΜ και ελπίζει το κόμμα αυτό να βάλει κάποια τάξη. Δεν είναι μεμονωμένο γεγονός, δυστυχώς, αυτές οι συμπεριφορές. Και θυμάστε τι έφεραν τα fake news, το 1955, στην Κωνσταντινούπολη, και τη ρητορική που αναπτύχθηκε, που μετά από λίγο μεταφέρθηκαν και στο νησί μας.

Άλματα λογικής θα μου πει κάποιος, αλλά αυτή η έλλειψη κριτικής παιδείας είναι άσχημο πράγμα, είναι ύπουλη ασθένεια, διότι μαθαίνουμε στον μιθριδατισμό. Μισούμε, αντιδράμε και ταυτόχρονα κοιτάμε τη δουλειά μας!

Βαθιές έννοιες με τρόπο παιχνιδιάρικο

Ο ΘΟΚ επιλέγει για τη σκηνή 018 τη διασκευή ενός ρωσικού παραμυθιού από τους Ξ. Καλογεροπούλου και Θ. Μοσχόπουλου

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Τα παραμύθια αποτελούν αναγκαία παιδική συνθήκη, ωστόσο δεν είναι καθόλου απλή υπόθεση η αφήγηση ενός παραμυθιού, πόσο μάλλον η δραματοποίησή του. Η Ξένια Καλογεροπούλου και ο Θωμάς Μοσχόπουλος, ωστόσο, τόλμησαν να πάρουν ένα ρωσικό παραμύθι με κεντρικό ήρωα έναν στρατιώτη και να φτιάξουν ένα παραμύθι, μια ιστορία εντελώς καινούργια. Το αποτέλεσμα της συλλογικής δουλειάς που έκαναν οι δύο δημιουργοί μαζί με τους ηθοποιούς της παράστασης του 2010 ήταν το «Ο τυχερός στρατιώτης».

Η ιστορία αυτή από την πρώτη στιγμή κέντρισε το ενδιαφέρον της Ξένιας Καλογεροπούλου, της ηθοποιού και συγγραφέα θεατρικών έργων για παιδιά που άλλαξε το παιδικό θέατρο στην Ελλάδα, με την «Παιδική Σκηνή» το 1972, ποτ μετονομάστηκε αργότερα σε «Μικρή Πόρτα» και του Θωμά Μοσχόπουλου, σκηνοθέτη και καλλιτεχνικού διευθυντή του Θεάτρου Πόρτα. Αυτό που έκανε εντύπωση στην κ. Καλογεροπούλου στην ιστορία του στρατιώτη, όπως αναφέρει στο πρόγραμμα της παράστασης, «Ο τυχερός στρατιώτης», στην Αθήνα την περίοδο 2010-2011 ήταν η ελαφράδα της και τα έντονα κωμικά στοιχεία της αλλά και η δύναμη του βασικού μύθου και της «κρυμμένης» σοβαρότητας.

Το παιδικό θέατρο είναι για την Ξένια Καλογεροπούλου είναι αποδέσμευση της φαντασίας και όπως συχνά λέει θα πρέπει να αποφεύγεται ο διδακτισμός, και το παιδί θα πρέπει να αντιμετωπίζεται σε

> *Εγκλωβιζόμαστε ή μπορούμε μαζί; Πάντως, η ίδια η παράσταση δείχνει ότι το μαζί είναι πιο δυνατό, άλλωστε η παράσταση κτίστηκε με συλλογική εργασία.*

ισότιμη βάση με τους ενήλικες. Όλα τα έργα της Καλογεροπούλου ακριβώς διαπνέονται από αυτές τις αρχές και βάσει αυτών πορεύεται το θέατρο «Μικρή Πόρτα». Σε αυτό το πνεύμα κινήθηκε και σκηνοθέτρια της παράστασης Γεωργία Μαυραγάνη, η οποία σε συνέντευξή της στην «Κ» είπε ότι μιας και στην παράσταση «Ο τυχερός στρατιώτης» η απώλεια και ο θάνατος είναι από τα βασικά θέματα την απασχόλησε πάρα πολύ πώς θα μιλήσω με ειλικρίνεια και καθόλου διδακτικά για το πώς είναι να χάνεις κάτι και πώς είναι να φτάσεις στο σημείο να αποδεχθείς τη ζωή με τα καλά και τα άσχημά της, αγαπώντας τη. Η Γεωργία Μαυραγάνη δηλώνει ότι η αγάπη θα γεμίσει το κενό του στρατιώτη, αργά και σταθερά. Μάλιστα, ο Θωμάς Μοσχόπουλος πιστεύει ότι τα σοβαρά ζητήματα που πραγματεύεται ο Τυχερός στρατιώτης ήταν πρόκληση, σκηνοθετική και συγγραφική και αναζητούσαν τον κατάλληλο τρόπο παρουσίασής του και όπως χαρακτηριστικά σημειώνει «άλλωστε, όλα τα παραμύθια σκοτεινά θέματα διαπραγματεύονται».

Στόχος των δημιουργών της ιστορίας του Τυχερού στρατιώτη ήταν να φτιάξουν ένα έργο που να λέει κάτι πολύ βαθύ αλλά με τρόπο ανάλαφρο και παιχνιδιάρικο.

Στρατιώτης είναι ο καθένας

Οι Ξένια Καλογεροπούλου και Θωμάς Μοσχόπουλος οραματίστηκαν έναν στρατιώτη που έχει μυθιστορηματικό βίο, φτωχό και μόνο, που όμως στην πορεία γίνεται τολμηρός και ριψοκίνδυνος, πράγμα που τον καθιστά, συν τω χρόνω, πάμπλουτο και ισχυρό, αλλά όχι ενώπιον όλων, η τύχη του ανθρώπου είναι άγνωστη και η απώλεια, κάθε λογής απώλεια, είναι μέσα στο παιχνίδι και όπως σημειώνει η κ. Καλογεροπούλου στο πρόγραμμα της παράστασης του 2010 είναι ότι στόχος ήταν να φτιάξουν ένα έργο που να λέει κάτι πολύ βαθύ αλλά με τρόπο ανάλαφρο και παιχνιδιάρικο. Ο Θωμάς Μοσχόπουλος στέκεται στο μόνος, στον επιθετικό προσδιορισμό αυτό, που ορίζει τον στρατιώτη, ή θα ήταν καλύτερα κατηγορηματικός ο προσδιορισμός, παραμένουμε μόνοι για πάντα, διότι εγκλωβιζόμαστε ή μπορούμε μαζί; Πάντως, η ίδια η παράσταση δείχνει ότι το μαζί είναι πιο δυνατό, άλλωστε η παράσταση κτίστηκε με συλλογική εργασία. Σημειώνει ο κ. Μοσχόπουλος «Το θέατρο αυτό το αναπόφευκτο 'μόνοι μας' είναι που ανακουφίζει. Οι πραγματικοί ήρωες του παραμυθιού ποιοι είναι; Ο στρατιώτης ή οι έξι ηθοποιοί επί σκηνής; Ποιος είναι ο τυχερός στρατιώτης;

info

«Ο τυχερός στρατιώτης» των Ξένιας Καλογεροπούλου - Θωμά Μοσχόπουλου, σε σκηνοθεσία Γεωργίας Μαυραγάνη. Παραστάσεις, Λευκωσία: Θέατρο ΘΟΚ, Αίθουσα «Εύης Γαβριηλίδης». Επίσημη πρώτη: Κυριακή 21 Οκτωβρίου και κάθε Κυριακή στις 10:30 (εκτός 28 Οκτωβρίου).

Οι συντελεστές της παράστασης καλού Ίσως γι' αυτό και να επιλέξαμε οι πραγματικοί ήρωες του έργου μας να μην είναι ο παραμυθένιος και η πριγκίπισσά του αλλά έξι άνθρωποι με σάρκα και οστά που προσπαθούν να φτιάξουν μια παράσταση με την ιστορία του «τυχερού στρατιώτη» και νιώθουν αδύναμοι να τα καταφέρουν μόνοι τους. [...] Παίξτε λοιπόν θέατρο μαζί μας. Το χρειαζόμαστε. Όλοι μας. Για να τα καταφέρουμε. Όχι μόνοι μας.

Οι εκδοχές του παραμυθιού

Ο στρατιώτης και ο θάνατος, ένα από τα ρωσικά λαϊκά παραμύθια που κατέγραψε ο ο Ρώσος λαογράφος Αλεξάντρ Νικολάγεβιτς Αφανάσιεφ (1826- 1871) στις συλλογές του, αποτέλεσε πηγή έμπνευσης για τη σύνθεση του μουσικού έργου Ιστορία του στρατιώτη του διάσημου Ρώσου συνθέτη Ιγκόρ Στραβίνσκι, το 1918. Κύρια πρόσωπα της ιστορίας είναι ένας στρατιώτης και ο Διάβολος. Στον λαϊκό μύθο στηρίχθηκε και ο παραμυθάς Τζιμ Χένσον, θρυλικός δημιουργός της αμερικανικής τηλεοπτικής σειράς Muppet Show. Το 1987, Ο στρατιώτης και ο θάνατος παρουσιάστηκε σε διασκευή του Άντονι Μιγκέλα στο τηλεοπτικό πρόγραμμα Jim Henson's The Storyteller. Το 2010, η Ξένια Καλογεροπούλου και ο Θωμάς Μοσχόπουλος γράφουν το έργο Ο τυχερός στρατιώτης, το οποίο ανεβαίνει στο Θέατρο Πόρτα σε σκηνοθεσία Θωμά Μοσχόπουλου. Η συγγραφή του έργου ήταν αποτέλεσμα συλλογικής δουλειάς κατά τη διάρκεια των προβών μεταξύ των δύο δημιουργών και των ηθοποιών.

Ο «γκρίζος» κόσμος ενός θρυλικού φωτογράφου

Έργα του Γιόζεφ Κουντέλκα στη Βηρυτό

«Ανατολική όχθη» (West Bank), κοντά στον οικισμό Κεντάρ.

© JOSEF KOUDELKA / MAGNUM PHOTOS

Το βομβαρδισμένο κέντρο της Βηρυτού, 1991.

© JOSEF KOUDELKA / MAGNUM PHOTOS

Βηρυτός, Cafe de la Paix (Καφέ της Ειρήνης), 1991.

© JOSEF KOUDELKA / MAGNUM PHOTOS

Η πλατεία Μαρτύρων στη Βηρυτό (Canon Square), 1991.

© JOSEF KOUDELKA / MAGNUM PHOTOS

Στρατόπεδο προσφύγων Σου'φάτ, βλέποντας την Al'Isawiyah.

© JOSEF KOUDELKA / MAGNUM PHOTOS

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

«Η Βηρυτός αυτών των φωτογραφιών δεν ανήκει σε κανέναν. Είναι μια πληγή, ένας παγκόσμιος τόπος όπου ο άνθρωπος εξαφάνισε τον άνθρωπο». Ετσι σχολιάζει η συγγραφέας Ντομινίκ Εντέ τις φωτογραφίες του Γιόζεφ Κουντέλκα με θέμα την πόλη όπου γεννήθηκε. Η έκθεση ονομάζεται «Wall/Beirut» και παρουσιάζεται στο ίδρυμα Dar El-Nimer for Arts and Culture στο κέντρο της Βηρυτού. Περιλαμβάνει, σε συνδυασμό, δύο συγκλονιστικές σειρές ασπρόμαυρων εικόνων: Το «Wall», με πανοραμικές φωτογραφίες τοπίου, τις οποίες τράβηξε ο σπουδαίος Τσέχος φωτογράφος μεταξύ του 2008 και του 2012 γύρω από το τείχος που χωρίζει το Ισραήλ από την Παλαιστίνη, αυτό που οι Παλαιστίνιοι ονομάζουν «Apartheid Wall». Και το «Beirut», το οποίο μας μεταφέρει στην ερημωμένη πόλη που άφησε πίσω του ο λιβανέζικος εμφύλιος πόλεμος το 1991.

Ο Γιόζεφ Κουντέλκα, ο τριαντάχρονος που φωτογράφισε την εισβολή των ρωσικών στρατευμάτων στην Πράγα το 1968, διαμορφώνοντας μια νέα αισθητική και περιεχόμενο στο μετα-πολεμικό φωτογραφικό ρεπορτάζ, κλείνει φέτος τα 80 του χρόνια. Του οφείλουμε ότι πλούτισε το βλέμμα μας. Μας έμαθε να κοιτάζουμε την πραγματικότητα εις βάθος, συνδυάζοντας τη δημοσιογραφική καταγραφή με μια φιλοσοφική θεώρηση του κόσμου. Για τα εγκαίνια της έκθεσης «Wall/Beirut» ταξίδεψε ο ίδιος στη Βηρυτό, και μιλώντας στη γαλλόφωνη εφημερίδα του Λιβάνου L' Orient-Le jour εξήγησε πως είχε χρόνια να παρουσιάσει τις φωτογραφίες του ακριβώς επειδή αισθανόταν ότι έπρεπε διαρκώς να τελειοποιεί τα θέματα που είχε ξεκινήσει. «Όμως τα 80 χρόνια», είπε, «είναι μια καλή ευκαιρία να κλείσουν οι εκκρεμότητες». Ετσι δέχθηκε την πρόταση αυτής της έκθεσης.

Η πόλη-φάντασμα

Η σειρά «Beirut» ξεκίνησε με μια ανάθεση, και είναι γνωστό πως ο Κουντέλκα σπανίως εργαζόταν με αυτόν τον τρόπο. Κατ' αρχάς, λοιπόν, αρνήθηκε να συμμετάσχει στο έργο που ο Λιβανέζος πολιτικός και αρχιτέκτονας Αντρέ Εντέ, ο οποίος συντόνιζε το πρόγραμμα ανακατασκευής του κατεστραμμένου κέντρου της Βηρυτού, θέλησε να αναθέσει σε έξι φωτογράφους του φωτογραφικού πρακτορείου Magnum. Η ιδέα ήταν να δημιουργηθεί ένα βιβλίο γι' αυτή την πόλη-φάντασμα, και την είχε η κόρη του αρχιτέκτονα, η Ντομινίκ Εντέ. Παρ' όλα αυτά δέχθηκε να πάει ώς εκεί, και το θέαμα τον συγκλόνισε. Επισκέφθηκε τη Βηρυτό δύο φορές, τον Οκτώβριο και πάλι τον Νοέμβριο του 1991. Η Εντέ τον θυμάται να βγαίνει κάθε πρωί με την ανατολή για φωτογράφιση, και να επιστρέφει με το ηλιοβασίλεμα. «Τριγύριζε στην πόλη σαν άγριο θηρίο, αναζητώντας φωτογραφίες σαν θήραμα. Ορθιος, σκυφτός, σκαρφαλωμένος σε ένα γερανό, ξαπλωμένος στην άκρη του δρόμου, δημιουργούσε κάθε δευτερόλεπτο, επί ώρες», γράφει στο κείμενό της που δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Magnum Photos, με αφορμή την έκθεση. «Ήταν αποφασισμένος να συλλάβει το αόρατο. Μιλούσε στους ανθρώπους με μια ματιά, με ένα χτύπημα στον ώμο, με έναν σιγανό χαιρετισμό. Από τους στρατιώτες μέχρι τους πωλητές νερού, τους πελάτες του "Café de la paix" και τους στρατιώτες που ακόμα κρατούσαν κάποιες θέσεις, δεν παρέλειψε ούτε έναν χαιρετισμό, δεν έκανε καμιά κρίση, ούτε εξέφρασε άποψη». «Αν εξαιρέσουμε την καταστολή της Ανοιξης της Πράγας, δεν είχα μέχρι τότε ξανάρθει αντιμέτωπος με τη βία», λέει ο ίδιος ο φωτογράφος για εκείνη την εποχή. «Ήταν λοιπόν συγκλονιστικό: αυτή η έρημη πόλη που την κατοικούσαν μόνον καταλήψιες, μαχητές και μια χούφτα άνθρωποι, τους οποίους έβλεπα καθημερινά στην πλατεία των Μαρτύρων. Ολοι με κοιτούσαν σαν εξωγήινο, επειδή ελάχιστοι ξένοι βρίσκονταν τότε στη Βηρυτό».

> *«Τριγύριζε στην πόλη σαν άγριο θηρίο, αναζητώντας φωτογραφίες σα θήραμα. Ορθιος, σκυφτός, σκαρφαλωμένος σε ένα γερανό...».*

Η σειρά της Βηρυτού αποτελείται από φωτογραφίες σε πανοραμικό φορμά (format), ένα σχήμα που ο Κουντέλκα ανακάλυψε αρκετά αργά όπως λέει, αλλά το οποίο έδωσε νέα ώθηση στη δουλειά του. Ο ίδιος θεωρεί ότι απόγειο αυτής της επιλογής είναι το έργο «Beirut». Για το «Wall» οι συνθήκες ήταν διαφορετικές. Υπήρχε η πρόταση της ομαδικής δουλειάς δέκα φωτογράφων για να καταγράψουν το τείχος που χωρίζει την Παλαιστίνη και το Ισραήλ, κάτι που δεν ταίριαζε στον Κουντέλκα. Το δέχθηκε με την προϋπόθεση ότι θα είχε τον πλήρη και αποκλειστικό έλεγχο του υλικού του. Ηθελε να δουλέψει σχηματίζοντας προσωπική γνώμη, «επειδή αισθάνομαι τρόμο στην πιθανότητα να με χειρίζονται», λέει. Μην αντέχοντας να παραμένει στο πεδίο περισσότερο από τρεις εβδομάδες, έφευγε και επέστρεφε στην περιοχή επί 4 χρόνια. Το αποτέλεσμα τον ικανοποίησε, και είναι ακόμη καλύτερα, σχολιάζει, όταν οι φωτογραφίες συνοδεύονται από μία σειρά προβολών, όπως συμβαίνει στο Dar El-Nimer. «Τότε γίνονται αυτό που πραγματικά είναι: η τεκμηρίωση μιας παντοτινής σύγκρουσης», λέει.

«Πανοραμικές»: η καταγραφή των περιοχών που ρήμαξε ο πόλεμος και ο χρόνος

Το 2018 είναι μια χρονιά-σταθμός για τον Γιόζεφ Κουντέλκα. Η συμπλήρωση των ογδοηκοστών γενεθλίων του συνέπεσε με μια άλλη επέτειο, τα 50 χρόνια από τη σοβιετική εισβολή στην Τσεχοσλοβακία. Ετσι, στην Πράγα οργανώθηκαν δύο μεγάλες εκθέσεις με δικό του φωτογραφικό υλικό. Η πρώτη και μεγαλύτερη, που μόλις ολοκληρώθηκε, ήταν μια ρετροσπεκτίβα με τίτλο «Κουντέλκα: Οι επιστροφές» στο Μουσείο Διακοσμητικών Τεχνών της πόλης. Περιελάμβανε περισσότερες από 300 φωτογραφίες, που κάλυπταν το σύνολο του έργου του, από το θέατρο και τους θρυλικούς «Τσιγγάνους» μέχρι την ενότητα των εικόνων που τιτλοφορούνται «Εξορία» –ο Κουντέλκα ζήτησε πολιτικό άσυλο και έφυγε από τη χώρα του το 1971– και βεβαίως τις «Πανοραμικές» του. Ειδικά σε αυτές αποτυπώνεται πλήρως το πνεύμα των πιο ώριμων αναζητήσεών του: Η καταγραφή περιοχών που ρήμαξε ο πόλεμος ή τις αλλοίωσε το πέρασμα του χρόνου. Αυτό το σχήμα (format) δίνει στον καλλιτέχνη τη δυνατότητα να καταγράψει την πλήρη έκταση ενός τόπου χωρίς ίχνος ανθρώπινης παρουσίας ή να τοποθετήσει τις ανθρώπινες μορφές σε μια άκρη της εικόνας, ελάχιστες, συρρικνωμένες από τα αποτελέσματα των έργων του ή την επέλαση της Ιστορίας. Η δεύτερη έκθεση ξεκίνησε πριν από έναν μήνα στην Εθνική Πινακοθήκη και έχει τίτλο «Εισβολή 1968». Περιλαμβάνει τις περίφημες φωτογραφίες του, που, σύμφωνα με τους επιμελητές της έκθεσης, έγιναν σύμβολο της εθνικής τραγωδίας που συνέβη εκείνον τον Αύγουστο. Ο φωτογράφος, που εξελίχθηκε σε έναν από τους σημαντικότερους του 20ού αιώνα, ξεκίνησε με αυτές τη διεθνή σταδιοδρομία του, ανώνυμος λόγω των συνθηκών – οι εικόνες του βγήκαν κρυφά από τη χώρα και δημοσιεύθηκαν σε έντυπα του εξωτερικού. Ετσι κέρδισε το πρώτο του βραβείο, που απευθυνόταν «Στον ανώνυμο Τσέχο φωτογράφο».

«Wall/Beirut», Dar El-Nimer for Arts and Culture, Βηρυτός. Εως 22/12. «Koudelka: Invasion 1968», Fair Trade Palace, Πράγα. Εως 6/1/19.

Το ρήγμα είναι άσχημο, θα χυθεί αίμα

Ο Πολωνός σκηνοθέτης Πάβελ Παβλικόφσκι μιλάει στην «Κ» με αφορμή την προβολή της νέας του ταινίας «Ψυχρός πόλεμος»

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΑ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Γεννήθηκε τέσσερα χρόνια μετά τον θάνατο του Στάλιν, στη Βαρσοβία του 1957, παρ' όλα αυτά γνωρίζει με ακρίβεια πώς ο σταλινισμός «επηρέαζε τα πάντα, πώς αλλοίωνε και δηλητηρίαζε τις ανθρώπινες σχέσεις». Ο ωραίος 61χρονος Πολωνός σκηνοθέτης Πάβελ Παβλικόφσκι, βραβευμένος το 2015 με Οσκαρ ξενόγλωσσης ταινίας για την «Ida» και πολλές ακόμη διακρίσεις ανά τον κόσμο, ήρθε στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο προσκεκλημένος του διεθνούς Φεστιβάλ «Νύχτες Πρεμιέρας». Αφορμή, η νέα ταινία του «Ψυχρός πόλεμος», που θα προβάλλεται από την ερχόμενη Πέμπτη (25 Οκτωβρίου) στις αίθουσες.

Στο πυκνό πρόγραμμά του, αφιέρωσε λίγες ώρες για να συναντήσει Ελληνες δημοσιογράφους σε κατ' ιδίαν, σύντομες, συνεντεύξεις. «Ευτυχώς είμαι η προτελευταία, τελειώνετε...» σχολίασα χαμογελώντας. Μου απάντησε ότι το απολαμβάνει, γιατί παρά την πίεση έρχεται σε επαφή με ανθρώπους διαφορετικούς μεταξύ τους. «Μα, δεν προλαβαίνετε να τους γνωρίσετε», αντέτεινα. «Πιστέψτε με, μπορώ να καταλάβω τις διαφορές», επέμεινε, κάπως αυστηρά μου φάνηκε, και ήταν η μόνη φορά που κοίταξε πάνω από τα μαύρα γυαλιά του, τα οποία δεν αποχωρίστηκε σε όλη τη διάρκεια της ημέρας. Η ασπρόμαυρη φωτογραφία των δύο τελευταίων ταινιών του δηλώνει με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο ότι διαπερνά τα επιφαινόμενα διαβάζοντας στα πρόσωπα των πρωταγωνιστών, αλλά και στις καταστάσεις που βιώνουν, τη συνάντηση της μικρής ιστορίας του καθενός με τη μεγάλη ιστορία της χώρας του. Το έκανε με την «Ida», το επαναλαμβάνει με τον «Ψυχρό πόλεμο», που είναι, κατά κάποιον τρόπο, αφιερωμένος στους γονείς του. Στα 84 λεπτά του καλύπτει τα χρόνια 1949-1964.

> *Δεν είναι ίδιοι οι λόγοι της εχθρότητας σε όλες τις κοινωνίες, όμως η εχθρότητα παραμένει κοινό χαρακτηριστικό.*

Ενας γοητευτικός μουσικός και μια όμορφη τραγουδίστρια γνωρίζονται στα συντρίμμια της μεταπολεμικής Πολωνίας, παγιδευμένοι σε έναν μοιραίο έρωτα και εξαιρετικά αντίξοες πολιτικές συνθήκες. Το σιδηρούν παραπέτασμα ανάμεσα σε χώρες και συναισθήματα. Ενα συγκρότημα φολκλορικών χορών και τραγουδιών, που περιοδεύει υπό την ασφυκτική επιτήρηση του καθεστώτος, αλλά και προπαγανδίζοντας τους σκοπούς του. Το Παρίσι και η τζαζ (ο ίδιος ο Παβλικόφσκι είναι και μουσικός) απογειώνουν και καταδικάζουν τη σχέση. Ο Πολωνός σκηνοθέτης, ο οποίος ζούσε δεκαετίες στο Λονδίνο (και στο Παρίσι), επέστρεψε πριν από έξι χρόνια στη χώρα του. «Μεταναστεύσατε κι εσείς τότε, αρχές του '70, μαζί με τη μητέρα σας από μια κατεστραμμένη χώρα σε μια χώρα ονειρική; Οπως κάνουν σήμερα οι περισσότεροι μετανάστες;» τον ρωτώ. «Οχι ακριβώς», λέει. «Ημουν τότε 14 χρόνων και αν ζητούσαν τη γνώμη μου θα ήθελα να μην πάω πουθενά, να μείνω στην Πολωνία, για να είμαστε ειλικρινείς. Αν είχα επιλογή, θα έμενα μέχρι τουλάχιστον τα 18 μου. Είχα μια ζωή στη Βαρσοβία. Δεν είχα λόγους να παραπονούμαι. Η κατάσταση στην Πολωνία ήταν κάπως επιθετική, εχθρική ίσως, όμως τότε δεν επηρέαζε εμένα αλλά τους γονείς μου».

AIFF 2018 / NIKOS KATSAROS

«Η άνοδος της Ακροδεξιάς με ανησυχεί, αλλά το κλίμα μπορεί και ελπίζω να αντιστραφεί», λέει ο Πάβελ Παβλικόφσκι.

– Δεν ήταν η Αγγλία η χώρα της επιθυμίας, των ονείρων;

– Οχι ακριβώς. Η Αγγλία για μένα ήταν η μουσική, η ροκ σκηνή. Από αυτήν την άποψη ήταν ένα «cool» μέρος. Δεν μπορούσα να καταλάβω αν φύγαμε για καλό. Αλλά όπως είπα ήταν απόφαση των γονιών μου. Το έδειξα αυτό και στη βρετανική ταινία μου, «Το τελευταίο καταφύγιο» (2000), όπου η ρωίδα είναι μια Ρωσίδα μετανάστρια με τον μικρό γιο της. Η μητέρα θέλει να φύγει για ένα λόγο που δεν είναι ξεκάθαρος. Δεν είναι πολιτική πρόσφυγας ούτε οικονομική μετανάστρια. Είναι ένας άνθρωπος σε σύγχυση, που έχει πρόβλημα με τον εαυτό της. Δεν αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα ενός μέσου μετανάστη. Ηταν λίγο η προσωπική μου ιστορία.

– Πιστεύετε ότι σήμερα βιώνουμε έναν νέον Ψυχρό Πόλεμο; Και αν ναι, ποιες είναι οι δύο πλευρές;

– Ο Ψυχρός Πόλεμος ήταν μια αντιπαράθεση ανάμεσα σε γεωγραφικά και πολιτικά στρατόπεδα. Σήμερα, αυτό συμβαίνει μέσα στις ίδιες τις χώρες. Δεν είναι το θέμα ποιος πολεμάει με ποιον. Δεν εννοώ τη Συρία, φυσικά, τους πολέμους με εθνικά χαρακτηριστικά. Αυτό που βλέπω στην Αγγλία, στην Αμερική του Τραμπ και, βέβαια, στην Πολωνία είναι κοινωνίες διχασμένες. Και το ρήγμα είναι τόσο άσχημο και κακοφορμισμένο, που θα χυθεί αίμα. Δεν είναι ίδιοι οι λόγοι της εχθρότητας σε όλες τις κοινωνίες. Ομως η εχθρότητα παραμένει ως κοινό χαρακτηριστικό.

> *Ημουν τότε 14 χρόνων και αν ζητούσαν τη γνώμη μου θα ήθελα να μην πάω πουθενά, να μείνω στην Πολωνία...*

– Η άνοδος της Ακροδεξιάς, ιδιαίτερα στις πρώην κομμουνιστικές χώρες, σας ανησυχεί;

– Ασφαλώς. Είναι μια αντίδραση απέναντι σε κάτι, που προσελκύει ακόμη και ψήφους δημοκρατικών ανθρώπων. Αλλά το κλίμα μπορεί και ελπίζω να αντιστραφεί. Θα έλεγα ότι οι δημοκρατικοί θεσμοί είναι υπό πίεση. Από την άλλη, βλέπετε, ότι συμμετέχουν πλέον στις εκλογές και άνθρωποι που δεν ψήφιζαν, θέλοντας να αποκτήσουν φωνή. Αυτό ακριβώς εκμεταλλεύονται οι λαϊκιστές. Οσο για τις ελίτ, αναλώνονται σε συνθήματα.

Χρειαζόμαστε την πατρίδα μας

«Οταν επέστρεψα στη Πολωνία, πριν από έξι χρόνια, ήταν μια λειτουργική δημοκρατία και τώρα έχει αποδυναμωθεί. Δεν έχει χαθεί. Δεν λέω ότι υπάρχει δικτατορία, αλλά πρέπει να είμαστε σε επαγρύπνηση. Αυτό είναι το μόνο που λέω», υπογραμμίζει ο Παβλικόφσκι. «Τώρα η χώρα είναι βαθιά διχασμένη και φαίνεται πολύ δυσάρεστη. Αλλά και μόνο γι' αυτό αξίζει κανείς να μείνει, γιατί υπάρχει κάτι για να αγωνιστεί». Στη συζήτηση ανέφερε «τι χρειάζεται η χώρα». Το αντιστρέφω για να τον ρωτήσω εάν ο ίδιος «χρειάζεται τη χώρα του». «Ολοι χρειαζόμαστε την πατρίδα μας, το "σπίτι" μας, ακόμη κι αν είναι δυσλειτουργικό. Στο Λονδίνο δεν μπορούσα να επικοινωνήσω, η κατανάλωση ήταν κυρίαρχη, ήταν μια πόλη μουντή ακόμη και στον τρόπο που ήταν πολυπολιτισμική. Σαν ένα τεράστιο σούπερ μάρκετ. Στην Πολωνία αισθάνομαι περισσότερο τα πράγματα να είναι στα μέτρα μου. Μπορώ να διηγηθώ μια δική μου, μικρή ιστορία από το παρελθόν, περιεκτική. Δεν ήθελα κάτι έγχρωμο, μεγάλο και ίσως μουντό».

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ Π. ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ***

Οι παλιοί και οι σύγχρονοι Αλάριχοι του Ρόδη Ρούφου

Η πνευματική ιστορία ενός τόπου κρίνεται και από τις αποσιωπήσεις και τις απουσίες. Από εκείνους τους απόντες, δηλαδή, που η δημόσια συζήτηση λησμονεί, συνειδητά ή ασυνείδητα, να αναφέρει και να σκεφτεί. Για ένα πολύ μεγάλο μέρος της «μεταπολίτευσης», ο Ρόδης Ρούφος, μία από τις σπουδαιότερες φυσιογνωμίες της πρώτης μεταπολεμικής διανόησης, ήταν αόρατος. Σχεδόν κανείς δεν ασχολούνταν μαζί του, ούτε καν εκδοτικά. Η εκδοτική τύχη των Μεταμορφώσεων του Αλάριχου (εισ. Ν. Κ. Αλιβιζάτος, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, 2018, σελ. 262), που είχε φιλοξενηθεί αρχικά, το 1971, στις εκδόσεις Ικαρος, είναι χαρακτηριστική. Εκτοτε ελάχιστοι ενδιαφέρθηκαν να ξαναδιαβάσουν αυτή τη σημαντική συλλογή δοκιμίων, και κανείς εκδότης να την ξαναβγάλει. Είναι προφανές ότι όλα έχουν τον καιρό τους, και είναι εντέλει ευτύχημα που οι σημερινοί αναγνώστες μπορούν να επισκεφθούν εκ νέου αυτά τα κείμενα, χάρη στις εκδόσεις της Εστίας, οι οποίες άλλωστε φρόντισαν, τα τελευταία χρόνια, να επανεκδώσουν και τα δύο σημαντικότερα μυθιστορήματα του Ρούφου («Χάλκινη εποχή» και «Το χρονικό μιας σταυροφορίας»), καθώς και να οργανώσουν ένα μεγάλο αφιέρωμα για τον ίδιο, στη Νέα Εστία, το 2012.

Σε μια εποχή που οι λέξεις έχουν χάσει το νόημά τους, ο χαρακτηρισμός «σπουδαίος» απαιτεί επεξήγηση. Ο Ρόδης Ρούφος (1924-1972) υπήρξε μέλος μιας ομάδας νέων που ήταν γόνοι της παλιάς αστικής τάξης του Μεσοπολέμου (πιθανότατα της μόνης άξιας λόγου στον 20ό αιώνα), με πολύ σύνθετες πνευματικές και λογοτεχνικές αναζητήσεις οι οποίες δεν περιορίζονταν στον στενό ελλαδικό ορίζοντα. Κάνοντας σημαντικές σπουδές εδώ και στην αλλοδαπή, οι νέοι αυτοί αναγκάστηκαν ωστόσο να ωριμάσουν κυρίως μέσα από το σοκ της κατοχής, της αντίστασης και του εμφυλίου στον οποίο πήραν μέρος με το μη εαμικό στρατόπεδο. Παρά ταύτα, η μεταπολεμική εξέλιξη των πραγμάτων βρήκε τον Ρούφο και τους συντρόφους του φανερά απογοητευμένους, σχεδόν όσο και οι ηττημένοι του εμφυλίου. Η «γενιά της ήττας» ως χαρακτηρισμός αφορούσε, εντέλει, άπαντες τους νέους της εποχής, αριστερούς ή δεξιούς.

Ο Γρίβας-Διγενής (αριστερά) συναντήθηκε με τον Ελληνα πρόξενο και μυθιστοριογράφο Ρόδη Ρούφο (δεξιά) στους «Μαύρους Κρεμμούς» της Κύπρου, στις 7 Μαΐου 1956, δεύτερη μέρα του Πάσχα.

Επανέκδοση της συλλογής δοκιμίων ενός από τους σημαντικότερους μεταπολεμικούς διανοουμένους.

Είδαν, με θλίψη, παντού, στην πολιτική και τη διανόηση, την παλινόρθωση ενός οπισθοδρομικού συντηρητισμού και την υποχώρηση των φιλελεύθερων ιδεών του Μεσοπολέμου. Είδαν δηλαδή εκείνο που ευφυώς ο Ρούφος περιγράφει ως την (αέναη) επιστροφή του Αλάριχου, του γνωστού καταστροφέα του αρχαίου ελληνικού κόσμου, που έκτοτε κάνει διαρκώς την επανεμφάνισή του στη νεοελληνική ιστορία μέσα από άλλα προσωπεία. « [...] τον συναντάω διαρκώς μπροστά μου», θα γράψει ο ίδιος. «Τον θυμάμαι να τορπιλίζει κάθε ανορθωτική προσπάθεια, να χτυπάει με λύσσα το δημοτικισμό, το Βενιζέλο, το Συκουτρή. Τον έχω βρει πολιτικό, δημοσιογράφο, κομμουνιστή, χωροφύλακα, υπαρξιστή, ποδοσφαιριστή, καθηγητή πανεπιστημίου, πρωτοποριακό καλλιτέχνη και στέλεχος θρησκευτικών οργανώσεων. Ανήκει σ' όλα τα κόμματα, τα επαγγέλματα, τις ιδεολογίες. [...] Καμιά φορά πιστεύω, μ' απελπισία, πως έχει την Ελλάδα γι' αγαπημένο τόπο κατοικίας. Επειτα όμως βλέπω δηλώσεις ενός Αμερικανού γερουσιαστή ή ενός Σοβιετικού ακαδημαϊκού, [...] κι ανακουφίζομαι: όχι, ο Αλάριχος δε ζει μονάχα στην Ελλάδα».

Βέβαια, ήδη από τότε, οι ιδεολογικοί του αντίπαλοι έκαναν για το έργο του τις γνωστές εύκολες αναγωγές: ο Ρούφος, διπλωμάτης καριέρας, που συντάχθηκε με τον Ζέρβα και μετά με τον Γρίβα στον κυπριακό αντι-αποικιακό αγώνα, δεν είναι παρά ένας συντηρητικός αστός εθνικιστής, με όλα τα στερεότυπα που συνοδεύουν συνήθως αυτή την ιδεολογική κατηγορία στο ελληνικό φαντασιακό. Μια ματιά, ωστόσο, σε κείμενα του τόμου, όπως «Η νεοελληνική συντηρητική ιδεολογία» (1956), ο «Αλάριχος» (1963) ή «Οι περιφρονητές του πλήθους» (1971), είναι αρκετή για να πείσει για την παρανόηση. Ο Ρούφος είναι από τους ελάχιστους που ασκεί μια αποδομητική κριτική σε όλους τους κοινούς τόπους της ελληνικής συντηρητικής ιδεολογίας, την οποία, σημειωτέον, εντοπίζει τόσο στο ελληνοχριστιανικό τρίπτυχο του «Πατρίς-Θρησκεία-Οικογένεια», όσο και στο «λαϊκοδημοκρατικό» αίτημα της κομμουνιστικής ουτοπίας. Ακόμη πιο ευδιάκριτα αναδεικνύεται ο φιλελευθερισμός του στη γενναία (και με προσωπικό κόστος) κριτική που ασκεί στα δικτατορικά καθεστώτα, μεσούσης της απριλιανής χούντας, υπερασπιζόμενος ταυτόχρονα τις αρχές της φιλελεύθερης δημοκρατίας. Το κείμενο αυτό, ιδίως σε ό,τι αφορά τα σχόλιά του για τα δημοψηφίσματα των αυταρχικών καθεστώτων, και την επιχειρούμενη χειραγώγηση των πολιτών, μπορεί κάλλιστα να διαβαστεί σήμερα ως εξόχως διδακτικό. Η επικαιρότητα, άλλωστε, όλου του τόμου είναι πράγματι κάτι που ξαφνιάζει. Τι θα έλεγε σήμερα, άραγε, ένας τέτοιου βελνεκούς φιλελεύθερος διανοούμενος, για τους πάσης φύσεως εχθρούς της δημοκρατίας παγκοσμίως; Για τους σύγχρονους Ελληνες και ξένους Αλάριχους, και τα νέα προσωπεία τους;

Ο κ. Δημήτρης Π. Σωτηρόπουλος είναι αναπληρωτής καθηγητής Σύγχρονης Πολιτικής Ιστορίας, διευθυντής του ΠΜΣ «Δημόσια Διοίκηση & Τοπική Αυτοδιοίκηση», αρχισυντάκτης της «Νέας Εστίας».

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ**

Και στα δικά μας!

GIORGOS SEFERIS
Logbücher (Ημερολόγια Καταστρώματος)
μετάφραση, σχολιασμός, επίμετρο Αντρέα Σέλιγκερ
εκδ. Elfenbein, **σελ.** 226

Κάθε μετάφραση του Γιώργου Σεφέρη (1900- 1971) αποτελεί γεγονός με σημασία και για εμάς, στην Ελλάδα. Οταν, όπως εν προκειμένω ο γερμανόφωνος χώρος, δηλαδή η Γερμανία, η Αυστρία και η γερμανόφωνη Ελβετία, δεξιώνεται καλομεταφρασμένα, χορταστικά σχολιασμένα τα «Ημερολόγια Καταστρώματος» στο σύνολό τους, δημιουργούνται προϋποθέσεις για μιαν ιδιαίτερα απαιτητική και σπάνια πολιτισμική επαφή και επικοινωνία. Πέφτει φως πάνω μας. Μας βλέπουν. Και η ξένη ματιά είναι πάντοτε πολύτιμη: Τι βλέπουν και πώς.

Είναι, ήδη, αξιοσημείωτο ότι το μεταφραστικό ενδιαφέρον στρέφεται σήμερα σε αυτά ειδικά τα σεφερικά ποιήματα. Ολόκληρος ο Σεφέρης είναι εμποτισμένος, βέβαια, από τα τρία αγαπημένα θέματα μέσα από τα οποία προσεγγίζουν συνήθως την Ελλάδα «οι ξένοι»: αρχαιότητα, τοπίο, σύγχρονη πολιτική ιστορία. Τα «Ημερολόγια Καταστρώματος», ωστόσο, βρίσκονται, σε σύγκριση με το λοιπό σεφερικό έργο, στην πιο έντονη συνομιλία με το –ιδιαίτερα ταραγμένο άλλωστε– ιστορικοπολιτικό παρόν της εποχής εκείνης, που ο ποιητής το ανασαίνει από την εγγύτητα του διπλωμάτη καλύπτοντας ένα μακρύ διάστημα (1937-1969). Ξεκινούν από τα προεόρτια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και ολοκληρώνονται στη χούντα. Αλβανία, Μέση Ανατολή, Νότιος Αφρική, Κύπρος, Αθήνα γίνονται φυσικά και ιστορικά τοπία που συνυφαίνονται με μια ποίηση σε πάντοτε αγωνιώδη αναζήτηση – αλήθεια, τι αναζητεί η ποίηση του Γιώργου Σεφέρη; Αν επιχειρήσουμε να απαντήσουμε ξεκινώντας ανάποδα, από τη λεγόμενη πρόσληψη του Σεφέρη στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, θα εκλάβουμε, φυσικά, ως δεδομένο το ζητούμενο. Τόσο οι Ελληνες όσο και οι Γερμανοί αναγνώστες διαβάζουν επί δεκαετίες τον Σεφέρη (και όχι μόνο τον Σεφέρη) «ελληνικά», «εθνικά», με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Είναι λοιπόν το σεφερικό έργο μια ποιητική μελέτη του Νέου Ελληνισμού με σκληρό πολιτικοϊστορικό πρόσημο; Η Αντρέα Σέλιγκερ, τόσο στον υπομνηματισμό όσο και στο επίμετρό της, αποφεύγει αυτή τη μάλλον απλοϊκή και, πλέον, γραφική, στην πραγματικότητα, μονομέρεια, στο κλίμα της οποίας κινείται, ωστόσο, απολύτως και κατά τα ειωθότα, η παρουσίαση του βιβλίου από την έγκριτη «Φρανκφούρτερ Αλγκεμάινε Τσάιτουγκ» (18.4.2018). «Υπόβαθρο ζωής και ποίησης παραμένει η θεοποίηση της αγάπης στις δύο θεμελιώδεις εκφάνσεις της, καθώς και η υλοποίηση της δικαιοσύνης στο παρόν, με τις αισθήσεις και με τον νου» γράφει στο επίμετρό της η μεταφράστρια.

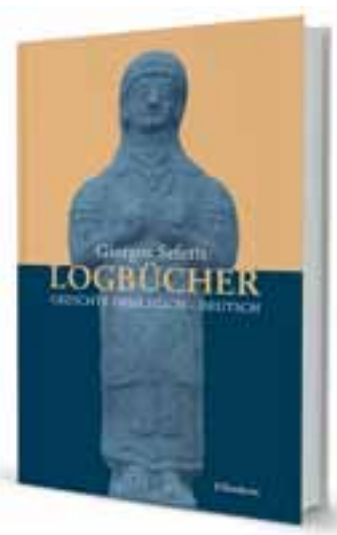

Αγάπη, δικαιοσύνη ως έννοια συνυφασμένη με την τραγική μοίρα του Οιδίποδα και με το θαύμα της ζωής, αναζήτηση του άλλου – αυτά αντιλαμβάνεται η Σέλιγκερ ως βάση για την εκ μέρους της προσέγγιση του σεφερικού έργου. Μεγάλο μέρος του υπομνηματισμού της συνίσταται σε παραθέματα από τα ημερολόγια και την αλληλογραφία του ποιητή, μεταφρασμένα από την ίδια. Η δίγλωσση φροντισμένη έκδοση εμπλουτίζεται έτσι εμμέσως πλην σαφώς από ένα εκτενές δεύτερο σώμα, των λόγων του ίδιου του Σεφέρη, για όποιον αναγνώστη έχει την υπομονή και την επιμέλεια να διαβάσει «τις υποσημειώσεις». Η Σέλιγκερ, Γερμανίδα φιλόλογος που ζει και εργάζεται στην Ελλάδα εδώ και δεκαετίες, βραβεύθηκε ήδη για τη μετάφρασή της αυτή από τον «Κύκλο των Φίλων του Σπιτιού της Λογοτεχνίας στη Χαϊδελβέργη» τον περασμένο Σεπτέμβριο.

Η στάση που υιοθετεί απέναντι στο δύσκολο έργο που ανέλαβε με το βιβλίο αυτό, μαρτυρά το ήθος του γεφυροποιού που μάχεται εντός του τις βεβαιότητες και την αλαζονεία. Από αυτή τουλάχιστον την άποψη δεν θα μπορούσε να είναι περισσότερο σεφερική. Δεν μπορούμε παρά να ελπίσουμε σε μιαν ανάλογη, διαρκώς διευρυνόμενη με όρους οικουμενικούς πλέον και όχι πια εθνικούς, ανάγνωση του Σεφέρη και στη χώρα μας. Να ευχηθούμε, δηλαδή: και στα δικά μας!

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΟ ΑΡΕΤΑΙΟ

Ο Ευάγγελος Αρεταίος γεννήθηκε στην Αθήνα το 1971. Είναι δημοσιογράφος στην κυπριακή εφημερίδα «Πολίτης» και στον ελληνικό ιστότοπο «Inside Story». Από το 1996 μέχρι σήμερα επισκέπτεται συστηματικά την Τουρκία και ταξιδεύει στη Μέση Ανατολή, στην Αφρική και στην Ευρώπη. Εχει δημοσιεύσει δύο μυθιστορήματα και ένα δημοσιογραφικό οδοιπορικό για την πολιτική και την κοινωνία στην Τουρκία. Το τελευταίο του βιβλίο είναι μια συλλογή διηγημάτων με τίτλο «Σαν άμμος που χάνεται. Στιγμές στη ζωή δεκαπέντε γυναικών», εκδόσεις Εστίας.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Τη «Σκοτεινή νύχτα της Ψυχής» του Αγίου Ιωάννη του Σταυρού και το «Eureka street» του Ρόμπερτ Μακλίαμ Γουίλσον.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Ο Ισμαήλ του «Μόμπι Ντικ». Βιώνει αλλά και καταγράφει το δράμα που εκτυλίσσεται γύρω του και του οποίου είναι αναπόσπαστο μέρος.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους ποιητές καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Τον Νίκο Καββαδία, τον Λάνγκστον Χιουζ, τον Ναζίμ Χικμέτ και την Κρυστάλλη Γλυνιαδάκη.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Το πόσο απαραίτητη είναι η καθημερινή πάλη με το «Εγώ» μας, όπως αναδεικνύεται τόσο δυνατά από τη «Σκοτεινή νύχτα της Ψυχής».

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Τον «Φαίδωνα» του Πλάτωνα.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Το «Roi des aulnes» του Μισέλ Τουρνιέ. Η δυνατότητα της μετάνοιας και της ελπίδας ακόμα και μέσα από τον εφιάλτη του Ολοκαυτώματος με κάνει να επιστρέφω στο βιβλίο αυτό.

Ποιες είναι οι δεκαπέντε γυναίκες του νέου σας βιβλίου;
Είναι δεκαπέντε γυναίκες που ζουν σε διαφορετικές χώρες, από την Ιρλανδία και την Ουκρανία μέχρι την Ελλάδα και τη Συρία. Είναι γυναίκες που έχω γνωρίσει στα ταξίδια μου, που υπάρχουν. Ολες τους βρέθηκαν μπροστά σε κάποιες καθημερινές στιγμές του πεπρωμένου τους που έπρεπε να αποφασίσουν τι γυναίκες, τι άνθρωποι θα ήταν. Εχω αφήσει τη φαντασία μου να περιπλανηθεί στην ψυχή και στη ζωή τους, είναι διηγήματα όχι ρεπορτάζ, αλλά όλα είναι εμπνευσμένα από την πραγματικότητα.

Γιατί μόνον γυναίκες οι πρωταγωνίστριες στο νέο σας βιβλίο; Πού πήγαν οι άνδρες, όπως λένε;
Γιατί έχω δει και πιστεύω ότι οι γυναίκες έχουν μια άλλη ικανότητα να καταλαβαίνουν τον κόσμο γύρω τους, να παλεύουν με μεγαλύτερη γενναιότητα και μεγαλύτερο βάθος ψυχής από ό,τι οι άνδρες.

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα

Μελέτες, λευκώματα, βιογραφίες

1. **«Το δώρο»** του Στέφανου Ξενάκη (Key Books)
2. **«Ελλάδα 1453-1821»** του Ντέιβιντ Μπριούερ (Πατάκη)
3. **«Μαχάτμα Γκάντι: Το δώρο του θυμού»** του Αρούν Γκάντι (Διόπτρα)
4. **«Πώς πεθαίνουν οι δημοκρατίες»** των Στίβεν Λεβίτσκι και Ντανιέλ Ζίμπλατ (Μεταίχμιο)
5. **«Πώς να μιλάτε στα παιδιά ώστε να σας ακούν»** των Ιλέιν Μάζλις και Αντέλ Φέιμπερ (Πατάκη)

Αυτή την εβδομάδα

Λογοτεχνία

1. **«Η τελευταία προειδοποίηση: Λόγος Β»** του Νικολάου Κανέλλου (Ianos)
2. **«Χίλιες ανάσες»** της Ιωάννας Καρυστιάνη (Καστανιώτη)
3. **«Η Αθήνα και το βιβλίο - 50 βραβευμένα διηγήματα»** (Ianos)
4. **«Αυτό ήταν η ζωή; Τότε άλλη μια φορά»** του Ιρβιν Γιάλομ (Αγρα)
5. **«Λεωφορείο»** του Γιώργου Σκαμπαρδώνη (Πατάκη)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από τα βιβλιοπωλεία «Ιανός» (Αθήνας και Θεσσαλονίκης).

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

EPA/TASOS KATOPODIS

ΠΑΡΙΣΙ

«Αλγόριθμοι»

Από τους πιο ενδιαφέροντες και ευφυείς καλλιτέχνες, με εγκαταστάσεις και αυτόνομο έργο, είναι ο 45χρονος Αργεντινός Τομάς Σαρασένο, ο οποίος είναι ονομαστός για τις διαδραστικές παρεμβάσεις του και τα γλυπτά του που υπερίπτανται. Εχει μελετήσει τον ιστό της αράχνης. Τώρα, παρουσιάζει έκθεση στο Παλέ ντε Τοκιό στο Παρίσι με τίτλο «Αλγόριθμοι». Στη φωτογραφία εμφανίζεται ο ίδιος να ποζάρει μέσα στο έργο του, που παραπέμπει στην ιδέα του «ιστού», φιλοσοφικά ή ρεαλιστικά.

AP / JENS MEYER

ΠΑΡΙΣΙ

Η Αμερική της Δωροθέας Λάνγκε

Επισκέπτες περιηγούνται τον χώρο στο Μουσείο Jeu de Pomme όπου παρουσιάζεται η έκθεση φωτογραφιών της μεγάλης Αμερικανίδας φωτογράφου Δωροθέας Λάνγκε (1895-1966). Είναι η έκθεση με τίτλο «Πολιτικές του ορατού» που φέρνει στη Γαλλία ένα σημαντικό αριθμό φωτογραφιών από το Μουσείο Oakland της Καλιφόρνιας. Οι περισσότερες προέρχονται από την περίοδο 1933-1957, κατά την οποία το βλέμμα της Δωροθέας Λάνγκε ταυτίστηκε με όψεις και ερμηνείες της βαθιάς Αμερικής.

AP/ANDREW MILLIGAN/ PA

ΧΑΛΕ

Εμφαση στον Κλιμτ

Μπροστά από το έργο του Γκούσταφ Κλιμτ «Μαρί Χένεμπεργκ» (1901/1902) θα περάσουν χιλιάδες επισκέπτες στο νέο αφιέρωμα του μουσείου Moritzburg στην πόλη Χάλε της Γερμανίας, στο κρατίδιο της Σαξονίας-Ανχαλτ. Η έκθεση «Γκούσταφ Κλιμτ, ο μάγος της Βιέννης» διοργανώθηκε με αφορμή τα 100 χρόνια από τον θάνατο του ζωγράφου και παρουσιάζει 60 σχέδια και 10 έργα ζωγραφικής. Είναι η πιο σημαντική αναδρομική του Κλιμτ στη Γερμανία και η μόνη έκθεση για τον Κλιμτ εκτός Αυστρίας για το 2018.

EPA/RONALD WITTEK

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Στη Γερμανία του 1910

Στη Νέα Υόρκη, η Neue Galerie είναι εξειδικευμένη στην τέχνη των αρχών του 20ού αιώνα από την Κεντρική Ευρώπη, κυρίως από τη Γερμανία και την Αυστρία. Σταδιακά παρουσιάζει καλλιτέχνες και κινήματα. Η νέα έκθεση εστιάζει στη σχέση ανάμεσα στους ζωγράφους Φραντς Μαρκ και Αουγκουστ Μάκε από το 1909 ώς το 1914, όταν σε μια περίοδο ριζικών αλλαγών στην κοινωνία αντήλλασσαν ιδέες και επιστολές που αποτελούν σήμερα τεκμήριο για τη ζωγραφική στις αρχές του 20ού αιώνα.

REUTERS/JAMES AKENA

ΜΑΛΑΓΑ

Τα κολάζ του Ματίς

Αφιερωμένη στην έκδοση «Τζαζ», την ιστορική συνεργασία ανάμεσα στον Ματίς και στον Τεριάντ, είναι η έκθεση που εγκαινιάστηκε στη Μάλαγα, στο μουσείο Carmen Thyssen. Στη δεκαετία του '40, ο Ματίς ξεκίνησε νέο κεφάλαιο δημιουργίας, εξερευνώντας τις δυνατότητες του κολάζ. Ενα από τα πιο επιτυχημένα έργα αυτής της στροφής ήταν το βιβλίο «Τζαζ» που ο Τεριάντ, ο εκδότης του, το περιέγραψε ως «ένα χειρόγραφο με μοντέρνα έργα, το πιο όμορφο βιβλίο που κυκλοφόρησε ποτέ με χρώμα».

REUTERS/CHRISTIAN HARTMANN

Νέο φως στον ολλανδικό «Χρυσό Αιώνα»

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Πριν από 376 χρόνια, δηλαδή το έτος 1642, ο πολυπράγμων Philips Angel II έδωσε μια διάλεξη στη γενέτειρά του, την πόλη Λέιντεν της Ολλανδίας, με θέμα «Εγκώμιον Ζωγραφικής». Η ομιλία εκείνη, που τυπώθηκε σε βιβλίο, έθεσε για πρώτη φορά ίσως τον ρόλο και την ευθύνη του ζωγράφου σε έναν κόσμο γοργά μεταβαλλόμενο. Από εκείνη την ιστορικά καταγεγραμμένη ομιλία, αντλεί τον τίτλο της η νέα, θεαματική και ιδιαίτερα δημοφιλής έκθεση του Μητροπολιτικού Μουσείου της Νέας Υόρκης. Η έκθεση «Εγκώμιον Ζωγραφικής: Αριστουργήματα από την Ολλανδία στο Μετ» θα διαρκέσει δύο χρόνια και συγκεντρώνει 67 έργα από τον 17ο αιώνα, τον χρυσό αιώνα της Ολλανδίας, στη διάρκεια του οποίου ανήλθε η ισχυρή αστική τάξη που υιοθέτησε νέες συνήθειες ανταποκρινόμενη στο διεθνοποιημένο εμπόριο μέσω των ολλανδικών εταιρειών στην Ασία. Αυτές οι μεταβολές, που δημιούργησαν το Αμστερνταμ που και σήμερα θαυμάζουμε, άνοιξαν νέους δρόμους στην τέχνη. Ενισχύθηκε η ρεαλιστική έκφραση της καθημερινότητας και της ζωής στο εσωτερικό της οικίας, με κυρίαρχο τον ρόλο της γυναίκας. Ο χρυσός αιώνας της Ολλανδίας γέννησε πλήθος ζωγράφων, που αναλάμβαναν και πολλές παραγγελίες από την ανώτερη αστική τάξη. Στην έκθεση στο Μητροπολιτικό Μουσείο παρουσιάζονται έργα των πολύ γνωστών αλλά και όχι τόσο γνωστών στο ευρύ κοινό. Δίπλα στα έργα του Ρέμπραντ και του Βερμέερ και του Γιαν Στέιν, παρουσιάζονται και έργα του Ζεράρ Ντε Λερές, την προσωπογραφία του οποίου είχε ζωγραφίσει ο ίδιος ο Ρέμπραντ. Ή της Μαργκαρέτα Χάβερμαν, από τις λίγες γυναίκες ζωγράφους της εποχής, ονομαστής για τις συνθέσεις με λουλούδια. Αλλά αυτό που κάνει την έκθεση ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα από πλευράς επιμέλειας είναι οι νέες συγκατοικήσεις ζωγράφων από διάφορες συλλογές, που, ώς τώρα παρουσιάζονταν σε ξεχωριστές ενότητες. Κατά μία έννοια, με την έκθεση αυτή το Μετ επιτυγχάνει μία νέα διευθέτηση των ολλανδικών συλλογών του, που έχουν βάθος και ποικιλία. Αλλωστε, η ολλανδική συλλογή του μουσείου είναι ξακουστή καθώς από τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του Μητροπολιτικού, το 1871, δαπανήθηκε ένα τεράστιο ποσόν για τη συγκρότηση μιας σημαντικής συλλογής με βάση τον ολλανδικό Χρυσό Αιώνα. Η διετής διάρκεια της έκθεσης λέει πολλά.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ / *Γράφει ο* **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

«Οταν κάτι τελειώνει» ή «Το τέλος κάποιου πράγματος»

Υπάρχει ένα διήγημα στη συλλογή του Χέμινγουεϊ «Στην εποχή μας» που τιτλοφορείται: «Οταν κάτι τελειώνει». Είναι η ιστορία ενός χωρισμού: ο Νικ Ανταμς (το νεανικό alter ego του «Χεμ»), κάνει πικνίκ στις όχθες μιας λίμνης με τη φίλη του. Είναι κάτι που το νεαρό ζευγάρι συνηθίζει.

Μόνον που αυτή τη φορά κάτι είναι αλλιώς. Το κορίτσι το ψυχανεμίζεται. Ρωτάει το αγόρι τι τρέχει. Αυτός διστάζει, εκείνη όμως τον πιέζει.

«Δεν έχει πλάκα πια», λέει το αγόρι, σχεδόν μέσα από τα δόντια του. Δεν μπορεί να προσδιορίσει τι ακριβώς, πώς, πού έπαψε να «έχει πλάκα» και μάλλον η κοπέλα δεν χρειάζεται άλλες διευκρινίσεις.

Επεται μια ενοχλητική σιωπή. Υστερα, το κορίτσι τα μαζεύει και φεύγει. Το αγόρι απομένει μόνο του. Λίγη ώρα αργότερα εμφανίζεται ένας κολλητός του. Ενδιαφέρεται να μάθει την έκβαση των πραγμάτων, ωστόσο, δεν δείχνει καμία ευαισθησία απέναντι στην κατάσταση. «Το πήρε πολύ βαριά, ε;». Κάτι τέτοιο λέει και πιάνει να μασουλάει τα σάντουιτς που έχουν απομείνει στο καλάθι. Το αγόρι σχεδόν διαολοστέλνει τον φίλο του. Θέλει να μείνει μόνο, να μη μιλήσει σε κανέναν. Το διήγημα κλείνει.

«Δεν έχει πλάκα πια», λέει το αγόρι. Δεν προσδιορίζει τι ακριβώς μα η κοπέλα μάλλον δεν χρειάζεται άλλες διευκρινίσεις.

Ο κύριος Γκρι με ρωτάει: «Ο πρωτότυπος τίτλος του διηγήματος είναι "The end of something"». Κουνάω το κεφάλι μου καταφατικά. «Δηλαδή», συνεχίζει ο κύριος Γκρι, «αυτό σημαίνει: το τέλος κάποιου πράγματος. Ή ενός πράγματος».

Ο Ερνεστ Χέμινγουεϊ με τη γάτα του Μπουάζ, στο σπίτι του στην Κούβα. Συλλογή Προεδρική Βιβλιοθήκη και Μουσείο Τζον Φ. Κένεντι.

Κυριολεκτικά, ναι, αυτός είναι ο τίτλος. «Κι ωστόσο, εσύ τον έκανες "Οταν κάτι τελειώνει"». Ο κύριος Γκρι αναφέρεται στη μετάφρασή μου όλων των διηγημάτων της συλλογής από τις εκδόσεις Καστανιώτη (2008). «Γιατί τον άλλαξες τον τίτλο, αλήθεια;», με ρωτάει μετά.

Δε νιώθω ότι τον άλλαξα και τόσο. Δεν θα τολμούσα να αυθαιρετήσω εγώ, ο κανένας, απέναντι σε ένα μεγαθήριο όπως ο Χέμινγουεϊ. Δέκα χρόνια μετά την κυκλοφορία της συλλογής, ενίοτε το θέμα με απασχολεί ακόμα.

Μεταφραστικώς μιλώντας, δεν μου άρεσε, γυρίζοντας τον τίτλο στα ελληνικά, η λέξη «πράγμα», και μάλιστα στη γενική. Η αγγλική λέξη something έχει κάτι πιο αέρινο, υπαινικτικό. Κυρίως, το «Οταν κάτι τελειώνει» μου το υπαγόρευσε ο ίδιος συγγραφέας: το «πράγμα» μετατράπηκε στο δικό μας πιο αέρινο και υπαινικτικό «κάτι», ενώ ο ρηματικός τύπος του τέλους στα ελληνικά, στον ενεστώτα, έχει μια διάρκεια: στην ιστορία γινόμαστε μάρτυρες μιας σχέσης τη στιγμή ακριβώς που λήγει. Και αυτή η στιγμή, όσο σύντομη κι αν είναι ενίοτε, διαρκεί βασανιστικά πολύ πάντοτε – μέσα μας.

Η ίδια η ιστορία θέτει το ερώτημα: πότε ξέρουμε ότι τελειώνει ένας έρωτας; Και τι γίνεται όταν τελειώνει; Ούτε το ίδιο το αγόρι – που τον τελειώνει– δεν μπορεί να απαντήσει καλά καλά. Και αυτό που γίνεται όταν τον τελειώνει είναι να τον πενθήσει. Και μετά να πάει παρακάτω, όπως λένε κάποιοι.

Δεν ξέρω αν έπεισα τον κύριο Γκρι. «Είναι τρομακτικά όσα δεν λέγονται στο διήγημα», παρατηρεί. Συμφωνώ μαζί του. Οσα μοιράστηκαν, όσα έζησαν οι δύο εραστές, αποσιωπούνται και παρ' όλα αυτά είναι εκεί, μαζί τους. Κυρίως, όταν κάτι τελειώνει.

Ο άγνωστος ποιητής Ανδρέας Εμπειρίκος

Με την ευκαιρία ενός νέου βιβλίου με ανέκδοτα κείμενά του, μιλούν στην «Κ» ο γιος του Λεωνίδας, ο επιμελητής και ο εκδότης

Της **ΕΥΗΣ ΜΑΛΛΙΑΡΟΥ**

«Οι Κύκλοι του Ζωδιακού: Ανέκδοτα κείμενα από τη συλλογή Γραπτά ή Προσωπική Μυθολογία» του Ανδρέα Εμπειρίκου, κυκλοφορούν, 58 χρόνια μετά την έκδοση των «Γραπτών» του 1960, από τις εκδόσεις Αγρα, σε επιμέλεια-επίμετρο Γιώργη Γιατρομανωλάκη. Ιδιότυπα ποιητικά και πεζά κείμενα των «Κύκλων του Ζωδιακού», που ο ποιητής δεν δημοσίευσε μαζί με τα «Γραπτά» (όλα μαζί γραμμένα μεταξύ 1936-1946), κλείνουν έναν ανοιχτό λογοτεχνικό και προσωπικό κύκλο του Εμπειρίκου: ένα σημαντικό ανέκδοτο υλικό έρχεται να συμπληρώσει τα ζητούμενα της ερωτικής, προσωπικής απελευθέρωσης του ποιητή, διασταυρωμένα με τα γεγονότα της τρέχουσας παγκόσμιας ιστορίας για τα οποία εκφράζει τις απελευθερωτικές πολιτικές και κοινωνικές διακηρύξεις του.

Ο Λεωνίδας Εμπειρίκος, γιος και κάτοχος του αρχείου του υπερρεαλιστή ποιητή, μαζί με τον επιμελητή Γιώργη Γιατρομανωλάκη και τον εκδότη Σταύρο Πετσόπουλο, συζήτησαν μαζί μου στα γραφεία του εκδοτικού οίκου Αγρα για τη σαραντάχρονη σχεδόν, στενή συνεργασία τους, προκειμένου να εκδοθεί το έργο του Ανδρέα Εμπειρίκου που παρέμενε αδημοσίευτο μετά τον θάνατό του. Στη συνέντευξη καταγράφονται πληροφορίες και εντυπώσεις από την προσωπική εμπειρία του γιου, του επιμελητή και του εκδότη, καθώς σταδιακά ανακάλυψαν, διαχειρίστηκαν και έφεραν στο φως τον πνευματικό πλούτο, το όραμα της τολμηρής ουτοπίας και το πάθος ενός μοναδικού δημιουργού.

> *«Με τους "Κύκλους του Ζωδιακού" συμπληρώνονται τα πολύ βασικά βιβλία του Αντρέα Εμπειρίκου. Μένουν πολλά ακόμη να εκδοθούν από δω και πέρα».*

ΝΙΚΟΣ ΚΟΚΚΑΛΙΑΣ

Λεωνίδας Εμπειρίκος, Σταύρος Πετσόπουλος και Γιώργης Γιατρομανωλάκης. Ο γιος, ο εκδότης και ο σταθερός επιμελητής του έργου του Ανδρέα Εμπειρίκου.

ΝΙΚΟΣ ΚΟΚΚΑΛΙΑΣ

Χειρόγραφο του Ανδρέα Εμπειρίκου από τη συλλογή «Γραπτά ή Προσωπική Μυθολογία». Κυκλοφορούν τώρα, 58 χρόνια μετά την έκδοση των «Γραπτών» του 1960, από τις εκδόσεις Αγρα, σε επιμέλεια-επίμετρο Γιώργη Γιατρομανωλάκη.

ΝΙΚΟΣ ΚΟΚΚΑΛΙΑΣ

Ο Λεωνίδας Εμπειρίκος σε νεαρή ηλικία, φωτογραφημένος από τον πατέρα του.

ΝΙΚΟΣ ΚΟΚΚΑΛΙΑΣ

Ενα ακόμα χειρόγραφο έργου του μεγάλου ποιητή και συγγραφέα.

Λεωνίδας Εμπειρίκος
Θεματοφύλακας του αρχείου

«Ο πατέρας μου, πριν από τον θάνατό του το 1975, είχε δώσει οδηγίες στη μητέρα μου Βιβίκα και σε μένα για το τι επιθυμούσε να δημοσιευθεί από το αρχείο του. Τα κείμενα που είχε έτοιμα προς έκδοση ήταν οι δύο ποιητικές συλλογές "Οκτάνα" και "Αι Γενεαί Πάσαι ή Η Σήμερον ως Αύριον και ως Χθες", καθώς και το μυθιστόρημα "Ο Μέγας Ανατολικός". Δεν είχε αναφέρει πολύ τα υπόλοιπα βιβλία του. Σιγά-σιγά, όμως, ανακαλύψαμε τη μεγάλη έκταση των καταλοίπων του και καταλάβαμε την αξία τους.

Το 1980 βγαίνει στις εκδόσεις Ικαρος η ποιητική συλλογή "Οκτάνα" και ο Γιώργης Γιατρομανωλάκης συγγράφει το βιβλίο "Ανδρέας Εμπειρίκος: Ο ποιητής του Ερωτα και του Νόστου" (Κέδρος, 1983). Ο Σταύρος Πετσόπουλος, παλαιός και αγαπητός μου φίλος από το σχολείο (Κολλέγιο Αθηνών), η μητέρα μου κι εγώ, αποφασίσαμε να αναθέσουμε στον Γιώργη Γιατρομανωλάκη την επιμέλεια του νέου ποιητικού βιβλίου που θα έβγαζε η Αγρα το 1984, "Αι Γενεαί Πάσαι". Εκτοτε, είναι ο μόνιμος επιμελητής των καταλοίπων του Ανδρέα Εμπειρίκου.

Με τους "Κύκλους του Ζωδιακού" συμπληρώνονται τα πολύ βασικά βιβλία του Εμπειρίκου. Μένουν πολλά ακόμη να εκδοθούν από δω και πέρα. Οπως, η "Προσωπική Εγκυκλοπαίδεια" ή το "Προσωπικό Λεξικό", που γράφτηκε το 1956 ή το αργότερο μέχρι το 1957. Πρόκειται για λήμματα πολλών σελίδων ενός λεξικού που αφορά πρόσωπα, τόπους και συναισθήματα σχετικά με τον βίο του Εμπειρίκου, ώστε να αποτελούν ένα είδος αυτοβιογραφίας. Δεν είναι μια γραμμική αφήγηση των γεγονότων της ζωής ή της σκέψης του, αλλά ένας τρόπος να αποστασιοποιηθεί, να φύγει από την εικόνα που θα τον δέσμευε αν έβαζε τον εαυτό του στο κέντρο της αφήγησης. Αυτό είχε και χαρακτήρα θεραπευτικό για εξαιρετικά τραυματικά γεγονότα της ζωής του. Για παράδειγμα, στο λήμμα του λεξικού "Ομηρος" περιγράφει τη σύλληψή του από τους Ελασίτες στα τέλη του 1944 και την ομηρία του μέχρι τη Βοιωτία. Ενα άλλο λήμμα είναι το "Πατέρας", αρκετά μεγάλο, 130 σελίδες στη δημοσίευση που είχε επιμεληθεί για το περιοδικό "Πέταλο της Ανδρου" ο Ανδριώτης ιστορικός Δημήτρης Πολέμης, ένας από τους τελευταίους φίλους του Ανδρέα Εμπειρίκου τη δεκαετία του '70. Πρόκειται για ένα εντυπωσιακό κείμενο, γνωρίζοντας αυτά που ανακαλύψαμε, εκ των υστέρων, στα γραπτά τεκμήρια της τραυματικής σχέσης που είχε με τον πατέρα του Λεωνίδα Εμπειρίκο, όταν ο ποιητής παραιτήθηκε από όλες τις οικογενειακές επιχειρήσεις το 1933-1934, χωρίς να τον ξαναδεί από το 1935 και μετά. Τέτοια προσωπικά γεγονότα απαλείφονται τελείως από την αφήγηση. Αντιθέτως, καταγράφονται οι αγαθές σχέσεις που είχε ο Εμπειρίκος σαν παιδί με τον πατέρα του».

Γιώργης Γιατρομανωλάκης
Το χρονικό της επιμέλειας

«Τον Εμπειρίκο τον ανακάλυψα, όσο και να σας φαίνεται περίεργο, στην Αμερική το 1980. Είχα κληθεί στο Χάρβαρντ από τον Γ.Π. Σαββίδη να διδάξω ορισμένα μαθήματα νεοελληνικής λογοτεχνίας, μολονότι είμαι κλασικός φιλόλογος. Για τον ελληνικό υπερρεαλισμό γνώριζα λίγα πράγματα τότε, παρόλο που είχα αποφασίσει να τον συμπεριλάβω στη διδακτέα ύλη. Μόλις είχε εκδοθεί η "Οκτάνα", αλλά βιβλιογραφία για τον Ανδρέα Εμπειρίκο δεν υπήρχε. Ο μόνος που είχε γράψει κάποια πράγματα ήταν ο κριτικός και ιστορικός της λογοτεχνίας Αλέξης Αργυρίου. Επίσης, κυκλοφορούσε η ανθολογία της Φραγκίσκης Αμπατζοπούλου για τους υπερρεαλιστές. Καθώς διάβαζα τα κείμενα του Εμπειρίκου άρχισα να καταλαβαίνω ότι υπάρχουν πράγματα τα οποία πρέπει να ειπωθούν κάποια στιγμή. Τα "Γραπτά", η "Υψικάμινος" και η "Ενδοχώρα" μπορούσαν να συστήσουν ένα πρόσωπο, να προβάλουν έναν ποιητή. Με αυτό το σκεπτικό βγήκε το βιβλίο μου στον Κέδρο το 1983. Αποκαλύφθηκε ένας Εμπειρίκος που δεν ήταν γνωστός. Αλλά η μεγαλύτερη πρόκληση για μένα υπήρξε όταν παρέλαβα τις 3.100 φύλλα τετραδίου (σε φωτοτυπίες) του ανέκδοτου "Μεγάλου Ανατολικού". Θυμάμαι ότι ήμουν ενθουσιασμένος για την ανάθεση της επιμέλειας αυτής, διότι δεν υπάρχει μεγαλύτερη επιτυχία για έναν πανεπιστημιακό από την έκδοση αδημοσίευτων γραπτών ενός σημαντικού λογοτέχνη. Βέβαια, ο όγκος της δουλειάς ήταν τεράστιος».

Σταύρος Πετσόπουλος
Το ιστορικό όλων των εκδόσεων και τα έργα-σταθμοί

«Μέσω του Λεωνίδα το 1973, βρέθηκα καλεσμένος στο σπίτι των Εμπειρίκων όπου γνώρισα τον Ανδρέα Εμπειρίκο. Ημουν μόλις 18 χρόνων και είχα την τύχη να μου δώσει την έκδοση των "Γραπτών" του '60 (δεν την έβρισκες τότε στο εμπόριο) με αφιέρωση. Το ασύλληπτα εντυπωσιακό της πρώτης συνάντησης ήταν η εμπειρία της χειραψίας του στο πλατύσκαλο. Κράταγε ένα με δύο λεπτά, σου έσφιγγε πάρα πολύ δυνατά το χέρι, σε κοίταζε κατά πρόσωπο και παλλόταν ολόκληρος! Ο χρόνος ήταν σαν να σταματούσε και υπήρχε μόνο η πράξη του χαιρετισμού. Το 1979 που ξεκίνησε η Αγρα, η Βιβίκα Εμπειρίκου και ο Λεωνίδας μου εμπιστεύθηκαν την έκδοση του θεατρικού έργου του Πικάσο "Τα τέσσερα κοριτσάκια" σε μετάφραση του ποιητή.

Επίσης, η Βιβίκα Εμπειρίκου μου πρότεινε να επιλέξω αν ήθελα να εκδώσω την "Οκτάνα" που ήταν παρθένο κείμενο ή τα τρία κλασικά έργα του Ανδρέα Εμπειρίκου "Υψικάμινος" (1935), "Ενδοχώρα" (1945) και "Γραπτά ή Προσωπική Μυθολογία" (1960), τα οποία όμως δεν πολυκυκλοφορούσαν ή έβγαιναν σε παράνομες εκδόσεις. Προτίμησα τα τρία κλασικά, ώστε να ξεκαθαρίσει το εκδοτικό τοπίο. Και έτσι αποφάσισα, παρόλο που ήμουν ένας μικρός εκδότης, να γίνω ο εκδότης του συνόλου του έργου του Εμπειρίκου. Το 1990-1991 εκδώσαμε το εκτός μέτρου (ως μέγεθος και ως συγγραφή) ερωτικό μυθιστόρημα "Ο Μέγας Ανατολικός" σε οκτώ τόμους. Θα υπήρχε κατακραυγή, αλλά ο Λεωνίδας, ο Γιώργης κι εγώ ήμασταν προετοιμασμένοι. Ηταν μια τολμηρή απόφαση από την πλευρά της Βιβίκας Εμπειρίκου να εκδοθεί αυτό το σκανδαλώδες κείμενο. Φωτοτυπούσα τον τεράστιο όγκο του μυθιστορήματος σε άκρα μυστικότητα, κλεισμένος στο γραφείο. Δουλεύαμε και οι τρεις εντατικά, βγάζοντας κάθε έξι μήνες δύο τόμους. Μετά τους δύο πρώτους τόμους έπεσε σιωπή και μια άρνηση, γιατί όλοι στάθηκαν στα ερωτικά. Ολα τα θέματα του Εμπειρίκου, σχετικά με την απελευθέρωση μέσα από τον έρωτα σε αυτή τη μεγάλη κιβωτό που είναι ο "Μέγας Ανατολικός", καθώς πλέει προς τον Νέο Κόσμο και απελευθερώνεται απ' όλα τα πράγματα του Παλαιού Κόσμου, αγνοήθηκαν ή δεν συζητήθηκαν καν. Ενα πρόβλημα πολύ σοβαρό για τον "Μέγα Ανατολικό" ήταν ότι δεν βγήκε το 1950, στον καιρό του, ώστε να κάνει έναν διεθνή διάλογο. Τότε κυκλοφορούσαν ο Ζορζ Μπατάιγ, ο Μαρκήσιος ντε Σαντ (για πρώτη φορά νόμιμα) και ο Χένρι Μίλερ. Γινόταν ένας χαμός με τα ερωτογραφήματα στο εξωτερικό και βέβαια ακολουθούσαν πάρα πολλές δίκες. Το βιβλίο αυτό δεν μπορούσε να βγει στην Ελλάδα του '50, μετά τον Εμφύλιο. Το 1951 ο Εμπειρίκος υποχρεώνεται να σταματήσει την ψυχαναλυτική πρακτική που ασκούσε επί δεκαέξι έτη, όντας μάλιστα ο εισηγητής της ψυχανάλυσης στην Ελλάδα. Αρχίζει τότε να δραστηριοποιείται ως συστηματικός φωτογράφος. Κάνοντας μια έκθεση το 1955-1956 και μη έχοντας ενταχθεί στους γνωστούς φωτογράφους της εποχής του, προκαλεί αμηχανία. Στις φωτογραφίες του διακρίνονται στοιχεία υπερρεαλιστικά και ψυχαναλυτικά, χιούμορ και κοσμοπολιτισμός που εκπλήσσουν.

> *«Το εντυπωσιακό της πρώτης συνάντησης ήταν η εμπειρία της χειραψίας του στο πλατύσκαλο. Κράταγε ένα με δύο λεπτά...».*

Με την ευκαιρία του έτους Εμπειρίκου το 2001, εκδώσαμε το φωτογραφικό άλμπουμ "Φωτοφράκτης" και τα "Ψυχαναλυτικά Κείμενα", πάλι πενήντα χρόνια μετά τον καιρό που θα έπρεπε να είχαν βγει! Σπάνιο, ανέκδοτο υλικό αποτελούν και οι μαγνητοφωνήσεις του Εμπειρίκου να διαβάζει κείμενά του. Υπάρχουν μαγνητοφωνημένοι φίλοι του, όπως ο Τσαρούχης, ο Ελύτης και ο Αρης Κωνσταντινίδης. Ο Ανδρέας Εμπειρίκος, με την αστείρευτα διεισδυτική και καλλιτεχνική του προσωπικότητα, ζδεν έπαψε όλα αυτά τα χρόνια να μας προσφέρει δώρα!».

Το βιβλίο «Οι Κύκλοι του Ζωδιακού» του Ανδρέα Εμπειρίκου κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Αγρα.

Ενας «γήινος» πιονέρος του Διαστήματος

Ο ταλαντούχος Ντάμιεν Σαζέλ ρίχνει φως στη ζωή του Νιλ Αρμστρονγκ

Ο Νιλ Αρμστρονγκ, ο Μπαζ Ολντριν και ο Μάικλ Κόλινς βαδίζουν προς το «Apollo 11» που θα τους μεταφέρει στη Σελήνη. Η νέα ταινία του Ντάμιεν Σαζέλ, με πρωταγωνιστή τον Ράιαν Γκόσλινγκ, επικεντρώνεται στο πρόσωπο του ανθρώπου που πάτησε πρώτος το φεγγάρι.

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Ο Νιλ Αρμστρονγκ πέταξε μόνος για πρώτη φορά αεροπλάνο, τον Αύγουστο του 1946, σε ηλικία 16 ετών, πριν καν αποκτήσει δίπλωμα αυτοκινήτου. Είκοσι τρία χρόνια αργότερα πατούσε το πόδι του στο ερεβώδες σεληνιακό τοπίο κάνοντας εκείνο το περίφημο «τεράστιο άλμα». Στο ενδιάμεσο είχε προλάβει να ζήσει μια ζωή –και καριέρα– σχεδόν μυθική, την οποία αρνιόταν να καταγράψει σε οποιαδήποτε επίσημη βιογραφία μέχρι το 2005. Κάπως έτσι εξηγείται και το γεγονός πως αργήσαμε τόσο πολύ να δούμε στον κινηματογράφο μια μεταφορά της ζωής και βέβαια του θρυλικού ταξιδιού του Αμερικανού κοσμοναύτη προς το φεγγάρι. «Ο Πρώτος Ανθρωπος» που κυκλοφόρησε αυτή την εβδομάδα στις αίθουσες έρχεται να συμπληρώσει το κενό και να μπει αυτόματα σε θέση φαβορί για τα φετινά Οσκαρ.

Ακούγοντας πως ο Ντάμιεν Σαζέλ έχει αναλάβει το συγκεκριμένο πρότζεκτ μάλλον απορείς. Ο δημιουργός των εξαιρετικών «Whiplash» και «La, La, Land» κλήθηκε εδώ να φτιάξει κάτι εντελώς διαφορετικό, τόσο από άποψη μεγέθους όσο και κινηματογραφικής φιλοδοξίας. Παραδόξως, ο 30άρης σκηνοθέτης –ο νεότερος που έχει τιμηθεί ποτέ με Οσκαρ– κατάφερε να δαμάσει το Διάστημα, κρατώντας τα πάντα σε γήινη τροχιά. Ο πρωταγωνιστής του, Ράιαν Γκόσλινγκ, μπορεί να μη δίνει ακριβώς... ρεσιτάλ όταν απεικονίζει δυναμικούς, γεμάτους ζωντάνια χαρακτήρες, όμως αποδεικνύεται μάλλον ιδανικός για τα παπούτσια του εσωστρεφούς και κρυπτικού Αρμστρονγκ. Μία από τις πιο συγκινητικές και ταυτόχρονα αστείες σκηνές της ταινίας έρχεται όταν ο Αμερικανός αστροναύτης πρέπει να αποχαιρετήσει τα παιδιά του πριν ξεκινήσει για την αποστολή στο φεγγάρι. Δεν έχει ιδέα πώς να το κάνει. Το πώς βέβαια ο Αρμστρονγκ έφτασε να αντιδρά έτσι είναι άλλη ιστορία. Τη διετία 1951-52 υπηρέτησε στον πόλεμο της Κορέας, όπου το αεροπλάνο του καταρρίφθηκε από αντιαεροπορικά, με τον ίδιο να εκτοξεύεται και να γλιτώνει την τελευταία στιγμή. Μία δεκαετία αργότερα ήταν πια στη NASA και το 1966 πήγε στο Διάστημα με το «Gemini 8», ως ο πρώτος Αμερικανός μη στρατιωτικός που κατάφερε κάτι τέτοιο. Κάπου εκεί τον συναντούμε και στην ταινία του Σαζέλ, η οποία βασίζεται στη βιογραφία του Τζέιμς Ρ. Χάνσεν, (μόλις κυκλοφόρησε στα ελληνικά από τις εκδόσεις Ροπή). Στο «Gemini» ξανά κάτι πάει στραβά και τόσο εκείνος όσο και ο συγκυβερνήτης του γλιτώνουν παρά τρίχα. Το ίδιο συμβαίνει και το 1968 όταν το πειραματικό όχημα προσσελήνωσης που τεστάρει συντρίβεται σε μια μπάλα φωτιάς, ενώ εκείνος μόλις που προλαβαίνει να εκτιναχθεί. Εναν χρόνο πριν, τρεις συνάδελφοι και φίλοι του, αποτεφρώνονται στην καταστροφή του «Apollo 1».

> *Ο Ράιαν Γκόσλινγκ αποδεικνύεται μάλλον ιδανικός για τα παπούτσια του εσωστρεφούς και κρυπτικού Αρμστρονγκ.*

Ανθρωπος άλλης εποχής, πιονέρος του Διαστήματος, αφοσιωμένος πρόσκοπος, ικανότατος μηχανικός, υπόδειγμα ατσάλινης θέλησης και ψυχραιμίας αλλά και πατέρας που θρηνεί για τον θάνατο της κόρης του σε ηλικία μόλις τριών ετών· όλα αυτά αγωνίζεται –και σε έναν βαθμό τα καταφέρνει– να τα απεικονίσει ο Σαζέλ μαζί με τον σεναριογράφο του Τζος Σίνγκερ, δημιουργώντας τελικά ένα φιλμ αρκετά πιο προσωπικό, που επιτελεί το καθήκον του προς τη χολιγουντιανή «συνταγή» περισσότερο προς το τέλος. Σε αυτό τους βοηθά πολύ και η Βρετανίδα Κλερ Φόι («The Crown»), η οποία υποδύεται εξαιρετικά την (πρώτη) σύζυγο του Αρμστρονγκ, Τζάνετ Σίρον, δίνοντας βάθος στη βιογραφία που φαίνεται συνεχώς να παλεύει για τα πρωτεία με τον αγώνα του Διαστήματος.

Ο «σκοπός»

Αυτός ο τελευταίος, άλλωστε, δεν θα μπορούσε να μείνει απέξω. Ο τρομερός ανταγωνισμός μεταξύ των δύο υπερδυνάμεων της εποχής έφερε ραγδαία επιτεύγματα αλλά και μεγάλες καταστροφές εκατέρωθεν. Πώς να ένιωθε άραγε κάποιος σαν τον Νιλ Αρμστρονγκ βλέποντας τα πτώματα συναδέλφων και φίλων να μαζεύονται γύρω του; Αμφισβήτησε ποτέ τον «σκοπό»; Σε κάθε περίπτωση, μία ακόμα αρετή της ταινίας είναι η απεικόνιση μιας εποχής «αναγκαστικής» πρωτοπορίας, όπου όλοι βαδίζουν περίπου στα τυφλά.

Ο τίτλος «Πρώτος Ανθρωπος», που είναι δανεισμένος από το βιβλίο του Χάνσεν, αναφέρεται στον πρώτο μιας νέας εποχής, με τον τρόπο που τον εννοούσε ο Κιούμπρικ στην «Οδύσσεια του Διαστήματος». Αυτή πάντως είναι και η μοναδική ομοιότητα ανάμεσα στα δύο φιλμ, με (τεχνική) εξαίρεση ίσως την εξαιρετική διαχείριση του ήχου που χαρακτηρίζει και την καινούρια κυκλοφορία. Ο Νιλ Αρμστρονγκ έφυγε από τη ζωή το 2012, σε ηλικία 82 ετών. Ηταν από εκείνους τους πολύ λίγους που ανήκουν στην πραγματική κατηγορία των «πρώτων».

«Φαινόμενο Καβαλιέρε» χωρίς ρετούς

Με τη νέα ταινία του ο Πάολο Σορεντίνο εστιάζει στον Σίλβιο Μπερλουσκόνι

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Σορεντίνο - Σερβίλο - Μπερλουσκόνι. Οι τρεις αυτές λέξεις, όταν μπουν στην ίδια πρόταση, είναι από μόνες τους ικανές να εξάψουν τη φαντασία κάθε κινηματογραφόφιλου. Για τους λιγότερο μυημένους, ο Πάολο Σορεντίνο είναι ο βραβευμένος με Οσκαρ Ιταλός σκηνοθέτης της «Τέλειας ομορφιάς» και του «Il Divo», ενώ ο Τόνι Σερβίλο αποτελεί τον σχεδόν μόνιμο πρωταγωνιστή του. Οταν λοιπόν αυτοί οι δύο συναντιούνται για να παρουσιάσουν μυθοπλαστικά κάποιον σαν τον Καβαλιέρε, το αποτέλεσμα είναι σίγουρα πολυαναμενόμενο. Αυτή την εβδομάδα στη χώρα μας, όπως και στον υπόλοιπο κόσμο, κυκλοφορεί η διάρκειας 2,5 ωρών εκδοχή, η οποία αποτελεί σύμπτυξη των δύο ξεχωριστών ταινιών που προβλήθηκαν αποκλειστικά στην Ιταλία. Κι αυτό είναι ίσως το μοναδικό πρόβλημα.

Το φιλμ του Σορεντίνο επικεντρώνει τη δράση του λίγο πριν από την κατάρρευση της τρίτης κυβέρνησης του Μπερλουσκόνι (2010-11) αλλά και του γάμου με τη δεύτερη σύζυγό του, Βερόνικα Λάριο. Προτού, ωστόσο, μας συστήσει τον ίδιο τον Ιταλό πολιτικό, μας ξεναγεί στον διαβόητο κύκλο των παρατρεχάμενων, των απατεώνων και των τυχοδιωκτών, οι οποίοι περιστρέφονται γύρω του· και κυρίως του Σέρτζιο Μόρα, ενός νεαρού ατζέντη, ο οποίος ονειρεύεται να προσεγγίσει τον Μπερλουσκόνι με το να του εξασφαλίσει διασκέδαση με τα γεμάτα γυναίκες πάρτι που διοργανώνει. Προκειμένου να τραβήξει την προσοχή του, εκείνος και το... χαρέμι του μετακομίζουν σε μια πολυτελή βίλα στη Σαρδηνία, ακριβώς απέναντι από αυτήν του Καβαλιέρε.

«Εκείνος»...

Ο Σορεντίνο κάνει παραπάνω από μισή ώρα μέχρι να εμφανίσει τον πρωταγωνιστή του, στη διάρκεια της οποίας οι πάντες αναφέρονται σε αυτόν ως «lui» (εκείνος), σαν να μην είναι άξιοι να προφέρουν το όνομά του. Αμα τη εμφανίσει του πάντως, ο Σερβίλο-Σίλβιο καταβροχθίζει την οθόνη με τον πληθωρικά ακαταμάχητο χαρακτήρα του. Ο Ιταλός σκηνοθέτης συνεχίζει από εκεί όπου είχε μείνει στην «Τέλεια ομορφιά», συνθέτοντας το σκηνικό μιας ολόκληρης χώρας βουτηγμένης στη διαφθορά, στο ψέμα και στις εφήμερες απολαύσεις. Μόνο που εδώ φτάνει την εικόνα στα άκρα. Τα πολλά κάδρα με δεκάδες πανέμορφες, ημίγυμνες –ή τελείως γυμνές– γυναίκες να συνοδεύουν την αριστοκρατία του πλούτου και της πολιτικής ισχύος σε ξέφρενα πάρτι παραπέμπουν ευθέως σε ρωμαϊκά όργια.

Σε ένα συναρπαστικό, τόσο οπτικά όσο και θεματικά, πρώτο κομμάτι προλαβαίνει κανείς να μείνει έκθαμβος, να γελάσει, να απορήσει και να οργιστεί με όσα περνούν μπροστά από τον φακό, ενισχυμένα από την εκπληκτική φωτογραφία του Λούκα Μπιγκάτσι. Σε μια εξερεύνηση που αγγίζει επικίνδυνα τα όρια του ηδονισμού, ο Σορεντίνο μοιάζει αποφασισμένος να αποδώσει με τον τρόπο του το «φαινόμενο Μπερλουσκόνι», αλλά και τη σάπια κοινωνία που το εξέθρεψε και στη συνέχεια το μιμήθηκε. Απλώς από ένα σημείο και έπειτα, πιθανώς και λόγω όσων αναφέραμε στην αρχή, το φιλμ χάνει τον ρυθμό και τη συνοχή του, μη καταφέρνοντας έτσι να πιάσει τα (αριστουργηματικά) στάνταρ της προηγούμενης δουλειάς του δημιουργού του.

GIANNI FIORITO

Ο Ιταλός ηθοποιός Τόνι Σερβίλο δίνει άλλο ένα ρεσιτάλ ερμηνείας, υποδυόμενος τον Σίλβιο Μπερλουσκόνι.

«Loro» ★★★½
ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ (2018)
Σκηνοθεσία: Πάολο Σορεντίνο
Ερμηνείες: Τόνι Σερβίλο, Ελενα Σ. Ρίτσι, Ρικάρντο Σκαμάρτσιο, Κάσια Σμούτνιακ

GIANNI FIORITO

ΤΟ ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Στο «Τρίτο έγκλημα» βλέπουμε την αμέσως προηγούμενη ταινία του βραβευμένου με τον φετινό Χρυσό Φοίνικα Ιάπωνα, Χιροκάζου Κόρε-Εντα. Ενας επιτυχημένος δικηγόρος αναλαμβάνει την υπεράσπιση του Μισούμι, ενός κατηγορουμένου για φόνο και κλοπή, ο οποίος ομολογεί την πράξη του και βρίσκεται αντιμέτωπος με τη θανατική καταδίκη. Τα πράγματα, ωστόσο, δεν είναι όπως φαίνονται και η ενδελεχής έρευνα θα τον οδηγήσει σύντομα σε αναπάντεχα συμπεράσματα. Το (φαινομενικά) δικαστικό δράμα αφήνει την αίθουσα στην άκρη, προτιμώντας να εξερευνήσει τα ηθικά διλήμματα και την έννοια της δίκαιης ή άδικης τιμωρίας.

Στο «Ενστικτο της επιβίωσης», ο Πάντι Κόνσινταϊν γράφει, σκηνοθετεί και πρωταγωνιστεί ως βετεράνος μποξέρ που δίνει τον τελευταίο αγώνα της καριέρας του. Ο σοβαρότατος τραυματισμός του σε αυτόν θα τον αφήσει ημιπαράλυτο και με απώλεια μνήμης, ξεκινώντας στη συνέχεια τον γολγοθά της αποκατάστασης.

Στις «Δύσκολες ώρες στο Ελ Ροαγιάλ», ο Ντρου Γκοντάρ («Cabin in the Woods») στήνει ένα ταραντινικού τύπου θρίλερ, με μερικούς λαμπερούς πρωταγωνιστές. Σε ένα πολυτελές, αλλά ερειπωμένο πια ξενοδοχείο, ακριβώς στα σύνορα Καλιφόρνιας και Νεβάδας, συναντιέται μια ομάδα ετερόκλητων ενοίκων. Σύντομα τα κρυμμένα μυστικά του ξενοδοχείου, αλλά και καθενός από τους πελάτες, θα έρθουν στην επιφάνεια πυροδοτώντας τον... χαμό. Σαγηνευτικό οπτικά και έξυπνο θεματικά το φιλμ, προδίδεται μόνο από τη μεγάλη του διάρκεια. Με τους Τζεφ Μπρίτζες, Τζον Χαμ, Ντακότα Τζόνσον και Κρις Χέμσγουρθ.

ΡΙΚ1 ΤΗΛ.: 22862000

21.35 Τετ - Α - Τετ
07.30 Θεία λειτουργία
10.00 Τηλεαγορά
10.10 Καμώματα τζι αρώματα Κυπριακή κωμική σειρά.
11.10 Άκου να δεις - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
12.10 Χάλκινα χρόνια - (Ε) Κυπριακή σειρά εποχής.
13.30 Αμύνεσθαι περί Πάτρης Εκπομπή με τον Πέτρο Κωνσταντίνου.
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.15 ArtCafe - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
15.15 EU4U - (Ε) Κοινωνική εκπομπή, με τη Βίβιαν Κανάρη.
15.45 Χωρίς αποσκευές, V - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή με τον Σάββα Πούμπουρα.
16.15 Τετ - Α - Τετ - (Ε) «Θάνος Μικρούτσικος».
17.30 Σπίτι στη φύση, IV - (Ε) Περιβαλλοντική εκπομπή.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
18.20 Ο Χουμισιάρης - (Ε) Κυπριώτικο σκετς.
18.50 Movie Time Με τη Φανή Παπαμιχαήλ.
19.20 Πεταλούδα Δραματική σειρά εποχής, με τους Σώτο Φιλιππίδη, Πάμπο Χαραλάμπους.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.05 Αθλητική Κυριακή
21.35 Τετ - Α - Τετ Με τον Τάσο Τρύφωνος.
22.45 Κύκλος των αναμνήσεων (The Railway Man). Βιογραφικό δράμα.
23.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.45 Συνέχεια της ταινίας
00.45 Graham Norton Show
01.45 Επαναλήψεις

ΡΙΚ2 ΤΗΛ.: 22862000

21.05 Graham Norton Show
07.30 Παιδική ζώνη
α. Ο ταχυδρόμος Πατ
β. Ντετέκτιβ Νόντι
γ. Η μικρή εξερευνήτρια
δ. Γιούπι Γιούπι Για
ε. Οι αγκαλίτσες
στ. Πιμ και Πίμπα
ζ. Μπίλι Μπαμ Μπαμ
η. Τα παπούτσι της Φράνι
11.00 Στη χώρα του Γιατί - (Ε) Παιδική εκπομπή.
11.30 Παιδική ζώνη
α. Παιχνιδούπολη
β. Οι Σούπερ Γουίνγκς
γ. Γιούπι Γιούπι Για
δ. Οι αγκαλίτσες
15.30 Στη χώρα του Γιατί - (Ε) Παιδική εκπομπή.
16.00 Το πλοίο της αγάπης- (Ε) (Love Boat, III). Κλασική κωμική σειρά.
17.00 Euromaxx Design Μαγκαζίνο.
17.30 Global Ideas Σειρά ντοκιμαντέρ.
18.00 Reaching for the stars Σειρά ντοκιμαντέρ.
18.30 National Geographic: Cesar Millan's Dog Nation Σειρά ντοκιμαντέρ.
19.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)
19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)
20.00 Railway Stories Σειρά ντοκιμαντέρ.
20.30 The Human Miracle Σειρά ντοκιμαντέρ.
21.05 Graham Norton Show Chat show.
22.00 Οι Σεφ - (Chef). Κοινωνική σειρά.
23.55 Thomas Mann Σειρά ντοκιμαντέρ.
00.20 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
00.40 ΓΙΟΥΡΟΝΙΟΥΣ

TVONE ΤΗΛ.: 22477777

21.05 London has fallen
07.00 TVONE Kids
α. Peppa The Pig
β. Ben & Holly
γ. Garfield
δ. Masha and the bear
ε. Ben Ten
στ. Tom and Jerry
ζ. Lady Bug
10.00 Την τύχη μου μέσα - (Ε) Κωμική σειρά, με τις Άννα Μονογιού, Αντρούλα Ηρακλέους, κ.ά.
11.00 Σαν την Κύπρο - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή με την Αλεξία Αναστασίου.
12.00 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι με τον Πέτρο Πολυχρονίδη
13.00 Shopping Star - (Ε) Τηλεπαιχνίδι μόδας, με τη Βίκυ Καγιά.
15.30 Επτά θανάσιμες πεθερές Ελληνική κωμική σειρά. «Η Κερκυραία πεθερά»
17.40 Ευτυχισμένοι μαζί - (Ε) Ελληνική κωμική σειρά.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
18.10 Ευτυχισμένοι μαζί (Συνέχεια)
18.40 MasterChef Junior - (Ε) Διαγωνισμός μαγειρικής.
20.10 TVONE ΓΕΓΟΝΟΤΑ
21.05 London has fallen Αστυνομική ταινία με τους Τζέραρντ Μπάτλερ, Άαρον Έκχαρτ, κ.ά.
22.50 Μοντάνα ο εκτελεστής (Montana). Ταινία δράσης, με τους Λαρς Μίκελσεν, Μισέλ Φέρλι, κ.ά.
00.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
01.00 Επτά θανάσιμες πεθερές
03.10 DanSing Junior - (Ε)
05.00 UNA Fatsa - (Ε)

ΑΝΤ1 ΤΗΛ.: 22200200

21.20 Nomads, II
06.40 Super μπαμπάς - (Ε) Κωμική σειρά.
07.30 Santa Γιολάντα - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
08.50 ROUK ZOUK - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
09.40 Άκρως οικογενειακόν (Ε) Ελληνική σειρά.
10.30 Ο πόλεμος των άστρων Ελληνική σειρά.
12.00 Συνεντεύξεις από το πρωινό Ψυχαγωγική εκπομπή.
12.20 Υγεία πάνω απ' όλα Εκπομπή για την υγεία.
13.10 Την πάτησα - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
13.45 Το ταίρι ξέρει Τηλεπαιχνίδι.
15.10 Η επιστροφή - (Ε) Κοινωνική σειρά.
16.00 Οργή - (Ε) Κοινωνική σειρά.
17.30 Εσύ στον κόσμο σου (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
18.15 Τα νέα του ΑΝΤ1 σε 10΄
18.30 Εσύ στον κόσμο σου (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
19.20 La Pasta Pomilωri, 2 (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
20.20 Τα νέα του ΑΝΤ1
21.20 Nomads, II Παιχνίδι περιπέτειας με τον Σάββα Πούμπουρα και τον Γιώργο Λέντζα.
00.10 Τίτλοι ειδήσεων
00.20 Έγκλημα και πάθος Νέα αστυνομική σειρά.
01.10 Πάνω από το νόμο - (Ε)
02.00 Η εκδρομή - (Ε)
02.50 Το σόι μου μέσα - (Ε)
03.40 Τα νέα του ΑΝΤ1 - (Ε)
04.30 Καθρεφτάκι μου - (Ε)
05.20 Έλα ν' αγαπηθούμε - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.15 Ελλάδα έχεις ταλέντο
07.00 Βασιλική - (Ε) Δραματική σειρά.
08.00 Θέκλα... μιλάμε ανοιχτά - (Ε) Κοινωνική εκπομπή, με τη Θέκλα Πετρίδου.
09.30 Μια βαλίτσα γεύσεις - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
11.00 Βουράτε γειτόνοι - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά, με τους Γιώργο Ζένιο, Άλκηστη Παυλίδου, κ.ά.
11.30 Εύκολα και σπιτικά Εκπομπή μαγειρικής με την Αθηνά Λοϊζίδου.
12.00 Παραδοσιακή βραδιά (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή με την Άντρη Καραντώνη.
14.00 Ελλάδα έχεις ταλέντο (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
16.20 Παντρεμένοι κι οι δυο (Ε) Κωμική σειρά, με τους Άννα Μονογιού, Τόνυ Δημητρίου, κ.ά.
17.00 The Voice of Greece, III Ψυχαγωγική εκπομπή.
18.20 Γεγονότα σε συντομία
18.30 The Voice of Greece, III (Συνέχεια)
20.20 Τομές στα γεγονότα
21.15 Ελλάδα έχεις ταλέντο Ψυχαγωγική εκπομπή με το Γιώργο Λιανό.
00.15 Γεγονότα σε τίτλους
00.20 Success story - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή, με τον Νικόλα Ιωαννίδη και τη Μαρία Κορτζιά.
03.50 Ζωή ποδήλατο - (Ε) Κυπριακή σειρά, με τους Αχιλλέα Γραμματικόπουλο, Έλενα Ευσταθίου.
04.40 Σε φόντο κόκκινο - (Ε) Δραματική σειρά.

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

21.15 Bake Off Greece
07.00 Πάμε πακέτο - (Ε) Κοινωνική εκπομπή.
08.30 Έλα στη θέση μου - (Ε) Κωμική σειρά.
10.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή, με τον Νίκο Μάνεση.
13.00 24 ώρες - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
13.50 Καλύτερα δε γίνεται! Ψυχαγωγική εκπομπή, με τη Ναταλία Γερμανού
16.50 Πάμε πακέτο - (Ε) Κοινωνική εκπομπή, με τη Βίκυ Χατζηβασιλείου.
17.55 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
18.00 Πάμε Πακέτο - (Ε) Συνέχεια.
18.40 Η φαμίλια - (Ε) Κωμική σειρά
19.15 Το σόι σου, V Κωμική σειρά, με τη Μίρκα Παπακωνσταντίνου, Ρένια Λουιζίδου, κ.ά.
20.15 ALPHA NEWS
21.15 Bake Off Greece Εκπομπή ζαχαροπλαστικής με την Ιωάννα Τριανταφυλλίδου. Το «Bake Off Greece» γράφει την πιο «νόστιμη» ιστορία με 18 ερασιτέχνες ζαχαροπλάστες.
22.45 Λούις Night Show - (Ε) Σατιρική εκπομπή, με τον Λούη Πατσαλίδη.
00.45 World party - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
01.30 Καλύτερα δε γίνεται! - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή, με τη Ναταλία Γερμανού.
04.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση - (Ε)

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

08.25 Holiday in the sun
10.15 Man of the house
12.10 Scales: Mermaids are real (Her majesty)
14.00 Τηλεαγορά
15.05 The switch Ρομαντική κομεντί.
17.00 Τηλεαγορά
19.10 The perfect bride Ρομαντική ταινία.
21.00 Out of reach
23.00 Ξένη ταινία
01.00 Rambo 3 Περιπέτεια,
03.00 The longest yard

TV PLUS ΤΗΛ.: 22259000

07.45 Τηλεαγορά
10.00 Παιδιά από σπίτι Ψυχαγωγική εκπομπή με τους Τζωρτζέλα Κόσιαβα, Ελίνα Κέφη, Γιώργο Παράσχο, Βασίλη Σίμο.
13.40 Αποκαλυπτικά Ψυχαγωγική εκπομπή.
17.10 Τηλεαγορά
20.10 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
20.30 Τηλεαγορά
21.30 Ξένη ταινία
23.20 Gold case - Ξένη σειρά.
01.20 Fringe - Ξένη σειρά
02.20 Ξένη σειρά

SMILE TV ΤΗΛ.: 25715126

12.00 Oggy & The Cockroaches
13.00 Angels Friends
14.00 Glimmies
15.00 Nonty
16.00 Heidi
17.00 Rabbids, II
18.00 Oggy & The Cockroaches
19.00 Popples
19.30 Glitter Force
20.00 Digimon Fusion
20.30 Rabbids, II
21.00 Pacman
21.30 Dragonball
22.00 Super Mario
22.30 Dinofroz
23.00 Extreme Dino

MOVIES BEST

21.00 Please Stand By
07.20 Ozzy
08.55 Les Souvenirs
10.40 Monkey In The Middle
12.15 Mandie And The Secret Tunnel
14.05 Broken Vows
15.45 Burning Daylight
17.40 Love In The Vineyard
19.20 Christmas Angel
21.00 Please Stand By American comedy drama film with Dakota Fanning, Toni Collette, Alice Eve, River Alexander, and Patton Oswalt.
22.45 The Last Word
00.35 American Pastoral
02.30 Brandt Point

GREEK CINEMA

20.20 Η καφετζού
07.35 Ο λουστράκος
09.10 Τον παλιό εκείνο καιρό
10.35 Ο πύργος των ιπποτών
12.05 Μαριχουάνα, stop!
13.45 Ζωή γεμάτη πόνο
15.25 Κρουαζιέρα στη Ρόδο
16.55 Ένας χίπυς με τσαρούχια
18.40 Είμαι αθώος
20.20 Η καφετζού
22.00 Μια κυρία στα μπουζούκια
23.40 Δίψα για ζωή

Ο χρόνος σε κάνει να είσαι φιλόσοφος

Ο Αγγελος Αντωνόπουλος μιλάει στην «Κ» για το θέατρο, τις επιλογές του, τον... Βαρτάνη, τον Κουν, την Καρέζη και τη ζωή στα 86

Συνέντευξη στη **ΓΙΩΤΑ ΣΥΚΚΑ**

Παγιδευμένη στα στενά του Χαλανδρίου, έχω καθυστερήσει 20 λεπτά στο ραντεβού μας. Το πρόγραμμα του Αγγελου Αντωνόπουλου έχει πέσει λίγο έξω, αλλά με καλοδέχεται με τη χαρακτηριστική ευγένειά του. Ακμαίος, με λίγα κιλά περισσότερα απ' ό,τι τον θυμόμαστε κινηματογραφικά, και με τα μαλλιά του γκρίζα, μακρύτερα και άναρχα, και το απαραίτητο μούσι, αφού υποδύεται ξανά τον Μαρξ, κάθεται απέναντί μου στην τραπεζαρία του γεμάτου βιβλία σπιτιού του. «Ο Μαρξ στο Σόχο» του Χάουαρντ Ζιν, που παίζεται στο θέατρο «Αλμα», είναι ένας ρόλος-σταθμός. «Μια κοινή φίλη του εκδότη Λασκαράτου και δική μου μάς το έστειλε και ενθουσιάστηκα. Ξεκίνησα το 2010 για λίγες παραστάσεις και μας βγήκαν πέντε σεζόν. Σημαντικό για μένα είναι ότι η ανταπόκριση υπήρξε εξ όλων των αποχρώσεων.

Ο Χάουαρντ Ζιν, άλλωστε, απευθύνεται σε όλους». Η φανταστική επάνοδος του Μαρξ στο Σόχο, όχι του Λονδίνου, αλλά της σύγχρονης Νέας Υόρκης, δείχνει ότι δεν άλλαξαν πολλά. «Αν τα προβλήματα είχαν λυθεί, δεν θα χρειαζόταν κανένας Μαρξ. Τα ερεθίσματα που υπήρξαν για κείνον δεν παύουν να υπάρχουν». Κουραστικός ο μονόλογος, δεν το αρνείται. «Εχουμε και κάποια ηλικία», λέει με το υποδόριο χιούμορ που τον διακρίνει, «χρειάστηκα ένα ξεσκόνισμα όλο το καλοκαίρι». Στιβαρός ηθοποιός, «κύριος», όπως τον περιγράφουν οι συνάδελφοί του, έχει ακόμη τρακ όταν ανεβαίνει στη σκηνή και ας κουβαλά πείρα 60 ετών. «Το τρακ υπάρχει και στον έρωτα, δεν θα υπάρχει στο θέατρο, που είναι επίσης ένας μεγάλος έρωτας;».

Με διαδρομή «πολυκύμαντη», όπως λέει, «ξεκίνησα σαν ελεύθερος σκοπευτής, ηθοποιός που δεχόμουν κάποιες προτάσεις στο θέατρο. Με βρήκε η εύνοια της τηλεόρασης και εκτινάχθηκα, αν μου επιτρέπεται η λέξη, σε δημοσιότητα. Είπα, δεν κάνω κι εγώ ένα θέατρο, όπως άλλοι πρωταγωνιστές; Ανέλαβα τις παραγωγές, όμως ήταν ψυχοφθόρο. Η αγωνία του ταμείου σε φθείρει».

> *Να μην πω οι γυναίκες, ο έρωτας γενικώς έπαιζε σοβαρό ρόλο στη ζωή μου. Τις κυνηγούσα και μου άρεσε.*

> *Ενας συνάδελφός σας μου είπε «σας σκέφτομαι ως κατακτητή» και του απάντησα «ήμουν κυρίως κατακτημένος».*

> *Στιβαρός ηθοποιός, «κύριος» τον περιγράφουν οι συνάδελφοί του. Εχει ακόμη τρακ όταν ανεβαίνει στη σκηνή και ας κουβαλά πείρα 60 ετών.*

Η τηλεόραση

Για κάποιες παραχωρήσεις έχει ενοχές, «αλλά δεν έδωσα γη και ύδωρ». Στην τηλεόραση όμως, «είχα την τύχη να είμαι σε εξαιρετικές δουλειές, στους "Πανθέους", στο "Ουράνιο τόξο" με τον μεγαλοφυή Βασίλη Γεωργιάδη. Με τον Κώστα Κουτσομύτη κάναμε τον "Αγνωστο πόλεμο", την "Πρόβα νυφικού", τον "Μεγάλο θυμό" κ.ά.». Ο «Αγνωστος πόλεμος» του Νίκου Φώσκολου τον καθόρισε. «Ερήμωνε η Ελλάδα όταν παιζόταν. Οπου δεν έπιανε η ΥΕΝΕΔ, ναύλωναν πούλμαν και πήγαιναν στην επόμενη πόλη».

Γεννήθηκε στον Πειραιά αλλά μεγάλωσε στην Ολυμπία, απ' όπου καταγόταν η μητέρα του. «Ο πατέρας της είχε ένα μαγέρικο όπου έτρωγαν οι σιδηροδρομικοί και οι αρχαιολόγοι. Ο παππούς της, την ημέρα που γεννήθηκε, κέρασε από τη χαρά του όλο το ταβερνείο και τότε ένας αρχαιολόγος είπε "θα τη βαφτίσω εγώ!". Ηρθε στη βάφτιση από τις Μυκήνες, όπου ανέσκαπτε, και της έδωσε το όνομα Μυκήνα. Ηταν ο Ερρίκος Σλήμαν!». Δύσκολα χρόνια, πόλεμος, Κατοχή, Εμφύλιος, αλλά και κάποιες ευχάριστες αναμνήσεις όπως το κολύμπι στον Αλφειό. «Περάσαμε δυσκολίες στην Κατοχή, αλλά όχι τόσες, όσες η υπόλοιπη Ελλάδα. Οι αρχαιολόγοι βοήθησαν με τον τρόπο τους. Οταν μπήκαν αυτά τα ρεμάλια, οι ναζί, στην Ολυμπία, κατευθύνθηκαν στο κατάλυμα των αρχαιολόγων. Υψωσαν μάλιστα στον ιστό τη σβάστικα. Ομως, την επομένη η σημαία είχε εξαφανιστεί. Πιστεύω ότι το έκανε ένας Γερμανός αρχαιολόγος που ντρεπόταν για τους συμπατριώτες του». Μετά την απελευθέρωση, ο Αγγελος Αντωνόπουλος ξαναγύρισε στο πατρικό του στον Πειραιά. Βρήκε δουλειά στο ταμείο ενός μπακάλικου στη Σταδίου. «Ενα βράδυ αποφάσισα να πάω στο θέατρο. Βγαίνοντας από το Εθνικό, όπου είδα τον "Θείο Βάνια", σε σκηνοθεσία του Καρόλου Κουν με πρωταγωνιστή τον Διαμαντόπουλο, κόντεψαν να με πατήσουν τα αυτοκίνητα. "Τι κάνω εγώ;" σκεφτόμουν. Πήγα στο Υπόγειο, βρήκα τον Κουν και του είπα θέλω να γίνω ηθοποιός. "Ελάτε αύριο", μου είπε. Κάποτε με δέχθηκε. Κάθησα στη μέση της σκηνής και απήγγειλα την "Ιθάκη". "Ξέρετε, τα ποιήματα δεν τα λέμε έτσι, αλλά εσείς με πείσατε ότι την Ιθάκη πρέπει να τη λέμε έτσι ακριβώς", σχολίασε και πρότεινε να πάω στη σχολή το φθινόπωρο. Για το καλοκαίρι σύστησε να διαβάσω Ντοστογιέφσκι. Και Στανισλάβσκι. Μέχρι να βρω ένα βιβλιοπωλείο, επαναλάμβανα συνέχεια Στανισλάβσκι, Στανισλάβσκι για να μην το ξεχάσω». Η σπουδή στου Κουν «ήταν μια απογειωτική εμπειρία δίπλα σε έναν σοφό δάσκαλο. Απογειωτική ήταν και η παράσταση των "Ορνίθων" στο Παρίσι. Οταν τελειώσαμε, μας αγκάλιαζαν και μας φιλούσαν με ενθουσιασμό η Ζαν Μορό, ο Ιονέσκο, ο Ζαν Βιλάρ...».

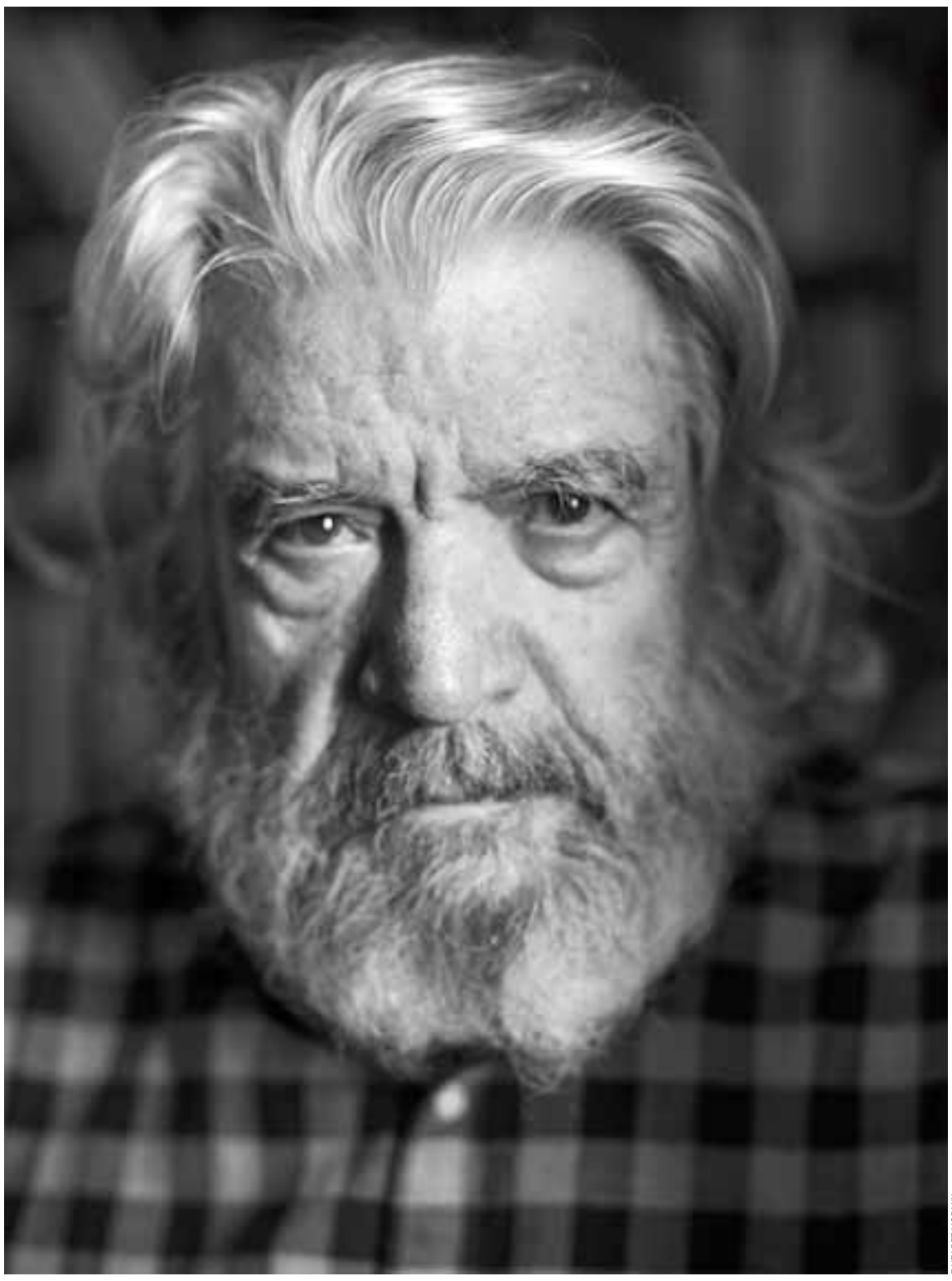

ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΜΟΡΑΚΗ

«Τη μητέρα μου τη βάφτισε ο Ερρίκος Σλήμαν!», λέει ο Αγγελος Αντωνόπουλος και θυμάται τα παιδικά του χρόνια.

Εκκολαπτόμενος ακόμη ηθοποιός, συναντιέται στον κινηματογράφο με τον Τάκη Κανελλόπουλο στις ταινίες «Επιδρομή» και «Παρένθεση» και εν συνεχεία γνωρίστηκε με τον Βασίλη Γεωργιάδη. Το ίδιο καλοκαίρι έπαιξε στο «Χώμα βάφτηκε κόκκινο» το 1964. Ακολούθησαν ταινίες όπως ο «Εγωισμός», το «Δόλωμα», «Δεσποινίς διευθυντής», «Κοινωνία ώρα μηδέν», «Κοντσέρτο για πολυβόλα» κ.ά. Η δεκαετία του '70 έφερε και ταινίες όπως η «Αναζήτησις» με την Ελενα Ναθαναήλ στα ντουζένια της. «Ηταν ένας άλλος κινηματογράφος, δεν ήταν κατώτερος ούτε όμως φεστιβαλικός». Πέρασε ωραίες στιγμές στα πλατό και στη σκηνή με πρωταγωνίστριες όπως οι Παξινού, Ζαβιτσιάνου, Καρέζη, Βουγιουκλάκη, Μαυροπούλου κ.ά. Ηταν ήδη πρωταγωνιστής γύρω στα 35 και προβληματιζόταν αν έπρεπε να διακινδυνεύσει τον «Αγνωστο πόλεμο». Ο συνταγματάρχης Βαρτάνης που υπηρετεί στο γραφείο αντικατασκοπείας έκανε τηλεθέαση 83%. «Ηταν Κυριακή απόγευμα, βγήκα να κάνω παράσταση, είχε προβληθεί το πρώτο επεισόδιο και μου πετούσαν γαρδένιες, σαν να ήταν πίστα μπουζουκιών. Ντράπηκα τους συναδέλφους μου στη σκηνή. Η μητέρα που είχε περάσει χρόνια ένδειας, έβλεπε πως άλλαξε η ζωή μας. Ομως, δεν ήμουν νέος για να ξεμυαλιστώ». Στη μεταπολίτευση κάποιοι τον κατηγόρησαν για την επιλογή του. «Ο καταιγισμός πυρών ήταν από συναδέλφους σας. Εγώ δεν είχα ενοχές. Ηταν το έπος του ελληνοαλβανικού πολέμου, γιατί να μην το παίξω; Εκανα τη δουλειά όπως και άλλοι συνάδελφοι τότε. Με έσωζε όμως η αγάπη του κόσμου». Επειτα ήρθαν οι «Πανθέοι» το 1977. Ερωτας με φόντο την Ελλάδα του μεσοπολέμου. Η χώρα χτυποκάρδιζε αυτή τη φορά με τα καμώματα της Μάρμως (Κάτια Δανδουλάκη) και τον πληγωμένο σύζυγο Ανδρέα Πανθέο που υπέμενε. Οι γυναίκες τι ρόλο έπαιξαν στη ζωή αυτού του ερωτεύσιμου, στιβαρού καρατερίστα; «Να μην πω οι γυναίκες, ο έρωτας γενικώς έπαιζε σοβαρό ρόλο στη ζωή μου», διορθώνει. «Σας κυνηγούσαν;» συνεχίζω. «Και εγώ τις κυνηγούσα και μου άρεσε. Ενας συνάδελφός σας μου είπε "σας σκέφτομαι ως κατακτητή" και του απάντησα "ήμουν κυρίως κατακτημένος"».

Τα παιδιά που δεν έκανε

Εναν γάμο έκανε, «δεν προχώρησε». «Παιδιά δεν είχαμε. Τότε ήμουν νέος, είχα βάλει τη σκούφια μου στραβά και σφύριζα. Τώρα μου λείπουν τα παιδιά που δεν έκανα. Ομως το θέατρο είναι μεγάλη καταφυγή. Αυτό με ανανεώνει και η ποίηση. Εκεί είναι το απόσταγμά μου». Εχει εκδώσει δύο μυθιστορήματα και μία ποιητική συλλογή. «Εχω πράγματα στο συρτάρι... Τους καλύτερους στίχους μου τους έγραψα πεταγμένος, ανάστατος από το κρεβάτι μου τις νύχτες». Λατρεύει τη διδασκαλία. «Ημουν 35 χρόνια δάσκαλος στη Σχολή Θεοδοσιάδη και στο Ωδείο Αθηνών. Είναι η πιο σοβαρή δουλειά που έκανα». Τώρα η καθημερινότητα είναι κάπως διαφορετική. «Είμαι μειωμένης αντιστάσεως άτομο, γι' αυτό αγωνίζομαι να τρώω μετρημένα κατά σύσταση των ειδικών. Εχω και μια κυρία που μου κάνει χειροπρακτική, με διαλύει και με επανασυνδέει. Το τάβλι δεν το απαρνήθηκα ποτέ. Μεγάλη μου παρτενέρ ήταν η Καρέζη. Μεγάλη ταβλαδόρισσα, θύμωνε πολύ. Ομως η Τζένη ήταν γοητευτική και όταν θύμωνε. Φίλους έχω. Ευλογώ τη μοίρα που έφερε κοντά μου την Κάτια Δανδουλάκη, τη θεωρώ σαν παιδί μου, αδερφή μου. Εχω και εξωθεατρικούς ανθρώπους σημαντικούς. Εναν σοβατζή αλλά και τον πρόεδρο του Αρείου Παγου, τον Δαφέρμο». Τα 86 του χρόνια δεν δείχνει να τον φοβίζουν, απεναντίας. «Ο χρόνος σε αναγκάζει να είσαι φιλόσοφος, να σκέφτεσαι τις ταχύτητές του που αλλάζουν από ηλικία σε ηλικία. Πρέπει να έχεις χιούμορ για τον χρόνο. Για να το καταφέρεις, πρέπει να είσαι ικανοποιημένος για όσα πέρασαν, όσα έζησες».

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ / *Του* **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Εξωστρεφής και δεξιοτεχνικός Βαρβαρέσος στον «Παρνασσό»

Γνωστές και σημαντικές είναι οι αρετές του πιανίστα Βασίλη Βαρβαρέσου. Επιβεβαιώθηκαν για ακόμα μία φορά κατά το πρόσφατο ρεσιτάλ του στις 9 Οκτωβρίου στην αίθουσα του Φιλολογικού Συλλόγου «Παρνασσός». Η βραδιά έφερε τον τίτλο της τελευταίας δισκογραφικής δουλειάς του, «V for valse», και περιλάμβανε στο δεύτερο μέρος βαλς συνθετών όπως ο Λιστ, ο Σκριάμπιν και ο Ραβέλ, αλλά και τη «Βιεννέζικη βραδιά» του Λιστ, βασισμένη σε μουσική του Σούμπερτ.

Για το πρώτο μέρος ο Βαρβαρέσος επέλεξε δύο έργα, τα οποία λόγω του μεγαλύτερου εύρους των απαιτήσεών τους επέτρεψαν να εκτιμηθούν περισσότερες όψεις του ταλέντου του. Ηταν μία από τις διασημότερες σονάτες για πιάνο του Μπετόβεν, η επονομαζόμενη «Του αποχαιρετισμού», καθώς επίσης το «Καρναβάλι της Βιέννης» του Ρόμπερτ Σούμαν. Γνωστά στοιχεία από προηγούμενες εμφανίσεις είναι η τεχνική άνεση και η εντυπωσιακά λαμπερή δεξιοτεχνία του Βαρβαρέσου. Πρόκειται για αρετές που εύλογα τον ωθούν σε ερμηνείες οι οποίες εντυπωσιάζουν το πλατύ κοινό, αλλά δεν είναι πάντοτε βέβαιο ότι ωφελούν την έκφραση. Σε έργα όπως η Σονάτα του Μπετόβεν, οι κάθε είδους εντάσεις και υφέσεις δεν αποτελούν οδηγίες του συνθέτη προς τον ερμηνευτή, αλλά υπαγορεύονται από τη μουσική δραματουργία, δηλαδή από όλα όσα εκφράζει ο δημιουργός τους μέσα από το μουσικό κείμενο. Ακούγοντας κανείς προσεκτικά τη μουσική, ανακαλύπτει το βάρος που πρέπει να έχει κάθε μουσική παράγραφος, ακόμη και κάθε φράση, προκειμένου να αναδειχθούν τα συναισθήματα που ήθελε να αποδώσει ο συνθέτης. Κατά τον 19ο αιώνα το βαλς είχε κατηγορηθεί ότι προκαλεί την ερωτική επιθυμία, καθώς τα ζευγάρια στροβιλίζονταν σφιχταγκαλιασμένα. Ο ερωτισμός που εξέπεμπαν οι ερμηνείες του Βαρβαρέσου σε έργα όπως το περίφημο «Βαλς» του Ραβέλ, δεν απέδιδε τόσο το ημίφως, τον υπαινικτικό φωτισμό, τις ξαφνικές αποκαλύψεις, τις καμπύλες και παλλόμενες διατυπώσεις. Αποτελούσε μάλλον έκφραση μιας πιο σύγχρονης αποστασιοποιημένης αντίληψης, με φράσεις που διέθεταν σαφή περιγράμματα, ήταν γωνιώδεις και κοφτές. Στο πρώτο από τα «Βαλς του Μεφιστοφελή» του Λιστ, «δαιμονική» μάλλον παρά ερωτική σελίδα ή έστω δαιμονική μέσα στον ερωτισμό της, η αντίληψη αυτή έφτανε κάποτε ώς τη βίαιη κατάτμηση του μουσικού κειμένου.

> *Τις ποικίλες όψεις του βαλς ανέδειξε ο γνωστός πιανίστας μέσα από τις επιλογές του.*

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΕΛΕΚΗΣ

Τις καλύτερες ερμηνείες του έδωσε ο Βαρβαρέσος στις χαμηλόφωνες σελίδες του προγράμματος.

Υπήρξε πραγματικά ευχάριστο ότι κατά τη συγκεκριμένη βραδιά επιτυχέστερες ερμηνείες αποδείχτηκαν εκείνες των χαμηλόφωνων σελίδων, και πιο συγκεκριμένα του δεύτερου μέρους –«Ρομάντσα»– από το «Καρναβάλι» του Σούμαν, του «Βαλς» έργο 38, του Σκριάμπιν και της «Βιεννέζικης βραδιάς» των Σούμπερτ και Λιστ. Σε αυτές είχε κανείς σαφέστερα την εντύπωση ότι ο ταλαντούχος πιανίστας άφηνε στην άκρη το λαμπερό δεξιοτεχνικό του οπλοστάσιο, ότι εισχωρούσε περισσότερο στην έκφραση και επικεντρωνόταν στην απόδοση του συναισθήματος, που είναι άλλωστε και το κύριο ζητούμενο στις συγκεκριμένες σελίδες.

ΝΕΕΣ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΤΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΣΕ ΠΡΩΤΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ!

ΜΕΓΑΛΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Disney

ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ ΤΟΥ ΡΟΜΑΝΟ ΣΚΑΡΠΑ

Οι αγαπημένοι ήρωες της Disney
έρχονται ξανά στην Καθημερινή

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ